لەم ژمارەیەدا
● زانستو پەروەردە ، چاپکراوی نوێ ، کەلەپوور ل ٣ .
● ئەدەبو رۆشنبیری ، شیعرو چیرۆکو لێکۆڵینەوە ل ٤و٥ .

رۆژنامەیەکی هەفتانەیە

هاوكاری

التضامن

سانی ١٩٧٠ دامەزراوە

دەزگای رۆشنبیری و بڵاوکردنەوەی کوردی
سەرەکی ئەنجومەنی کارگێڕیو سەرنووسەر
مصلح مصطفى الجلالي

● پێنج شەمە ١٩٨٤/٧/١٢ ژمارە ٧٤٥ ● ٨ لاپەڕە به ٥٠ فلسە ● الخميس ١٩٨٤/٧/١٢ العدد ٧٤٥ ●

بەڕێز سەرەکی فەرماندە سەرۆکایەتی کۆبوونەوەیەکی عەسکەری گرنگ دەکا

سەرەکی فەرماندە لەکاتی بەخشینی بەڵگەنامەی دکتۆرای شانازی بە بەڕێزی:

رەزامەندی گەل بەرزترین بەڵگەنامەیە

سەرەکی فەرماندە صدام حسين ئەوەی دووپاتکردەوە کە بەرزترین بەڵگەنامەیەك لە جیهانی ئەمرۆی عیراقدا شانازی پێوە بکەین بەڵگەنامەی گەلی عیراقە بەوەی کە لێمان ڕازی بێ پاش ڕازیبوونی خوای گەورە .

هەروەها سەرەکی فەرماندە لە کاتی بەخشینی بەڵگەنامەی دکتۆرای فەخری لە قانووندا بە جەنابی لەلایەن کۆلێجی قانوونو ڕامیاریەوە لە زانکۆی بەغداد وتی ئەوەی کە ئاواتمانە ئەوەیە کە خواوەندی گەورە وامان لێ بکا توانای ئەوەمان هەبێ ئەو ئەمانەتەی پێمان سپێرراوە بە تەواویو باشترو باشتر جێبەجێی بکەین لە ڕێگای خزمەتکردندا بەو شێوەیەی عیراقیەکان ڕازیبکاو بەرژەوەندییان بپارێزێو پاشەڕۆژ لەبەردەمیانا کراوەو ڕووناك بکا .

هەروەها سەرەکی فەرماندە وتی ئادەمیزادی بەرپرسیار کاتێ کە هەست بەوە بکا کە بەشێکە لە گەلو دەروونی بە شێوەیەکی زیندوو پێوەندی هەیە بە دەروونی گەلەوە بەمە ئەو ڕێگای ڕاست دەدۆزێتەوە هەتاکو بەپێی کێشانەو پێوانەی خواوەندی گەورەیش .

سەرەکی فەرماندە هەروەها ڕوونی کردەوە کەوا پیاوانی قانوونو پیاوانی دادپەروەری جێگایەکی دیاریان هەبوە لە تێڕوانینو ڕەفتاردا لە دەوڵەتی گەشەداری عەرەبدا کە ئەوپەڕی مانای مرۆڤایەتی دەربڕی کاتێ کە نوێنەری موسوڵمانان بوو لە جیهاندا .

دەقی وتارەکەی سەرەکی فەرماندە
لە لاپەڕە ١٢دا بخوێنەرەوە .

پێرێ بەیانی سەرەکیبەڕێز موهیب روکن صدام حسين فەرماندەی گشتی هێزە چەکدارەکان سەرەکایەتی کۆبوونەوەیەکی گرنگی عەسکەری کرد کە تیایدا ژمارەیەك لە ئەندامانی سەرکردایەتی گشتی هێزەچەکدارەکانو سەرکردەیفەیلەقەکان ئامادە بوون .
لەم کۆبوونەوەیەدا باس لەباری بەرەکانی جەنگ کراوهەروەها لە کۆبوونەوەکەدافریق روکنی بەکەم عبدالجبار شنشل وەزیری دەوڵەت بۆکاروباری عەسکەریئامادەبوو .

هێزەکانمان دەستی توند لە بنکەو مۆڵگاکانی دوژمن دەوەشێنن

پێشمەنگەکانی سوپای عیراقی دلێر لەپێشەوە بەرەکانی جەنگدا ، مەردانە بەرگری لە سەربەستی عیراقی لوتکە دەکەنو بەدەستی پوڵاین لەو دوژمنە نارەسەنە دەدەن کە چاوی بڕیوەتە وڵاتە ئازیزەکەمانو بەدەست وەشاندنی مەردانەیان هەموو رۆژی خوێنە چەپەڵەکانی دوژمن گۆڕ دەکەن .

بەپێی ئەو بەیاننامانەی لەسەرکردایەتی گشتی هێزە چەکدارەکانەوە لەماوەی هەفتەی رابووردوداسەبارەت بە چالاکی هێزەکانمان لەبەرەکانیجەنگبڵاوکراونەتەوە ، جەنگاوەرە ئازاکانمان چەندان دەستیمەردانەیان لە دوژمن وەشاندوەو زیانی سەروو ماڵی زۆری بە هێزەکانی دوژمن گەیاندوەو چەندان سەنگەری بەسەر سەربازەکانی دوژمندا روخاندوەو کوژراو برینداری زۆری لە هێزەکانی خستوە.

هەر لە هەفتەی رابووردودا دیاردەی راکردنی سەربازەکانی ئێران لەریزی هێزەکانیانو خۆدانیان بەدەست هێزەکانمانەوە بەردەوام بوەو هەموویان گواستراونەتەوە بۆ هیلەکانی پشتەوە .

هەڵتەکاندنی نیشانەیەکیگەورەی دەریایی دوژمن .

هێزی دەریایی مەردمانوهەڵۆ دیرەکانمان نیشانەیەکی گەورەی دەریایی دوژمنیانهەڵتەکاند .

ئەمە قسەکەرێکیعەسکەری رای گەیاندو ئەڵێ لەسەعات ١١و پێنج دەقیقەداشەوی ١٠ لەسەر ١١ی تەمووز هێزی دەریایی ئازامانو هەڵۆ ئاسمانیە مەردەکمانمان نیشانەیەکی گەورەی دەریایی لە کێلگەی نەوتی بهرکان بەدی کردوهەڵمەتیان بردە سەریو راستەوخۆ نیشانەیان پێکاوهەڵیان تەکاندو هەموو کەرتە دەریاییەکانو فڕۆکەکانیشمانبەسەلامەتی گەڕانەوە .

میتران : شەڕ فراوان بێ فەرەنسا پشتی دەوڵەتەکانی کەنداوی عەرەبی دەگرێ

پاریس : سەرەکیفەرەنسا فرانسوا میتیران بڵاوی کردەوە کەوا ئەگەرمەودای شەڕی عیراقو ئێران بەرپان بوو فەرەنسالەگەڵ دەوڵەتەکانی کەنداوی عەرەبدا دەوەستێ .

هەروەها وتی دروست نیە دەوڵەتەکانی کەنداو کە هیچ شتێکیان لە کەس نەویستوەو نایانەوێ بچنە شەڕەوە دووچاری دەردو ئازاری شەڕ ببنو هەڵوێستی فەرەنسا لە کاتی وادا ڕوون دەبێو هیچ چەنو چوونێکی تیا نابێو وتی هیوای ئەوەم هەیە شەڕی عیراقو ئێران بەهۆی گفتوگۆکردنەوە ڕادەیەکی بۆ دابنرێ .

سەرەکی فەرەنسا ئەم قسانەی بۆ تەلەفزیۆنی ئەردەن کردو ئاژانسی فرانسپرێس بڵاویکردەوە لە شەوی گەیشتنیا بۆ عەممان لەو سەردانە ڕەسمییەیدا بۆ ئەردەن کە سێ رۆژ دەخایەنێ .

شایانی باسە سەرەکی فەرەنسا ڕۆژی دووشەممەی ڕابوردوو بە سەردانێکی ڕەسمی سێ ڕۆژی گەیشتە ئەردەنو تیایا گفتوگۆ لەگەڵ مەلیك حسینی مەلیکی ئەردەندا دەکا.

٣ سەرەك پاسدارانی خومەینی بەدەست هێزە قارەمانەکانمان دەکوژرێن .

تاران : ڕادیۆی تاران دانی بە کوژرانی سێ سەرەکی پاسدارانی خومەینیدا نا لە بەرەکانی شەڕدا بەدەست هێزە قارەمانەکانمانەوە .

ڕادیۆکە بە زوبانی فارسی بڵاوی کردەوە کە کوژراوەکان برێتین لە ئیبراهیم ئاریانەژادو ڕەسوول ئیبراهیمیو فرامورز حامیدی .

ویلایەتی دەچێ بۆ شام

تاران : ئاژانسی ڕۆیتەربڵاوی کردەوە کەوا وەزیری دەرەوەی ڕژێمی خومەینی ،عەلی ئەکبەر ویلایەتی بەمزوانە دەچێ بۆ شام .

مەبەست لەم سەردانەیویلایەتی پتەوکردنی پێوەندی نێو ڕژێمی ئەسەدو ڕژێمیخومەینیو کۆششکردنە بە یەك دژی نەتەوەی عەرەب .

رەفسەنجانی :

خامنەئی بێ کەڵکە

کوەیت : هەواڵی ڕۆژنامەکانی کوەیت وا دەگەیەنێ کە هاشمی ڕەفسەنجانی سەرەکی بەناو ئەنجومەنی ڕاوێژکاران دەیەوێ باسی متمانەکردن بە سەرەکی حکومەت مووسەویو سەرەك کۆمار عەلی خامنەئی بخاتە بەر ئەنجومەن بۆ ئەوەی ببێ بە جێگریان .

بەپێی ئەوەی کە ڕۆژنامەی (السياسة) بڵاوی کردوەتەوە بەدەم هەندێ سەرچاوەی دیپلوماسی ڕۆژئاواوە ڕەفسەنجانی خامنەئی بە یەکێکی وا دادەنێ کە بۆ ئیشەکەی دەست نەدا کە سەرەك کۆماریە چونکە نەخۆشە لەوەتی هەوڵی کوشتنیاندا پێش دووساڵ کاتێ کە بۆمبابەك لە نزیکیەوە تەقیە لە کاتێکدا کە لە مزگەوتی تاراندا وتاری دەدا.

بەکورتی

عمان :

وڵاتی ئەردەنو ژاپۆن ڕێکەوتنێکی هاوکاری تەکنیکیان مۆر کردوە کە بەو پێیە ژاپون ٣٥ ملیون ینی ژاپۆنی بۆ پەرەپیدانی دامو دەزگا تەکنیکیەکان دەدات بە ئەردەن .

جنێف :

لە کۆتایی ئەم هەفتەیەدا ئەمینداری گشتی نەتەوە یەکگرتوەکان لە شاری جنێف کونگرەیەکی جیهانی تایبەتی کردەوە کە لە کێشەی پەنابەرە ئەفەریقاییەکان دەکۆڵێتەوە .

مەدرید :

وەزیرانی بەرگری پێنج وڵاتی ئەوروپای رۆژئاوا لەمەدریدا کۆبونەتەوە بۆ باسکردنی توانای دروستکردنی فڕۆکەیەکی جەنگی ئەوروپی تایبەت لەلایەن ئەو پێنج وڵاتەوە .

دەکا :

لە مانگی حوزەیرانی رابووردوەو بەهوی نەخۆشی دازنتاریاو رشانەوەوە زیاتر لە هەزار کەس لە بەنگلادیش مردونو هوی نەخۆشیەکە کەمی ئاوی خواردنەوەیە .

کۆنگرەی جیهانی دەربارەی شەڕی خەلیج پیرۆزبایی لە تەقەللای سەرەکی بەڕێز لە پێناوی ئاشتیدا دەکا

کۆنگرە کاروبارەکانی دوایی پێ دەهێنێ وبانگەوازی ئاشتی خوازیی بەغداد دەردەکا ...

شان بە شانی عیراق دەوەستین و داوا لە ئێران دەکەین بە ئاشتی رازی ببێت و واز لە مەرجە بێ ماناکانی بێنێ

کونگرەی جیهانی سەبارەت بە ئەسەری ترسناکی شەڕی خەلیج بۆ سەر ئاسایشو ئاشتی جیهان پیرۆز بایی لە هەوڵو تەقەللای بەڕێز سەرەکی فەرماندە صدام حسين کردوە لە پێناوی چەسپاندنی ئاشتی عادیلانەو شەرەفمەندیدا .

کونگرەکە لە بروسکەیەکدا بۆ بەڕێز سەرەکی فەرماندە بە بۆنەی دوایی هاتنی کاروباریەوە پێریشەو پشتیوانی تەواوی بۆ عیراق دەربڕیو ، لە پێناوی حەقو عەدالەتو یەکسانیداو ئەمەش بروسکەکەیە :

بەڕێز صدام حسين سەرەك کۆماری عیراق

هەلێکی مێژوویی بەنرخو ئازیز بوو کە ئێمەی وەفدەکانی ئاشتی لە بەغدادی شارستانیەتو سەربەرزیو مێژووی مرۆڤایەتی دێرین کۆبینەوە کە دژی دەستدرێژی دەجەنگێو ئاڵای سەرکەوتنو ئاشتی بەرز هەڵکردوەو لەم نومایشە جیهانیە نموونەیەدا کە زیاتر لە (٧٠٠) ناسراوی سیاسیو راگەیاندنو نەقابی لە هەموو شوێنەکانی جیهانەوە تیایەو هاتوون بۆ بەشداربوون لە کاروباری کونگرەی جیهانیدا دەربارەی ئەسەری ترسناکی شەری خەلیج بۆ سەر ئاشتیو ئاسایشی جیهانو لە ماوەی بەشدار بوونو ئامادە بوونی گەورەیەوە وەستانو هاوکاریو پشتیوانی دووپات دەکاتەوە بۆ تەقەللای ئاشتیو لەگەڵ هەڵوێستی مەبدەئیو چەسپاوو شەرەفمەندی عیراقدایە بۆ دورخستنەوەی ناوچەکە لە یارنەی زۆرانبازی دەوڵەتانو پاراستنی ئاشتیو ئاسایشی جیهانی ئەمە لە کاتێکدا بە توانا ئازایانە بەرەنگای شەڕێك دەبێتەوە بەسەریا فەرزکراوە بۆ بەرگری لە بەهاو شارستانیەتو لە ئیستای گەشەسەندوو پاشە رۆژی بەختیاری عیراق .

ئامادە بوونمان لە سەر خاکی بەغدادی سەربەرزیو شانازی لەم کونگرە جیهانیە گەورەیەدا کە بەختەوەر بوو بەرابەری پیرۆزتان بۆیو ئەمە بۆنە یەکی چاکە بۆ ئاگادار بوون لە نزیکەوە نەك هەر لە واقعی مرۆڤی نوێ عیراق کە بەدەستی ئەزیەتو زیان بەرەنگاری دەکاو بەدەستی شارستانیەتو پاشە رۆژ بینادەکا بەڵکو بۆ ئەوەی دیسان ئاگاداری حەقیقەتی شەڕی عیراقو هوکانیو گۆرانەکانی بێو هەڵوێستی ئیجابیو هەست بە بەرپرسیاری عیراق لە ماوەی راستی مەوزوعیەوە کە لە وتاری نوێنەرەکەتاندا بوو لە کردنەوەی کونگرەکەدا .

ئێمە ئەی سەرەکی بەڕێز لە کاتێکدا لەقوڵایی دڵەوە پیرۆزبایی خەباتتان دەکەین بەرامبەر ئەو دەستکەوتانەی بەدیتان هێناون کە لە ماوەیەوە عیراق گەیشتە ریزی پێشەوە لە کاری بەرەنگار بوونەوەی ئیمپریالیو نۆکەرانی .. هەروەها سڵاو لە خۆراگرتنو ئازایەتی گەلی عیراق دەکەینو پشتیوانی تەواومان شان بەشانتان دووپات دەکەینەوە لە پێناوی بەهای حەقو عەدالەتو یەکسانیداو لە پێناوی دانانی رادەیەك بۆ ئەم شەرەی کە تەنیا ئیمپریالیو زایۆنی سوودی لێ وەردەگرنو لە پێناوی چەسپاندنی ئاشتی عادیلانەو شەرەفمەندیدا .

بەرز رێزی هاوکاری ئیجابیتان دەگرین لەگەڵ هەموو لیژنە ناوبژیکارەکانداو وەڵام دانەوەتان بۆ بڕیارەکانی خێزانی دەوڵەتان .

حوکم راکانی ئێران بانگ دەکەین بۆ متمانەکردن بە عەقڵو دوورکەوتنەوە لە خوێنڕشتنو دانیشتن لە سەرمێزی گفتوگوو رەفزکردنی باوەری

بروانە ل ٧

Institut kurde de Paris

Institut Kurde de Paris

سەرەکی فەرماندە :

گەل سەرچاوەی ئیلهام و بەخشش و داهێنانە

برایانی خۆشەویست ئەندامانی دەستەی مامۆستایانی زانکۆی بەغدادو کۆلێجی قانوونو رامیاری‌و .. برا ئامادەبووەکانی تر .. بەو پەڕی شانازی‌یەوە دەست‌پێشخەری‌یەکەی زانکۆی بەغدادو کۆلێجی قانوونو ڕامیاری وەردەگرین‌و – ئێوە دەزانن ئەی براینە کەوا ئێمە ئەمڕۆ بەڵگەنامەی گەلی عیراق بەوەی کە ڕازی بێ لێمان پاش ڕەزامەندی خواوەندی گەورە بە گەورەترین بەڵگەنامە دادەنێین لە جیهانی ئەمڕۆدا .

بەڵام ئەمە شانازیمان زیاتر دەکا بە دەست‌پێشخەری‌یەکەتان نەك لە لا هونەری‌یەکەیا کاتێ کە سەیری بەڵگەنامەکە دەکەین بەڵکو لەو گیانەی گەلی عیراقیدا کە تیایەتی وەك دەست‌پێشخەری‌یەکی ڕەسەنی مرۆڤایەتی‌یانەو نیشتمانپەروەری‌یانەو .. بەم مانایە دەست‌پێشخەری‌یەکەتان مانایەکی تایبەتی هەیە لە دەروونما .

ئەوەی کە هیوامانە ئەوەیە کە خواوەندی گەورە وامان لێ بکا توانای ئەوەمان هەبێ کە ئەو ئەمانەتەی پێمان سپێرراوە بە تەواوی‌و زۆرترو زۆرتر جێ‌بەجێی بکەین بە ڕێگای خزمەتکردندا بەشێوەیەکی وا عیراقی‌یەکان ڕازی بکاو بەرژەوەندی‌یان بپارێزێو پاشەڕۆژ کراوەو ڕووناك بکاتەوە لەبەردەمیانا .

بەو پێ‌یەی من تێ‌دەگەم عیراقی‌یەکان هێشتا هەر ماندوومان دەکەن نەك بە مانای ماندووبوونی عادەتی بەڵکو بەهۆی وەفاداری باڵایانەوەو بەو گوێرەیەی کە ئێمە لە شەرەف دەگەین ڕەفتاری هەر عیراقی‌یەك بە ڕێگای وەفاداریدا ئەرکێکی زیاتر دەگەیەنێ ، کە پێویستە ئێمە بە شەرەفەوە جێ‌بەجێی بکەین بۆ خزمەتکردنی عیراقی‌یەکان لەبەر ئەوە هیوای ئەوەمانە کە لە بارێکی وادا بین بتوانین بە کردەوەی دوورو درێژ ئەم ئەرکانە دەربڕین بۆ ئەوەی ڕەزامەندی‌ی عیراقی‌یەکان دەسگیربێ پاش ڕەزامەندی خوا .

سوپاسی دەست‌پێشخەری‌یەکەتان دەکەم .. بیروباوەڕمان بەرامبەر بە قانوونو پیاوانی قانوون لە دادپەروەری‌و لە دەرەوەی دادپەروەریداو .. لە زانکۆو لە دەرەوەدا لە بۆنەیەکی پێشتردا دەرمانبڕیوەو ئێوە ئاگادارن لێی کاتێ کە بەیەك گەیشتین لە نەقابەی پارێزەراندا‌و ئەم ڕایە بە تەواوی دەقاودەقە لەگەڵ بیروباوەڕو تێڕوانینمانا بەرامبەر بە پیاوانی قانوونو پیاوانی دادپەروەری‌و لەم تێڕوانینەماندا ئێمە خۆمان زۆر ماندوو نەکردووە لە بیرکردنەوەدا بۆ ئەوەی بزانین جێگای ئەم جۆرە پیاوانە لە کوێدایەو هەر ئەوەمان کردوە بیرمان کردوەتەوە لە مێژووی نەتەوەی عەرەبمان کە نوێنەری بەهای ناسراوە بۆ هەڵگرتنی پەیامی ئیسلام بۆ دوورترین نوختەی سەرزەوی‌و سەیرمان کرد پیاوانی قانوونو پیاوانی دادپەروەری پایەیەی جیاوازو دیاریان هەبووە لە تێڕوانین‌و ڕەفتاری دەوڵەتی گەشەداری عەرەبدا کە پرشنگدارترین مانای مرۆڤایەتی دەربڕی کاتێ کە هات‌و بوو بە نوێنەری موسوڵمانان لە جیهاندا چ لە شام بووبێ یا لە بەغداد یا لە ئەندەلوسدا .

کاتێ کە مرۆڤی بەرپرسیار هەست بەوە دەکا کە بەشێکە لە گەل‌و .. دەروونی بە شێوەیەکی زیندوو پێوەندی دەکا بە دەروونی گەلەوە بەمە ئەو بە ڕێگای ڕاستدا دەڕوا هەتاکو بەپێی کێشانەو پێوانەی خواوەندی گەورەو ئەوەی هیوامان پێ‌یەتی ئەوەیە کە پێوەندیمان پتەوتر دەبێ لەگەڵ گەلی مەزندا کە سەرچاوەی سەرەکیمانە لەسەر زەویدا بۆ هەموو شتێکی ڕاست .. کاتێ کە ڕاست دەڕۆین لە بارەی شتێکەوە ئەوە منەتەکەی هی گەلی عیراقەو کاتێ کە هەڵە بکەین ئەوە خەتای خۆمانە .. چونکە گەل سەرچاوەی ئیلهام‌و سەرچاوەی بەخشندەیی‌و ئەفراندنە .

بە هەموو شانازی‌یەکەوە لەم شوێنەدا دەگەین بە پیاوانی زانست‌و قانوون نوێنەرانی زانکۆو دەزگا میللی‌و ڕەسمی‌یەکانی تر .

هەموو کۆلێجەکان لای ئێمە خۆشەویستن بەڵام شتی تایبەتی دەوری خۆی هەیە لە چوارچێوەی گشتیدا .. قوتابی بووین لە کۆلێجی قانوون‌و ڕامیاریدا لە زانکۆی بەغداو لێی دەرچووین‌و هەرچەندە یادەکانمان دوورو درێژنین تیایا چونکە قانوونمان لە قاهیرەو لە بەندیخانەو لە دەرەوەی بەندیخانەدا خوێندوە بەڵام ئەم کۆلێجە لەبەر ئەوەی کە کەلەپوورێکی سیاسی دێرینی هەیە بەهۆی هەڵوێستە دیارو ئاشکراکانیەوە لە خەباتی گەلی عیراقداو لەبەر ئەوەی کە خۆم یەکێك بووم لە قوتابی‌یەکانی مانایەکی تایبەتی هەیە لە دەروونمانا نەك بەمانایەکی ئەکادیمی لایەنگیر بەڵکو بە مانایەکی مرۆڤایەتیانەی تایبەتی .

هەمیشە بە چاکی بتانبینین‌و لە سەربەرزی‌و بەختیاریدا بن‌و لەسەر زەوی‌یەکی پتەوی هێز دا بن کە لە ناوەوەی دەروونەوە هەڵبقوڵێ‌و دڵنیابێ لە سروشتی باوەڕو ڕەفتار .

خوا دەست بە باڵتانەوە بگرێ .

دەرچوونی ئەنجامی پلەی ناوەندی قوتابخانەکانی ناوچەی کوردستان

ڕۆژی شەممەی ڕابوردوو ئەنجامی تاقیکردنەوەی گشتی قۆناغی ناوەندی قوتابخانەکانی ناوچەی ئۆتۆنۆمی‌ی کوردستان «هەولێرو سلێمانی‌و دهۆك» بڵاوکرایەوە لە هەولێردا .

لەم تاقیکردنەوەدا ١٦ هەزارو ٧٨٩ قوتابی کچ‌و کوڕ بەشداری‌یان کردبوو و٦ هەزارو ٦٧٧ قوتابی‌یان سەرکەوتن‌و ٦ هەزارو ٤٥٩ قوتابی ئیکمال بوون یانی ڕێژەی سەرکەوتن ٣٩ر٧٧٪ بوو .

قوتابخانەی ناوەندی‌ی زەڕایەنی کوڕان لە سلێمانی یەکەمی قوتابخانەکانی ناوچەبوو لەوانەی کە بە کوردی دەخوێنن‌و ڕێژەی سەرکەوتن تیایا ٧١ر٨٢٪ بوو و ناوەندی‌ی (البکر)ی کوڕانیش لە پارێزگای دهۆك یەکەمی قوتابخانەکانی ناوچەبوو لەوانەی دەرس بە عەرەبی دەخوێنن‌و ڕێژەی سەرکەوتن تیایا ٧٦ر٦٧٪ بوو .

قوتابی نزار عبدالقادر حمەامین لە سانەوی احمد موختار لە پارێزگای سلێمانی یەکەمی هەموو ئەو قوتابی‌یانە بوو کە بە کوردی دەخوێنن‌و ٦٥٤ پلەی وەرگرت لە کۆمەڵی ٧٠٠ پلەو قوتابی احمد نجاة محمد یوسف لە سانەوی شۆڕش لە پارێزگای سلێمانی یەکەمی ئەو قوتابی‌یانە وو کە بە عەرەبی دەخوێنن‌و ٥٨١ پلەی لە کۆمەڵی ٦٠٠ وەرگرت .

بەگوێرەی پارێزگاکانیش سانەوی صلاح الدین‌ی کچان یەکەمی ئەو قوتابخانانە بوو کە بە کوردی دەخوێنن لە پارێزگای هەولێرداو ڕێژەی سەرکەوتنی ٢٤ر٧٤٪ی وەدەست هێناو ناوەندی‌ی قرژاڵە یەکەمی ئەو قوتابخانانە بوو کە بە عەرەبی دەخوێنن‌و ڕێژەی سەرکەوتنی ٧٥ر٨٦٪ی هێنا قوتابی سعید عثمان عبداللە لە ناوەندی‌ی کۆیسنجەق یەکەمی خوێندنی کوردی بووو ٦٤٦ پلەی وەرگرت‌و کچە قوتابی منال متی یوسف لە سانەوی عێنکاوەی کچان یەکەمی خوێندنی عەرەبی بوو و کۆمەڵی ٥٧٩ پلەی وەرگرت .

لە سلێمانی‌یشدا قوتابخانەی زەڕایەن یەکەمی قوتابخانە کوردی‌یەکان‌و ڕێژەی سەرکەوتن تیایا ٨٢ر٨١٪ بوو و سانەوی شۆڕش‌ی کوڕان یەکەمی قوتابخانە عەرەبی‌یەکان بوو و ڕێژەی سەرکەوتنی ٢١ر٧٥٪ی وەرگرت .

لە پارێزگای دهۆك‌یشدا ناوەندی‌ی هاوکاری‌ی کوڕان یەکەمی قوتابخانە کوردی‌یەکان بوو و ڕێژەی سەرکەوتنی ٩٣ر٢٥٪ بووو ناوەندی‌ی (البکر)ی کوڕان یەکەمی قوتابخانە عەرەبی‌یەکان‌بوو ڕێژەی سەرکەوتنی ٦٧ر٧٦٪ بوو و قوتابی بەیار محمد صالح حسین لە ناوەندی‌ی هاوکاری یەکەمی قوتابخانە کوردی‌یەکان بوو ٦٠٤ پلەی کۆکردەوەو کچە قوتابی حنان احمد مصطفی لە سانەوی کچان‌ی دهۆك یەکەمی قوتابخانە عەرەبی‌یەکان بووو ٥٧٩ پلەی کۆکردەوە .

---

٣ کۆنگرەی کرێکاران لە سلێمانی

لە ژێر دروشمی باتیشکی بیرو تێکۆشانی بێ‌هاوتای سەرەکی فەرمانده صدام حسین بکەین بە بەرنامەی کارو بەخشندەیی‌و تێکۆشان بۆ خزمەتکردنی عیراق مەزن ،

نەقابەکانی کرێکارانی ڕستن‌و چنین‌و کارەباو میکانیك لە پارێزگای سلێمانی کۆنگرەی ساڵانەیان بەست بۆ لێ‌کۆڵینەوەی ڕاپۆرتە دارایی‌و ئیداری‌یەکان‌و ئەوەی لەماوەی ڕابوردوودا جێ‌بەجێ‌کراوەو بۆ دانانی نەخشەیەکی کارکردن بۆ دەستکردن بە هەڵمەتی نیشتمانی‌ی سەرانسەر بۆ بەرزکردنەوەی توانای بەرهەمهێنان .

لەم کۆنگرانەدا کە لە بارەگای یەکێتی کرێکاراندا بەستران بەڕێزان جێ‌نشینی پارێزەری سلێمانی‌و هاوڕێ ئەمینداری نهێنی‌ی نووسینگای کرێکاران لە سەرکردایەتی شوعبەی حزب لە سلێمانیداو سەرۆك‌و ئەندامانی نووسینگای ڕاپەراندن لە یەکێتی‌داو نوێنەرانی نەقابە گشتی‌یەکانی وڵات ئامادەبوون .

بەشدارەکانی ئەم کۆنگرانە لە کۆتایی کاریانا سڵاوبان ئاراستەی سەرکردایەتی‌یە مێژوویی‌یەکەی سەرەکی فەرمانده صدام حسین کردو بەڵێنیان تازەکردەوە لەسەر بەردەوامبوون لەسەر بەخشندەیی‌و قوربانی لەپێناوی عیراقی مەزن‌و ڕەوتی شۆڕشمان‌و حزبی پێشەوامان .

بەردەوامی جەنگ بۆ خومەینی چی ئەگەیەنێت

● هێمن اسماعیل ●

گەر لە روانگەیەکی نزیکەوە بروانینە کارو کردارو سیاسەتی رژێمی ئێرانەوە ، بەتایبەتی دوای جەنگی نارەوای بەسەر عیراقدا ، ئەبینین لە هەموو روێکەوە خزمەتی بەرەی ئیمپریالیزمەکان ئەکات‌و هەوڵ‌ئەدات بۆ پاراستنی بەرژەوەندیە گرنگەکانیان .

ئیمپریالیزمەکان ، هەر لە یەکەم رۆژی جەنگەوە تاکو ئێستا بە هەموو جۆرێکەوە هەولیان داوەو هەولیش ئەدەن بۆ بەردەوام بوونی ئەم جەنگە ، تاکو ئاگری شەر وولاتەکانی تری سەری کەنداوی عەرەبی بگرێتەوەو شەرو خوێن رشتن جێگای هێمن‌و ئاسایش بگرێتەوەو لە ژیانێکی نائاسوودەیی بژین .

ئیمپریالیزمەکان بەتایبەتی بەریتانیا دوای ئەوەی خەبات‌و تێ‌کۆشانی گەلانی ئەم ناوچەیە وای لێ‌کردن کە ئەم وولاتانە بەجێ‌بهێلن ، کە ئەمە زیانێکی زۆر گەورەی پێ‌گەیاندن ، بۆیە هەموو کاتێك چاوەروانی هەلێك ئەکەن تاکو جارێکی تر بگەرێنەوە شوێنەکەی جارانیان‌و وە لایان وایە شەری نێوان عێراق‌و ئێران لەبارترین هەلەو ئەیانەوێت وەکو جاران تاریکایی ئیمپراتۆریەتی بەریتانیا بگەرێتەوە ئەم ناوچەیەو دەست بکەن بە چەوساندنەوەو دەست بەسەراگرتنی وولاتان‌و خێرو بێراتی وولات بخۆن .

ئەمریکاش لە یەکەم رۆژی جەنگەوە ، هیچ کاتێك تێ‌پەرنابێت کە بێ‌لایەنی خۆی بەرامبەر هەردوولا دەرنەبرێت ، لە دەزگا راگەیاندنەکانیان ئەم شەرە بەشتێکی خراپ لە قەڵەم ئەدەن‌و داوای وەستاندنی ئەکەن ، ئەمە لە لایێك لە لایەکی ترەوە کارگە چەکیەکانی ئەمریکا بە هەموو توانایانەوە چەك‌و یارمەتی بە رژێمی ئێران ئەبەخشن‌و یا ریکا بە دوژمنی زایۆنیست ئەدەن کە هەموو جۆرە چەکێك بە ئێران بفرۆشن‌و ئەمەش رۆژ بە رۆژ زیاتر ئەبێت‌و جوانتر روون ئەبێتەوە کە وولاتە ئیمپریالیزمەکان یەکەمین هۆیەکن بۆ بەردەوامبوونی ئەم شەرە ، بێ‌گومان سەرکەوتنی عیراق‌و وەستاندنی شەر زۆر ئەنجامی ترسناکی ئەبێ بۆیان وەکو :

● سەرکەوتنی عیراق لەم جەنگەدا ئەبێتە هۆی ئەمەی عیراقیەکان لەمەودوا هەولی بنیات‌نانی وولاتەکەیان بدەن ، بەمەش عیراق ئەبێتە قەلایەکی ئابووری‌و سەربازی بەهێز ، دژ هەموو دەست تێوەردانێکی دەرەوە ئەوەستێ‌و بەتوندی بەرپەرچی ئەداتەوە .

● روخانی رژێمی ئێستای ئێران ، ئەبێتە هۆی دروست‌بوونی رژێمێکی دیموکراتیانە کە دژی شەرو رەگەزپەرستی ئەوەستێت‌و پەیوەندی دۆستانە لەگەل عیراق‌و وولاتانی تر ئەبەستێت‌و بەم جۆرە ئیمپریالیستەکان هاوپەیمانێکی باشیان لە دەست ئەچێت .

● بە وەستانی شەر ، کارگەکانی چەکی ئەمریکا زیانێکی زۆریان لێ‌ئەکەوێت ، تاکو بازارێکی تر ئەدۆزنەوە چەك‌و تەقەمەنی پێ بفرۆشن‌و ئەمەش زیانێکی ئابووری گەورەیەو ئەبێتە نزم‌بوونەوەی نرخی (دۆلاری) ئەمریکی .

رژێمی ئێران نزیکەی چوار سالە دەست لەم شەرە نارەوایەی هەلناگرێت‌و بەسەدان هەزار لاو بەکوشت ئەدات تەنها بۆ هێنانەدی ئامانجە نارەواکانی ، کە ئەویش مانەوەیە بەسەر تەختی دەستەلاتداری‌و رەگەزپەرستی‌و دەست‌خستنە نێو کاروباری ناوخۆیی وولاتان‌و ئەبەوێت بە هەرچی جۆرێك بێت ئەم وولاتانە بخاتە ژێر بالی رەشی دەستەلاتداری خۆی ، بەلام ئەمەش هەرگیز نایێتە دی ، چونکە ئەمرۆ میللەتان خاوەن ئیرادەو رێبازو رێرەوی خۆیانن‌و ، رێگای خەبات‌و سەربەستی‌و ئازادی بە رژێمێکی رەگەزپەرست وەك رژێمی ئێران ناگیرێت .

خومەینی و بیانووی منداڵ بازاڕی

هاوڕێیەکم بۆی گێرامەوە وتی :

— کوڕەکەم یەکێکە لەو منالانەی کە زۆر جار بە ناهەق ورك‌و بیانو دەگرێ ... ئەوەتا ئێوارەیەکیان پێش نانی شێوان خەو گرتی‌و هەر چەندمان کۆشی تاوەکو کەمێك خەو بەریدا ، بەشکم پارویەك نان بخوات ، بەلام کەڵکی نەبوو !!

سبەینێ بۆنانی بەرچایی دیسانەوە بەدەم ورك‌و گریانەوە وتی من نان ناخۆم‌و بیانووشی ئەوەبو چونکە ئێوارە هیچی نەخواردوە !!

بە بۆنەی ئەم ڕووداوی بیانووی منالانەوە نازانم بۆچی ڕاستەوخۆ ، خومەینیم بیرکەوتەوە .. ؟

بێگومان پاش ساتێ زانیم کە جەمسەرێك بیانووە بێ بنەرەتەکانی هەردووکیانی شەتەك داوە ئەویش لەوەتەی ئاگری شەری نێوان عیراق‌و ئێران هەڵگیرساو کار لەکار ترازاو دەستەوبەخە بوینەوە ، کەچی هەر ئێمە لە یەکەم هەفتەوە بەژیری بۆ مەسەلەکە چووین‌و دەستی ئاشتیمان درێژکرد کەچی خومەینی هەر جارەی بە بیانویەك فو لە چرای کوژاندنەوەی ئاگری شەڕی نێوانمان دەکات !

دڵنیام خومەینیش برو بیانوی پوچی بێ‌مانای بۆ درێژە دان بەشەر لە بروبیانووی منال بازار دەچێ بەلام با هەر خۆی بەخۆی بێ ئێمە تەولێکە داومانەو ناهێلین سەر شۆڕ کرێین سەرەرای ئەوە خومەینی جادووگەر بە تەدەر منالێکی پێنج سالانی لێ‌نایەت کە خێرا هەست بە جیاوازی زیان‌و قازانجی خۆی بکات ئیتر جگە لەکوشتن‌و برین تەنانەت گەلانی ئێرانیش کە هیچ خێرو بێرێکی بۆ نەخستۆتەوە .

■ فریا ■

زانستی کشتوکاڵ

ئامێری کێڵانی زەوی

● د. جهاد کیانی ●

هەوجاڕی لابڕ (Share plough)

هەوجاڕی لابڕ (وێنەی ٤) لە چەند ئەندامێکی کارکەر (element tool) پێك هاتووە کە بریتی‌یە لە : چەقۆی ، گاسن‌و نەرم کەرەوەی ژێرزەوی (subsoiler) 5 .

گاسن بە ئەندامی بنچینەیی هەوجاڕ دژمێردرێت‌و چۆنیەتی کێڵانی زەوی بە زۆری لەسەری دەوەستێت گاسنیش لە مووسی (share) 3 وەرگێری (Mouldboord) 6 پێك‌هاتووە ، بژار بڕی (skimmer) 2 .

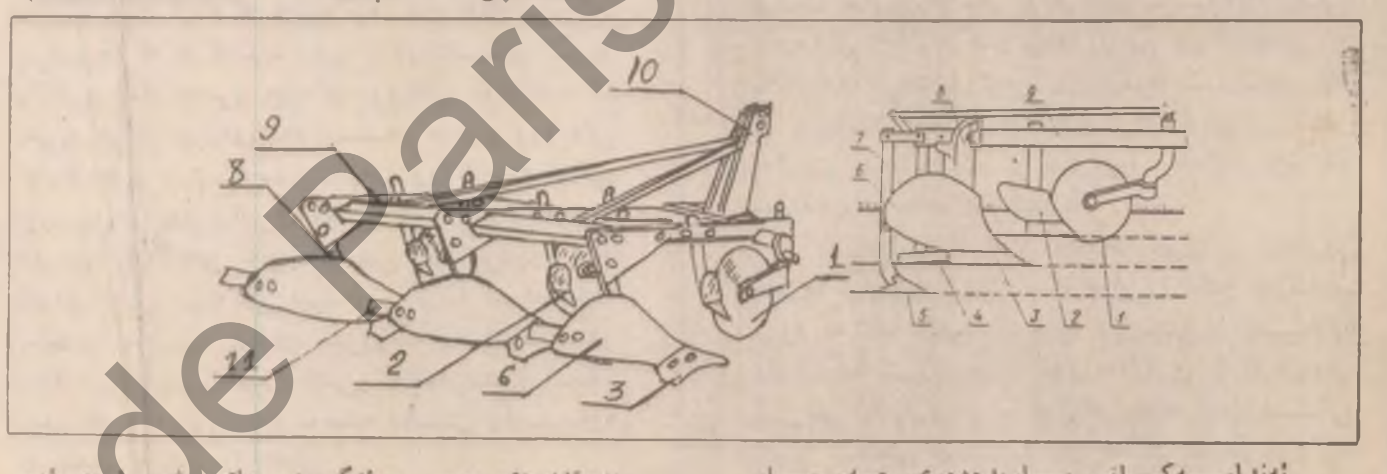

ئەندامەکانی یاریدەدەری هەوجار (element ouxilliary) بریتی‌یە لە تەختەی زەوی (پاڵپشتی گاسن) (Lanside plate) 4 . کە بە باسکی گاسنەوە دەبەسترێت ، باسکی گاسن (Leg) 8 ' باسکی نەرم کەرەوەی ژێرزەوی (Leg) 7 ' شاصی (frame) 9 ' باسکی بژاربڕی ٢ ، میکانزمی بەستنەوە .

بەشی کارکەری گاسن لابڕ (وێنەی ٥)

بەشی کارکەری گاسن بە گرنگترین بەشەکانی بنچینەیی هەوجار دەژمێردرێت کە پێك‌هاتووە لە موسی ١ و وەرگێر ٢ ، وەرگێرو مووس هەردووکیان پێکەوە ڕووی دەرەوەی کارکەری گاسن پێك‌دەهێنن .

خراکتەری (character) کاری گاسن دیار دەکات کاری گاسن لەسەر شێوەو پێوانەی وەرگێرو مووس پێکەوە رادەوەستێ . لەسەر ڕووی کاری گاسن سێ (٣) شتی جیا جیا دەبینرێت مووسی ١ و سنگی وەرگێر (sin) 2 و باڵی وەرگێر (wing) 3 هەر یەکێك لە مانەش ئەرکی تایبەتی‌ی خۆیان هەیە . شێوەی سنگی وەرگێر توانای رنینەوەو وردکردنی خاکی هەڵکەنراوی گاسن نیشانە دەکات . شێوەی باڵی وەرگێر توانای وەرگێرانی چینەکانی خاکی هەڵکەنراوی گاسن دیار دەکات بۆ باشتر پیشان‌دانی کاری گاسن . ڕووی کارکەری گاسن لە ژێر دیواری هێلی جووت (furrow) دادەمەزرێت بە گۆشەی α ' β , γ . ئەم گۆشانە دەورێکی باڵا دەبینن بۆ دیارکردنی چۆنیەتی شۆبڕین‌و بەرهەڵستی (بڕگەی) (مقاومة opposition) زەوی کە لە کاتی کارکردنی گاسن پەیدا دەبێت . بە شێوەیەکی گشتی دەتوانرێت کە تەماشای ڕووی کارکەری گاسن

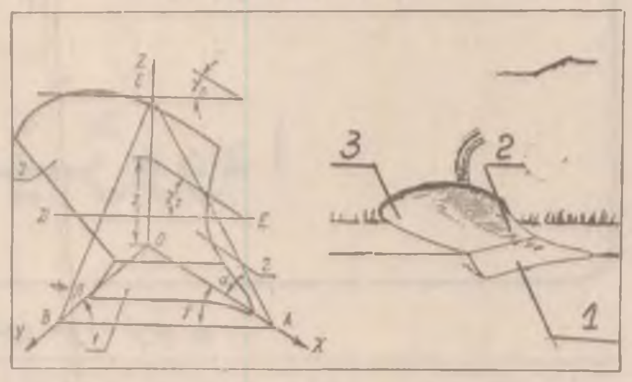

بکرێت هەر وەکو پەرەپێ‌دانی (تطویر) چەقۆیەکی سێ لا (Wedge) بەڵام جیاوازی ئەمەش لە چەقۆی سێ لا ئاسایی ئەوەیە کە گۆشەکانی α ' β ' γ ، لە گۆڕین‌دایە . لە سەرەتادا نرخی گۆشەی α , γ کار ئەکاتە سەر تێك‌چوونی (deformation) خاکی هەڵکەنراو کە وردە وردە بۆ سەرەوە بەسەر رووکاری کارکەری گاسن . هەرچەندە نرخی ئەم گۆشانە گەورە بێت تێك‌چوونی خاکەکە زۆرتر دەبێت یان ووردتر دەبێت لەبەر ئەوەی خاکەکە لە دەوری تەوەری (axis) ئاسۆیی (the horizontal) کە ئەستونەیە (perpendicular) لەسەر ڕووکاری (سەمتی) (اتجاه) (traffic direction) بزوتنەوەی موس . ئەگەر هاتوو ژمارەی ئەم گۆشانەی وەرگێر نەگۆڕێن (Constant) مانای ئەوەیە وەرگێر تەنها دەوری گواستنەوەی خاکی هەڵکەنراو بەسەر ڕووی کارکەری گاسن دەبینێت ئنجا لەبەر ئەمە گۆڕینی ئەم گۆشانە دەورێکی باڵا دەگێڕن . هەر لەبەر ئەمەیە لە کاتی دروست‌کردنی گاسندا دەبێ زۆر بە چاکی چاوەدێری ئەم پێوانانە بکرێت بۆ هەر جۆرە شوێنێك زەوی کە خراکتەری (ڕەوشتی) تایبەتی خۆی هەیە .

ئەگەر گۆشەکانی α , γ بگۆڕێت لە هەمان کات گۆشەی β دەگۆڕێت . ئنجا کارکردنی لەسەر زەوی هەڵکەنراو لە لایەن رووکاری گاسن بەردەوام دەبێت . لەگەڵ زیادبوونی نرخی گۆشەی α شکانەوەی خاکی هەڵکەنراو زیاتر دەبێت‌و ورد بوونیش زیاد دەبێت وەخاکە هەڵکەنراوەکە باشتر وەردەگێرێت . گۆڕینی بەردەوامی وردە وردە چەقۆی سێ لا لەگەڵ گۆشەکانی α ' β , γ ڕوویەکی کە وانەیی پێك دەهێنن‌و لە کاتی جوولانەوەی ئەم ڕووە لە ناو زەوی‌دا ، ئەو خاکە دەبڕێت‌و بڵندی دەکاتەوەو تێکی دەشکێنێت‌و ووردی دەکات‌و وەری دەگێرێت‌و تێ‌ی‌هەڵدەداتە ناو هێلی (خطى) جووت کە بۆیی دیاری کراوە . هەر وەکوو لە سەرەوە باسمان کرد .

بڕوانە ل ٧

ڕوونکردنەوەیەك دەربارەی

منالی ناوبۆری

■ محەمەد مەحمود ■

چیرۆکی منالی ناو بۆری بریتیە لە چیرۆکی سەرکەوتنی پزشکان لە بەکارهێنانی دەسکەوتەکانی تەکنەلۆژیای نوێ‌و کەڵك لێ‌وەرگرتنی لە چارەسەرکردنی زۆربەی ئەو گیروگرفتانەی کە دێتە ڕێگایان .

| پیتێن | کاتێ ڕوو دەدات کە شانەیەکی نێرینەی لە نێرەوە هاتووە بتوانی ناو بۆشی ڕەحم‌و زۆربەی ڕێچکەی ئەو ڕەحمە بپەڕێتەوە تا بە شانەی مێینە (یان ئەو هێلکەیەی لە هێلکەدانی ئافرەتەکەوە هاتووەو بەڕەحم‌دا تێپەڕیوە) دەگات .

پاش ئەم بەیەك گەیشتنە هەردوو شانەکە ، شانەیەکی پیتێنراو دروست دەکەن کە دەست دەکات بە دابەش بوون‌و زۆربوون لە ژمارەی شانەکان‌و تەبارەدا کاتێ بە ڕێچکەی ڕەحم‌دا دەڕوات تا دەگاتە ناو بۆشی لەوێدا جێگیر دەبێت‌و دەست دەکات بە دروست‌بوونی‌و گەشەی کۆرپە . ئەگەر ئەم پیتێنە ڕووی نەدا ئیتر بەهۆی هەرچ گیروگرفتێکەوە بێت ئەوا ئەو ئافرەتە سکی پڕنابێت ، لەو گیروگرفتانەش نەبوونی هەردوو [بۆری ڕەحم] لە سەرەتای دروست‌بوونی مرۆڤەکەوە یان بڕینی ئەو بۆریانە بەهۆی هەرشێکەوە بێت یان تووشی (ئیلتهابات) بوو بێ کە ئەمەش نایەڵێت شانەکانی پیادا تێپەڕێت . یان هۆی ئەم نەپیتاندنە دەبێتە هۆی کوشتنی شانەی پیاوەکە یان بە هۆی خوێنی ئافرەتەکەوە کە دەبێتە هۆی کوشتنی شانەی پیاوەکە کاتێ دەگاتە لەشی ئافرەتەکە لە کاتی بوونی ، ئەم جۆرە گیروگرفتانە کە پیتێن تیایدا ڕوونادات لەبەرئەوە ، پێویستە ئەم پیتێنە لە دەرەوەی لەشی‌دا ڕووبدات پاشان شانەکە هەمووی جارێکی تر لە ڕەحمی ئافرەتەکەدا بچێنرێتەوە .

ئیتر لێرەوە چیرۆکی تەکنۆلۆژیا دەست پێ‌دەکات ، کاتێ توانرا (ڕیشاڵە ڕووناکیەکان ئەوانەی کە ڕووناکی بۆ هەموو جێگایەك سەرەڕای خوارووخێچی ئەو جێگایە دەگوێزنەوە) بدۆزرێتەوە وە توانرا ئاوێنەی وا دروست بکرێت کە ووردترین شتی پێ گەورە بکرێت پاش ئەمانە توانرا (پێبینی سك) بدۆزرێتەوە کە دەتوانرێ لە دیواری سك‌دا بچەقێنرێت‌و پزیشك بە هۆیەوە لە کاتێکی دیاری کراودا سەیری هێلکەدانی لێ‌وە بکات وە بە هۆیەوە ئەتوانێ شانەی مێینەیەی کە ئامادەیە بۆ پیتێن بمژێت . پاش مانەوە دەبخاتە ناو گیراوەیەکی خۆراکی بۆ ئەوەی ژیانی بەردەوام بێت بێگومان پاش پشکنینی بۆ دڵنیابوون لە سەلامەتی ، پاشان لەگەڵ شانەی نێرینەدا لە بارێکی گەرمی‌و خۆراکی گونجاودا تێکەڵ دەکرێن هەتاوەکو پیتێن ڕوو دەدات‌و شانەی یەکەم دابەش دەبێت بۆ ژمارەی گونجاو ، لێرەدا لەسەر پزیشك پێویستە ئەم کۆرپەیە بگوێزێتەوە بۆ ناو ڕەحم بەهۆی بۆریەکی وورد کە ئامادەکراوە بۆ ئەم مەبەستە .

پاش چاندنی ئەم کۆرپەیە لە ڕەحم‌دا ئافرەتەکە پاش دوو ڕۆژ هەڵسوکەوتی ئافرەتێکی سك پڕی ئاسایی بۆ دەکرێت لە ڕاستی‌دا ئەم کردارە شتێکی نوێ‌ی ئەوتۆی تیادا نیە کە جیابێت لە کرداری پیتێنی ئاسایی بەڵکو تەنها کەڵك وەرگرتنە لە تەکنەلۆژیای نوێ هەر چەندە ئەم کارە ماندوو بوونێکی زۆری دەوێت لە لایەن پزیشك وە لە لایەن ئافرەتەکەوە ، هەوڵدان بۆم ئەم کارە لەگەڵ ئەنجامەکەی‌دا بەراووردکردنی زۆر گرانە چونکە نزیکەی (١٦٨) ئافرەت تا ئێستا ئەم کارەیان بۆکراوە تەنها شەش کەسیان سکیان پڕبووەو سك پڕبوونەکەش بەتەواوی بەردەوام نەبووە تەنها لە دوانیان‌دا نەبێت کە بەرهەمی یەکەم کچێك بووە وە بەرهەمی دووەم کوڕێك بووە .

بەم جۆرە دەبینیت ئەم هەوڵدانە هێشتا لە سەرەتادایە ، بەڵام ئەگەر هەوڵدان لەلایەن پزیشکەکانەوە بەردەوام بێت بێگومان بەرهەمی چاکتر دەبێت ؛ بەڵام لەوە ناچێت چونکە ئێستا جیهان بەدەست زۆربوونی منال بوونەوە دەناڵێنێ ، کە بە پێچەوانەی ئەم هەوڵەوە خەریکی کەم کردنەوەی منال بوونن .

ئایا

منالەکانمان دەستکردی خۆمانن

دایکی هەورۆ

منداڵ کە هۆشی کردەوەو مەبەستی بەشت شکا ... بەیارستە پرسیار لەدەوری باوکی هەڵئەچن‌و ئەیەوێ ئەوپەری توانای بەکاربهێنێ کە بزانێ لە بواری کارکردنی باوکیدا شتی تازە چیە ... ئەمەش هەر لەبەر ئەوەیە کە دەری بخات باوکی دواکەوتووەو ئەو لە باوکی باشتر ئەبێ .

بەڵام هەندێ ئەوە هەن بەشێوازێکی تر پێشەبڕکێ لەگەڵ باوکەکانیاندا ئەکەن.. ئەبینی هەروەك کاری باوکی ئەخۆشیەکی مەترسیدار بێت‌و کوشندەبێ لەو کارەی کە باوکی ئەیکات ڕانەکات .. واتە باوکی دارتاش بێت ئەم نایەوێ ببێتە دارتاش کاتێ کە پرسیار لەم بارەیەوە لەیەکێ لەو منداڵانە ئەکەین‌و ئەڵێین دوارۆژ ئەتەوێ ببیتە چی .؟ لەوەڵامدا ئەڵێ نازانم بەچی ئەبم بەڵام هەرچۆنێ بێ لەسەر ئەوڕێگەیە ناڕۆم کە باوکم پیا ڕۆشتووەو ڕێگەیەکی تر هەڵئە بژێرم .

بەڵام کچ کاتێ کە لەزانکۆ ئەخوێنێ بێ هەستانە لەو شێوازە یاخی ئەبێ کە دایکی گرتوویەتی .. لەتاو ئەو کچانەدا کە دایکیان بڕوانامەی زانکۆیان هەیە ئەبینین یەکێ لەو کچانە نایەوێ بچێتە زانکۆ .. ئەمەش هەر لەبەر ئەوەیە کە دایکی دەرچووی زانکۆیە‌و نایەوێ وەکو دایکی بێ ... ئەمەش دووبارە یاخی بونێکە لەو شێوازەی کە دایکی گرتوویەتی .

کاتێ کە دەرمانگەی پزیشکەکانی منداڵ ئەچین زۆر لەو دایکە لاوانە ئەبینین کە بەگەرمەوە سەودای جێ‌بەجێ‌کردنی شێوازی تازەی پەروەردەی منداڵن.. بەڵام لەم شێوازە لایانداوەو ئەمەش ئەگەڕێتەوە بۆ کەی هۆ کە یەکێ لەو هۆیانە ئەوەیە کە ئەکی کچەکە واتە دایکی کچە کە ئەم شێوازە تازانەی پەروەردەی بەدڵ نیەو لێیان بەسە جیا هەرچەندە ئەزانێ کە ئەم شێوازانە زیاتر کاری بکاتە سەرو بەستی بکەن دایکە لاوەکە لە بیروباوەری وردە وردە لائەدات .

منداڵ هەندێ جار بۆنموونە .. پێشنیاری ڕێك و پێککردنی خواردنی ناو بەخک (ثلاجە) ئەکات .. بۆ بەیانی دایەکی تری ئەبێ‌و ڕۆژی سێیەم نایەوێ خواردنی ئەکوڵاو بخوات .. جاری واش هەیە ئەڵێ شێوازی خوێندن ئەبێ بێشکەوێ .

لەبەر ئەوە لە ڕێگەی پەروەردەکردنی منداڵەکانەوە پرسیاری باوکەکان ئەکەین

بڕوانە ل ٧

چاپکراو

بەشی سێیەم

محمد علي قەرەداغی

خوێندنەوەیەکی سەرپێی دیوانی خەلیل منەوەر

● بۆ لایەنێکی دیکە هەوار دەگوێزینەوە لای شێوەی نووسینەوەو ڕاستکردنەوەی شیعرەکان ، یان بڵێین نووسینەوەی شیعرەکان بە ڕێنووسی کوردی .

زۆربەی شیعرەکانی ئەم دیوانە بە شێوەی گۆرانی – یان وەك شاعیر خۆی دەڵێ (ماچۆ)[٢]-یە ئەم شێوەیش ئێستە لە نووسیندا نی‌یەو تەنها کاتێك دێتە کایەوە کە بمانەوێ بەرهەمێ زیندوو بکەینەوە کە بەو زاراوە گوترابێت .

دیارە شێوەیەکیش لە کۆڕی نووسەران‌و مەیدانی نووسینیاندا نامۆ بێت کاتێك نووسەرێك بیەوێ خۆی لەقەرەی بدات دەبێ ورياو شارەزا بێت ، دەنا تێدەکەوێت .

لێرەیشدا دەتوانم بڵێم : ڕێبازێکی ڕوونا‌کو یەك‌لایان نەگرتۆتە بەرو ، ناکۆکی‌و جیاوازیی لە نووسینەوەی دیوانەکەدا ڕووی داوە .

ئەوەی زانراوەو جێگەی سێ‌و دوو نی‌یە ئەوەیە کە لە شێوەی گۆرانیدا بۆ (متکلم) (داروو) یا (داروون)و بۆ شێوەی (غائب)یش (دارۆ) یا (دارۆن) دەگوترێ . بەڵام لە دیوانی خەلیل منەووەردا پەیڕەوی ئەمە بە باشیی نەکراوە ، بۆ نموونە :

سوناڵێ (دارۆم) وەنەم گەر بەیان
زەن فرەن یا مەرد وەڵگەی جیهان
[ل : ١٢١]

ئەمە دیارە مەبەستی خۆیەتی‌و خۆی (متکلم)ە بۆ (غائب)یش ئەم بەیتە بخوێنەرەوە :

دوبارە دەڵاڵ ئاما بە فریاد :
ماڵ فەقیرەن کێ دارۆ زیاد
[ل : ١٧٣]

ئەم ناکۆکی‌یە لە (نفی)و (اثبات)یشدا جارێکی دیکە سەر هەڵدەدات ؛ چونکە ئەوەی لە شێوەی گۆرانیدا باوو زانراوە ئەوەیە (نفی)و (ثبات) بە دوو جۆر بەکاردەبرێن .

یەکەم : بەشێکی کوردستان – شێوەی گۆرانی – بۆ (نفی) دەڵێن : (نمەبۆ) ئەم شێوە بۆ (اثبات) (مەبۆ) دەڵێن .

دووەم : لە شێوەی (نفی)دا (مەبۆ)و لە شێوەی (اثبات)دا (مبۆ) بەکاردێنن .

لەم دیوانەدا پەیڕەوی ئەمەیش بە وردی نەکراوەو ، بە هەردوو شێوەکە نووسراوەو ، بڕوایش ناکرێت یەك کەس بە دوو جۆر شیعر بڵێت .

ئەمەیش نموونەی ئەم ناکۆکی‌یە :

— **بۆ اثبات :**

ڕەنج دوازدە ماە وە بێ نان‌و ئاو

بڕوانە ل ٧

هیرۆکەك ژفۆلکلۆری کوردی

حسین قاسم

دبێژن : ل‌دەمێ بەرێ .. مرۆڤەك بازرگان ودەولەمەند هەبوو .. چ جارا چوبا بازرگانیێ .. دا پازدە مێرێت چاك لگەل خو بەت ..دا‌کو زێرەڤانیێ لماڵ و دەولەتا وی بکەن .وپیاریزن ژنژدەڤان وقەجاغ‌و ڕێگرو دزو کاروان شەلین‌و دەهبا.

ڕوژەك ژرۆژا سویارەك براێیتیا فێرس‌و پەهلەوانا هاتە نك بازرگانی وکوتێ : ئەرێ تو ناپێژیە من ..ئەڤ بازدە نوبەدارێت هە .. تە بۆچنە ؟ تو لگەل خو دبەیە بازرگانیێ ؟ بازرگانی بەرسڤا ویداو کوتێ : ئەڤ پازدە مرۆڤێت هە .. فێرس‌و پەهلەوان‌و مێرێت چاکن .. ژێرەڤانیێ وپەرەڤانیێ ژکاروانێ بازرگانیا من دکەن‌و ماڵێ من ژ نژدەڤان‌و نژدەڤان‌و ڕێگرو دزا دپارێزن .. دا زیان نەگەهیتێ .. چونکی هەکە بازرگان بێ زێرەڤان‌بیت دێ بێ سەمیان بیت ودێ ڕەزیل بیت .. تو ئەز بتنێ پێ‌ناوەستم ..

سویاری گوتێ : تو هەر ئێکی چەندێ ددەیێ بو ڤێ چەندێ ؟ بازرگانی گوت : ئەز هەر ئێکی بیست زێرێت زەر ددەمێ ..

سویاری گوت : تو شێت زێرا بدەمن .. ئەز دێ بوتە بازرگانێ تەو ماڵێ‌تە پارێزم‌و ناهێلم چ‌تشت نێزیك ببیت ... بازرگان ماو هزرێت خو کرن ... وێهنەکێ ماو پاش گوتە فێرس‌و پەهلەوانێت خو : هەر کەسەك ژ هەوە بلا بچیت ماڵا خو .. من چ شول بهەوە نەما ..

بازرگان‌و سویارێ بتنێ سەرێ کاروانێ بازرگانی کێشان‌و برێکەتن وچون ..

وەختەکێ کاروانێ بازرگانی گەهشتە دەڤەرەکێ لوان بۆ ئێڤار .. بارێت خو لبەر لێڤا ئاڤەکێ ژسەر پشتا دەوارا هاڤێتن .. وبێهنا خۆ ڤەدان .. هتد بەرێخو دانێ دۆرو بەرێت وان هاتنە گرتن .. وسویار بناف دەوارێت وان کەتن .. ونژدەڤانا دەست بتاڵانکرنا بازرگانی کر .. ئینا بازرگانی ل فێرس‌و پەهلەوانێ خو کرە گازی‌و گوتێ :دێ کاربکەو دەست هەلینە .. ڕوژا تەیە .. لەزێ بکە نژدەڤانا بازرگانێ مە هەمی تالان‌کر ... بەلێ فێرس نوبەدار چ بوێتە بئاخفتنا بازرگانی نەکر ... ئو بخەم‌سارێ‌ڤە گوتە بازرگانی : دێ ژوان بکەڕە

بڕوانە ل ٧

Institut Kurde de Paris

سەرچاوەی زەڵم لە مێژوودا

شارەزوور لە مێژوودا ئەوەندە دێرین‌و پڕ قەوماوی زەبەنـدو چڕو مەزن‌و ڕووداوی گرنگ‌و بەدیارە کە مرۆڤ لە هەرلاو گۆشەو مەیدانێکەوە بۆی بچێ هەر بەزەحمەت سـەری لێ‌دەرکا . باس‌و خواستی لێکۆڵینەوەو دووان لەسەر ڕووداوەکانی‌و ، چونە ناو ناخی‌یەوە ئەوەندە دژوارو سەختە کـە هەرچەندە ڕۆشنبیرانی کورد قەڵەمی کوششی تیـا بخەنەکارو دەماخی تیایا بسوتێنن هـەر بەئـاوات ناگەن‌و تاسەو ئارەزووی زانینیان ناشـکێ بگرە هەموو جارێ خۆیان لەسەرەتای یەکەمین هەنگاونان و نوخشـە جاری کاروانی باس لێکۆڵینەوەو لێکدانەوەدا ئەبینین .

هەرێمی شارەزوور بەگەورەو پان‌و بەرین بە مێژوویی بەخاک‌و زەوی پڕ بەپیتەوە بەفەڕو بەهەڵکەوتنی لە دووریانێکی گرنگی ئەم ڕۆژهەڵاتە بەچاوگەی چاو هەڵهێنانی یەکەمین ئادەمیزادو لانەی شارستانی‌یەت‌و بناوانی ئاوەدانی لەم سەرزەمینەدا ناوی دەرکردوەو ناسراوە . بۆیە بێ – چاوێنی بێ – هەر ناوچەو بن دەوەنگ‌و قەدپاڵ شاخ‌و کێوو چەم‌و ئاو و پێ‌دەشت‌و ناو دۆڵێک پەنا پاساریک‌و بـەر ئەشکەوتێکی کە دێتە بەردەمی مرۆڤ بە شوێنەواری مێژوویی بە بنەوان‌و جۆگەو پردوو قـەڵاو تولـەو شوورەو پەیکەری لەبەرد داتاشراوو گردی توورکە ڕێژ تەنراوەو داپۆشـراوە کەهـەر یەکەیـان سـەرگوزەشتەیەکی گرنگ‌و تایبەتی یا یادگارێکی شارستانی‌یەتی یا کلافەی ژیاننامـەی پاڵـەوانێکی مرۆڤی کورد و بەسـەرهاتێکی دێرینی دژوارت بـۆ ئەگێڕێتەوەو ئەخاتە بەرچاوت .

پیرەمێردی نەمر ، گەشـتوەری دنیادیدەو زاناو دانا پێش ئەوەی بەکاروباری میری هەوارگەی لە ئەستمبوڵدا بخا ... چی لەبـەر پـایـەو پلەی کۆمەڵایەتی‌یەوە بێ یا بۆ بەجێ‌هێنانی کاروبـاری میری بێ لەدەوری عوسمانیدا هەر سـاڵەی لـە جێگایەکی ئەم کوردسـتانەدا ژیـاوە بۆیە ماوەیەک ڕەش‌مـاڵی ژیانی‌و فەرمانی لـە شارەزوور بـە دیاری‌کراوی لە هەڵەبجەدا هەڵدا .... جا لەبـەر ئەوەی پەیوەندی‌یەکی بەتینی لەگـەڵ هۆزی جـاف بەگشـتی‌و پاشاو بەگەکانی هەبوە بۆیـە کەڵک‌و سوودێکی ڕۆشنبیری بەپێزی لێ‌یانەوە وەرگرتووە . جا بەم هۆیەوە کاتێ لە هەڵەبجەدا نیشتەجێ بووەو ژیاوە باسی هەڵوێستی خۆی ئەکات‌و دەڵێت ... کاتێ لە هەڵەبجەدا بوم لێم بوو بەخوو سـەرنجم ئەدایە هەموو شتێ ئەمویست بزانم بنچینەی ئـەم شارە کۆنانە کەی دامەزراوەو ئەو داسـتان‌و ئەفسانانەی کە بەدەوری ئەم شـوێنانەدا دانراون کەی دروسـت بووە ؟ لـەکوێوە هـاتوون ؟ ئـایـا راستن ، سەرچاوەیەکی روونیان هەیە ؟ یـا هـەر خەیاڵ‌و هەڵبەسـتراوە لەوانە یەکێکیـان (کوی ئاتەشگا)یە کە مەولەوی لێ ئەدوێ‌و باسی ئـەکـا یا خود پەی‌کوڵی‌و گەرەرە قەڵا کە هـەندێ یادگاری مێژوویی تیایا دۆزراوەتەوە کە هەمووی شایستەی ئەوەن ڕۆشنبیرانی کورد بـۆ ڕوونـاک کردنـەوەی تەلیسمی قـەڵا داخراوەکانی‌و هەڵدانەوەی لاپـەڕە گووم بووەکانی بکەونە کوشش و دەماخ بسووتێنن .

بەڕاستی شارەزووری ئەمڕۆ بەسـەرچاوەی زەڵم‌و ئـاوی زەڵمەوە ئاوەدان بۆتـەوەو ناوبـانگی دەرکردوە کە لە ئەنجامدا بەهۆیەوە بووە بەلانـەی شـارسـتانیەت‌و کانگای خێرو بێرو عەمبـاری دانەوێڵەو خلەو خەرمان بۆیە پێویستە لەسـەر ڕۆشنبیرانی کورد بە ووردی لەسەرچاوەی زەڵـم‌و تاڤگەکەی سەرای خان ئەحمەد خان ـ خورنەوەزان ـ بکۆڵنەوەو بدوێن تا هەوری تاریکی لە رووی سپی وڵاتەکەماندا بڕەوێننەوەو کلافەی مێژوویی گەلەکەمان بە روونی بێتە پێش چاو .... شیاوی سەرنجدانە چیرۆک‌و داستانی کۆنی گوێی ئاگردان دەورێـکی باڵاو گرنگیان لە تۆمارکردنی مێژووی گەلەکەمـاندا گێڕاوە بۆیە گوێ شل‌کردن بۆ ئەم داستانانەو شـی کردنەوەو لێکۆڵینەوە لەسەری و سـاغ کردنەوەی لەلایەن ڕۆشـنبیرانی کوردەوە بە گرنگ‌و بایەخ‌دار دائەنرێ ، چونکە لە دوو تووی‌و نـاوەڕۆکی ئـەم داستانانەوە زۆر بابەتی مێژوویی ئەزانرێ‌و پەردەی لەسـەر نەهێنی لاپەڕەی تاریکی گووم‌بوو لائەدرێ‌و دەرئەکەوی‌و ئەخرێتە بەرچاو .

دیمەنی دڵڕفێنی سـەرچاوەی زەڵم‌و نیگاری شیرین‌و دڵگیری تاڤگە کە دڵ‌و دەروونی پیرەمێردی هەژان و سەودای لێ‌کۆڵینەوەو لێکدانەوەی خستە مێشـکەوەو لەبەردەمی ئەم دیمەنە جوانەدا وەکو دڵداری لـە ئاستی جوانی دولبەرەکەی دا ..... دڵی کەوتە لێدان‌و سـەرسامی دای‌گرت ..... هاتە زمان ووتی چۆن بەتاڤگەی زەڵم نەڵێم تاڤگەی نیاگارا ؟ ئەم تاڤگەیەی کە بریتی‌یە لە کەفی سەخاو پڕیشکی کەفی گەوهەر بار بەم چەشـنە وێنـەو نیگاری جوان‌و دڵڕفێنی سـەرچاوەی زەڵم کەڵکەڵەی پرسیار کردن‌و لێکۆڵینەوەی لەسـەردا پەیدا کرد و دڵ‌و دەرونی ڕاچڵەکین بۆیە دەربارەی ئەم کاری کارسازەی گەردوونە کەوتە پرسیار کردن لە پیاوە کۆنە تەمەن درێژەکانی ئەم ناوچەیە کە لـە ئەنجامدا ئەم ڕاستیەی خوارەوەی بۆ دەرکەوت ... کە سەرچاوەی زەڵم بریتی‌یە لە گۆلی زریبارەوە ئەم زریبارەی کە لە زەمانێکی دێرین‌دا کاتێ کـە مرۆڤی کورد کەڵکەڵەی ئاوەدان کردنـەوەی ئـەم ناوچەی شارەزوورە کەوتە مێشکەوە ئارەزوو خواستی وابوو کە ئەم مەڵبەندە بکا بە بنکەی شارستانی‌و بنەوانی ئاوەدانی و کانگای دەغل‌و دانەوێڵە ... بیری تیژی خستە کار تا لە ئەنجامدا پەی بەو بیرە بردو گەیشتە سەر ئەو بیروڕایە کە پێویستە ئەو کێوو کـەژەی کە کەوتۆتە نێوان زرێبارو شارەزووردا بە بازووی ئەستووری کۆنی کاو ببڕێ تا بتوانێ ویسـتی ڕۆژگار و خواستی مێژووی خۆی جێ‌بەجێ بکاو بە قولنگی فەرهادی ئاوی زرێباری ڕاکێشـا بۆ ناوجەرگەی شارەزوور . ئەمە دەقی چیرۆکەکەیـە و ... کە وەختێ خان ئەحمەد خان ئەم چیرۆکـە لەپیاوە چەرموگەکانی ئەم ناوچەیە ئەبیستێ .... ناچێ بەمێشکیاو بڕوای پێ ناکا بۆیە دووبارە لـەم هەڵوێستەشدا خانی کورد مێشـک ئەخاتە کار فەرمان ئەدا بە پیاوەکانی کـە بڕۆن (کایەکی) زۆر بکەنە زریبارەوە کە لە ئەنجامدا پێش ئەوەی پیاوەکانی خان بگەڕێتەوە بگەنە سەر زەڵم (کایەکە) لـە تاڤگەکەوە دێتە خوارەوە ئەوسا باوەڕ ئەهێنێ بـەم ئەفسانەیە بەم ڕەنگە ئەم باس‌و خواست‌و قسانەش دڵ‌و دەروونی ڕۆشـنبیرێکی‌و زانای گەورەیەکی وەکو پیرەمێرد لەناخەوە ئەهەژێنێ‌و ئەیخاتـە نـاو دەریای لێکۆڵینەوەو ساغ کردنەوەی ئەم داستانـە بۆیە پیرەمێردیش لەم بارەیەوە دەڵێت : منیش کاتێ ئەم قسانەم بیست بڕوام نەکرد هەموویم بەوانـەی درۆو ئەفسانەو قسەی هەڵبەسـت‌و چیرۆکی گوێی ئاگردانی دێو و پەری زانی تا قەناتی پەنامـا کرایەوە ـ تا کەوتمە خوێندنەوەی کتێب‌و پـەڕاوەو کە لە ئەنجامدا نوسینەکانی فردەوسـیم لـە شاهنامەدا خوێندەوە کە بـە دوورو درێژی ئـەم ڕووداوە مێژوویە ئەگێڕێتەوە وەتیشکی ڕاسـتی ئەخاتە سەر ئەم ئەفسـانەیە .... پیرەمێردیش پاش ئەم خوێندنەوەیەی شاهنامەی فیردەوسـی‌و چوونە سـەرچاوەی زەڵم ... وەکو ئەندازیارێکی کارەمایی بەوردی بینیی گەرووی ئـەم سەرچاوەیەو دەوروپشتی (ئەحمەد ئاوا) بەتەواوی بەم ڕاستیە باوەڕ ئەکا بۆیە دەڵێت :

ئەو شوێنەی کە لە ناوەڕاستی بەرزایی ئـەو شاخەدایە بریتی‌یە لە گەروویەک ... واتـە کونێکە کە ئاوەکە لەو کونەوە دێتە دەرێ‌و هەڵئەقوولێ ... بەراستی هەرچی گەرووەکـە ببینێ ئەزانێ کـسـە بەتایبەتی ئەم شـاخە کون کراوە چونکە لـە باڵای پیاوێ بەرزترە ژور ئاوەکـە بۆشە ئـەم بـەرو ئـەو بەری جۆگە ئاوەکە لەبەرد بڕاوەو تەخت کراوە واتە دەسـت کردە لە خۆوە نیە ... ئەمە بیروڕای پیرەمێردە کە بە گەشت وەرو زاناو دانـای کورد دائەنرێ کەلە هەموو هۆیەک موویەکی کردۆتەوە کە بەپێی تواناو ووزەی لەسـەر هەموو ڕوویەکی کۆمەڵایەتی‌و شـارسـتانیەتی وڵات پـەڕاوێکی نووسیوەو پەی زانین‌و هوشیاری بەزۆر نەهێنی‌و دەردی کۆمەڵایەتی کەندو کۆسپی ژیان بردووە جگە لەوەی کە نووسینەکانی فیردەوسی لـە شاهنامەدا بەڵگەی نەویست باردەی مێژوویە کە قسـەو بەڵگەکانی پێشوو ئەسـەلمێنێ‌و ئەچەسپێنێ‌و ئـەم ئەفسانە کۆنە کوردی‌یە ئەخاتە قالبێکی راستی‌یەوە لەخانەی مێژوویی‌دا دائەنێ .

لە شاهنامەش‌دا بەرگی (٣) لاپـەڕە ٣٦٦ ٣٦٧ فیردەوسی ئەم ڕووداوە مێژوویە ئەخاتـە قالبێکی ئەفسانەیی دلگیری بە تام‌و چێژدارەوە کە مرۆڤ لە خوێنـدنەوەی‌دا دوو خالی گرنگ دێتە بەرچاوی‌و بەدی ئەکا لە سـەرێکەوە دیاردەی دووبەرەکی‌و ناکۆکی توندو تیژی نێوان پاشاکانی ئەو سـەردەمە مێژوویی‌یە کە بۆ زاڵ بوون بەسەریەکدا لـە پێناوی تاکـە دەسـتەڵات داری یـا ئەیاننواند دەرئەخـاو پێشان‌ئەدا ، لەسەرێکی تریشـەوە ئازایەتی‌و میرخاسی‌و وەفاداری‌و پەیمان‌و بەڵێنی دروسـتی پاشایەکی کورد لە خاک‌و نیشـتمانی خۆی‌دا بەرامبەر دەسـت‌درێژی پاشایەکی ئێرانی‌یت بۆ نیشـان ئەداو ئەخاتە بەرچاو کەوا لـە خوارەوە بە کورتی‌و پوختەیی ئەیخەینە بەردەمی خوێندەوارانی کورد ..

کاتێ کە پاشـای گەورەی ئێران دارا لـە شەرەکەی دژی ئەسکەندەر تووشی شکستەیی هات‌و کوژراو ساسانی کوڕی لەترسـا هەڵهات‌و لـە قەلەمڕەوەی بابک‌دا بێ‌ناونیشان خۆی شاردەوەو بوو بە شوان لەم کاتەدا بابک خەو ئەبینێ کە ئەو شوانەی لە قەلەمڕەوەکەی وا ئەژی شازادەیە بۆیە هێنای کچی خۆی لێ مارەکرد . لە ئەنجامدا کوڕێکی لێ‌بوو ناوی نـا ئەردەشیر پاش ئەوەی ئەم ئەردەشـیرە گەورە ئەبێ‌و ناوبانگ دەرئەکا ئەردەوان کە شـاهی ئێران بوو بردیە لای خۆی‌و لەسەراو کۆشکی شـاهی‌دا پـەروەردەی کـردو پێ‌ی‌گەیاند ڕۆژێ هـەر دوو بەیەکەوە ئەچن بۆ ڕاوشکار ... لەراودا ئەردەشیر نیچرێک ئەکوژێ ئەکەوێتە شاناری کردن بەسـەر ئەردەوان بەمە شیرازەی دوستایەتی‌یان ئەبسێ ... بۆیە ئەردەشیر کە نیزەکیکی ئەردەوان هەڵ‌ئەفروێنی‌و بەزێڕو خشڵی زۆرەوە لەگەڵ کە نیزەکەکەدا جوتە سوارە بۆی دەرئەچن . کە ئەردەوان ئـەم کـارە ناپەسەندە ئەبیستێ دوایان ئەکەوێ بەڵام نایان کاتێ بۆیە فەرمان بۆ (بەهمەنی) کوڕی کە فەرمانڕەوای مەریوان ئەبێ . دەرئەکا داوای لێ ئەکا کە پێویستە ڕێ لە ئەردەشیر بگرێ‌و دەسـتبەسـتەی کا . لەم کاتەشدا (بەهمەن)یش فەرمان بۆ (تبـاك)ی کورد دەرئەکا کە بە لەشکرەوە ڕێ لە ئەردەشـێر بگرێ‌و نەیەڵی دەرچێ (تباك) پادشای کورد حەوت کوڕی ئەبێ هەر یەکەیان لە قەلەمڕەوێکی کوردستان‌دا فەرمانڕەوایی ئەکەن ، تباك کە تووشی ئەردەشـێر ئەبێ لە جیاتی دوژمنایەتی نواندن بەرامبەری‌و شەڕ کردن لەگەڵیا ... دەستی یارمەتی‌و دۆستایەتی‌ی بۆ درێژ ئەکا و پشـتی ئەگرێ‌و بـە پەنجا هـەزار لەشکرەوە ئەچێ بەگژ بەهـمەن‌دا کە لە ئەنجام بەسەریا زاڵ ئەبێ‌و ئەی کوژێ ... هەروەهـا کاتێ کـە ئەردەوانی باوکیشـی بۆ یارمەتی (بەهمەن)ی کوڕی‌یەوە بـە لـە شـکرێکی زۆرەوە دێ ئەمیش شکستە ئەهێنێ‌و ئەکوژرێ لە دوایی‌دا پاشای کورد تباك ئەردەشێر ئەبا لە (صطخر) لەسـەر تەختی پاشایی لە دایدەنێ ، بەم چەشنە ئەردەشـێر لـە پاداشتی ئەم چاکەو پیاوەتی‌و یارمەتی‌یـەدا دێتـە شارەزوور کە مەڵبەندی (تباك)ە خورماڵ ئاوەدان ئەکاتەوەو فەرمان ئەدا کە پێویستە دانیشـتوانان هەموو کۆببنەوە ! بۆیە هەرچی نێرینەی شارەزوورو مەریوان هەیە کورد واتانی هەرچی دەست‌و بازوی قولنگ ئەگرێ کە مەر بۆکار ئەبەستن بە قولنـگی فەرهادی ئەکەونە کون‌کردن‌و بڕینی ئەو شاخەی کە ئەکەوێتە ناوەندی گۆمی زریبارەوە شـارەزوورەوە لە ئەنجامدا ئاواتیان دێتە دی پرۆژەکەیان سـەر ئەگرێ‌و ئاوی زریبار بۆ شارەزوور ڕائەکێشرێ‌و ئەم مەڵبەندە ئاوەدان ئەکرێتەوە .

شیاوی باسە لە شاهنامەدا ناوی شـارەزوور هەر بە شارەزوور دێ .. لە دوایی‌دا ئەگەر فەرهادی کورد کە تاکە پاڵەوانێک بووە توانیبێتی لە پێنـاوی دڵداری‌دا سـەری خۆی هەڵگری بۆ ئارەزووی شیرینی نازداری ... قولنگ بخاتە سەر شـانی کێوی سەختی بێسـتون هەڵگێڕێتەوەو کون بکا ئاوی لێ‌دەربهێنێ‌و لەڕێی سوزی عەشـقیەوە ڕووداوێکی وا مەزن‌و شوێنەوارێکی وا گرنـگ بـۆ مێژوو بەجێ‌بهێڵێ ئیتر بۆچی هەزارەهـا نێرینەی کورد ئەگەر قسـە بکەن بەبەک‌و کوببنەوەو نەتوانن بە بیری تیژیاون‌و بەبازووی ئەستووری هەڵکراویان بە قولنگی سـەرشانیان کێوێک کون نەکەن‌و ، نەبڕن بناوانی ئاوەدانی‌و بنکەی شارسـتانی لـە شارەزووری بەیاری ووشک‌و بڕن دا دانەمەزرێنن‌و نەبنە خاوەن خەت ڕشتنی پرۆژەیەکی وا گەورە ، و ڕابووردویەکی پرشنگداری وا مەزن لە لاپەڕەکـانی مێژوودا بۆ ڕۆڵەی کورد بەجێ‌نەهێڵین .

لەدوایی‌دا ڕۆڵەی کوردی ئەمڕۆ بەگشـتی‌و ڕۆشنبیرانی بەتایبەتی بەرپرسـیارن لەدوا ڕۆژدا بەباشترو بەپێزترو قوڵتر سـەرگوزەشتەی ئـەم پاڵەوان بازی‌یەی مرۆڤی کورد ڕیشـەی ئەم وەک هێلکەی پاکراو بخەنە بەردەستی خوێنـەری کورد .

دووا وشـە بەم دوو دێڕە هونـراوەیـەی خوارەوە کە بە فارسی‌یە کە هەمیشە بەسـەر زاری خوێندەوارانی کوردەوەیە ئەیکەین بە تۆپەوانەی سەر کۆپەی باسەکەمان .

بیستون را عەشقی کەندو شوهرە دەر فەرهاد بوو بولبولی ڕەنجی کەشیرو بۆنی گولرا باد بوو واتە کێوی بێستون عەشق کونی کردو بڕی کەچی فەرهاد ناوبانگی پێ دەرکرد بولبولیش شەونخونی کێشـا تا بۆنی خونچەی گوڵ بکا ڕازو نیازی بێتە دی کەچی سەر لە بەیانی شـەماڵ بۆنی گوڵی بۆ خۆی بـرد بولبولیش نا ئومێدی پێ بڕا .

● غفور میرزا کریم ●

عاشق وبلبل

● بدل رفو ●

رووینشتبوم ....
بن سیبەرا ئەڤان دارێت گویزو بەرویا
بلبلەك هات‌و ئاوازەك
بۆ من د ڤەگێرا
هـو بلبلو ....
ئەرێ چ بویە ؟ ... چ ئاوازە تو دبێژی ؟
ئەی عاشقێ کوڤان ڤەرێژ
هەلبەستا ب ڤەهینە بو شریناخو
ئەو خودانا بەژنا درێژ
وا بلبلو تویی هەلبەست‌و
شرینترین‌و جوانترین پەیڤ
بو من بێژە کا چ بویە ؟
ئەرێ ئەم هەردو عاشقین
ئـەز چ بێژم ؟

هـو بلبلو ....
ئەرێ گوهـ بدە ڤێ چیروکا ڤیانامن
ئـەز عاشقم ......
عاشقێ موستەکا ئاخا
عەردێ خومە ....
عاشقێ دەنگێ کەوامە
ل سەرێت چیایێت وەلاتێ خو ......
عاشقێ تەڤ گرنژینا
زاروکێت میللەتێ خومە ......
عاشقێ ڤان دوڵ‌و نهاڵ‌و
چیایێت وەلاتێ خومە ....
عاشقێ دەنگێ سەربەستی‌یێ مە
ل مەهابادێ ل فەلەستینێ
عاشقێ یارا گوندی مە
عاشقێ تەمە ئەی بلبلێ ڤیانێ

حەیرانۆک

● حکمت جمعه علی ●

حەیران جانۆ
ناچمە زوزانا زوزان دسارن
دەستکەکێ سیسنێ هەلالو بەیبینا
خیسار دبارن
یارکێت ئەڤی دەوری
بێ قەولو سوزن بێ قرارن
حەیران جانۆ
ناچمە زوزانا زوزان دشینن
دەستکەکێ سیسنو هەلالو بەیبینا
دور بچینن
یارکێت ئەڤی دەوری
سەر چو قەولو قرار نامینن
حەیران جانۆ
تاچمە زوزانا زوزان دبەستن
دەستکەکێ سیسنو هەلالو بەیبینا
خیسار گەستن
یارکێت ئەڤی دەوری
سەرچو قەولو قرار نارواوەستن

ستران

■ خدرێ پیر سلێمان ■

ئـەمین زاروکێـت کچکـۆك
جـوان‌و پـاقژ و خشـکوك
دگـەل فەبقـەبـا دەنگی کـەو
سـبێ زوو رادبیـن ژ خـەو
بـاك د شـوین دەستو چاڤـا
ل دای وبابـا دکـەین سـلاڤا
سـفك دخوین تیشـتا خو
دەسـت د هاڤێنە چانتێ خو
ڤەسـت دکـەینە خوندنگەهێ
بنگـەهـا زانینـگەهێ
لـوێ رۆن دکەین نەرمـە چاڤـا
رادچینـن تـەڤنـا ژ داڤـا
لێ فێـر دبیـن تـۆر و تبعـەت
ئـەون ژمـەرا خـۆش مفعـەت

ڤەدخوین ژکـانیـا زانینێ
ب سـایـا هۆسـتایێت ژینێ
هنگی دێ بیـن قـەنج مـرۆڤ
چـاخێ لزەڤیێ بچینیـن تـۆڤ
ڤـەژویـریـن دەخلی ژ زیـوان
بـەرهـەڤکـەین ژخۆرا هەڤران
هـەڤـرانێ مـە زانینـە
زانیـن هێڤینێ ژینـە
ئـەمیـن زاروکێـت کچکـوك
جـوان و پـاقژ و خشـکوك
ڤێت ببیـن دارێت بـەرگـر
ژ مروڤـاتیێ ڕا هـۆگـر
ڤێت ببیـن دارێـت بـەرگر
ژ مروڤـاتیێ ڕا هـۆگـر

Institut kurde de Paris

ئالان رۆب گرێ‌و

کێشەکانی رۆمانووسی نوێ

غفور سالح عبدالله کردوویەتی بەکوردی

بەشی پێنجەم

شێوەکانی رۆمانووسیی نوێ :ـ

کەواتە ئەو شێوە رۆمانووسیانە چین کە گرێ هەولدەدا بۆ داهێنانی ؟ . ئەو شێوانەن : « دەیەوێ بەتوانست بێ بۆ دەربڕینی (بۆ داهێنانی) ئەو پەیوەندیە نوێیانەی نێوان مرۆڤو جیهانەکەی » .

(رۆب گرێ)

کاری داهێنانی رۆمان پشت بە میتافیزیقیا نابەستی بەڵام لە بنەڕەتدا پشت بەوە دەبەستی گشت میتافیزیقیایەك دوور بخاتەوە ، ئەم کارەش لەگەڵ پەرەسەندنی مێژوودا یەکدەگرن **« کاتێك چینی بۆرژوا پاکانەو مافەکانی پەیتا پەیتا لە دەستدەدا ، ئایدیاش بنچینە گەوهەریەکانی(٤) لە دەستدەدا (گەوهەر لە پێش شێوەدایە) ئەوە بوە (فینۆمینۆلۆژیا)(٥) جێگای یەکەمینی داگیرکرد پەیتا پەیتا لە توێژینەوەی فەلسەفیدا ، ئەوەش بوو زانستی فیزیك ووردەکانی پێکهاتنی جیهانی ئاشکرا کرد ، تەنانەت زانستی دەروونشناسیش لەهەمان‌کاتدا گۆڕانێکی گەورەی بەسەردا هات ، بۆیە نیشانەکانی جیهانی دەوروبەرمان کاتیمو تەنانەت ناکۆکیشن ، دەشێ هەمیشە تووشی گومان بین . ئایا واقیع ئاستو واتای هەیە ؟ ئایا هونەرمەندی هاوچەرخ دەتوانێ وەڵامی ئەم پرسیارە بداتەوە : نەء ، چونکە شتێکی دەربارە نازانێ »** .

(رۆب گرێ)

بیروباوەڕو فەلسەفەکان هەندێك رۆشنبیریان خستە سەر شتەکان ، و دەستی‌کرد بە شاردنەوەی ئەو جیهانەی کە لەبەر چاوی رۆمانووس لە ئەنجامدا بەگشت رووتیی‌و راستیە سەرەتایەکانیەوە وەدەردەکەوێ . « جیهان چ واتایەك نابەخشێ ، و بێهوودەش نییە ، بەگشت ساکاریەکەوە بوونی هەیە ، و لە هەموو حاڵەتێکدا ، ئەمەش شایانی سەرنجدانە ، بەڵام کاتێك ئەو شتە سەرەتاییە لامان ئاشکرا دەبێ‌و پڕتاو و بە شێوەیێکی بەهێز هەستی پێدەکەین ، سەرنج دەدەین کە لە ئاستیدا هیچ شتێکمان پێ‌ناکرێ . و گشت بنیاتنانێکی جوان‌و رێك‌وپێك هەرەس دەهێنێ ، ئەوەی بەجارێك سەبارەت بە جیهان بیرمان لێدەکردەوە ، کاتێك چاومان دەکەینەوە پڕتاو و جارێکی‌تر شاگەشکە دەبین سەبارەت بەو واقیعە چاوقایمەی کە خۆمان وائیشاندەدەین گەیشتوینەتە ئامانجەکەی .

کەچی شتەکان بە خۆی لە دەورماندا هەیە ، بەهەموو رووخسارێکی روون‌و لووسەوە بۆمان دەردەکەوێ هەروەکو لەمەوبەر دەستی لێنەدرابێ ، بە بێ‌هیچ وورشەو شەفافیەتێکەوە ، و ئەدەبەکەمان لەوەدا سەرکەوتوو نەبوو کە شتێکی بچووکی لێ‌هەڵکرێنێ ، یان شێوەکەی بگۆڕی‌و یان هیچ هێڵێکی لێ ئاڵ‌وگۆڕ بکات » .

(رۆب گرێ)

جیهان بەشێوەیێکی جیاواز لای ئێمە هەیە ، رۆمانووسیش دەستدەکا بە باس‌کردنی ئەم جیهانە هەروەکو زەویەکی کیژۆلەی دۆزیبێتەوە ، ئەرکی ئەو ئەوەیە تەنیا وەسفی ئەم جیهانە بکات‌و بەراستکۆییەوە نەك شی‌بکاتەوە .

« شتەکان‌و بزووتنەکان پێش هەموو شتێك بوونی خۆیان دەسەپێنن » .

(رۆب گرێ)

ئادەمزاد لەڕوانگەی رۆب گرێ‌وە ناتوانێ جیهان شی‌بکاتەوە ، دەسا دەبێ تەنیا تەماشای بکات‌و گوێی لێ‌ڕاگرێت‌و هەستی پێ‌بکات ، چونکە بۆ ناسینی جیهان ناتوانێ لە رووەکەی پتر سەربکات تەنیا بە ئامرازەکانی هەست‌پێ‌کردن ئەو کارە دەبێت ، ئەم پەیوەندیەی نێوان ئادەمزادو جیهان یەك لایەنە :ـ

« ئادەمزاد تەماشای جیهان دەکات ، بەڵام جیهان هەمان تەماشاکردنی لەگەڵدا ناگۆڕێتەوە » .

(رۆب گرێ)

رۆب گرێ پێشنیارمان بۆ ناکات ئایدلۆژیەکی تایبەتی دابمەزرێنین کە رۆمان پشتی پێ‌ببەستێ ، بەڵکە بەپێچەوانەوە لە روانگەی ئەوەوە ئاواتی رۆمان ئەوەیە لەگشت بنیاتێکی ئایدەلۆژی رزگاری بێت ، دەسا مەسەلەکە سەبارەت بە « ریالیزمی نوێ »یەو بۆمان هەیە یەکسەر ناوەرۆکەکانی تێ‌بگەیین ، وەسفکردنی جیهان بە ناچاری ووشك دەبێ‌و بێ

بروانە ل ٧

دوو پارچە نووسین

■ ناسکە جلال حمدی ■

١ ـ کێوەکان

پێشکەشە بەشەهیدانی کوردستانی ئێران :

کێوەکانی ئەم وولاتە ..
وەك منداڵ پێدەکەنن ..
وەك برسییەك هەڵپەدەکەن ..
بە لێزمە فرمێسك دەڕێژن
وەك چەوساوە هاوار دەکەن
بە هاوارێك لەشەوی مەنگ‌دا
بەرد بەئاگا دەهێنن ...
کێوەکان بە پەرۆشەوە
لاشەی جەنگاوەر لە باوەش دەکەن
بێزار نابن بێزار نابن !!
وەك خەنجەرێکی پیرۆز
لەژێر سەریان دای دەنێن
شەوانە ماچیان دەکەن

٢ ـ ئەرخەوان

ئەرخەوانی ئەم کێوانە ..
هەر ئەرخەوانەی .. ئەرخەوانی ژان‌و خەفەتێکە ..
هەر ئەرخەوانەی ئەرخەوانی خەم‌و ئازاری کەسێکی
ئەم شارەیە ..
جەرگی پڕ خوێی هەژارێکە .. ئەم ئەرخەوانە ..
دڵێ پڕسوێی برسییەکە ئەم ئەرخەوانە ..
برینی شەبەقی قەرەجێکە ئەم ئەرخەوانە ..
کوا .. دار ئەرخەوانی من ..

دوو چیرۆك و رەخنە

سامی سلیمان حاجی   دهوك

بەشی دووەم

لجهەکێ دی دبێژیت [وی دەمی ئەز هشیار بووم ژهزروبیرا لسەر دەنگێ .. چی‌یە ؟بێ دخەو بێ ؟ئان چیرۆك نڤیسی ژبیر کر وی چ گوتیە بەرا نوکە ؟ئەز دێ ئینمە بیرێ ..بێ گوتی [کەڤنە کات ژمێرا من ئیشان دا سەعەت حەفتێ سپێدێ]!

هەکە ئەڤ هەردوو ڕستە لدویف ئێك نەهاتبانە ئان مابەینەك کەتبا دناڤ بەرا هەردوکادا دا یا دروست بیت و دژی ئێك نەد ببن . چنکی چەوا وی زانی سەعات حەفتی سپێدێ یە و ئەو دهزرو بیرێن خوەدا ؟

دچیرۆکا «ژیان‌و پاشەڕۆژ»دا چیرۆك نڤیس دبێژیت [وان دوکاندارا هەچ بێ دگەهشتینێ رادبوڤە سەرپیا ... ئەشهە دومابیلا خوەش مروڤ بو ...] چەوا دوکاندارێت نێزیك مالا «ژیانێ»وان بمرنا بابێ وێ زانی‌و وێ‌و دەیکا وێ نەدزانی [ژیان دبێژیت : ئەڤە چ قەلەبالغیە ؟] ئەو ژیانا وەسا حەژ بابێ خوە دکر ...لڤێرە چیرۆك نڤیسی ئەڤ تشتە بو مە خویا نەکری‌یە ، بوچی؟ نزا چەوا چیرۆك نڤیسی دەستویری داخو کو ژ «کارێ بوری» بچێتە کارێ نهوی ئانکو «فعل مضارع» دئێك ڕەستەدا . دبێژیت [ژیان یاتێت یادبەزت وخوە ژناڤ بچویکا ئەدزی وهات] ودهەردوو چیرۆکادا شەهسوار ئەل ڕێزا ئاخفتن وکریار و دەورێ خۆیە ئەوێ چیرۆك نڤیسی هەلبژارتی داپێ ڕابیت .

«ژیانا» بچویك دگەل بچویکا داری دکرن [گونەهە دور بێحن وێ نڤالا] خودێ دەمێ گەهشتی‌یە سەر طەرمێ بابێ خوە هندەك ئاخفتنا دبێژیت دبەر گرییێ ڕا گەلەك ژوێ مەزن ترن [ژ نهو وێڤە کی دێ لن‌و دا من بیێتە خودان ...کی وێ ڤیانێ بدەتەمە هەر ئەو بوو ڕوژ دکرە شەڤ ، شەڤ دکرە ڕوژ سەخمەراتیا مە بو دا سەرئەرازبین ...هتد] و [نە ...نە ...من نەڤێن چو جلك نابنە جلکێن بابێ من ، چو ڕەنگ نابنە ئەو ڕەنگێن ئەو ژێ بکرت ...هتد] ئاخفتنێن «ژیانێ» نەبێن ئێکا بچویکە .. بەلکی وەکی ئاخڤتنێن وی کەسینە ئەوێ بومەڤێ چیرۆکێ دبێژیت . چیرزك نڤیسەکێ عەرەب دبێژیت [چێ ئابیت هەمی کەسێت چیروکێ لرێزەکێ ب پەیڤن .. هەر ئێك لدویف تەمەن ودەورێ خو دچیروکێ دا... وهەکە هوسا نەبیت ئەم دێ هزر کەین کو چیرۆك نڤیس ئەو بخو یێ دئاخڤیت وکەسێن چیروکێ دلڤلڤینیت نەك ئەو بخونە] یوسف الشارونی .

پاشی مەبەستا چیرۆك نڤیسی چی‌یە بڤێ رستێ [بتنێ سەبرا من ب وی دهات ب خوها سینگی وی ب تەراتیا لێڤێن وی]وچ پەیوەندی هەیە دگەل ڤیانا «ژیانێ» بو بابێ وێ .

دچیرۆکا «پەری‌و هەلامەت»دا ئەو پالە ئەوێ لباژێری دژیا وحەژ کچەکا مەکتەبلی دکر دیسا هندەك ئاخفتنا دبێژیت ژێ دیارە کو یێ بچویکە ..نە ب قەلافەتێ لێ بهزرو زانینێ ، دبێژیت [وێ ئێڤارێ من خو دیت یێ دچمە وی جهێ دبێژنێ ستودیو ئەڤە جارا ئێکێ‌یە دێ چمە وێ ژورێ]؛ باشە پا ئەو لکیرێ دژی ؟ ودبێژیت [...چنکی وەکی بەرێت بەحشتێ بو ئەوێت بەحسێ جانیا وان من ژخەلکی بهیستی ...تلێت من وێنێ هەلامەتی گڤاشت وپرت پرت کرو هاڤێت کولانێ] دیارە ئەو گەلەك تشتێن دی نزانیت ...وئەو تشتێن کوتین ژی یێ ژ خەلکی بهیستین ..

٥ ـ چەند تێدیتنەکێن سەربخو :

● چیرۆکا «ژیان‌و پاشەڕۆژ»دا دەمێ چاڤێ من ڤێ کەتی من گوت ئەڤە ئان ڤەکولینە ئان گوتارەکە بەلێ من نەزانی کو چیرۆکە هەتا من خواندی «برا ناڤ ونیشانێن چیرۆکێ تشتەکێ گرنگە ودڤێت مروڤ ناڤەکێ جوان‌و لدویف ڕامانا چیرۆکێ دانیت وهەر وەکی سەیدا «محمد سلیم سواری» دبێژیت [ناڤو نیشانێت چیرۆکێ بارەکا مەزن یاهەی بو بەرچاف کرنا چیرۆکێ ، دڤێت بهێتە دانان لدویف هندەك هزرێت دوبڕ لگەل ڕویدانێت چیروکێ ...ڤێجا بلا ناڤو نیشانێت وێ چیرۆکێ تەمەتی وەستانا چیرۆك نڤیسی بیت] .

● لەرێ چیرۆکێ سەیدا عەبدلایێ جندی کەتە دخەلەتیەکا ئاشکرادا دەمێ گوتی :

[گەلەك جارا مروڤ نکارت خوە ژڕویدانەکا ڕاست‌و بەرچاڤ دوور بێخت ئەمازە گەر هات وئەو ڕویدان پڕا جەرگ بیت‌و خوینا لەشێ خڕ خەلکی بلڤلڤینیت ، ڤێجا هون نابێژن ....نهو ئەم‌و هون‌و ئەڤ ڕویدانە] چنکی :

١ـ ڕویدان‌و کەسێت چیرۆکێ‌و ئاخڤتن‌و کریارێن وان ئەون یێ هزرو ڕامانا چیرۆکێ دباردکەن ، ئەون یێ مروڤی بخەم تێخن ئەون یێ کەنیا مروڤی تینن ...هتد نەك چیرۆك نڤیسە هەر وەکی سەیدای کری .

٢ـ خوینا لەشێ مروڤی ئەو بخو دلڤلڤیت چ ئەم دخوشیا دابین چ دبن توپزا قەبین چ ئەم ڕویدانێن ژڤێ خرابتر ببینین‌و ، ئەمێ دبینین .

٣ـ پشتی هنگی سەیدا یێ هندەك ڕویدان یێن هەبن لبێش چاڤێن مەو لبن گوهێ مە گەلەك ژوێ ڕویدانە بقەهر ترن ...بەلکی هەکە بنە چیرۆك دێ گریا مە ئینن ژ ڕاستا ...ئەز دبێژم مەبەستا من یا دیارە .

٤ـ سەیدای دڤیا ئەم پتر داخبار ببین ـنتائرـ بەلێ وی نەزانی کو ئەوێ بڤی تشتی چیرۆکا خو لاواز کر ژلایەکی ڤە وخوشیا خواندنێ نەهێلا تێدا ژلایەکێ دی ڤە.

● دچیرۆکا «پەری‌و هەلامەت»دا چیرۆك نڤیسی ئەلەکێ مەرد بی بو نڤیسینا پەیڤا «من»و هەکە ئەم هێڤ کەینێ باش دێ زانین کو نێزیکی (...) جارا ئەڤ پەیڤە یا ب کار هاتی‌و چیرۆك بخو جارێك بەر پەرە ، ڕاستە م گوت کو بەرناڤێ «من» سیمایێ ڤی ڕەنگێ چیرۆکا یە بەلێ نە لڤی کاری !.

ڕاستی گەلەك تشتێن دی هەژی خویا کرنێ نە بەلێ ئەز دبێژم م گەلەك درێژ کر .

٦ـ پاش گوتن :

لدویماهیکێ هیڤیدارم کو هەر چیرۆك نڤیسەك بیست جارا لچیرۆکا خو بزڤریت ..چەوا هەکو مروڤ چەند جارا لدور کراسەکی ـقمیصـ دزڤریت بەری بکڕیت ..دڤێت ڕەنگێ وی یێ جوان بیت ..یێ ئەرزان بیت ..یێ بقایدە بیت وموکم بیت .. هەروەسا دڤێت مروڤ هەمی لایەکێ هونەری یێ چیرۆکێ بسەنگینیت پێش بهنێریت بو بەلاڤ کرنێ واداخازا سەرکەفتنێ بو هەردوو برادەرا دکەم وسوپاس .

ژێدەر

١ ـ کاروان ـ ١٩٨٣/١٣ ـصدیق شرو .
٢ ـ هاوکاری ـ ١٩٨٣/٧٠٩ ـمحمد سلیم سواری .
٣ ـ هاوکاری ـ ١٩٨٣/٧٢٤ ـمحمد سلیم سواری .
٤ ـ الوجیز في دراسة القصص ـ الموسوعة الصغیرة ـ ١٩٨٣/١٣٧ بغداد .
٥ ـ القصة القصیرة ـکتاب الهلال ـ ١٩٧٧/٣١٦ ـ القاهرة .

خازگینی

■ عبدالستار عبدالله کامل ■

زۆر جارا ئەم دبینین کە مرۆڤ دبن گۆمو دچن خازگینی‌یێ ..

بەلێ مخابن بدلەکێ شکەستی‌و ب‌بارێ خەمباری‌یێ ڤە دزڤرن ، ئەڤ تشتە رویدانەك بەردەوامە دژینێ‌دا .

بەری چەند سالەکا مەدبیهست کە باب‌و کالێن مە کچێن خوە نەددان کەسێ ژبلی کەس‌و کارێن خوە ، تا ڤێکاڤێ ژی هندەکێن هۆ یێن هەین .

بۆ چی نهۆ کەس‌و کار دچن خازگینی‌یا کەس‌و کارێن خوە ب‌خەمباری‌و بێ هیڤی دزڤرن ؟ یان بۆچی مرۆڤێن بیانی دچن خازگینی‌یا ئێك‌و دوو ئەوژی ب‌بارێ خەمباری‌یێ‌و بێ هیڤی دزڤرن ؟

گەنجەك دگەل دەیك‌و بابێ خوە چوو خازگینی‌یا دۆتماما خوە ، مامێ وی رازی بوو گوت ... ئەگەر دۆتمام بۆ پسمامی نەبت بۆ کی‌یە ؟ مامی گۆتە برازایێ خوە چ‌دەمێ تە بڤێت شرینی‌یێ (خەلات)ی بکێڕەو هندەك دەغەلێن سڤك لدیف شیانا خوە بۆ بکڕەو پاشی وەرە ڤەگوهێزە ، برازا دگەل دەیك‌و بابێ خوە بدلێ خوەش‌و ب‌بارێ هیڤی‌یێ زڤرین .

پشتی زڤرینێ بدەمەکی پسمام رابوو شرینی بۆ هەڤال‌و کەس‌و کارا رێ‌کر .

پسمام دگەل دەیك‌و بابێ خوە رابوون چوونە دەڤ مامی دا هندەك دەغەلێن لدیف دلێ دۆتمامێ بۆ دۆتمامێ بکڕن .

مامێ سیك گەرم کرو چ نەهێلا نەگوتی ، وگوت ... ژبەر خزماتی‌یێ من خر داخازێن دی نەگوتن .

پسمام دگەل دەیك‌و بابێ خوە ب‌خەمباری‌و بێ هیڤی زڤرین .

لپشتی پسمامی سێ کەسێن دی ژی چوونە خازگینی‌یێ ، ئەو هەرسێ ژی زڤرین بێ هیڤی . چنکی پێ چێ‌نەدبوون داخازی‌یا بجهبینن . ئایا ئەو داخازی یێن خۆدانێ کچکێ دبێژیت ، داخازی یێن کچکێ‌نە ؟

ئایا ئەو ژمارا پارا ئەوێن خۆدانێ کچکێ دخازیت خرا ددەتە بتشت بۆ کچا خوە ؟ خۆدانێ کچێ خۆنە کچاتە ژوی کرێکاری چێترە ئەوێ سپێدێ زوی لخەوێ رادبیت ، هندەکا نانی دکەتە ناڤ کەفیکێ‌و دگەل هندەکا ماستی دکەتە ناڤ جەنتکا خۆو دچیتە شۆلی هەتا دەمێ ئێڤاری ؟

ماخۆنە کچاتە ژوی چێترە ؟

دڤێ هۆزانا خۆیا خارێ‌دا ، داخازی‌یێن خۆدانێ کچێ بۆوە رۆهن دکەم‌و بەرسڤا وی ژی ددەم .

خۆدانێ کچێ

خەلك تێ‌و دچێ ،
بوو خاستنا کچێ ،
کەس‌و کارو ئەناس ،
داخاز دکەی ئەلماس ،
تۆ دبێ‌ی من ئەڤە دڤێن ،
هەوە بڤێن هەوە نەڤێن ،
گەردەنە دگەل گەردەنگۆ ،
چاڤێن خوە باش ڤەکە کورکۆ ،
دودەو رستکالیرا ،
تاسەو لولا زنجیرا ،
کەزیێن زێری‌و کەمەرە ،
تەنبت من نە کەسەرە ،
عاشق‌بەند دگەل گۆبەرۆك ،
بازدە شازدە توبێن پەرۆك ،
شەش کەتێن بازنکێن زێری ،
ئو قایشەکا سێ گەری ،
گۆهارك‌و خزێم‌و گوستیل ،
ئامان‌و سەماوەر نستیل ،
منتەشەو پاوەن‌و ... ئۆ خرحال ،
لدیف دلێ وێ بۆ دانی ناڤ مال ،
خانی ، نی‌و بۆیە کری ،
نابت خان یێ کەڤن بکری ،
دەهـ هزار دینار بۆ بەریکا من ،
تە خۆ یێ هاڤێتیە ناڤ مالا من ،
هاری‌کاریا تە من زۆر کر ،
گەلەکێن دی من نە گوتنە ،
خۆدانێ کچێ ئەگەر من ئەڤە
پێ چێ‌ببان ئەز نەتاتمە ڤێرە ،
داچم بۆ خۆ دکانەکێ ڤەکەم ،
وداخۆ کە مە زێر فرۆش ....

کازیوەی عەزیکی شێت

■ رێبوار سیوەیلی ■

کزەی بادێ‌و
شەونمی سەر درەختەکان ،
ڕەنگی مردووبان گرتووە ...
دڵیان تەپ ، تەپ لێ‌ئەدات‌و
لەباریکە رێ‌ی مەرگیانا ، چاوەڕوانن :
هەر ئێستا نا ، ساتێکی تر
خۆر هەڵبێت‌و بیانکاتەوە بە هەور !

* * *

بەیانی‌و کزەی با دێ
منی خەوالوو ، چاو ئاوساو
کەللەی سەرو مل‌و شانم ،
لە پەنجەرەی ژوورە داخراوەکەمەوە
هاتوونەدەر ..
چۆلەکەکان ، لەسەر گوێ سوانەو بەردەمی
بەرمیلە زبلی ماڵانا ..
گیف بونەوەو لەچاویانا
چەندین گرێی نەکراوەی تر ئەخوێنمەوە ..

* * *

بەیانی‌یەو منی‌شەکەت ،
ماندووری رێ‌ی شەو ...
نیگام لەسەر دەیان شتی لەبەك‌نەچوو
ئەگوێزمەوە .
بەیانی‌یەکی چەند ساردە ،
منێکی‌وا هیلاك ، بەستوو
هەرچەند جلی گەرم‌و ئەستووریش لەبەرکەم :
هەر سەرمامەو

بروانە ل ٧

Institut Kurde de Paris

تەوژمێکی نوێ بۆ لە ناوبردنی نەخوێندەواری

بەڕێوەبەریتی نەهێشتنی نەخوێندەواری لەپارێزگای سلێمانیدا ماوەیەکە هەستی پێدەکرێت کەبەگورجی کەوتوەتەوە خۆیو بەگەرمی بەدەم بوارەکەی خۆیەوە دەچێت .

هەر بۆ بەسەرکردنەوەی ئەم لایەنەو دەستنیشان کردنی ئەوچالاکیو کارانەی راپەڕێنراون . پێشەکی چاومان بەمامۆستا محمد حامد قادر بەڕێوەبەری نەهێشتنی نەخوێندەواری کەوتو ووتی جموجۆڵی هێرشی نەهێشتنی نەخوێندەواری دەستکەوتێکی گەورەمانبو بۆ رامالینی دەردی نەخوێندەواری لە

کۆمەلەکەماندا ئەنجامە سەرەکیەکەی بەچاکی هێنرایەدی توانیمان زۆر کەس فێری خوێندن بکەینو ئەمەش رۆشنایی یەکی تەواوی خستە سەر ئەم رێبازە بۆ ئەوەی هەنگاوێکی نوێی تر بەرەوپێش برۆین ئەویش قۆناغی قوتابخانە گەلیەکانە کەئەمەش بریتی یە لە تەواوکردنی بناغەی تەواوکردن کەلەمەشەدا ژمارەیەکی زۆر پەیوەندیان بەپۆلەکانی چوارەمی گەلیەوە کردو بەردەوام بوون لەسەر خوێندن کە ئەمانەش جێگای ئومێد بوونو وردەوردە ...

پۆلەکانی پێنجەمو شەشەمیان بری کەهەتائێستا زیاتر لە (١٢) سیانزە هەزارو ٦١١ فێرخواز پۆلی شەشەمی یان تەواوکردووە وهیوای ئەوەیان لێدەکرێ بچنە قوتابخانە ناوەندیەکان پاش ئەوەی دەورەیەکی ئینگلیزی تایبەتیان (٧) مانگی یان بۆ دەکرێتەوە هەتا ئێستا توانیومانە (٣٨٥) فێرخواز بخەینە ئەو دەورەیە تیازیشوایە تاقی کردنەوەیەکی گشتی بەمزووانە دەست پێبکەین بۆبەشدارەکانی دەورەی ئینگلیزی لەمەلبەندی قەزاو قەزاکانی هەلەبجەو پشدەرو ناحیەی تانجەرۆ .. هەروەها ئەو فێرخوازانەی دەورەکانیان تەواو نەکردوە بەپێی رەزامەندی خۆیان لەم پشوی هاوینەدا لەمەلبەندی پارێزگای سلێمانیو کارێزە دەوام دەکەنو ئەمانەش لەمانگی ئەیلولی داهاتوودا تاقی دەکرێنەوە تافریای خوێندنی وەرزی دوای پشوی هاوین بکەون .

پاشان مامۆستا محمد دەربارەی ئەو سەرژمێری یەی تائێستا کراوە ووتی :

جموجۆڵی ئەنجومەنەکانی بالای نەهێشتنی نەخوێندەواری ئەوەی پێویستی سەرشان بووە

راپەڕێنراوە بەلام لەبەربوونی هەندێ کۆسپ بەرێز پارێزگاری سلێمانی داوای کرد کە سەرلەنوێ سەرژمێری یەکی تێکرای بکرێتەوەو ئەمەش بەهۆی لیژنەیەکی تایبەتیەوە کراو ئەنجامەکەش نزیکبوو لەمەبەستەکەمانو سەرەکی ئەنجومەنەکانی پارێزگای سلێمانی کەوتنەوە خۆیانو زیاتر جموجۆلو چالاکیان نواند بۆ زیادکردنی ژمارەی قوتابخانە گەلیەکانو پەیوەندی کردنی فێرخوازەکانو ئەمەش بووە هۆی گەڕانەوەی ژمارەیەکی زۆری فێرخوازەکان بۆ قوتابخانەو مەلبەندەکانیان لەمبەلبەندی پارێزگای سلێمانیدا تواترا (٤) چوار قوتابخانەی گەلی بکرێتەوەو زیاتر لە (٨٧١) فێرخواز رووبانتێ کردن .

لە قەزاو ناحیەکانی تریشدا بەمجۆرە کەوتەوە :

١ ـ سەرچنار : (١٣) سیانزە قوتابخانە بە (٦٤٦) فێرخواز .
٢ ـ بازیان ١٤ قوتابخانە بە (٥٠٠) فێرخواز .
٣ ـ فەرەداغ ٧ × ٢٢٨
٤ ـ شارەزور ٩ × ٣١٧
٥ ـ شارباژێر ٢ × ٢٥٩
٦ ـ کەنارۆ ٢ × ١٨٦
٧ ـ سرۆچک ٩ × ٣٦٢
٨ ـ دوکان ٣ × ٢٨٤
٩ ـ سورداش ١٩ × ٤٨٥
١٠ ـ چناران ٢ × ١٧٩
١١ ـ بنگرد ٩ × ٢١٨
١٢ ـ دربندیخان ٣ × ٢١٩
١٣ ـ کەلار ١٨ × ٥٤٤
١٤ ـ تیلەکۆ ٨ × ٢٤١
١٥ ـ پیبیاز ٨ × ٣٤٢
١٦ ـ سیروان ١ × ٢٤١

ئەوەی شایانی باسبێت لەسەر داوای بەرێز پارێزگاری سلێمانی سەبارەت بەو چالاکیانەی لەماوەی (٣) مانگی رابوردودا راپەڕێنراوە رێزو سوپاسی رەسمی ،ئاراستەی هەندێ لە سەرەکی ئەنجومەنەکان کردو چاوەروانی ئەوەشین ئەنجومەنەکانی کەش هەمان رێباز بکرن بەر بۆئەوەی لەوەرزی داهاتوودا هەلوێستێکی نوێ پیشان بدەن .

« بەشی راگەیاندن »

لەبەش راگەیاندنی بەڕێوەبەریتی نەهێشتنی نەخوێندەواریی سلێمانیدا سەرەکی بەش کاك ئومێد کامەرەشمان بەسەر کردەوەو لەمدەرفەتەدا سەبارەت بەچالاکی بەشەکەمان تائێستا ئەو دەورەی کەوا پێمان سپێراوە لەرووی راگەیاندنەوە وەکو پێویستی سەرشانمان جێبەجێمان کردووەو لیژنەیەکی تایبەتیمان پێکهێناوە بۆ مەبەستی راگەیاندن . نیازمان وایە چەند هەنگاوێکی نوێ بنێین لەرووی راگەیاندنەوە بەتایبەتی دەورەیەکی وەکئەوەی باسکرا بکەینەوە بۆ ئەوانەی پۆلی شەشەمیان تەواو کردووە نیازیشمان وایە لەوەرزی داهاتوودا کۆری تایبەتی لە تەلەفزیۆنی تامیم ببەستین بۆهاندانی ئەو خوشکو برایانەی لە خوێندن دوور کەوتونەتەوە تاوەکو مەبەستی هەموو لایەکمان بێتەدی کەفێربوونی هەموو کەسێکەو لەم رووەشەوە چیمان پێراسپێرێ وەك ئەرکێکی مرۆڤایەتیو پێویستی سەرشانمان بەگورجی جێبەجێی ئەکەین .

فریا

ئێران لە ناوەوە

● فۆاد حسین ●

ئێرانیەکان لەم رۆژانەدا بەگوێی یەکتریدا دەچرپێننو باسی « ساواجا » دەکەن .. !!

وە بۆ ئەوەی دوورتر نەڕۆینو شكوگومان خۆی بە لایەنێکەوە نەچەسپێنێ .. دەڵێن « ساواجا » دەزگایەکی نوێی « ئاسایشی » ناوەوەیە .. !!

پێش ماوەیەك پێیان دەووت « ساواما » هەردووکیانیش دەگەڕێنەوە بۆ « ساڤاك » کە شای گۆڕبەگۆڕ پێکیهێنابوو .. !!

وادیارە بەڕێوەبەرانی ئەم دەزگایە گەلێ شپرزەو نارەحەتن بۆ ئەوە ناوەکەی هەمیشە دەگۆڕنو هەرجارێك شتێکی نوێ بۆی دەدۆزنەوە .. ! بۆ ئەوەی بەلکو بیروڕای خەلکی بەرانبەری چاك ببێت یان هەرنەبێت نەختێك بگۆڕدرێت .. !

بەلام ئایا چۆن خەلکەکە دەتوانن رای خۆیان بەرانبەری بگۆڕنو بەچاوێکی ترەوە سەیری بکەن !؟ دەزگاکە هەر عەینی دەزگایە .. !! هیواو ئامانجەکانی هەرگیز نەگۆڕاوە .. !! ئەوانەی دەیبەنە رێوە ، بە بەدرەوشتیو خوێنڕێژو بەدخون بەدفەسال ناسراون .. ! لەمانەش زیاتر لەپسپۆریان زیادکراوە ، شێوەی نوێو تازەترین ئاکار بۆ لێدانو سزادانو کوشتن بەکاردەهێنن .. ! کە لەوەختی شادا بەم چەشنە بەکار نەدەهێنرا .. ! ئەویش تا رادەیەك لە ترسی رای گشتی بوو .. ! ئەمە دبنەیەکە لەناوەوەی ئێران .

ل دەمێ سەرەدانا مە بـۆدەڤەرا مانگێشکێ د هەیامێت بوری دا مە دیت کو ژ ڤەرانەئەم دێرا مانگێشکێ ژ بیر نەکەین چونکو ژبنیاتێ ڤی باژێری وهەتا نهە فەلە یێ لێ دژین و ئەڤ دێرە د بیتەبنەهێ میرشینا کلدانیا ل دەڤەرا دهوکێ و ئامێدیێ چونکو مەترانێ ڤێ میرشینێ یا کو دبێژنێ (ابراشیه) لڤێ دێرێ ئاکنجیه .

د سەرەدانا خۆ دا بۆ ڤێ دەزگەها ئایینی ئەم د ناڤ هەمی قولاچێت دێرێ گەریاین و پاشی مە ئەڤ چاڤ بێ کەتنە د گەل مەترانێ هێژا و بەرکەتی و قەدرگران [حنا ابشو میخو قلو] ی کر و چەند پسیارەك مە ژێ کرن دەربارا سەروبەرێ ڤێ دێرێ و کاروبارێت

دێرا مانگێشکێ و ئەبرەشی کلدانا ل ئامێدیێ

ئەبرەشیێ و ئەوی ژیبەرسڤا هەمی پسیارێت مە ب دل خوشی و بهێن فرەهی‌دان :

ـ سەیدایێ مەتران هەکەبشێێ کورتیەکێ ل سەر مانگێشکێ و دێرا وێ ژ مەرائاشکەرا بکەی .

● نافێ مانگێشکێ ژ دووژێدەرا یا هاتی واتە دوو مانا یێت بۆ هەین . ئێك دبێژنێ (منگاش) یان ژی منجس ، ئەڤ ئێدیەمە ژیهەڤبەندیا هەی د گەل پێغەمبەر توما ی کو دبێژن ئەو د ڤێدەرێ را بوری بو بەرف هندێ بۆ بەلافکرنائاینیێ فەلاتیێ . ئو دەفەرەکا ل ڤێدەرێ هەی د بێژنێ دەڤەرا (مار توما) . ئو ژێدەرێ دووێ د بێژنێ (مەغوش) یا نکو مەجوس . د بێژن دەستەکەکا فەلا هاتنەنێچیرێ ل ڤا دوورا و چوونە د ناڤ دارستانێ دا و هەلامەتەکێ مەجوسا لێ دبتن . ئینا لوێ درێ ئاکنجی‌بون بخو کرنە دێر . ئو هندەك ژی د بێژن مانایەکادی ژی یا بو هەی ئەو ژی (مخنشه) یه یانکو گوندێت کومکری (قری مجمعه) ژ بەر پەیدابونا گەلەك گوندا لرەخ و روییێت وێ . ئو ئەڤ دێرە جارەکا دی یا هاتیەئاڤا کرن . بەرپسیارێت وێ ئاڤاهیێ کەڤن هلگوماند لسالا ١٩٢٩ ز و ئەڤ دێرە ئاڤا کرن ل سالا ١٩٣٤ .

ـ ئەم د زانین کو تو نەهەما مەترانێ مانگێشکێ بتنێ ی لێ مەترانێ گەلەکدەڤەرێن دی ژی . بەلکو ژ مەرا ڤێ چەندێ ئاشکەرابکەی .

● هندیکە مەترانەسەرەکێ ئێکەتیەکا رێڤەبەریێ بە یا دێراتی (وحده اداریه‌کنسیه) ئو دبێژنێ (ابراشیه) ئو دبێژنە ابراشیا منابراشیا ئامێدیێ یا کلدانیا . توخیبێ وێ ژ لایێ ژوری ڤەتوخیبێ تورکیا یە و روژ هەلاتی شێخان و زابە .

ـ ئو دەربارا جەژن وهەلکەفتنێت دێریت ڤی ئەبرەشیێ بەلکو ژ مەراشروڤە بکەن .

● هەلبەت هەر وەکو ئەمد زانین ژ بلی هەر دوو جەژنێت سەرەکی یێتمەزن جەژنا بونا مەسیحیو جەژنا سەرێ سالێ هەردێرەکێ و هەر مەسەبەکی جەژن و شاهیانێت خۆ یێتهەین . ئو دەربارا دێرێت مە جەژنێت بڤی رەنگی نە :

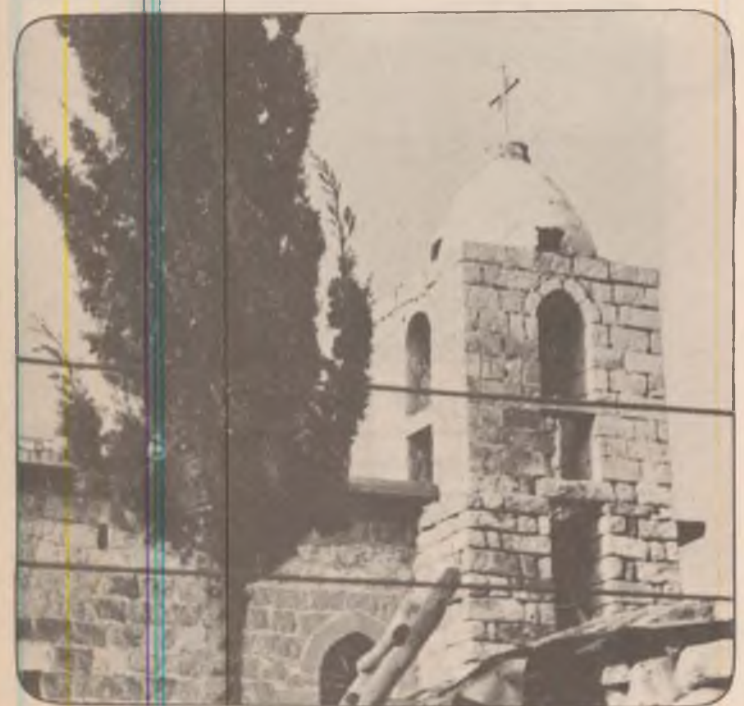

ئێك : دێرا مانگێشکێ = ئەڤێ دێرێ دوو هەلکەفتنێت هەبن ئێك ل ٢٤ نیسانێ ژ هەر سال ئەو جەژنا مارکورکیس یه یانکو (النبی جرجیس) چونکو مانا (مار)مەزنه یان پێغەمبەره ئو کورکیس ژی جرجیسە . پشتی کو ژ نڤێژو عبادەتێ بدوماهی د هێن دێ رابن هەریسەکێ چێکەن و ل سەر هەمی مالا گێرن دا ژێ بخون‌پشتی کو بەرەکەتا ل سەر د هێنە خویندن ژ لایێ مەترانی ڤە .

یا دووێ جەژنا سێ‌شەمبیا ئێکێ ژ هەیڤا گولانێ . جەژنا (شمونی) یەئەو ژی (شفیعا) مەقبەرێ یە ل مانگێشکێ پشتی نڤێژێت‌سپێدێ و پشتی تشتا د خون هەمی خەلك بچویك ومەزن ژن و مێر دێ قەستا گورستانێ کەن و دێ خوارنێ‌چێکەن و هەمی پێکڤە ب کەیف و شاهی دێ خون وڤەخون و بچویك دێ یاریا کەن . ئو ئەڤ ناڤە یانکو (شمونی) ئەو شەهیدا دێرێ یە .

ئو جەژن د هێنەکرن ل‌گوندێ بێنانێ ل نێزیکی ئینشکێ ل ١٥ ـ ئابێ‌بهەلکەفتنا جەژنا (عذراء) ێ . هەر وەسا ل گوندێ دێرێ ـ دسەر کەوانێ دا ئەو ژی جەژنا (مار عودیشو) . هەروەسا ل گوندێ کوانێ دوو جەژنا لێ دگێرن . ئێك ل١٥ ـ تەموزێ جەژنا شەهید قریاقوس یە ئو یا دووێ ل١٥ ـ اب جەژنا (عذراء) ێ یە ئو خەلکێ وان گوندا هەمی‌ل ڤێدەرێ دجەمبن و ئاهەنگا دگێرن . ئو ل‌ئینشکێ دیسا جەژن دهێنە گێدان ل ٢٤ ـ نیسان بهەلکەفتنا جەژنا مارگورگیسی . ئەو ژیهەریسێ چێدکەن و ل سەر خەلکی بەلاف دکەن هەروەسا کەلەك تشتێت دی ژی سەیدایێ مەتران ژ مەرائاشکەرا کرن . ئو مە هیڤی یە ئەم د دەلیڤەکا دی بدەنیەبەر قەلەما و بۆ خوێندەڤانێت خوشتڤی بەلاف بکەین چونکوجەوا بیت ئەڤ نیارێت هوسا بنگەهێت دوبروکا مە نە .

رمضان عیسی
لقی دهوك

له پشوی هاوبندا ..

چی بکەین بۆ بەرژەوەندی منداڵەکانمان

«ئەوەی لەچاوی خۆمدا دەیبینم .. لەچاوی هەموو باوکێکدا ئەدرەوشێتەوە» .
«کەسێتی منداڵەکانمان پێویستی بەئێمەیە»
«یاری منداڵ .. بۆ قومار بازی دروست نەکراوە»

لای هەموو لایەك ئاشکرایە ،کەشارستانیەت هەمیشە لە پێشکەوتندایە ، هەرڕۆژە چەندان پرۆژەو بابەتی زانیاری وزانستیو ئابوریو کۆمەلایەتی و داهاتی نوێ دێتەکایەوە بۆ خزمەتی مرۆڤایەتی .

بەلام بەداخەوە لای ئێمە زۆر جار ئەو راژەکردنە لەبیر ئەکرێت وەبەهەلە هەندێ لەو داهاتانە بەکاردەهێنرێت ، کەپێچەوانەی مەبەست ئەدابەدەستەوە . ئەوەی پالی‌پێوەنام ئەم باسە بنووسم ئەوەیە منداڵەکانمان بیلبیلەی چاومانن ، پێویستە بەهەموو شێوەك ئاگاداریان بین ، بەهیچ جۆر فەرامۆش نەکرێن ، ئەوەیلەچاوی خۆمدا ئەیبینم ، لەچاوی هەمووباوکێکدایە ، هەر لەو رووەوە منداڵەکانمان پێویستیان بەخۆناسین هەیە، کەسێتی ئەو منداڵانەش پێویستیان ، تا چرادەیەك ئەتوانین بۆتەی ئەوکەسێتیەیان تێیدا دارێژین .. لەکاتێکا جەزنەکەین منداڵەکانمان لەقوتابخانە پلەی سەرکەوتن بەدەست بهێنن ، لەهەمان کاتدا ئەرکی سەرشانمانە وەك ئەرکێکی نەتەوەیی وکۆمەلایەتیو پەروەردەیی بایەخ بدەین ، بەرووەکانی تێگەیشتنی منداڵو بەرز کردنەوەی رادەی ژیانیان ، بالەبەر هەندێ هەلوێستی تایبەتی خۆمان ، ئەو لایەنەگرنگە لەبیرنەکەین . لێ‌پرسینەوە ، بایەخدان بەبیرو هەلوێستی منداڵ یەکەم هەنگاوە بۆئەوەی منداڵ لەژێر رکێفی باوكو دایکی بحەسێتەوە ، لەپلانەکانیان دەرنەچێت ، وەبەئارەزوی خۆیان چیان بوێت نەیکەن .

ئەوەی منالی بەرەو لادانو سەرکێشیو سەرپێچی کردن و بەرەو تەلانی ناهەمواریو بەدبەختی‌ئەبالو ئەندیشەو باشە رۆژی تالو ترسناك

بڕوانە ل ٧

کاروباری خەلکی

نەخۆشخانەکەی رانیەو پرسیارێك

لەم ساڵانەی دواییدا یەکێك لە گیروگرفتەکانی ئەم شارە نەبوونی نەخۆشخانەیەکی باشو شیاو بەم ناوچەیە بوو ، کە ناوچەیەکی کشتوکالی‌یەو نەخۆشی جۆرەها تیایدا بلاوە . هەتا لە لە رابردوویەکی نزیکدا کاربەدەستانی دلسۆز ئاوڕێك یان لەم لایەدایەوەو نەخۆشخانەیەکی گەورەو پڕ پێویستی پزیشکی یان لەم شارەدا کردەو پتر لە ملیۆنێك دیناری تێچوو . ئەمەش بوو بە مایەی دلخۆشی خەلکی .

بەلام داخەکەم هەر زوو دەرکەوت کە نەخۆشخانەکە تەنها بیناو پێویستی بە پزیشکی‌یەکان بوونو ئەم کەمو کووڕیانە بە بێ چارەکردن مانەوە :

١ ـ دکتۆری پسپۆڕ (مختص) بۆ نەخۆشیە هەمە جۆرەکان .

ب ـ زیادکردنی برین پێچو بە تایبەتی ئافرەت (ممرضه) .

ج ـ کارکردن لە بۆ بەلگەی ئەم قسەیەشمە رۆژی هەینی ١٨ی ئایاری ١٩٨٤ لەگەل دۆستێکم چووین بۆ ئەم نەخۆشخانەیە بۆ ئەوەی دەرزیەك لە خۆی بدات کە دکتۆر بۆی دانابوو وەدەبوایە ئەو رۆژە لە خۆی بدایە . کاتێك چونیە ژوورەوە بۆمان دەرکەوت کە تەنها یەك ستەر (ممرضه) ی لێیە . ئەویش بە نارەزایی‌یەوە فەرمووی : (من دەرزی لە پیاوان نادەم) ئێمەش گوتمان ئەی باشە چی بکەین ؟ لە وەلامدا گووتی : (کەیفی خۆتانە !!) .. دوایی بە ناچاری دۆستەکەم دەرزیەکەی لە خۆیدا ..

جا لێرەدا ئێمە پرسیارێك ئاراستەی سەرۆکایەتی تەندروستی سلێمانی دەکەینو دەلێین : قەیناکات ئەو هاوڕێ نەخۆشەمان تۆزە شارەزایی‌یەکی هەبووە دەرزیەکەی لە خۆیدا ..

ئەی ئەگەر نەخۆشێکی خەتەر یان هێنا با بۆ ئەو نەخۆشخانەیە دەبوایە ئەویش بچێتە سەر مێزی دکتۆر دابنیشێو خۆی دەرمانەکانی بۆ خۆی نووسیباو بچوایە بۆ دەرمانخانەکەش تاکو دەرمانەکانی هێنابا .. بەلام کێ دەرزی لەو بدایە ؟؟ هیوادارین بە هاوارمانەوە بێنو چارەیەك بۆ ئەم لایەنە بدۆزنەوە چونکە گیانی مرۆڤێك هەر وا هەرزان نیە !!

نیازی حمه عزیز

Institut Kurde de Paris

كونگرەی ـ پاشماوە

دەستدرێژیو بەردەوامی ئەم شەرە وێران كارە .

كوششتان پیرۆزبێو تەقەلاتان لە پێناوی ئاشتیدا پیرۆزبێو ئێمە لەگەڵتانداین هەمیشە لەسەر رێگای خەبات لە پێناوی چەسپاندنی ئاشتی عادیلانەی شەرەفمەندیو بۆ پێشەوە .

كونگرەی جیهانی دەربارەی ئەسەری ترسناكی شەڕی خەلیج بۆ سەر ئاشتیو ئاسایشی جیهان بەغداد ١٠ی تەمووزی ١٩٨٤

ئەوەی شایانی باسە كونگرەكە داوای وەستاندنی دەستو بردی شەری كردوە لە نێوان عیراقو ئێرانداو خۆ لادان لە هەموو كاریكی عەسكەریو كاركردن لەسەر رێگای چارەسەری عادیلانە .

كونگرە بانگەوازی ئاشتیخوازی بەغدادی دەركردو داوا لە ئێران دەكات بەئاشتی سەرجەمو عادیلانە رازی ببێو واز لە مەرجە بێماناكانی كە رەفزكراونو نارەوان بێنێو ئێتر لەوە زیاتر گەلانی توشی بەڵاو ئازارو زیانی بەشەریو مادی نەكاتو رێزی پەیمانەكانی دەوڵەتان بگرێ .

كونگرەكە بەبێ پیچو پەنا پشتیوانی تەواو تەواوی بۆ عیراق دەربریو لە كۆتایی كاروبارویا دەزگایەكی جیهانی دروستكردوە بۆ بەدوادا چوونی جێبەجێكردنی بریارەكانی كونگرەكە .

كازیوەی ـ پاشماوە

لەگەڵ (بەفر)ا ئاشت نابمەوە ! . . .

* * *

بەیانیبەو منی تەنیا ،
لە « تووی مەلیك » دێمە خوارێ .
سەركز ، بێدەنگ ، بێهاوەڵێ .
گوێچكەم لە ئاست ،
هەموو دەنگێ دامركاوەو هیچ نابیستێ !! . .
كە شنەی با بەرەو ڕووم دێو
بەسەر شانما تێپەڕ ئەبێ .
وا هەست ئەكەم شانی تۆیەو
لەشانی من هەڵئەسوێ . .

* * *

ئای لەو شەقامە چەند دڵگەورەیە
سنگی بەكاڵ كردووەو
دەستی ناوەتە ژێر سەری . .
لەسیمایا بزەو خەندەو
لەناخیشیا بۆمن ئەگری .

* * *

بەیانیبەو منیش وەكو « سپورەكان »(١)
بەشوێن هەموو هەنگاوێكتا
گەسكە دارینەی گلێنەم ، جێ‌پێ‌كانت ،
شوێن نیگاكان ئەسڕێتەوە . .

* * *

بەیانیبە ،
هاوڕێكانم لەئاستمدا چاو دائەخەن !
بەو بەیانیبە ساردو تووشە
تێڕوانینی مۆنو تووڕە . .
بەستوو هەروەك بەفری چلە . . .
نووكتیژ هەروەكو چلوورە . .(٢)
لەجەستەی سڕم ڕۆئەكەن !! .

* * *

بەیانیبە ، ئەوە چەندان بەیانیبە :
من ئەمەوێ نەخشەی سەرمت :
حەزەكانمت بۆ ڕەسم كەم . .
بەیانیبەو منیش تەنیا ئەو ساتانە ،
ئەتوانم تێر سەیرت كەمو
بەچاو غەمت لەگەڵ بەشكەم .
ئاخ . . ئەگەر تۆ بتزانیایە ، من شەوانە
چۆن لەگەڵتا ئەدوێمو
گرێی دڵمت بۆ یەكاڵ ئەكەمەوە . . .
گشت بەیانیبەك ئەهاتیتو
ئەو چۆلەكە حەزانەمت ، لەناو دڵتا
ئاو ئەدانو گەرم . . گەرمت ئەكردنەوە . .

* * *

حەزەكانم ئەپشكوتوون .
دە مەهێڵە ، هەڵوەرێنو سارد ببنەوە . .
حەزەكانی من خونچەنو
بە ئاوی دڵی تۆ نەبێ ، گەورە نابن . .
حەزەكانم زەڕنەقووتەن .
لە ئامێزی تۆیا نەبێ ،
ڕەق ئەبنەوە .

* * *

(١) سپوور بەمانای « كەنناس » دێت .
(٢) چلوورە بەفری زستان .

ئایا مندالە ـ پاشماوە

ئایا مندال ئەخەینە قالبێكەوە كە تەنیا بژی یاخود بەدوای تەنیاییدا بگەرێ . . واتە ئەتوانین وای لێ بكەین بەتەنیا هەمووكاری بكات . . یاخود كە كارێكی كرد پێویستی بەئێمە نەبێو خۆی بتوانێ هەڵیسوورێنێ ؟ وەڵامی ئەم پرسیارە شتێكی دەستكرد نیە . . چونكە ئێمە ئەبێ مرۆڤێ دروست بكەین كە لە مرۆڤ بچێ هەروەها باوكێ كە خۆی لەیەكێ لەو قالبانەدا لە قالب دراوە كە لەناو كۆمەڵدانو منداڵێكی ئەبێ كە لەو قالبە باخی ئەبێو باوكە چەندە خەریك بوو لەگەڵیا بێتە قالبەكەی خۆیەوە و مندالەكەی پەسەندی ناكاتو ئەم پەسەند نەكردنەشی سەركەوتنە دیسان ئەو باوكەشی كە قالبی پێشكەوتووی ناو كۆمەڵ پەسەند ناكات منداڵێك پەروەردەئەكات .

چاپكراو ـ پاشماوە

حەصادم (مكەرد) بەردم وە خەرمان
[ل : ٦٩]

ـ بۆ نەفی :
فرزەند ئەحمەد تا بمانۆش گیان
(نەمبۆ) مل‌كەچ قەوم غەمداران
[ل : ٧٠]

بە گوێرەی پێشوو دەبوو بكوترابە (مەبۆ) . نموونەی ئەم بابەتە زۆرەو بەمەندە دەسبەردار دەبین(٣) .

● لایەنێكی دیكەیش هەڵەیە لە نووسینو راستكردنەوەی دەقی شیعرەكاندا ، ئەمەیش بە هۆی نەزانینی وشەیەك یان زیاترەوە لە شیعرێكدا وەك :

شەربەت شەكەر مێز مانگای زەرد
مەنۆشان جافان وێنەی (بەرق) سەرد
[ل : ١٣٥]

ئەمە روونە لێرەدا شاعیر مەبەستی (بەرف = بەفر)ە نەك (بەرق) .

★ یان لە لاپەڕە ١٢٤دا نووسراوە :

بێدادم پەرێ صاحیب تەئلیف
ففانم پەی مەرگ ئوستاد (تەضیف)

ئاشكرایە (تەضیف) مانای نیبە ، لێرەدا دەگونجێ (تەصنیف) بێ ، وەك لەوانەیە (نەظیف)یش بێت .

★ لە لاپەڕە ١٥٢یشدا نووسراوە :

مەخوران بە جۆش پەی قەتل فەقیر
صەداشان سەڕان بە وێنەی (حەقیر)

ئەمەیش زۆر تێرامانی ناوێ كە بزانین راستیی وشەكە (حەمیر)ەو (حەقیر) هەڵەیە .

★ ئەمانە بۆ نموونەنو بە نموونەیەكی دیكە لە لاپەڕە ١٩١ كۆتایی بەم لایەنەش دەهێنم :

هیچ عەشرەت وێنەی عارەب‌كۆیی نام
تەسلیم نمویەن لێش (بوقدر) زەلام

رەنگە [بوقدر] یان بۆ راست نەكرابێتەوە بۆیە لە ناو دوو كەوانەدا حەشاریان داوە . راستیی ئەمیش (بەو قەدەر)ە .

● دوا لایەنی سەرنجم دەبەمە لای هەڵەی چاپ .

بەداخەوە هەڵەی چاپی ئەم كتێبە لە وزە بەدەرەو ، لەوانە نیبە لە وتارێكی وا سەرپێیدا لیستەی بۆ بگیرێت ؛ جارێ خۆ ئەگەر لایەنی یەك (واو)و دوو (واو) بدەینە پاڵ هەڵەی چاپ ئەوە لەوانەیە لاپەڕی بێ هەڵەمان بە دانسقە دەست كەوێت ؛ چونكە دەیان وشەی وەك (هەڵووژە)و (ئەفسوون)و (ناموس)و (عەرووس) . . . دەبینین كە هەموویان بە یەك واو نووسراون .

بەڵام كە پێمان ناكرێ لیستە بۆ هەموو بكەین دەتوانین چەند نموونەیەكی هەڵەی زەق بهێنینەوە :

أ ـ لە ل : ٥١دا لە نێوان دێڕەكانی ١٦و ١٧و ١٨ دا دێڕێك كەوتوەو باسیشی نەكراوە .

ب ـ لە ل : ٨٢دا دوو دێڕە پەراوێزەكە یەكێكیان زیادە .

ج ـ لە ل : ١٢٠دا لە نێوان دێڕەكانی ١٩ ـ ٢٢دا پاشو پێش هەیەو دێڕێكیش كەوتوەو دێڕێك لە باتی كەوتوەكە دووپات بوەتەوە .

د ـ لە ل : ١٥٣ یشدا دێڕی هاوتاكی :

گردەنم وە دەس یەك قامیش دراز

كەوتوەو باسیشی نەكراوە .

هـ ـ هەروەها لە ل : ١٦٠دا هاوتاكی دێڕی :

ناڵەكان بەرن با لە سەرمایی

كەوتوەو باسێكیش لەو كەوتنە نیبە .

● هەروا دەتوانین ناوی چەندین بەیت شیعر بەرین كە لەنگنو ، باسی لەنگیو ناتەواوییەكەیان نەكراوە . وەك بۆ نموونە :

بی شیرین قاورمەم كەمە
[ل : ١٧٠]

هەروەها :

پەخو بەرێ چێش مەن
[ل : ١٧٣]

● لایەنێكی دیكەیش كە هەر دەیخەینە ئەم قالبە لایەنی كەمتەرخەمییە ، نموونەی ئەمەیش زۆرە تەنها تەماشای پارچەی « چۆن (میرزا خەلیل) بە فریای چاوەشەكان ئەگات ؟ » بكە دەبینی لە ژمارە (٣) وە تا (٩) ژمارەی پەراوێز هەیە ، بەڵام دیارە یان پەراوێزەكان لە كاتی چاپدا كەوتوونو پێیان نەزانراوە ، یان هەر پێشتر خەیاڵیان لێكراوەو دوایی لەبیركراونو ، دواتر ئەوەیش لەبیركراوە كە ژمارەكان بكوژێنرێنەوە .

بۆ دیاریكردنی زۆریی هەڵەی چاپیش دێڕو نیوێك دەگوێزمەوە ئێرەو هەڵەكان دیاریی دەكەم : وەك دیوانەكە :

« **ئەسپێری خانویەكی بدەنێ** ئەمیش كە تێی ئەچێت زۆر **نارەحەت** ئەبێو ئەم پارچە شیعرەی لەسەر **ئەنوسێت** » ل : ٦٣

دواییش ئاوا بە راستیی دەینووسین :

« ئەسپێرێ خانوویەكی بدەنێ ، ئەمیش كە تێی ئەچێت زۆر نارەحەت ئەبێو ، ئەم پارچە شیعرەی لەسەر ئەنووسێت » .

● بەسەر ئەوەیشدا نارۆم كە بڵێم فەرهەنگۆكەكە زۆر كەمو ناتەواوەو بەشێكی زۆر كەمی ووشەی دیوانەكە دەگرێتەوە .

زیاد لەمەیش فەرهەنگۆك كەوتۆتە دوای پێڕستەوەو ، لەمەیش سەیرتر پێڕستەكە بێ‌ژمارەی لاپەڕەیە !

● **پەراوێزەكان :**

١ ـ جارێكی دیكەیش لە ژمارە (١١/خ/٢)ی گۆڤاری نووسەری كورددا لە وتاری (بەركولێكی دیوانی خادم.)دا ئەم گلەیییەم بە درێژی دركاند .

٢ ـ لە پێشەكییەكەدا نووسراوە : (٣١ ـ مەبەستی لە (ماچۆ زوان) هۆزی (كاكەیی)یە) ماچۆ زوان تێكڕای گۆرانەو ، بە (زوانی ماچۆ) واتە : بە شێوەی گۆرانی . كاكەیی بەشێكن لەوانە ـ یان بەشێك بوون لەوانە ـ كە بە زوانی ماچۆ گفتوگۆیان كردوەو ، گفتوگۆ ئەكەن .

٣ ـ ئەوەندە دەخەمە سەر ئەم لایەنە كە : لە رووی خاڵبەندیو ، دوو خاڵو ، وێرگوڵو . . . نیشانەكانی نووسینەوە ناتەواوی زۆر هەیە . لەمەیش زیاتر لە زۆربەی بەیتەكاندا دوای نیوەبەیتی یەكەم دوو خاڵی یەك لەسەر یەك (:) ان داناوە ، ئەمانەیش بێ جێو مەبەستن .

ئالان ـ پاشماوە

مۆركی مرۆڤایەتی دەبێ ، بەگوێرەی ئەوەی ئەم وەسفە دوور بێت لە ئادەمزادەوەو بەشێوەیێكی تەواوەتی ، لێرەدا ئادەمزاد لەدەركەوتنی لە جیهاندا دەوەستێ ، تاوای لێدێت شتەكان تەنیا درێژەپێدانی رەنگەكان دەبێت ، و جیهانێكی تارێك دەخولقێنێ ، هیچ واتایەك نادات بە دەستەوە بەڵام تاكە بوونی خۆی دەسەپێنێ كەچ گۆڕانێكی بەسەردا نایەت . بەڵام هەڵەیێكی دژوار دەكەین ، ئەگەربێتو لە رۆب گرێی رۆمانووسدا پێوانەگرێكی ئەم جیهانە بەدی‌نەكەین ، دوور لە هەموو هەستكردنێك بە واقیع ، جیهان بوونی هەیە ئەمەش شتێكی سەپاوە، بەڵام ئادەمزاد خۆی هەستو دركی پێدەكات ، چونكە جیهان دەسەپاچەیە لەوەی درك بەخۆی بكات ، ئادەمزادە تەماشای دەكاو ئاگاری بوونیەتی .

بەم جۆرە ، ریالیستی رۆب گرێ ریالیستیەكی خودیە ، یاخود ریالیسنیەكی ناوەوەیە ، پێش هەمووشتێك جیهانی رۆب گرێ بینراوە نووسەر وەسفی دەكات . هەردەم وەسفكردن رەنگدانەوی كاری هۆشە كە تەماشا دەكاتو یاددەكاتەوەو خەیاڵ دەكاتو خورافاتەكان دەگێڕێتەوە ، زەمنی رۆمانەكەیش دەبێتە « زەمنی مرۆڤایەتی » هیچ پەیوەندیەكی نییە بە زەمنی كاتژمێرو وەختەوە ، واتاچ پەیوەندیەكی نییە بە زەمنی تێ‌هەڵكێشی كلاسیكی لە رۆمانی تەقلیدیدا . مرۆڤ لە رۆمانەكانی رۆب گرێدا دەركراو نییە وەكو هەندێك دەڵێنو نە دوورخراوەتەوە بەپێچەوانەوە ، لە كرۆكی رۆمانەكەدایە . . .

● **پەراوێزەكان :**

١ ـ كۆمیدیای مرۆڤایەتی (La Komdie Rumaine) ناونیشانی كۆمەڵێ رۆمانی ئۆنوریە دۆبالزاكە لەژێر ئەم ناوە گشتیەدا تۆماركراوە هەر لەدەرچوونی یەكەم رۆمانی نووسەرەوە ساڵی ١٨٤٢ .

٢ ـ ئەو سێ رۆمانە بە یەك لە دوای یەك هی سارتەرو ئەلبێر كامۆو لسیلین نن .

٣ ـ مانۆیی :ـ ئاینی مانیسی فارسەكانە كە پشت دەبەستێ بە زۆرانبازیەكی دووقۆلیی لەنێوان دووشتی دژدا وەكو خێرو شەڕ ، لێرەدا مەبەستی نووسەر ئەوەیە وێنەگرتنی واقیع بەشێوەیێكی مانۆیی سادە .

٤ ـ گەوهەریزم :ـ رێبازێكی فەلسەفیە كە دەڵێ گەوهەر دەكەوێتە پێش بوونەوە بەپێچەوانەی وجودیەتەوە .

٥ ـ فینۆمینۆلۆژیا (الظواهریة) رێبازێكی لێكۆڵینەوەی فەلسەفیە بەشیوەیێكی بنەڕەتیی بریتیە لە وەسفكردنی دیاردەكان وەكو بۆمان دەردەكەوێ ، بەچاوپۆشین لەو راستیانەی لەپشتیەوە هەیە ، ئەم رێبازەش هۆسرلو سارتر گرتیانەبەر .

● **سەرنج :**

سەرچاوەی ئەم باسە لە گۆڤاری (الاداب الاجنبیه) ژمارە چوار (ژمارەی تایبەتی رۆمان) ١٩٧٩ وە وەرگێردراوە . . .

زانستی ـ پاشماوە

رێژەی ووردكردنو وەرگێرانی چینەكانی خاكی هەڵكەنراو دەكەوێتە سەر خراكتەری بەرەپێدانی هەر یەكێك لەم گۆشانە α ، β ، γ كە جۆری رووی كاری گاسن دیار دەكەن . بەكارهێنانی گاسن بۆ هەر شوێنێك كە مەرجی تایبەتی خۆی هەیە بۆ كێلان دەبێت گۆڕانی ئەم گۆشانەش جیا جیا بن بگونجێن لەگەڵ مەرجی شوێنەكان بەڵام هەتاكو ئێستا بەتەواوی نەتوانراوە پەیوەندیی نێوان پێوانەی رووی كاركەری گاسن‌دا سەرنج بدرێت بگونجێت لەگەڵ مەرجەكانی پێویستی كشتوكاڵی بۆ ئەو شوێنانە رێژەی ووردكردنو رێژەی وەرگێران بەشێوەیەكی كۆتایی . دانەنراوە لە گاسنی لابر .

چی بكەین ـ پاشماوە

رائەكێشێ ئەوەیە ، كەمنداڵ لەكاتی پێویستی خۆیاندا بەتەنگەوە چونیان لێ‌وون دەبێت ، یان لەتەمەنی هەرزەكایدا ، وەك هەرزەكار بیریان لێ‌ناكرێتەوە ،هەریەكە لەلایەكەوە لەتەلی سۆزیان ئەداتو ئەیان شكێنەوە ، بەبێ ئەوەی كەڵك‌بەخشن .

با ئەو لایەنەی كەباسەكەمان بەیەكەوە دەبەستێ سەری‌گلۆلەكەی وون نەبێت ، منداڵ زور جار توشی هەندێ ئەندیشەی گران دێت ، كەبەهۆی تەماشاكردنی تەلەفزیون ، یان سنیەماوە فێری بووە ، بەهەڵە ئەو شتە بەسەرخۆیدا ئەچەسپێنێ ، چونكە منداڵ توانایەكی گەورەی تیدایە بۆ لاسایی كردنەوە ، ئەم راستیەش لای زوربەی دەرون ناسەكانو تایبەت كارانی ئەم لایەنە دەركەوتووە ،كە تا چ ڕادەیەك منداڵ ئارەزووی لاسایی كردنەوەی تیایە وچەند بەپەرۆشەوەن بچنە جێگای پاڵەوانی ئەو فلیمانەی دەیبینێو خۆیان تاقی‌ئەكەنەوە ، كەواتە ئەبێ ئەوەلای هەموو باوكێكو بەخێوكەرێك ئاشكرابێت كەمنداڵەكەی تاقی‌كردنەوەی گەورەو گرانی لەبەردەمدایە ، تاوەكو بێ‌دەگاو ئەبێتە ئەندامێكی كارای كۆمەڵەكەی .

لێرەوە لەسلیمانیەوە لەسەر دیاردەیەكی كوشندەو ناڵەبار ئەدوێم ، كەئەویش «ڤیدیۆیە» ئەو ئامێرەی كەئەمڕۆ لەزوربەی ماڵدا هەیە ، بوونی لەناو ماڵدا بەهەرحاڵ ، ئەویش لێدوانو بابەتی لێكۆڵینەوەی خۆی هەیە . . بەڵام ئەوەی جێگای سەرنجە !!

ئەگەر بەرێبواری بەوكۆڵانەشەقامەدا بڕۆی كەهەردوولای سینەمای رەشیدو سیروان دروستیان كردوە ، لەمیانەی هەر دوكانێكدا بەم‌بەرو ئەوبەردا، دوكانێك چەند ڕیزی كورسی تیادانراوە ، پەردەكانی دادراوەتەوە ، یەكێك لەبەردەم دوكانەكە وەستاوە ، منداڵان ئەكەنە ژوورەوە بۆ سەیری فلیم بەڤیدیو ، لەسەر جامخانەی هەندێكیشیان نوسراوە وەك ئاكاداریەك [شریتی ڤیدیومان هەیە بۆ كرێ شەوی بە (دنیار] ئاشكراشە كە فرۆشتنو دان‌بەكرێی شریتی ڤیدیو ، پێویستی بەرێكاپێدانی تایبەتی هەیە ، هەر لەبەردەمی ئەو دوكانانەدا ، چەندان یاری قومار بازی تر ، ئەكرێت ، بۆ نموونە لگاو ، هەروەها هەندێ یاری هەیەكە لەئورزدی دابەش كراوە ، خۆی بۆ ئەوەیە كەمنداڵ خولیاو بیری خۆی تیا تیژبكاو سوودی تایبەتی لێ‌وەرگرێ ، كەچی‌بە دەست هەندێ لەو منداڵانەوە بۆتە قومارو پارەی لەسەر ئەبرێتەوە لەسەری ئەدۆڕێتو هەندێ جار شەڕیشی لەسەر ئەكرێت . ئەوەی كەبەتایبەتی مەبەستمە لێرەدا ئەوڤیدیو ودوكانانەیە داوا لەكاربەدەستانی دڵسۆز ئەكەین ئەم دیاردەیە لەناوبەرن تاوەكو گەرەكەكانیشی نەگرتۆتەوە هەروەها بەرێوەبەراتی شارەوانی باخچەی‌یاری وخۆش‌گوزەرانی لەهەموو گەرەكێكدا بكاتەوە ، راستەوخۆ دانیشتوانی گەرەكەكان ، لێ‌پرسراوكن بەرامبەر پاراستنو رێك‌خستنو خۆش كردنی ، لەهەمان كاتدا پێویستمان بەكیتبخانەی منداڵە تاوەكو منداڵەكانمان لەپشوی هاوینو كاتی‌تردا ، سەری‌لێ‌بدەن .

فێری ئاڵوگوڕكردنو وەرگرتنو دانانەوەی كتێبو هێمنی خوێندنەوەبن ، هەر لەوكتیبخانەیدا هۆڵی تایبەت هەبێت بۆ یاری‌منداڵو ، شوێنی پێش‌كەش كردنی فلیمی منداڵان ، هەرهەفتەی جارێك ، هەوڵبدرێ بەپێی‌تەمەنی منداڵ هەر هەفتەی بۆ كۆمەڵێك بێتو پەیوەندی بەلێ‌پرسراونو خاوەن تواناكان بكەن بۆرونكردنەوەی فلیمەكان پێش پێشكەش كردنیان ، كەئەبێتەماڵی ئەومنداڵانەو وەك شوێنێكی گشتیو تایبەت لەهەمان كاتدا . . لەدەردی سەیركردنی ئەو «ڤیدیۆ»یە ناڵەبارەش رزگاربان ئەبێت .

ازاد محمود مصطفی

چیروكەك ـ پاشماوە

جامێر . . بلا بخو ببەن . . دیارە هەژارن . . بێ چارەنە . .بازرگان یێ دمالێ خودا دقرقچیت . . ئاگرێ دهنافێت ویدا بو مالێ وی. ئو نۆبەدارێ وی هەر نەل‌منێ ونەل تەیێ . .هەر ژخو نەبهیستییە . . .

هەر وەكی مەزنا گوتی :دو بەری بارێ كەرێ وی نە. . نژدەڤان ببارکرنو تالانكرنا بازرگانی ڤە مژویلن . .ڤێرا وانە . . وبازرگان بدوچاڤێت زل بەرێخوددەتە برینێت كول . . وچ ژدەستا ناهێت . .

وەختەكێ سویارەك بلایێ وانڤە هاتو ل نۆبەدارێ بازرگانی حەیتاندو گوتێ : كورو سەرێ دەوارێ خو بەردە . . هەكە من تو كوشتی ؟ نوبەداری لێ‌فەكێراو گوتێ : كورو ئەز بەرنادەم . . ئینا سویاری رماخو برە پاش وڤەوەشاندێ . . سەرێ رمێ رانێ وی كرت وبریندار كر. وەختێ نوبەداری دیتی بریندار بو ئاقلو سەودا دسەریدا نەماو رهێت ئەبنا وی لێك سوبار بۆن . .چاڤ لێ سۆر بۆن . . خۆ هاڤێتە سەر پشتا هەسپێ خو وهرجیم كرە سویارێ نژدەڤاناو رمەك دانایێ ژسەر پشتا دەوارێ هاڤێتە خوارێ . .ئو وەكی گورگێ دەڤ بخوین دەمێ دكەفتە ناڤ پەزی . . كەتە ناڤ نژدەڤانا . .یێ كوشتی . . وێت ماین هەمی ئێخسیركرنو دانە بەراهیكا خۆو ئیناندنە نك بازرگانیو گوتێ : ببیتە . . من بو تە چ كر ؟ من هندەك كوشتن وێت ماین من ئێخسیركرن وئیناندنە بەر دەستێ تە . . ئینا بازرگانی گوتێ : تە بۆمن وەنەكر . . بەلێ تە بو خو وەكر . .هەتا سەرەرم برانێ تە نەكەتی ولوبریندار نەكری ونەئێشای . .مێرانیێ ل سەرێ تە نەداو تە دەست نەهلیناو كارێ شەری نەكر. بەلێ راستە دەمێ مەزن وزانا دبێژن :

هەتا لەشێ تەنا نەئێشیت
مێرانی لمروڤی دیار نابیت

Institut kurde de Paris

ژمارەی نـوێی گۆڤاری

بـەیـان

ژمارەی ٩٦ی گۆڤـاری بەیان دەرچووەو تایبەتە بـە چیرۆكو گەلێ باسو بابەتـی بەسوود لە دنیای چیرۆكـی کوردیدا لەم ژمارەیەدا خۆی دەنوێنێ لەم ژمارەیەدا :

دەقی وتە بەنرخەکـەی بەرێز وەزیری رۆشـنبیری و راگەیاندن لەکاتی بەخشینی یاداشتی پێشبڕکـێی قادسیەی صدام بۆ چیرۆكو رۆمانی کوردی ، کورتـە چیروکی جەنگ ـ د. کامـل بصیر ، هیرو سترات ـ .

سـعید زەنگەنەو لـەو چیرۆك نوسانەی لـەم ژمارەیەدا بەشداریان کردوە: حاجی جعفر ، عبدالکریـم حسن ، رووف بێگـەرد ، حسن جافو د. کاوبـ قەفتان ، هیرۆ گـۆران ، عبدالکریم فندی ، احمـد محمد اسماعیل ، انور محمدطاهر ، صلاح عمر ، عبدالله پەشێو ، کمـال سـعدی ، صدرالدین خۆشناو ، عبدالله رەباتی ، غفور صالح ، رەزارسید گوڵ ، سلام مەنمی]و چیرۆکەکان لەنێوان خۆماڵی و وەرگێڕاودان .

کۆمەڵـەی هونـەرە جوانەکانی کورد لە صـلاح الدین :

پۆستەری سیاسی

لە خزمـەتی ئـەنجامـەکانی گـەلـدا

ـ بێگومان هونەرمەنـدی راستەقینە ئەو هونەرمەندەیە کە ئێش و ئازارو لـــە هەمان کاتدا خۆشـیەکانی کۆمەڵەکای ئەیجوولێنێ و هەر ئەمەش دەبێتە هەوێنـی بەرهەمەکانی .. لەبەر ئەوە ئەم پیشانگایەی من شتێکی سەیر نیە ، چونکە مـن هاوولاتیەکی کوردی ئـەم عیراقە ئازیزەم و باش هەست بەوە دەکەم کە دوژمنانمان لـە دەرەوەی سـنوورو بەتایبەتی رژێمی بۆگەنـی خومەینی چ پیلانێکی دژمان سازداوە ...

● بەم جۆرە کاك خسـرو رسول حسین باسی ناوەڕۆکی ئەو پۆستەرانەی کرد کـە کۆمەڵەی هونەرە جوانەکانـی کورد لقی هەولێر بە هـۆی بەشەکەیەوە لە هاوینـە هەواری صلاح الدین کـە ١٩٨٤/٤/٢٠دا لـــە پیشانگایەکی خنجیلانـەدا پێشکەشی کرد .

● ئایا ئەمە یەکـــەم پیشانگاتە یان ؟

ـ وەکو پیشانگایەکـی تایبەتی بە خۆم ، بەڵێ .بەڵام لــە پێشانگا هاوبەشیەکانیشدا پێشتر بەشداریم کردوە .

● جگە لــە پۆستەر ، هەوڵتداوە وەکــو بیکارکێشێك بەرهەمی تریش پێشکەش بکەی ؟

ـ حاڵی حازر هەوڵێـك ، یان ، بەرهەمێکی ئەوتۆم نیە جگە لە پۆستەر پێشکەشی بکەم ... بەڵام ئەمە مانـای ئەوە نیە کە تەنها لای پۆستەر ئەوەستم . .

● ئەوی شـایانی باسیش بـێ ئەم پیشانگایە دەوری (٢٠) پۆستەری تیا پیشان درابوو کە لە هەموویـــا خۆشەویستی عیراقی ئازیزو کوردو برایەتی کـــوردو عەرەب و ئاڵای سەرکەوتوی عیراق لە جەنگی رەواماندا دژی رژێمی بەکرێگیـراوی خومەینی ..بابەتی هـــەرە سەرەکی بوو .

عبدالوهاب تاڵەبانـی

لقـی هەولێر

بەسەر کردنەوەی لقـی دەزگاکەمان لـە سلێمانی

سەرەتای ئەم هەفتەیـەبەرێز مامۆستا مصلح الدین مصطفی جـەلالی بەڕێوەبەری گشتی دەزگای رۆشنبیری و بلاوکردنەوەی کوردی سەری دا لە لقی دەزگاکەمان لـــە سلێمانی و لەگەڵ کارگێرانـیدا بـــۆ بەسەرکردنەوەی چۆنیەتی ئیش و ڕاپەڕاندنـی کاروبار کۆبوەوە .

پێشـەکی مامۆستا لـــە کۆبونەوەکەدا دەربارەی باری گشتی رۆشـــنبیری و رۆشنبیران و ئەدیبانی سلێمانی دواو ئەوەی دووپات کردەوە کە سلێمانی مەڵبەندێکـــی دێرینی رۆشنبیری کـوردەو لەم روەشەوە هەڵوێـــستی دەزگاکەمانی بەسەرکردەوە سەبارەت بە بایەخ و بـــرەو پێدانی ئەم لایەنەو پاشـــان رایگەیاند کە پێویستە لقـــی دەزگاکان زیاتر بتوانن هەوڵی پەیوەندی پەیداکردنـــی خۆیان و نێوان ئەدیبـــان و رۆشنبیران بدەن و هەروەها دەربارەی ئەو چالاکیانەی لقی سلێمانی قسـەی کرد کە تـا ئێستا توانیویەتی لـــــە سلێمانی و قەزاکانیـــدا ڕاپەڕێنێ و هەر لـــــەم روەشـەوە تکای وابو کـــە دیسانەوە لەمـــەودواش هەوڵی پێشکەش کردنی ئـەم لایەنە بدرێت . .

ئەوەی شایانی باسە بەڕێز مامۆستا مصلح جـــەلالی بەڕێوەبەری دەزگاکەمـــان ستایشی کارگێرانی لقـــی دەزگاکەمانی لە سـلێمانی کردو بۆیانی رونکردەوە کـە پێویستە تێکـــــڕای چالاکیەکانیان ســـەرباری بایەخ پێدانی لایەنی ئەدەبی و رۆشنبیری کـــــوردی رەنگدانەوەی هاوبەشـــی کردنی گەلی کوردمان بێـت لە جەنگی رەوای وڵاتماندا جەنگی قادسیەی صدام .

فریـــا

بیرێکی ڕاگوزاری

تێگەیشتن

ئەم هەفتەیە ، ئـــەم هەواڵەم دەربـــارەی «ئەنشتاین»ی خاوەنی تیۆری ڕیسبی خوێندەوە لام چاکـە جێگای بیرێکی ڕاگـــوزاری بگرێتەوە :

لەو زانایەیان پرســـی ڕووداوێکمان بۆ بگێڕەوە لەیادت نەچوبێ ئەویش وتی: ڕۆژێ لەگەڵ هاورێیەکمـــا هەردوو چاوی کوێر بـــوو پیاسەم ئەکرد ، لــــــە شەقامێکا پێم وت حـــەز ئەکەم بچین قاوەیــــەك بەشیرەوە بخۆینەوە، کابرای کوێر وتی : قاوە ئەزانـــم چۆنە ، ئەی شیر چۆنــە ؟ منیش وتم شلەیەکی سپیە، کوێرەکە وتی شلە تێگەیشتم ئەی سپی چۆنە ، وتم وەك پەڕی باڵندەی یاقوو «بجع» وایە ، کوێرە وتی پـــەڕ تێگەیشتم ئەی بجعچیـــە وتم باڵندەیەکی مل لارە ،وتی مل ئەزانم بەڵام لار چیـەو چۆنە ، منیش ناچار قۆڵیـم لار کردەوەو وتم ئاواهایە ، ئینجا کابرای کوێـــــر بـــــە دلنیاییەوە وتی : ئاه .. ئیســـتا تێگەیشتم شیر چۆنە ؟!!

بەهـره

لـەیادی دامەزراندنی شارەوانی هەولێردا

لە چوارچێـــوەی خۆئامادەکردنـــی بەڕێوەبەرایەتی شارەوانـی هەولێر بۆ ئاهەنگگێڕان بە یادی سـەد ســـاڵەی دامەزراندنی شـــارەوانی هەولێرو بـــۆ دەرخستنی رووی مێژوویی ئەم شارە ، ئـــەم بەڕێوەبەرایەتیە پەیوەندی کردووە بـــە لێپرسراوان و مێژوونووسان کە لەم یادەدا بەرهەمی بـــە پێز بنووسن و لە کتێبێکـی سەربەخۆدا بایەخـــی مێژوویی هەولێـــــرو بەردەوامبوونـــــی دەستی ئاوەدانـی شارەوانی بلاویان دەکاتەوەو جگە لـــە نواندنی چالاکی رۆشنبیری و خزمەتگوزاری تر بەو بۆنەوە.

نوێکردنەوە .... دابەشکردنی نوێیـە نەك دیسکۆ

هونەرمەند لوقمان جەوهەر :

ئەمڕۆ لە هەولێردا ،چەند تیپێکی مۆسیقا ، خەریکـی ڕازاندنەوەی باخچەی پـــڕ خرۆشی ئـاوازی ئاسـکو هونەری گۆرانی کوردین ..

•لوقمان جوهر مولـــود ،یەکێکە لەو هونەرمەنـــدە گەنجانەی کە تازە پـــێی خستۆتە دونیای بەرینـــی هونەری مۆسیقاو لە ڕێگای تیپی خانزادەوە خۆی لـــەو جیهانە پرشنگدارو پـــڕ سۆزەدا دۆزیەوە ..

● کاك لوقمان ... چۆن دەتەوێ وەکو هونەرمەندێکی مۆسیقا جێگای خـــۆت بکەیتەوە ؟

ـ جێگاکردنەوە بەرای من بەوە دەبێ ڕێگای خوێندنـــی ئەکادیمی تیا هەڵبژێرم بۆیەچوومە پەیمانگەی هونـــەرە جوانەکان و ئێستا لە بەشی مۆسیقا (کلارنێت) دەخوێنم

● بۆچی بەشی کلارنێت ؟

ـ بەشی کلارنێتـــم هەڵبژارد چونکە شەیـــدای ئاوازی ئەم ئامێـــرەم و مامۆستایەکی تـــورك و مامۆستا وریا احمـــد هانیان دام کە کلارنێـــت هەڵبژێرم .

● ئایا ئەم ئامێرەی تـــۆ لەگەڵ مۆسیقای کوردیـــدا دەگونجێ ؟

● دەنگـی کلارنێت زۆر نزیکە لە دەنگی باڵەبانـــی کوردەوە بۆیە .. ئامێرێکی ئەشاز نیە لە ناو موسیقای کوردیمانا .

● نوێکردنەوە لـــــە مۆسیقای کوردیدا چـــی دەگەیەنێ لای تۆ ؟

ـ نوێکردنەوە لای مـن لەناو مۆسیقای کوردیدا لـــە شێوەی دابەش کردندا زیاتـر دەبێ خۆی بنوێنێ ، نەك بە شێوەی مۆسیقای دیسکۆ..

● هیوای ئایندەت ؟

ـ هیوای ئایندەمان ئەوەیە هەڵهاتنی رۆژێکی مۆسیقای رەسەن ببینین ...

بۆ بەرچاوی بەڕێوەبەرایەتی شارەوانی هەولێر

جوانکـاری شـارەکەمان ئەرکی سەرشانی هەمـــوو لایەکمانە نەك بـە تەنهـــا بکەوێتە ئەستۆی شارەوانی ،بـەڵام پێویستە شارەوانـی لەم جۆرە کارانە بپێچێتەوە وەك لەم وێنانە دیاردەکەوێ. ئەمە (گەرەکی پشـــت نەقلیاتە ...) کەبۆتـــە شوێنەواری کرم و میکرۆب و نەخۆشی ، چونکە تەنهـــا مرۆڤی مردووی تیـــا نادۆزیتەوە نەوەك هەمـــو شتێکی پیسی تیا بــــەدی دەکەی ... جا تا زووە بـا ئاورێك لەم (بارەگـــای پیسایی بە) بدەینـــەوەو سنورێکی سزادان دابنرێ .. چونکە پاك و خاوێنی لــــە ئیماندایە ...

لقی هەولێر

لە هەولێر...

«خانزاد» و کۆڕێکی شانۆیی

لــە چوارچێوەی وەرزی رۆشنبیری بەڕێوەبەرایەتی رۆشنبیری جەماوەر لـــە هەولێر ، لەم چەند رۆژانەی دواییدا لە هۆڵـــی رۆشنبیری خۆیدا کۆڕێکـی شانۆی دەربارەی شانۆگەری «خانزادێکی تر» لە لایـەن کاك محسن محمدەوە سازکرا دەربـــارەی هەڵسەنگاندنی لایەنی ناوەڕۆك و هونەریـــی شانۆگەری ناوبراو کـــە کۆمەڵەی هونەرە جوانەکانـی کورد لە هەولێر پێش کەشی کرد کاك محسن لە نێـــوان هەڵسەنگاندنێکی رەخنەیـی شانۆگەری خانزاد پەنجـەی بۆ ئەم بەرهەمـــەو بەرهەمەکانی تری هونەرمەند طلعت سامان ڕاکێشـــاو ناوەڕۆکی شیکردەوە .... بەر لەوەش لە کورتە باسێكدا باسی هونەری درامای کـرد لە کاری شانۆییـــیداو خانزادێکی تری لەم روانگەوە خستە تای تەرازوو ..

ئەنجا هاتە سەر دەقـــی شانۆگەریەکەو باســـی لێکدانەوەو بۆ چـــوون و هەڵس و کەوتی پاڵەوانەکانی کرد .. دوای ئەوە ، چەنـد برایەك هاتنە قســـەو باسەکەیان شیکردەوە ..لە نێوان ئەمانەشدا کاك طلعت سامان خۆی ، بە گیانێکـی پاکەوە رەخنەکانی وەرگرت و ئەم کۆڕەی بـــــــە دەستپێشـــــخەری و تاقیکردنەوەیەکی چاك دانـاو ئومێدی بۆ کاکی مەحازیـر و رەخنەگرانی تر خواست کە لە باسەکانی داهاتـــوودا بەردەوام بن و قووڵتر بینەوە لە پێناو گەشـــــانەوەی پاشەرۆژی شانۆی کوردی.

شێرزاد

جیهانی منالان

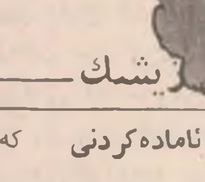

چەترەکەی ژیشك

وەرگێڕان و ئامادەکردنی

عەزیز رەشـید حەریری

جارێکیان ژیشـــکێك دەیەوێ بچێتە سەردانی ماڵی بوورەکەی . هەر لـــــە زووەوەش بڕیاری ئەوە دەدات کە چەترەکەی لەگەڵ خۆیدا بەرێت ، نەوەك لەکاتـــی گەڕانەوەیدا باران ببارێت.. ماوەیەك دەڕوا لەپڕ هەست بە بێزاری دەکات و دڵتەنگ دەبێـــت ، چونکـــە هەڵگرتنـــی چەترەکـەی سەخڵەتی دەکات و بـــۆی بۆتە بارگرانی ، جگە لەوەی کە بارانیش نابارێ . .

بەدەم ئەم خەیـــاڵ و بیرکردنەوانـەدا وورد وورد لێواری ڕووبارەکە دەبڕێ و چەترەکەیشی بۆ ســـوور دەدات ، دیمەنە جوانەکانـی سرو شت و شـەپۆلەکانـی ڕووباریش هێندەی تـــر بەختەوەری دەکات ..

لەپڕ گوێی لە دەنگێـك دەبێ ، کەسـەر بـــــەرز دەکاتەوە دەبینـــێ وا دوو سمۆرە لەنێو ئاوەکەدا هاوار دەکەن و خۆیان بــــــە دارۆچکەیەك گرتۆتـــەوەو داوای یارمەتی دەکـــەن ، ژیشکەکە لە سەرەتادا لـــە شوێنی خۆیدا هەڵوێستەیەك دەکاو بیر لەوە دەکاتەوە کـــە ئەو دوو سمۆرەیە چـــۆن کەیونەتە نێوەڕاستی ئـــەو ڕووبارە ! بەڵام کەبیر لەوە دەکاتەوە گیانیان لـــــە مەترسیدایە ، کــــــورج چەترەکەی دەکاتەوەو دەیکـا بە نیوە بەلەمێك و بەپڕتـــاو خۆی دەگەیەنێتە نێوەڕاستی ڕووبارەکەو دوو سـمۆرەکە لەگەڵ خۆیدا هەڵدەگرێ و رزگاریان دەکات . .

ئیتر ژیشکەکە دووبـــارە دەست بەڕۆیشتن دەکاتەوە، بەڵام ئەمجارەیان بێـــزاری و دڵتەنگی جارانی لەبیـــــر چۆتەوەو لەوپـــــەڕی خۆشیدایە ، هەر بـــەدەم ڕێگاشەوە بـە هەمـــــوو دەنگییەوە گۆرانی دەڵـــێ و هەڵدەپەڕێ واش بیـــر دەکاتەوە کە تەنانەت ئـاوی ڕووبارەکەو هەمـــوو دارو دەوەنی دەورووبەریشـــی لەگەڵیدا کەوتوونەتە سەماو گۆرانـــی ، چونکـــە دوو گیانلەبەری بەستەزمانـــی لەمردن رزگار کـــردووەو لەکاتی تەنگانەدا فریایـــان کەوتووەو یارمەتی داوون ، ئـاوە ناوەیش لەکـــەڵ چەترەکەیدا گفتوگۆ دەکـاو لەبەرخۆیدا پێی دەڵێ :

« چەترە ئازیزەکەم دەزانی گەر تۆ نەبوتایە ئێستا ئـەو دوو سمورە خنجیلانەیـــە دەمردن سوپاس بۆ تۆ چەترە خوشەویستەکەم سوپاس بو ئەوانەیش کـــە لـــە کاتی تەنگانەدا بەهانـــای لێقەوماوانەوە دەچـــن و یارمەتیان دەدەن »

ریبوار خدر

ازدهار خدر

عومەر خدر

شیعر بۆ منداڵان

دڵسۆزی منداڵ

مـــن منداڵێکی زیـــرم
وەك پەپوولـــە دڵگیـــرم
لەماڵ و قوتابخانـــــە
کـــارو فرمانـــم جوانـە
گـــوێ ڕایەڵـــی مامۆستام
قوتابییەکـــی ووریـــام
دەس پـــاك و دڵ خاوێنـــم
کـــاری جوانم ئەووێنـــم
دوورم لـــە چەقاوە سوو
نامەوێ کـــاری بەدخـــوو
ئەمـــەوێ هاورێکەی مـــن
دۆســـتم بـــێ نەوەك دوژمن
لەلای مامۆستاو گشتی کەس
دەریخەین خواست و مەبەس
تا خەڵکی خۆشیان بوێـــن
نـــاوی ڕێزمان لـــێ بنێـــن
بڵێن قوتابـــیی دڵســـۆز
شانازییە بـــۆ گشتی هـــۆز

نیگار لەتیف ئەدیمان

هاوکاری

دەزگای رۆشنبیری و بلاوکردنەوەی کوردی

شەقامی الخلفاء
مەیدانی الخلانی

تەلەفون
٨٨٧٥٧٩٥
٥ خەت

١٦ ساڵە عێراق لە سەرکەوتنی بەردەوام دایە

لەم ژمارەیـەدا
● ژمارەی تایبەتی یـادی ١٦ ساڵەی شۆڕشی ١٧ــ٣٠ تەمووزی مـەزن

رۆژنامەیەکی هەفتانەیە

هاوکاری
التضامن

ساڵی ١٩٧٠ دامەزراوە

دەزگای رۆشنبیری و بڵاوکردنەوەی کوردی
سەرەکی ئەنجومەنی کارگێڕیو سەرنووسەر
مصلح مصطفی جلالی

پێنج شەممە ١٩٨٤/٧/١٩ ژمارە ٧٤٦ — ١٢ لاپەڕە — بە ٥٠ فلـس — الخميس ١٩٨٤/٧/١٩ العـدد ٧٤٦

بەڕێز سەرەکی فەرماندە صدام حسین وتارێکی مێژوویی ونەتەوەیی گرنگ لە یادی ١٦ ساڵەی شۆڕشی ١٧ـ٣٠ تەمووزی مەزندا ئاراستە دەکا

هێزی عێراق لە پێناو ئاشتی دایە

جەنگی داهاتوومان دەبێتە سەرکەوتنێکی مێژوویی

بەڕێز سەرەك موهیب روکن صدام حسین فەرماندەی گشتی هێزی چەکدار دووپاتی کردەوە کـە ئەو تاقی کردنەوەیەی گەلـەمەزنەکەمان لـە حەقدەسی تەمووزدا دەستی پێ کرد هەر لـە سەرەتاوە سیمای راپەڕینی تاقی کردنەوەیەکی مەزنی هەڵگرتبوو

بەڕێزی لـە وتارێکی مێژوویی و نەتەوەیی گرنگدا بـە بۆنەی بیرەوەری ١٦ ساڵەی شۆڕشی ١٧ــ٣٠ تەمووزی پیرۆزەوە وتـی رۆژی عیراق لیرە لـە ناوچەکەداو لە سـەرتاپای نیشتمانی گەورەی عـەرەب هەڵی کردو رووناکی تیشکی بەسەر دنیادا دەروانـی سەرەرای تەقەلـلای دوژمنانو قینـ لـە دڵو حەسودەکانو ئەو پیلانانـەی سازی دەکەنو ئەو تەقەللای خەڵەتاندنو سـەرلێ شێواندنەی دەیدەن .

بەڕێز سەرەکی فەرماندە صدام حسین باسـی گۆرانەکانی باری ئەو شەرە دوژمنایەتی کارەی کرد کـە بەسەر وڵاتـە تێکۆشەرەکەمانـدا سەپێنراوە .

بەڕێزی وتی عیـراق توانای تەواوی خـۆی سەلماند لە بەرگری کردنیا لە خۆیو لە ئاسایشیو لـە سوودی براکانی .

سـەرەکی فەرمانـدە دووپاتی کردەوە کە عیـراق هەست بە بەهێـزی مەعنەویو هێزی میللـیو بەهێزی عەسکەریو بەهێزی ئابووری دەکاتو پێویـان هەڵسو کـەوت وەك پێویستە بەڵێ هاتوانـەو دانایی دەکا .

تەواوی وتارەکـەی سەرەکی فەرماندە لە ل ٣و ٤و ٥و ٦ دایە .

مـەدالیای حزب بۆ هـاوڕێ صـدام حسـین

هاوڕێی فەرماندە صدام حسین لە وتارێکدا بە بۆنەی بەخشینی مەدالیای حزب بە خۆیو هاوڕێیان وتـی مافمانە .. لە عیـراق شادمان بین لەگـەڵ

هاوڕێ صدام حسین :
عێراق بە بەڵگەی ئێستاو مێژوو مەزنە

سەرکردایەتی قوتری حزبی بەعسی عەرەبی سۆشیالیست بریاریدا مەدالیای حزب بـە هاوڕێی فەرماندە صدام حسین ببەخشێ . ڕێزنان لـە دەوری مێژووییو ڕەوتی خەباتی نموونەیی

بڕوانە ل ٦

جەنگاوەرە مەردەکانمان دەستی توندلە بنکەو مۆڵگاکانی دوژمن دەوەشێنن

لـە کاتێکدا گەلـەمەزنەکەمان ، لە خۆشـیوشادی یادی ١٦ سـاڵەی تەمەنی شۆڕشی مەزنمانـداشۆڕشی ١٧ـ٣٠ تەمـووزیمەزندا دەژی ، هێـزی چەکداری دلێری عیـراقبەدرێژایی بەرەکانی جەنگبەنواندنی پاڵەوانیەتی زیاتـر لـە بەرەنگاربوونەوەیدوژمنی داخ لە دڵداو بـەدیهێنانی سەرکەوتنی تـری مەزن بەشداری خۆشـیوشادی گەلە مەزنەکەمـان دەکا .

بەپێی بەیاننامەکانـی سەرکردایەتی گشتی هێـزی چەکدار لەم هەفتەیـەدا جەنگاوەرە مەردەکانمـان چەندان دەستی مەردانەیـان لە دوژمن وەشاندووەو زیانی سـەرومالی زۆری پێگەیاندووە .

سـەرەتای هەفتـەی رابووردوو دوو نیشـانـەی دەریایی گەورە بە هەڵمەتێکی ئازایانەی هەڵـۆ دلێرەکانو هێزی دەریایی مەرد لـە خواروی خەرج پێکـراو بەشدارەکان لەم هەڵمەتـە ئازایانـەدا بەسەلامەتی گەرانەوە بنکەکانی خۆیان .

هەروەها لەم هەفتەیـەدا هێـزە مەردەکانمان زۆر دەستی دلێرانەیان لە بنکەو مۆڵگاکانی دوژمن وەشاندوە بەتایبەتی لە کەرتـی ناوەراستو خواروو .

هیلیو کۆپتەرە دلێرەکانمان بنکەو مۆڵگاکانی دوژمنیـان لە رۆژهەڵاتی بەسرەو دیجلە ئاگرباران کردووەو زیانـی زۆری پێگەیاندونو چەندان سەنگەری بەسەر دوژمندا روخاندوە . هێزی بەرگری ئاسمانی مەردمان ئـەم هەفتەیە دوو فڕۆکـەی دوژمنی لـە کەرتی خواروو خستۆتە خوارەوە .

هەروەها لـەم هەفتەیەدا دەستەیەکی تر لـە سەربازەکانی دوژمن لـە دۆزەخی خومەینی جادووگەر هەڵاتوونو خۆیـان داوە بەدەست هێزەکانمانەوە .

لە یادی ١٦ ساڵەی شۆڕشی ١٧ــ٣٠ی تەمووزی مەزندا

شۆڕشی سەرکەوتنی مێژوویی

شۆڕشی ١٧ــ٣٠ تەمووزی ساڵی ١٩٦٨ کـە حزبـی بەعسی عەرەبـی سۆشیالست رای‌پەراندو رابەری کـرد پێویستیەکی مێژووی بـوو بـۆ راستکردنەوەی باری تێكچووی عیراقو گەیاندنی بە رادەیەك دەوری راستەقینەی خۆی لە پتەوکردنـی باوەری پێشکەوتنی گەلو نەتەومداو لە بـاوەری مرۆڤایەتی سەربەستیخوازدا بگێرێ .

بەرپابوونی شۆڕش کارێکی پاڵەوانی ئازایانە بوو حزبی بەعس لە عیراقدا رابەری کرد .. چونکە گیـرو گرفـتو گرانیەکانی پاشماوەی سەردەمە دیکتاتۆریەکانو دواکەوتن گەورەو رەگ داکوتـاو بـوون ... دوژمنەکانـی شۆڕشو نوکەرانـی ئیستعمارو کومپانیا مۆنۆپولەکانی نەوت لـە هەموو گۆشەو کونو کەلەبەریکا لە عیراق بڵاو بوون .

بەڵام سەرکردایەتی حزبو شۆڕش ، بـە تەقەللای هوشیارانەو ئارامی خوراگرتوو ، توانییەك لە دوای یەك گیروگرفتەکان بن بڕ بکات ، کانەکانـی جاسوسیو شوینەکانی بێهێزی کە هەرەشەیان لـە ئاسایشی گەلو رێزی نیشتمانی دەکرد لە ناو بەرێ .

بەم جۆرە شۆڕش دەستی کرد بە کار بە پێی روانینی دیاری بۆ بیناکردنی عیراقی بە هێـزو یەکگرتوو ، ئازایانە رێگای بریو بەسەر هەمـوو کۆسپو تەگەرەیەکدا زاڵ بوو کە دوژمنان دروستیان دەکرد بۆ لادانی لەرەوتی نیشتمانیو نەتەوەیی خۆی، تـا توانی لـە ماوەی ساڵانی تەمەنیا دەستکەوتەی مەزنو گەورە لە مەیدانەکانی ژیاندا بەدی بێنـێو پەیوەندی نیشتمانی ساغ پتـەو بکـاتو ئابووری نیشتمانی رزگار بکاتو باوەری راستەقینە بـۆ پەیوەندی عیراقی لەگەڵ وڵاتە عەرەبەکانو وڵاتانـی

ــ هاوکاری ــ

بڕوانە ل ٦

Institut Kurde de Paris

جەماوەری گەلی کوردمان دڵسۆزی و وەفاداری بۆ سەرکردەو ڕابەری شۆڕشی سەرکەوتوومان دووپات دەکاتەوە

هەردوو سەرەکی ئەنجوومەنی یاسادانان و ڕاپەڕاندنی ئۆتۆنۆمی ناوچەی کوردستان بەبۆنەی یادی ١٦ ساڵەی شۆڕشی ١٧ـ٣٠ تەمووزی مەزنەوەو یادی پێنج ساڵەی هەڵبژاردنی سەرەکی فەرماندە صدام حسین بۆ پایەی یەکەمی حزب و دەوڵەت لە دوو بروسکەی پیرۆزباییدا بەڵێنی وەفایی و دڵسۆزی جەماوەری گەلی کوردیان بۆ سەرکردەی گەل و ڕێبازی شۆڕشی سەرکەوتومان نوێ کردۆتەوە کە لەسایەی ڕەوتی شۆڕش و بەرابەری سەرکردەی مەزن صدام حسین لەوپەڕی کامەرانی و سەربەستیدایەو ئەمەش تەواوی هەردوو بروسکەکەیە :

● لە گەرمەی سەرکەوتنەکانی سەربازە دلێرەکانتانا کە لەسەر سنووری ڕۆژهەڵات وەستاون و بەرگری لە خاکی نیشتمان خاکی باوباپیران دەکەن دژی دوژمنە ڕەگەزپەرستە فارسە لووتبەرزەکان یادی جەژنەکانی تەممووزو .. یادی شازدەهەمی شۆڕشی ١٧ـ٣٠ی تەمموزی مەزنمان بۆ دێتەوە کە بنەمای هەق و دادپەروەری و ئاشتی دامەزراندو لە هەموو بوارێکدا سەرکەوتنی گەورەی بۆ گەلەکەمان وەدەست هێنا ئەو شۆڕشەی کە ئیمپریالیزم و ئیستیعمارو زایۆنیزم و کۆنەپەرستی لە ناوچەکەدا تۆقاندوە .. ئەو شۆڕشەی کە گیانی نیشتمانپەروەری و نەتەوەپەرستی لە دەروونمانا تاوداو دای لە بنکەی کینەو زوڵم و زۆرو پیلانی زۆرداران و هێرشبەرانی بەرپەرچدایەوە کە عەرەبی زمان حافظ ئەسەدو قەزافی یان لە پشتەوەیە ئەوانەی کە دەیانەوێ گەلان و عیراقی خۆشەویستمان تووشی ناخۆشی و ماڵوێرانی بکەن بەڵام گەلە مەزنەکەمان لە هەموو دەسیسەو کینەکانیان بەهێزترەو هەموویان دەداتەوە بەسەر خۆیانا .

بەبۆنەی هاتنەوەی یادی جەژنەکانی تەممووزی پیرۆز بە دڵێکی پڕ لە خۆشی و هیوا خۆشەویستی یەوە سڵاوتان پێشکەش دەکەین و پیرۆزبایی لە گەلە مەزنەکەمان دەکەین بە سەرکردایەتی یە بێهاوتاو دووربینەکەتان .. لەو کاتەدا کە پێشەوایی عیراقی ئازیزمان دەکەن لە سەرکەوتنێکەوە بۆ سەرکەوتنێکی تر بۆ ئەوەی ئاڵای سەربەرزی و سەربەخۆیی هەمیشە بەسەر ئاسمانی عیراقدا بەرزبێ .

بە ناوی خۆم و بە ناوی ئەنجومەنی ڕاپەڕاندن و جەماوەری تێکۆشەری کوردەوە کە دڵسۆزو ئەمیندارە بۆ سەرکردایەتی یەکەتان و پڕە لە خۆشەویستی بۆتان بەڵێنتان بۆ تازەدەکەینەوە کە وەك قەڵای پتەو ڕاوەستین وەك شاخە بەرزەکانی کوردستانی عیراق بۆ بەرگری کردن لە خاکی نیشتمان و خاکی پیرۆزی باوباپیران .

با بڵێسەی ئازادی و سەربەرزی هەر کڵپە بسێنێ لە تەممووزی مەزندا بۆ ئەوەی ڕێگا ڕوون بکاتەوە بۆ ئەو نەوانەی لە دوای سەرکردایەتی یە دووربینەکەتانەوە سەردەکەون و با بژی عیراق بە سەربەرزی و لێهاتوویی و با تۆیش هەر بژیت بۆ گەلە سەربەرزە بەوەفاو دڵسۆزەکەت بۆ ئەوەی بەرەبەیانێکی تازەمان بۆ دروست بکەیت و هەمیشە هەر پێشەوای عەرەب و کوردو هەموو چاکانی گەلە بەوەفاکەت بیت و خوا یارمەتیدەرت بێ .

جمال حاجی شریف حسین
سەرەکی ئەنجومەنی ڕاپەڕاندنی ناوچەی کوردستان .

● لە تەممووزی خێرو بەخشندەیدا .. جەژن یەك بەدوای یەکدا دێت و شایی هەر بەردەوامە و عیراقی سەربەرزیشمان خۆی بە جوانترین دەستکەوت و سەرکەوتنەوە دەنوێنێ و خۆشی و بەختیاری دڵی ملیۆنەها کەس لە ڕۆڵەکانی گەلی عیراقی سەربەرزمانی گرتوەتەوە بە دەرکەوتنی شۆڕشی پیرۆزی و سەربەرزی شۆڕشی مەزنی حەڤدەی تەمموز ئەو شۆڕشەی کە هەموو سەرچاوەیەکی خێرو بەخشندەیی بۆ گەلی عیراقیی مەزنمان تەقاندەوە بەم بۆنە مێژوویی یە خۆشەوە خۆم بە سەربەرز دەزانم جەنابی سەرەکی فەرماندە کە بە ناوی خۆم و ناوی ئەندامانی ئەنجومەنی یاسادانان و جەماوەری ناوچەی ئۆتۆنۆمی ی کوردستان کە ڕاسترین پیرۆزباییتان پێشکەش بکەین لەگەڵ قووڵترین سوپاس و ستایشدا لەسەر ئەو چاودێری یەی کە دەزگاکانی ئۆتۆنۆمی وەری دەگرن لە جەنابتانەوە .. و لە خواوەندی گەورە دەپاڕێینەوە کە ئەم بۆنە ئازیزە بە پێشکەوتن و گەشەداربوون بگەڕێنیتەوە بەسەر گەلاناو سەرکەوتنی زیاتر بێنێ بۆ سوپاکەمان لە ژێر پێشەوایەتی یە مێژوویی یە بێ هاوتاکەتانا .

گەلی کوردمان کە لە خۆشی چەندەها دەسکەوتی بەرزی شۆڕشی ١٧ـ٣٠ی تەممووزی پیرۆزدا دەژی کە ئۆتۆنۆمی لە پێشیانەوەیە بەڵێنی پیاوانی دڵسۆزتان پێشکەش دەکا کە سەربازی دڵسۆزبن بۆ بەرگری کردن لە خاکی نیشتیمان و پاراستنی دەستکەوتەکانی شۆڕش و بەشداری کردنی ڕاستەقینە لە ڕەوتە سەرکەوتوویەکەیا تا سەرکەوتنی تەواو دێتە دی بەسەر هەموو دوژمنانی نیشتمان و گەلدا .

هەر سەرکردەو پێشەوای ئەو گەلی عیراقە مەزنەمان بی کە بە هەنگاوی دڵنیاوە بەرەو دامەزراندنی قەڵای عیراقی پێشکەوتوو و گەشەدار هەنگاو دەنێ . با ئاڵاکانی شۆڕشی ١٧ـ٣٠ی تەممووزی نەمر هەر بشەکێتەوەو .. سەرکەوتن بۆ ڕەوتی گەلان و سەرکەوتن بۆ ئەو هەڵمەتەی کە بەرەو بەرزی دەنێ و .. پیرۆزی و نەمری بۆ شەهیدە بەوەفاکانی قادسیەی صدام.

احمد عبدالقادر نقشبندی
سەرەکی ئەنجومەنی یاسادانانی ناوچەی کوردستان

بەڕێز. سەرەکی ئەنجومەنی ڕاپەڕاندنی ناوچەی ئۆتۆنۆمی کوردستان

تەمەنی ئۆتۆنۆمی پڕ بوو لە بەخشش

بە بۆنەی بیرەوەری شۆڕشی ١٧ی تەممووزەوە کە چەندان دەسکەوتی گەورەی لە ڕێی بەختەوەریی گەلدا پێشکەش کردووە مامۆستا جمال حاج شریف سەرەکی ئەنجومەنی ڕاپەڕاندنی ناوچەی ئۆتۆنۆمی کوردستان ووتی .

شۆڕشی ١٧ی تەمموز لە ناوەرۆکدا شۆڕشی نەتەوەی عەرەب و عیراقیەکانە و هەر لەگەڵ بەرپابوونیدا مژدەی ئەوەی گەیاندە عیراقیەکان کە عیراقی مەزن دەخاتە دەواری بەختەوەریی و ژیانی ئاسوودەگی بەتایبەتی گەلی کورد کە پێش شۆڕش لە سەردەمی کوێرەوەریدا دەژیاو دەستی ئاوەدانی و پێشکەوتن و بیناکاری نەگەیشتبووە کوردستان .. شۆڕشی تەمموز لەگەڵ دانانی بە مافەکانی گەلی کورد پەرەی بە تاقی کردنەوەی دیموکراتی و مرۆڤایەتی یانەی ئۆتۆنۆمی داو بەیانامەی مێژوویی ئادارو جێبەجێ کردنی برگەکانی ئەم بەیانانامەیە ڕاستەوخۆ وەفاداری شۆڕشی دەربڕی بەرامبەر بە مافی گەلی کوردمان و پێشکەوتنی ژیان و گوزەرانی مرۆڤی کورد کە لە سایەی دەسکەوتە مەزنەکانی شۆڕشدا ژیانی گەشاوەیە..

● بزووتنەوەی بیناکاری لە کوردستاندا بە تەواوی دەنگ دەداتەوە لێرەدا ناتوانین هەموو ئەو دەسکەوتە مێژووییانە بژمێرین کە هەموو لایەنەکانی ژیانی گرتۆتەوە لەمانە لایەنی پەروەردەیی و ڕۆشنبیری و خزمەتگوزاری و ئابووری و کۆمەڵایەتی و ڕێ و بان و بۆ هەر یەکێک لەمانە ئەمانەتە گشتییەکانی ناوچەی کوردستان بەدەیان پرۆژەی بەجێهێناوە کە ڕووی پێشکەوتنی شارستانی دەردەخا ..

● دەربارەی بەشداری گەلی کوردمان لە شەڕی قادسیەی صدامدا ووتی :

جەنگی قادسیەی صدام

بەکردەوە ڕونی کردەوە کە جەنگی شەرەفمەندی و ڕەوایە لە پێناو هەق و پاراستنی دەواری مەزنی ئەم عیراقە پیرۆزە .. بۆیە کورد واتێ دەگا بەشداربوون لەم جەنگە مانای مەدالیای مێژووەو پێش هەموو شتێ و بەو پەڕی ڕەفاداری یەوە قوربانی ی بۆ دەدات لە پێناو پاراستنی گیانی سەرکەوتن و خۆبەخت کردن ... عیراقیەکان بەکریز دەوەستن بۆ پیلانگێڕان کە چاویان بە دەسکەوتی شۆڕشی تەموز هەڵنایەت و بۆ بەرپەچدانەوەی دەست درێژییە خیانەتکارەکانی ڕژێمی ڕەگەزپەرستی ئێران

بیرهاتنا شۆڕەشێ و پرۆگرامێ ئاهەنگێ ل دهوکێ

ب هەلکەفتنا بورینا (١٦) سالا ل سەر دەرکەفتنا شوەرشا ١٧ـ٣٠ تەمووزاپیروز . پارێزگەها دهوکێ د گەل دەستەکا (استشاری) یاراگەیاندنێ پروگرامەکێ بەرکەتی پێك ئینا بۆ ڤێ بیرهاتنا مەزن دەست پێ دکەتن ژ روژا چواردێ هەتا سبهێ تەموزێ . ئو ئەڤێت خارێ دەڤێت وی پروگرامی تە :

● خەملاندنا سەرەدەرێت ئاڤاهێیت دائرا و تەڤگەرا و هەمی شەقامێت پارێزگەهێ و ڤەگێرانا سرودێت نیشتمانی و دانانا دەهوات و پێکئینانا شەهیانەکا مەلبەندی ب پشکداریا ئێکەتیا ئافرەتا و نیقابا پالا و ڕێڤەبەریا گەنجا و ڕێڤەبەریا روشەنبیریا جەماوەری ل دهوکێ .

● پروگرامێ ئاهەنگێت جەژنێت تەموزێ :

ل ١٤/ : ١ ـ ڤەکرنا باریێت تیپێت مللی یێت تەپکانێ .

٢ ـ سەرەدانا کەرتێت لەشکەرێ مللی .

ل ٧/١٥ : ١ ـ پێشانگەهەکا بەلاڤۆکێت دیواری .

٢ ـ بەلاڤکرنا وێنەیێت سەرەکێ قوماندار صدام حسێنی .

٣ ـ ڤەهرەمانیا شەترەنجێ کو دێ پێنج روژا ڤەکێشین .

١ ـ ڤەکرنا لەشکەرگەهێ کورێت شەهیدا .

ل ٧/١٧ : ٢ ـ پێشوازیا پیروزکەرا ژ لایێ بەرێز پارێزگەری و نهێن گرێ شوعبا دهوکێ یا پارتا بەعسا عەرەبی یا هەڤپشکی.

٢ ـ هەلگرتنا پەردەی ژ سەر وێنەیێ سەرەکێ قوماندار صدام حسێنی ل کارخانا ڤەگرتنێ ل دهوکێ.

٤ ـ دانانا پێشانگەها پەرتوکێ ل سەرسنکی .

٥ ـ ڤەکرن و دانانا بەرێ بنیاتی بۆ پروژەیا بەنزیخانا دهوکێ یا نوی ب مەزخاندنا (سیهێکا مەلیون دیناری) و پروژەیا ئاڤاکرنا مەیدانەکێ و ئاڤاهیێت وێ ب مەزخاندنا (٣٠٠٠٠) سیە هزار دینارا. و پروژەیا ڕێڤەبەریا ڤەوجا توخیبێ دهوکێ ب مەزخاندنا (٨٥٩٫٠٠٠) دینارا . ئو ڤەکرنا یانەیا وەرزشی یا دهوکێ .

٦ ـ سەرەدانا کەرتێت لەشکەرێ مللی .

٧ ـ پێك ئینانا کۆڕان گەها دەربارا پرکرنا بەرهەمی د ناڤ پروژا دا .

٨ ـ دەست پێ کرنا دەستهەلدان نیشتمانی یا گشتی بۆ پرکرنا بەرهەمێ مروڤی بۆ دەمێ حەفتیەکێ.

٩ ـ ئاهەنگا سونەت کرنازاروێان ل ئێکەتیا ئافرەتا ل دهوکێ .

ل ٧/١٨ : ١ ـ ئاهەنگەکا هونەری ل کەرتێ لەشکەرێ مللی ل ئاکرێ .

٢ ـ کورەك بۆ مامۆستا حسین جاف ل دهوکێ .

ل ٧/٣٠ : ١ ـ راکرنا پەردەی ژ سەر وێنەیێ قوماندار صدام حسێنی ل سەرسنکی و سێمێلێ .

٢ ـ پێك ئینانا ئاهەنگەکا مەلبەندی ل دهوکێ .

٣ ـ پێك ئینانا دەهواتا ل هەمی دەڤەرێ .

ئەڤە و هژمارەکا دی یا مەزن ژ چالاکی و ئاهەنگا د کەڤنە دڤان روژان دا هەمی پێکڤە دەرنوویا دلخوشی یا گەلێ دهوکێ دیار دکەن بڤێ بیرهاتنا مەزن .

رمضان عیسی
لەڤی دهوك

شۆڕشی تەمووزو سەرکەوتنی بەردەوام

فۆاد حسین

شۆڕشی ڕاستەقینە ئەو شۆڕشەیە لەناخی جەماوەرەوە لەقوڵایی دەروونیاندا ڕیشەی پتەوی خۆی کوتابێت و بەردەوام لەخەم و ئازارو ژانەکانیان بخواتەوە و تیماری زام و برینەکانیان بکات و لە تێکڕای ژیانیاندا وانە وەربگرێت و تاقی کردنەوەو سەرکەوتن و دۆڕان و تاڵی و شیرین و ترشی ی لەپێش چاودا بێت و هەرگیز لە بەخشین و دەسکەوتی فراوان و بێ پایانیدا وەستان نەزانێت ..

لەبنیاتناندا زەمینەیەکی پتەو بەهێز دروست بکات و ژیانی ئێستاو پاشەڕۆژی میللەتەکەی دابین بکات وەکو کانیاو ووشکی بەخۆیەوە نەبینێت گەل لە ژیانێکەوە بۆ ژیانێکی تری پڕ لەخۆشی و کامەرانی و سەرفرازی بگواستێتەوە..!

ئەو شۆڕشەیە نیشتمان و خاکی پیرۆزی وڵات لە چاوچنۆکی و تەماع و دەست درێژی داگیرکەران بپارێزێت و سنورێکی پتەو و پۆلایین بۆی دروست بکات بەو چەشنەی هەرگیز نەتوانرێت بشکێنرێت یان لێی بپەڕێنەوە ..

شۆڕشێك قازانجی نیشتمان و سودی جەماوەر هەمیشە لەبەرچاو دابێت و بێ ووچان لە پێناویاندا تێکۆشێت و گیان و ماڵ و سامان بەخت بکات .. بێگومان شۆڕشی ١٧ـ٣٠ی تەمموزی مەزن ئەو شۆڕشە پیرۆزەیە ..

شۆڕشی خۆماڵی کردنی نەوت و ئۆتۆنۆمی بۆ کوردستان و وەرچەرخانی شۆڕشگێڕانە و گۆڕانکاریی سۆشیالیستانە و هەزارەها دەسکەوتی نایابی تر کە گشت کون و قوژبنێکی وڵاتەکەمانی گرتۆتەوە ... دەستکەوتەی ئەم شورشە مەزنەن . خۆ لە کوردستاندا .. ئەوا بێگومان لە ناوچەکانی تری وڵاتەکەماندا زیاتر ئەم پێشکەوتنە بێ هاوتایە سەرهەڵداوەتەوەو بەچاوێکی تایبەتی و توانا و وزەو تەقەلایەکی گەورەترو بەتەرخان کردنی پارەیەکی زۆرتر بنیاتنان و پێداویستی و خزمەتگوزاری پێشکەش کراوەو بەردەوام ڕەوڕەوەی بەرەوپێشەوە چوون ملی ڕێگای گرتۆتەبەر.

میللەتەکەمان بەوپەڕی بڕواو بەوپەڕی خۆشی و کامەرانیەوە بەرگری لە شۆڕشە پیرۆزەکەی دەکات و ئەوەتا لەگەڵ برای عەرەبیدا جەنگی بە شەرەفی قادسیەی دووەمدا بەشداری خۆی دەنوێنێ و دەستی توندوتۆڵی لە دوژمنی ئێرانی و دەستەو دایەرەی خومەینی و تاقمە گەوجەکەی دەوەشێنێ و سەرکەوتن وەدی دەهێنێ و خاکی نیشتمان دەپارێزێن ..

مرۆڤێ نوی و شۆرەشا ١٧ ـ ٣٠ تیرمەها نەمر

مختار فائق

دەما مللەتێ وەیێ پالەوان لڤان رۆژێن پیرۆزدا پێشوازییا ڤان جەژنان دکەت .. جەژنێت شۆرەشا ١٧ ـ ٣٠ تیرمەها نەو ئەو پێش وازییا وێ بیرهاتنێ دکەت دەما قوماندارێ پارت وشۆرەشێ بهێزوشیانا ڤی مللەتێ قارەمان بسەرکێشیا پرانا بەعسا عەرەبی یا هەڤپشکی هەست بوان بارو زرووفان کری بێتکو مللەتێ عیراقی تێدا دژیا .. لسەر دەمێن چۆیدا ..

لسەر دەمێن زولم و زۆرداریێدا .. لسەر دەمێن پاش کەتنێ و دمردە سەرسیێدا .. هەست بوێ داکەتن و پاش کەتنا کومەلایەتی و رەوشەنبیری و پەروەردەیی و ساخلەمیێ کریاکو مللەتێ مە یێ عیراقی چەند سالێ بۆ ئاهوفیفان ژێ دکێشان ..

هەتاکو سپێدەیا ١٧ ـ ٣٠ تیرمەها نەمر هەلاتی لسەر ڤی واری شرین .. ئو پەردا نەزانین و داکەتنێ ڤەمالی بۆ هەتا هەتایێ ..

ئەڤ شۆرەشا پیرۆز هات و گەلەك کارێت گەلەك سەخت وگران لسەر بۆن دفیا پێ رابیت و بجه بینیت داکو ڤێ کومەلێ ڤەگوهێزیت ژوی بارێ تێدا دژیاو عیراقەکا نوی ئاڤاکەت و مروڤێ عیراقی سەرژنوی ڤەگوهێزیت و ئاڤاکەتەڤە یێ تێگەهشتی بیت و شارەزایێ بیرو باوەرێن پارتا بەعسا عەرەبی یا هەڤپشکی بیت .. ژبەر هندێ رابۆ بگەلەك کارو ئەرکێن گران وەکی خۆمالی کرنا پترولا عیراقی کو ئەڤی کاری ناڤو دەنگی خۆ گەلەك هەبۆ لدەڤەرا روژهەلاتا ناڤەراست وبەلکی ل هەمی جیهانێ .. کو دربەکا گەلەك دژوارو مکوم بۆ بۆ گەلەك دام و دەزگەهێن مونوپولی و ئیمپریالی ..

هەروەسا ژدەستکەفتێن هەرە گرنگێن شۆرەشا ١٧ ـ ٣٠ تیرمەها نەمر دەرکرنا یاسایێ ئوتونومی و باوەری ئینان ب مافێت رەوایێت مللەتێ کورد .. کو ویژی مافێ خۆ یێ هەی لناڤ ڤی مەلاتی شرین دا بژیت بسەربلندی و کامەرانی .

ئو گەلەك پرۆژەو ئاڤاهیێت مەزن و زەخم هاتنە دانان لکوردستانێ و ڕێك و پر هاتنە ڤەکرن و ئاڤ وکەهرەب و تەلەفۆن وتلفزیون گەهشتە هەتا دویرترین گوند ژکوردستانێ ودەستێ شۆرەشا ١٧ ـ ٣٠ تیرمەهێ درەك نەهێلا نەگەهشتیێ و هەمی رەنگێت خزمەتگوزاری یا هاتنە مشەکرن بۆ خەلکێ دەڤەرا کوردستانێ .. ئەوا کو بۆ دەمێ چەند سالان بۆ لژێر دەستێ زولم و زۆرداری و نەزانین و پاش کەتنێ دژیا .. رێیەکا بەرفرەه هاتە ڤەکرن لپێش هەمی نفیسەڤان و رەوشەنبیرێن کورد کو ببستەیێ بنڤیسن و بیرو باوەرێن خۆ دەربڕن و رێ هاتە دان بۆ گەلەك رۆژنامەو گۆڤارێن کوردی بێنە بەلاڤ کرن وچەندین کتێب و پەرتوك و بەلاڤۆك بکوردی هاتنە بەلاڤ کرن و رام و دەزگەهێن رەوشەنبیرێنی کوردی هاریکاری و دەست گرتنا نفیسەڤانان کرن بۆ چاپ کرنا بەرهەمێن وان .. وەکو دەزگەها رۆشنبیری و بەلاڤ کرنا کوردی و کۆرێ زانیاری کوردو ئەمینداریا گشتی یا رەوشەنبیری ولاوان و زانکۆیا صلاح الدین .. وهتد ..

هەروەسا شۆرەشا تیرمەهێ براستی شۆرەشەك بۆ دژی نەزانین و نەخویندەواریێ و دەست هەلدانا نیشتمانی یا نەهێلانا نەخویندەواریێ جوانترین نموونە بۆ ڤێ چەندێ وسەرکەتنەکا مەزنی بدەست ئێخست و ل هەمی جیهان سێ دەنگ ڤەدا.

هەروەسا نابیت یاسایێ چاڤدێریا کومەلایەتی ویاسایێ خزمەتا پالاو چەندەها یاسایێن دی بێتکو هەروو دەرکەڤن ژبیر مە بچن ئەڤە پێتەیێکرنا قوماندارێ پارت و شۆرەشێ خویاو ئاشکرا دکەت بیارێ ژیانا ڤی مللەتی بکوردو عەرەب و هەمی کەمایەتێن خۆ ڤە .. وەتۆڤ بۆمە دیار دکەت کو شۆرەشا ١٧ ـ ٣٠ تیرمەها نەمر دڤێت ئەڤ مللەتە هەرو هەر بخێرو خۆشی بژیت و هەر پێش بکەڤیت داکو بێتە رێزا وان وەلاتێن پێش کەفتی ..

هەرچەندە ئەمێ نهۆ بۆ رەمێ چار سالانە جەنگێ دکەین دژی دژمنەکێ نەفام و نەزان .. ئەڤ شەرە یێ هاتیە فەرز کرن لسەر مە .. هەرچەندە مە قەت شەڕ نەڤێت .. لێ ئەم قەت قایل نابین و رازی نابین ئێکێ بیانی دەستێ خۆ درێژ کەتە سەر بهۆستەکێ ژ ئەردێ مەیێ پیرۆز .. بەلکی ئەم هەمی بکوردو عەرەب ڤە دێ ئێك دل و ئێك دەست بەرەڤانی یا ڤی وەلاتێ شرین کەین و ئێك دل و ئێك دەست دێ بەشداریێ کەین د ئاڤاکرنا ڤی وەلاتی دا ..

ئەڤجا شۆرەشەکا هۆ دلسوز بیت بۆ ڤی مللەتی چەوان مللەت ژی بۆ دلسوز نابیت و چەوا ژدل و هناڤ هەول نادەت ڤی وەلاتی پێش بێخیت و ئاڤاکەت ..؟..

بەلێ .. ئەم هەمی پێکڤە دداخاز کرینە پتر ژهەر دەمەکێ دی کو مجد هەول بدەین بۆ بەرزو بلند کرنا ناڤێ عیراقێ ل هەمی جیهانێ بۆ ئاڤاکرنا عیراقەکا نوی .. عیراقا صدام حسین .

ئێدی سلاڤ و هزار سلاڤ ل شۆرەشا ١٧ـ٣٠ تیرمەها نەمر دبیرهاتنا وێ یا شانزدێدا ..

ئو هزار سلاڤ بۆ وان زەندو باسکێن پیلا وان مێرخاز وپالەوانان یێن کو بەرەڤانیا توخیێ مە دکەن لبەرەیا شەری .

سلاڤ بۆ سەرکێش و قوماندارێ کاروانێ مەیێ سەرکەفتی سەرۆکێ خەباتگێر صدام حسین .

Institut kurde de Paris

وتارە مێژوویی و نەتەوەیی یە گرنگەکەی سەرۆکی فەرماندە صدام حسین
لە یادی ١٦ ساڵەی شۆڕشی ١٧ - ٣٠ تەمووزی مەزندا

دەستەڵاتی عیراقی یەکان ڕاپەڕی تا هەڵوێستی دوژمن سەرەوژێربکات

ـ بەناوی خوای گەورەو بەخشندەوە ـ

ئەی رۆلەکانی گەلی عیراقی مەزن .. بە پیاوو .. ئافرەتو .. سەربازو .. بیناکارو .. داهێنەرانەوە ...

ئەی رۆلەکانی نەتەوەی عەرەبی بەرێز لە هەموو شوێنێ ..

ئەی شکۆداران لە خاکی رافدەین ...

ئا لەم رۆژە پیرۆزەدا ... بیرەوەری شانزە ساڵەی شۆڕشی حەڤدە ـ سی تەمووزی مەزن ... سلاوتان لێدەکەم ... سلاوێك پڕ لە خۆشەویستیو ... رێز ، بەرامبەر ئەوەی لە بەهاو ماناداری دووپاتی دەکەنەوەو ... بۆ ئەو دەستکەوتانەی بەدیتان‌هێناوەو شوێنێکی بالاّ دەگرێ لە مێژووی عیراقی مەزنداو .. لە مێژووی نەتەوەی پڕ لە شانازی .

وە لەلای ئێمە ئەم هەستە زیاترو زیاتر پتەو دەبێ .. کە یادی شۆڕشەکەتان دەکەینەوە .. ئەم شۆڕشە جارێکی تر ناوی عیراقی خستەوە لاپەڕەکانی مێژووی رووناكو ... سەرەتابوو بۆ رەوتی پیرۆزو مەزن .. رەوتێك پڕە لە خێرخوازیو پێشکەوتنو .... راپەڕینو .. داهێنان ..

وا ئێمە لە عیراق ، گەلو سوپاو ئافرەتو پیاوو بیناکارو جەنگاوەر ... ساڵ لە دوای ساڵ ئەم راستی‌یە دووپات دەکەینەوە .. ئەوەی قوڵی دەکاتەوەو زیاتر پرشنگدارو فراوانی دەکا لێی زیاد دەکەین .

سەرەڕای هەوڵەکانی دوژمنو ... داخ لە دڵانو حەسودەکانو ئەو پیلانانەی دەیگێڕنو ئەو تەقەللایانەی بە ئوسلوبی لە خشتە بردنو شێواندن دەیدەن ، بەڵام ، رۆژی عیراق لێرە لە ناوچەکەو لە سەرتاپای نیشتمانی گەورەی عەرەب تیشك زیاتر دەداتەوەو تیشك دارترو رووناك تر بەسەر جیهاندا هەڵدێ .

● هیوای ئازیز ●

ئەوەتە هەموومان دەبینین زۆرتر لە رۆلە دڵسۆزەکانی نەتەوە لەم قەلاّیەی بیناتان کردو ئەو نموونەیەی پێشکەشتان کرد هیوای ئازیزو ئاواتیانی تیا دەبینن لەسەر رێگای سەربەرزیو راپەڕینو پتەوبوون ... سەرەڕای ئەو رۆژگارە گرانەش کە نەتەوەی عەرەبی پیا دەڕواو مایەی بێ‌هێزی توانایە ، بەڵام ئەمڕۆ عەرەب وا دەڕواننە عیراقو ئەوەی عیراقیەکان دروستیان کرد وەك هۆیەکی بەهێزی لە هۆکانی باوەڕ بوون بە ئیستاو ... وەك کلیلی نموونەیی بۆ دەروازەکانی پاشەڕۆژ .. عیراقیەکان وا بوون .. وە عیراقیەکان لە ماوەیەکی درێژی مێژوودا پێشەنگ بوون لە بیناکاریو پێشەنگ بوون لە قوربانی داندا .. پێشەنگ لە بەخشش‌دا لە پێناوی نەتەوەکەیانداو لە پێناوی مرۆڤایەتیداو.. هەمیشەش بێ فیزبوونو دڵسۆز بوونو چاویان لە هیچ نەبووە رەزامەندی خوای مەزنو رەزامەندی نەتەوەو مێژوو نەبێ .

● تاقی‌کردنەوەیەکی بەهێزو بلند ●

لەبەرئەوەی ئەو تاقی‌کردنەوەیەی لە حەڤدە ـ سی تەمووزی ١٩٦٨ وە دەستان پێ‌کرد ، هەر لە سەرەتاوە سیمای دەست‌پێ‌کردنی تاقی‌کردنەوەیەکی مەزنو مێژووی پێوە بوو ... گرانو ... زەحمەت بوو .. دوژمنان هەر لە سەرەتاوە هەوڵی خنکاندیاندا یان هیلاك کردنی تا رادەیەك باری قورس بکەن بەو جۆرەی هەنگاوەکانی قورس بنو تەقەللای بەرەوپێشەوەی دوا بخەنو بەو جۆرە وردەکاری بشێوێنن ... لەمەدا سەرنەکەوتن .. تیرەکانیان نیشانەی نەپێکا .. ئینجا هەوڵیان‌دا کۆسپو تەگەرەو گرانی لە جۆرێکی تر دروست بکەن لە بەردەمیا تا ورە بەربداتو لەناو لقە بچکۆلەکاندا ون ببێ ... لەوەشدا سەرنەکەوتن .. ئینجا کاریان کرد بۆ بلاّوکردنەوەی ژەهرو نەخۆشی بە ناویا تا وەك چۆن زۆر تاقی‌کردنەوەی پێشوو لەرێ لادرا لەرێ لا بدات ... بەڵام نەیانتوانی چونکە کیانەکەی بەهێزو پتەو بوو ... چونکە خوێنەکەی خاوێنو رەسەن بوو .. کە بینیان هەموو ئەم گرانیانەی تێ‌پەڕاند .. بەسەر هەموو پیلانو تەڵەکاندا پەڕیەوە ... بە بەهێزو بالاّوە هاتە کایەوە ، ترسناك ترین پیلانیان لە چەرخی نوێ‌دا بۆ سازکرد ... ئا بەو جۆرە تاقمی حوکم‌را لە ئێراندا هاتو بەدرۆو بوختان ئەو دروشمانەیان هەڵگرت کە لە دڵی عیراقیەکانو دڵی عەرەبەکاندا ئازیزن .. بە چەپەڵی شتە پیرۆزەکانیو رەمزو سەربەرزیان بەکاردەهێنین لە پێناوی شکاندنو مل‌کەچ‌کردنیانداو گێڕانەوەیان بۆ سەردەمی داوەشاویو پەرتو بلاّویو کۆیلەیەتی .

● قەلاّی بالاّ ●

سەرەڕای ترسناکی ئەم پیلانە چەپەڵەو ئەو هەموو کەرەستە پروپاگەندەیەی بۆی خرایە کارو ئوسلوبی لە خشتەبردنو خەڵەتاندنو سەرەڕای ئەو هەموو هێزە دوژمنەی بۆی خرایەکار ... پشت بەخوای گەورە توانیتان درۆزنی بخەنەروو بیشکێننو راستیەکەی بخەنەروو کە درۆو بوختانی خۆ خواردوەیەو لەسەر تەختێکی شلو شێواوەو .. قەلاّی بالاّی خۆتان پاراستو بە بەهێزیو سەربەرزی هێشتانەوە ... بە باوەڕەوە بەرەو پێشەوە دەڕواو بەبێ‌گرێو تەمومژ لە لوتکەی سەربەزی‌یەوە بەسەر فراوانترین دەروازەی پاشەڕۆژی رووناکدا هەڵدێو هەموو مانایەکی خێرو بەختەوەری هەڵگرتوە .. پشت بە خوا ..

برایـان ...

حەقمانەو ... مافی خۆمانە ئەمڕۆ .. دوای شانزە ساڵ شۆڕشو .. دوای چوارساڵ بەرگری پاڵەوانانەی ئازایانەی رووبەروبوونەوەی دوژمنایەتی ... وەستانێکی بیرکردنەوەو لێکدانەوە بوەستین لە پێناوی بەراوردکردنی ئەوەی دوژمن نیازی بوو .. ئەوەی گرەویان لەسەر ئەکردو بەوەی پشت بەخوا توانیتان بەسەر پیلانەکاندا رەت ببنو ئەوەی لە رێگای هێزو پێشکەوتنو تواناوە بەدی‌بێنن .

● دوژمنان سەرنەکەوتن ●

برایان مێژووی شۆڕش ... مێژووی ئەم شەڕە .. لاتان ئاشکرایە ... بە هەموو لقەکانیەوە .. لە موناسەبەکانی پێشودا باسی سەرکەوتنمان کردن لە لەگۆڕنانی پیلانەکانداو .. هەڵوەشاندنەوەی نەخشە چەپەڵەکاندا .. دیسان باسی دەستکەوتە گەورەکانمان کردوە کە لە مەیدانەکانی سیاسیو رۆشنبیریو ئابووریداو لە هەموو مەیدانەکانی ژیاندا بەدیتان هێناوەو لە هێزو چالاکیو پێشکەوتنو داهێناندا نموونەیی بوون .. ئەمڕۆ بە پێویستی دەزانین تاقی‌کردنەوەی ساڵی رابووردو بەرچاو بخەین .. لەم تاقی‌کردنەوەیەدا راستی چەسپاوی ئاواتەکانمانو بۆچوونەکانمانو دووپات‌کردنەوەی بێگومان لێ‌کردن سەرکەوتنی بەرنامەکەمانی تیایە لەگەڵ توانامان کە ئەویش بەڵگەی بەهێزی سەرنەکەوتنی دوژمنو بەفیڕۆچوونی خواستەکانیانە .

هەروەك ئەمڕۆ برایان ساڵی رابووردو قسەم دەربارەی گرەوەکانی دوژمنی ئێرانی بەدبەخت بۆکردن دەربارەی ئەوەی کاتی خۆی ناویان نا شەڕی لێ‌چۆران .. دەقاو دەق وتم ..

[ئەگەر حوکم‌راکانی تاران گرەو لەسەرئەوە دەکەن ناویان ناوە لێ‌چۆران ، لەسەریانە ، کە لە گرەو بەدبەختەکانی پێشویاندا دۆران ، بزانن کە عیراق توانایەکی بالاّی هەیە لە ئەزیەت پێ‌گەیاند یان زیاتر لەوەی ئەوان بتوانن ئەزیەت بە عیراق بگەیەنو بەتایبەتی لەم مەیدانەدا ،. هەروەك لە مەیدانەکانی ترداو هەروەك لە رابووردودا سەلماندنمان ئێمە ئەوەی دەیڵێین بۆیان دەسەلمێنین.. بۆ خۆیانو هاوسوێندەکانیان وە ئەوانەی بەرەو ئەم گرەوە بەدبەختیە پاڵیان پێوە دەنێن ... عیراق لە رووی ئەم بەرەنگاریە تازەیەدا خۆی رادەگرێ .. حوکم‌راکانی تارانو هاوسوێندەکانیانو ئەوانەی لە ژێرەوە دەیانجوڵێنن سەرنەکەوتنو بە فیڕوچونی هیوا زیاتر هیچیان دەست ناکەوێ .

● هیچیان لەبەردەما نیە ئاشتی نەبێ ●

ئەگەر حوکم‌راکانی تاران تۆزێ توانای بینینیان هەیە .. وە ئەگەر زۆر کەمیش بەتەنگ ولاّتەکەیانەوەو ئاسایشی گەلەکانیانەوەو پاشەرۆژیانەوە هیچ رێگایەکیان لە بەردەما نیە رێگای ئاشتیو درواسێ باشی نەبێ .. بەڵام ئەگەر پێیان لەسەر نەخشە بەختەرەشانەکەیانو خەونە شەڕانیەکانیان داگرت لەوە هیچیان دەست ناکەوێ وێرانکاریو شکانو هەرەسی زیاتر نەبێ] .

ئەمەبوو ساڵی رابووردو وتمان .. ئەمەش بوو رووداوەکان سەلماندیان .. سەرنەکەوتنی ئەو گرەوانە رێکەوت نەبوون .. بەڵکو بەتەواوی بە پێچەوانەوە ... سەرنەکەوتنی ئەو گرەوە شەڕانیانە کە وایان دەزانی هەموو پێداویستی سەرکەوتنیان بۆ ئامادە کردوە ... پشت بە خوای گەورە .. بەدەستی ئێوە بوو .. بە تواناتان .. بە ئارامتان .. بەداهێنانتان بە نەخشەکێشانی وردەکاری دڵسۆزانی ئەم رەوتە کە تیایدا شوێنی سەرکردایەتیان گرتوە .

عیراقیەکان پێداوبستەکانی سەرکەوتنیان زامن کرد

دوایی ئەوەی دوژمن لە ماوەی سەرکێشیە بێ‌چارەییەکانیەوە لە تەمووزی ١٩٨٢ وە تا ساڵی رابووردو زانی ناتوانێ ئەنجامی بەدەست بێنێ لە کەلەبەر خستنە توانای گشتیمان لە مەیدانەکانی شەڕی عەسکەریەوە تا وا بکات خەونە شەڕانیەکانی بە داگیرکردنی خاکی عیراق بەدی‌بێنێو دەستەلاّتی خۆی بەسەر گەلە مەزنەکەیدا فەرز بکات ، خۆیو هاوسوێندەکانی لە ناوچەکەدا ، ئەوانەی بە تەواوی لە تەقەللای عەسکەریو سیاسیو پیلانگێڕانیانا لە سەر عیراق بەشداریان لەگەڵدا کرد ... دوژمنەکەتان گرەوی لەسەر داچۆرانی عیراق کرد لە رووی ئابووری‌یەوە ، لەگەڵ بەردەوامی هێزی عەسکەری بۆ بەدی‌هێنانی ئامانجی دوژمنایەتیکارانەی خۆفراوانکردن لەسەر ئەم رێگایەو تیرکردنی قینی نەخۆشی هاوسوێندەکانی .

ئێمە هەر لەسەرەتاوە ، بەرامبەر بەم نەخشەیە وریابووین .. رەگەزو مەبەستەکانیو ئامانجی بەشدارەکان تیایدا ئەمانزانی .. حسابمان بۆ ئەمە کردو .. نەخشەی پێویستمان داناو پشتمان بە خوا بەست ...

چاکەی یەکەم لە سەرکەوتنی بەرەنگار بوونەوەمان بە رووی ئەو نەخشە نامەردانەیەدا دوای پشتیوانی خوا دەگەڕێتەوە بۆ هوشیاریو باوەڕی عیراقیەکان هەر لە سەرکردەکانەوە کە دوای سەرکردایەتی بالاّ دێن تا هەموو رادەکانی تری گەل ... داموو دەزگاکانی حزبو دەوڵەتو بەرگەگرتنی جوانیان بۆ ئەو کاروبارانەی رۆژگاری نوێ پێویستیان کردو گۆڕینی بە حالەتێ پێچەوانەی تەواوی ئەوەبێ دوژمن دەیویست فەرزی‌کات بەسەرماندا ؛ لێرەوە دەستەلاّتی سەختی

Institut Kurde de Paris

وتاره مێژوویی و نه‌ته‌وه‌یی یه‌ گرنگه‌که‌ی سه‌رۆکی فه‌رمانده‌ صدام حسین
له یادی ١٦ ساڵی شۆڕشی ١٧ - ٣٠ ته‌مووزی مه‌زندا

عێراق هێزی پاشه‌ڕۆژه

به‌رنامه‌ی نوێ بۆ نه‌وت ناردن

عیراقیه‌کان راپه‌ڕی .. له‌گه‌ڵ ژیری داهێنه‌رانه‌ی عیراقیه‌کان که‌وای کرد هه‌ڵوێستی به ته‌واوی به‌سه‌ر دوژمندا بشکێننه‌وه .

له پاڵ به‌رگه گرتن‌و قوربانی دان له پێناوی پاشه‌که‌وت کردنی هه‌رچی ده‌توانرێ پاشه‌که‌وت بکرێ بۆ پێداویستی خۆراگرتن ... عیراقیه‌کان به پیاوو ئافره‌ته‌وه ته‌قه‌للای داهێنه‌رانه‌یان دا بۆ ده‌ست پێوه‌گرتن‌و زیاده مه‌سره‌ف نه‌کردن له کاروباری ژیانی رۆژانه‌یاندا ... دیسان ته‌قه‌للای داهێنه‌رانه‌یان دا بۆ زیادکردنی به‌رهه‌م‌و پێشخستنی‌و که‌م کردنه‌وه‌ی متمانه له‌سه‌ر شته‌هێنان له ده‌ره‌وه .. ئه‌نجام که‌م‌کردنه‌وه‌ی پێویستی به پاره‌ی بێگانه .. دیسان ته‌قه‌للای داهێنه‌رانه‌یان دا بۆ به‌دی‌هێنانی ده‌ستکه‌وتی نوێ که ده‌وریان هه‌بوو له ئابووری نیشتمانیماندا .. له ماوه‌ی چه‌ند مانگێکدا عیراقیه‌کان سه‌رکردایه‌تی‌و هاووڵاتیان‌و کارگێڕان له دام‌و ده‌زگا هه‌مه جۆره‌کانی ده‌وڵه‌تداو پیاوو ئافره‌ت توانیان بۆ دنیای بسه‌لمێنن که باریان به‌هێزو پته‌وه.. باوه‌ڕی پێ‌ده‌کرێ .. دوای هه‌ندێ سه‌لمینه‌وه‌ی کورت .. بینیمان ده‌وڵه‌تان‌و کومپانیا بێگانه‌کان که به وردی چاودێری باره‌که‌یان ده‌کرد ... بینیمان هه‌ست به‌م گۆڕانه دیاره ده‌که‌ن ده‌ست‌پێشکه‌ری ده‌که‌ن بۆ مامه‌ڵه له‌گه‌ڵ عیراقدا که جێی باوه‌ڕه .. عیراقی پاشه رۆژی رووناك .. پڕ له توانا .

● روانینی دوور بین ●

سه‌رکردایه‌تی که‌وته سه‌ردانانی نه‌خشه‌ی پێویست بۆ به‌ره‌نگار بوونه‌وه‌ی هه‌ڵوێسته‌که نه‌ك ته‌نیا له چوارچێوه‌ی کوت‌وپڕدا .. به‌ڵکو له چوارچێوه‌ی روانینی دووربین که حساب بۆ هه‌موو کوت‌وپڕیه‌ك بکات .

پێویست بوو .. بۆ دوژمنان‌و هاوسوێنده‌کانی بسه‌لمێنن که عیراق توانای هه‌ڵوه‌شاندنه‌وه‌ی نه‌خشه‌ی داچۆڕانی ئابوری هه‌یه نه‌ك هه‌ر به کاروباری مه‌ودا کورت به‌ڵکو به به‌رنامه‌ی ستراتیژی وا که پێداویسته‌کانی خۆراگرتن‌و گه‌شه‌سه‌ندن بۆ عیراق زامن بکات هه‌تا ئه‌گه‌ر دوژمن ویستی شه‌ڕ بۆ ماوه‌ی چه‌ند ساڵی تر درێژ بکاته‌وه .

ده‌ستمان کرد به زیادکردنی ناردنی نه‌وت له‌و بۆریانه‌وه که به تورکیادا ده‌ڕۆن‌و له (یه‌کی ته‌مووزی ١٩٨٣) وه ئه‌م زیادکردنه به‌ری‌دا .

● به‌رنامه‌ی نوێ ●

دیسان ئیستا به جدی له به‌رنامه‌یه‌کی نوێ ده‌دوێین بۆ گه‌یاندنی بۆری نوێی ناردنی نه‌وت له تورکیاوه‌و لێکۆڵینه‌وه له‌گه‌ڵ لایه‌نی تورکیا به‌رده‌وامه بۆ دروستکردنی بۆریه‌کی ناردنی غازیش.. هه‌روه‌ها برایان له سعودیه موافقه‌تیان کرد له‌سه‌ر دروستکردنی بۆریه‌کی وزه بالای ناردنی نه‌وتی عیراقی بۆ ده‌ره‌وه به‌ره‌و ده‌ریای سوور که شایانی سوپاسه ... هه‌روه‌ها به جدی له‌گه‌ڵ برایانی ئه‌رده‌ن له پرۆژه‌یه‌ك ده‌کۆڵینه‌وه بۆ ناردنی نه‌وتی عیراق به خاکی ئه‌رده‌ندا به‌ره‌و به‌نده‌ری عقبه‌و له‌گه‌ڵ برایانمان له ئه‌ردن رێکه‌وتووین له‌سه‌ر نه‌خشه‌ی ئه‌م پرۆژه‌یه .. به‌ڵام ئێمه تا ئیستا به‌یه‌که‌وه له‌و زامنانه ئه‌کۆڵینه‌وه ئه‌م پرۆژه‌یه له هه‌وڵی نارەوایی داخ له دڵانه‌ی زایۆنیه‌کان ده‌پارێزێ ... بۆ ئه‌و لایه‌نه ده‌وڵه‌تیانه‌مان روونکرده‌وه که بایه‌خیان به‌م پرۆژه‌یه داوه که ئێمه زامنی وامان ناوێ له‌سه‌ر به‌ڵێنێ بێ که شایانی لێ‌هه‌ڵگه‌ڕانه‌وه بێ به‌رامبه‌ر هه‌ندێ مساوه‌مات به‌ڵکو زامنی به‌کارو بنه‌ڕه‌ت دیار ... تێکه‌ڵ‌بوونی سوودی هه‌ندێ لایه‌نی ده‌وڵه‌تی به‌کار له‌گه‌ڵ سوودی ئه‌رده‌نی برا له به‌شی رۆشتو به خاکه‌که‌یدا تا به‌نده‌ری عقبه تا ئه‌و تێکه‌ڵ بوونه وابێ نه‌یه‌ڵێ پیلان له‌سه‌ر ئه‌م پرۆژه‌یه بکرێ به مه‌به‌ستی ئه‌زیه‌ت دانی عیراق‌و ئه‌رده‌ن .. به‌تایبه‌تی زایۆنی دوژمن له سنووری هه‌موو یاساو عورفێکی ده‌وڵه‌تان په‌ڕیوه‌ته‌وه له زیان گه‌یاندن به عیراق کاتێ ده‌ستدرێژیه ناره‌واکه‌ی کرده سه‌ر ده‌زگا ئه‌تۆمیه ته‌رخانه‌که‌مان بۆ مه‌به‌ستی ئاشتی له حوزه‌یرانی ١٩٨١دا .

● هه‌ڵوێستی برایان ●

له ماوه‌ی ساڵی رابووردودا یارمه‌تیمان له هه‌ندێ برای عه‌ره‌به‌وه پێگه‌یشت .. سوپاسیان ده‌که‌ین .. له‌وه‌ی که هه‌ڵوێستی ئه‌و برایانه ده‌ری ده‌برێ .. ئێمه شادمانین چونکه ئه‌وان به‌و یارمه‌تیه به‌شداری برا عیراقیه‌کانیان ده‌که‌ن له ئه‌نجامی ئه‌و سه‌ربه‌رزیه‌ی به‌دی‌ده‌هێنن له به‌ره‌نگاربوونه‌وه‌ی دوژمنایه‌تی بێگانه‌دا که مه‌به‌ستی هه‌موومانه به‌بێ لێ‌ده‌رکردن .

ئه‌مه‌یه برایان به‌دیمان هێناوه‌و ئه‌مه‌یه ئاسۆی پاشه‌رۆژ .

لێره‌وه ده‌توانین به‌راوردی نێوان باری خۆمان‌و توانای ئیستاو پاشه‌رۆژمان‌و نێوان باری دوژمن‌و تواناو گره‌وه‌کانی بکه‌ین .

ئه‌ی عیراقیه سه‌ربه‌رزه‌کان .. له‌م وڵاته مه‌زنه .. باوه‌ری گه‌ل به راستی هه‌ڵوێستی سه‌رکردایه‌تیه‌که‌ی‌و کاروباره‌کانی له هه‌موو مه‌یدانێکا قوڵ ده‌بێته‌وه‌و له‌وێ‌و له لایه‌که‌ی تر لای دوژمن گومان‌و وه‌سواسی له راستی هه‌ڵوێستی سه‌رکردایه‌تی رژێم به‌رامبه‌ر به شه‌ڕو هه‌موو کاروبارێکی تر زیاد ده‌بێ .

● یه‌کێتی گه‌ل قوڵ ده‌بێته‌وه ●

لێره .. له عیراق .. یه‌کیتی گه‌ل قوڵ ده‌بێته‌وه‌و په‌یوه‌ندی ره‌سه‌نی نێوانی‌و نێوان سه‌رکردایه‌تی پڕ ده‌بێ له قه‌ناعه‌ت‌و باوه‌ڕ به ئامانج‌و رێباز ..

له‌وێ له ریزی دوژمندا که‌رت بوون‌و دابه‌ش‌بوون‌و ناکۆکی‌و لێك‌جیایی له نێوان خه‌ڵك‌و حاکمه‌کانیاندا په‌ره‌ئه‌سێنێ .

لێره له عیراق .. دوای ئه‌وه‌ی پیلانمان له گۆڕنا .. باری خۆمان په‌ره‌پێدا .. نه‌خشه‌ی پاشه‌رۆژمان کێشا .. باوه‌ڕو ئه‌هونی‌و به‌رده‌وامی‌و پێشکه‌وتن‌و به‌هیوای به پاشه رۆژ ده‌بینین که هه‌یه‌و فراوانه‌و قوڵه .. له‌وێ .. له ئێران .. کوسپ‌و نوچدان‌و کێشه له هه‌موو جۆری ده‌بینین .. تێك‌چونی باری ئابوری‌و بێ‌هیوایی به ئیستاو پاشه‌رۆژ .

لێره برایان .. پته‌وی هێزی چه‌کدار روو له زیادیه .. باوه‌ری به راپه‌ڕاندنی راستی بڕیاری سیاسی قوڵ ئه‌بێته‌وه .. که به‌رگری‌یه له نیشتمان .. دوای ئه‌وه‌ی دوژمنایه‌تی روون بوه‌وه مه‌به‌ستی هه‌موو جه‌نگاوه‌رێ له‌بالآترین راده‌دا تا سه‌ربازێك له خه‌تی هه‌ر پێشه‌وه‌ی به‌ره‌نگاری ئاشکرا بوو .

● ته‌ڵه‌که‌بازی جادووگه‌ران که‌وته روو ●

له‌وێ له ئێران ، رۆژ له دوای رۆژ باوه‌ر بوون به رێبازی دوژمنایه‌تی رژێم‌و سووربوونی له‌سه‌ر به‌رده‌وامی شه‌ڕو فراونکردنی له ته‌گه‌ره‌دایه‌و ئاڵۆز ئه‌بێ ، ئه‌و رژێمه توانای رازی‌کردنی هێزی چه‌کداری نیه به راستی بڕیاره‌کانی له به‌رده‌وامی شه‌ڕدا ... دیسان ته‌ڵه‌که‌بازی جادووگه‌ران که‌وته روو که متمانه‌یان به که‌رته نه‌زان‌و دواکه‌وتوه‌کانی کۆمه‌ڵی ئێران ده‌کردو فرێیان ده‌دانه دۆزه‌خی شه‌ڕه‌وه ، توانایان له کۆکردنه‌وه‌یاندا بێ‌هێز بوه‌و قه‌واره‌ی بیانوه‌کانیان پوکاوه‌ته‌وه‌و په‌رده‌یان له روودرا .. ئه‌و پروپاگه‌نده‌ی ده‌یان کرد ده‌رباره‌ی کۆبوونه‌وه‌ی خه‌یاڵی له به‌ره‌کاندا ده‌رکه‌وت که ته‌نیا ته‌قه‌للایه‌کی دیاره ده‌یانه‌وێ بێ‌توانای عه‌سکه‌ریانی پێ‌بشارنه‌وه له‌گه‌ڵ که‌م بوونه‌وه‌ی توانای به‌شه‌ڕیان .

وه‌له‌وێ‌له ریزه‌کانی دوژمندا ئه‌وتوانایه‌ی نه‌خشه‌یان بۆکێشا یه‌ك که‌وته‌یه‌و بوچونه وه‌همیه‌کانیان توشی ته‌گه‌ره ده‌بێ .. داهاتیان روو له که‌میه‌و فرسه‌تی ده‌ستکه‌وتنی چاك‌و که‌ره‌سه‌ی عه‌سکه‌ریان له‌به‌رده‌ما گرێ دار تر ده‌بێ ..

لێدانی سه‌رکه‌وتوو

ئه‌وه‌ته تاقه سه‌رچاوه‌ی سه‌روه‌تیان « نه‌وت » رووبه‌رووی ترسناکی زیاتر ده‌بێ دوای ئه‌و لێدانه سه‌رکه‌وتوانه‌ی هه‌ڵۆ به‌تواناوهێزی ده‌ریایی ئازامان ئاراسته‌ی به‌نده‌رو نه‌وتبه‌راکانیان ده‌کا .

له‌م باره‌یه‌وه .. وریامان کردنه‌وه .. هاوسۆنیده‌کانیانمان‌وریاکرده‌وه له زووه‌وه به‌رامبه‌ر به‌وه‌ی رووده‌دات ، هه‌وڵماندا له رووی هه‌ست به‌په‌رپرسیاری کردنه‌وه به‌رامبه‌ر مه‌سه‌له‌ی ئاشتی‌و په‌یوه‌ندی پاشه‌رۆژی نێوانمان‌و نێوان ئیران‌و به‌رامبه‌ر سوودی وڵاتانی ناوچه‌که‌و دنیا .. هه‌وڵمان دا په‌رده‌یه‌کی موناسبیان بۆ دروستکه‌ین تا له شه‌ر بگه‌رێنه‌وه‌و واز له وه‌همه نه‌خۆشه‌کانیان بێنن .. ساڵی رابووردو پێشنیارمان کرد به وه‌ستاندنی عملیاتی شه‌ر له ناوچه‌ی خه‌لیج به مه‌رجێ هه‌مووان مافی ئاسایی خۆیان له به‌کارهێنانی به‌نده‌رو رێ‌ره‌وه ئاویه‌کاندا زامن بکه‌ن بۆ ناردنی نه‌وت‌و بازرگانی سه‌ربه‌ست .. که بڕیاری ژماره (٥٤٠)ی ئه‌نجوومه‌نی ئاسایش له ١٩٨٣/١٠/٣١دا ده‌رچوو پێ‌رازی بووین به‌ڵام به‌هۆی قینی ره‌شی دڵیان‌و نیه‌تی شه‌ڕاویان‌و له هه‌ست نه‌کردنیانه‌وه به به‌رپرسیاری به‌رامبه‌ر گه‌له‌که‌یان‌و ناوچه‌که‌و دنیا بڕیاره‌که‌یان ره‌فز کرد ... ده‌ستیان کرد به‌قسه‌ی پڕ له له خۆبایی بوون‌و ناره‌سه‌نانه‌و دیسان ده‌یان‌ویست له بایه‌خی هه‌ڕه‌شه‌که‌ی ئێمه که‌م بکه‌نه‌وه .

که وه‌ختێ موناسب هات ده‌ستمان کرد به ئاراسته کردنی لێدانی توندیان‌و له خۆبایی بوونی ناپه‌سه‌ندیان به‌سه‌ر خۆیانا شکایه‌وه .

ئه‌مڕۆ برایان .. پشت به خوای گه‌وره ئابڵوقه‌یه‌کی سه‌رکه‌وتووی توانای نه‌وت ناردنی دوژمنمان داوه .. ئابڵوقه‌یه‌ك جێگای بایه‌خی دنیاو لێکدانه‌وه‌ی جدیانه‌و ئه‌سه‌ری سلبی له‌سه‌رباری دارایی‌و سیاسی‌و نه‌فسی له‌ریزی دوژمندا ده‌رکه‌وت.

به‌رده‌وام ده‌بین له ئابڵوقه

ئێمه وه پشت به‌خوا ، به‌رده‌وام ده‌بین له ئابڵوقه‌که ، به تواناو هێزه‌وه‌و لێ‌پاشگه‌ز نابینه‌وه هه‌رچه‌ند هه‌وڵی دیارو نهێنی هه‌یه بۆ که‌م کردنه‌وه‌ی یان په‌ك خستنی .. ئێمه به‌رده‌وام ده‌بین له ده‌ست وه‌شاندنی توند له دوژمن له هه‌موو شوێنێ .. له وشکانی‌و ده‌ریا له ئاسمانه‌وه هه‌تابه حه‌ق‌و دادو ئاشتی رازی ده‌بێ‌و توانامان له‌م باره‌یه‌وه روو له زیادیه پشت به خوا ، رۆژگاری داهاتوو چالاکی تازه‌ی تیا ده‌بێ .. توانای تازه که ده‌یده‌ین به‌سه‌ر سوودی دوژمنداو هه‌روه‌ك له رابوردوا سه‌لماندمان ئه‌وه‌ی ده‌یڵێین مه‌به‌ستمانه‌و ئه‌مجاره‌ش ده‌یسه‌لمێنن ئه‌وه‌ی ده‌یڵێین ده‌یکه‌ین ..

برایان ...

گرنگ ترین گۆڕان ساڵی رابووردوو روویدا گۆڕانی گرنگ بوو له هه‌ڵوێستی ده‌وڵه‌تیا .

هه‌ندێ لایه‌نی ده‌وڵه‌تی وایان ده‌زانی رژێمی ئێران ده‌توانێ ئامانجه‌کانی دژی عیراق یان به لایه‌نی که‌مه‌وه هه‌ندێکی به‌دی‌بێنێ‌و عیراق له به‌رده‌م په‌لاماری یه‌ك له‌دوای یه‌کی ئێراندا بێ‌هێز ده‌بێ‌و ده‌له‌قێ ، هه‌روه‌ها له‌به‌رده‌م داچۆڕانی ئابوریدا ، ئه‌و لایه‌نانه وایان زانی گره‌و له‌سه‌ر ئێران له‌وانه‌یه‌قازانجی هه‌بێ ، هه‌ندێ لایه‌نی تر هه‌وڵیاندا رووخۆشی له‌گه‌ڵ رژێمی ئێران بکه‌ن وایان ده‌زانی به‌وه ئاسۆی مامه‌ڵه‌ی له‌گه‌ڵیا بۆ ئه‌کرێته‌وه له پاشه‌رۆژدا

◁

Institut kurde de Paris

وتارە مێژوویی و نەتەوەییە گرنگەکەی سەرۆکی فەرماندە صدام حسین

لە یادی ١٦ ساڵەی شۆڕشی ١٧ - ٣٠ تەمووزی مەزندا

هەندێ لایەنی دەوڵەتان ڕێی سیاسەتی کورت بینیان گرتەبەر وایان دەزانی ئەم سیاسەتە هەندێ گۆڕانی لە سیاسەتی ڕژێمی ئێراندا بە جۆرێ بەدی بێنێ لە یەکیان نزیك بکاتەوە .. زۆر لایەنیش هەوڵیاندا سوودی بازرگانی بچننەوە لەزروفی ئێرانداو پێویستی زۆری بەتایبەتی دوای ئەوەی لە ماوەیەکی کورتی ساڵی ١٩٨٣دا داهاتی ئێران زیادی کرد ، بەڵام ڕاستی ژیا .. وەهەو لێکدانەوەو بۆچوونی هەڵە نەژیاو ئەو ڕاستیانە لە پاشەڕۆژدا لایەنی دوایی دیاری دەکەن ، عیراق خۆی ڕاگرت ، سەلماندی ئەو هێزی پاشەڕۆژە ، جارێکی کە نەزانی ئەو لایەنانەی باسمان کردن بەرامبەر ڕژێمی ئێرانی سەمەرەکە نەرم و نیانی بە بێهێزی تێدەگات و حیکمەت بە ملکەچی سەلما ، ئەوەبو بەردەوام بو لە هەڕەشەو گوڕەشەی نارەواو چەپەڵی ، سواری لە خۆبایی بوون بوو .. ئاواتی شەڕانی هانی دەدا بۆ ئاژاوە نانەوە لە ناوچەکەو دنیادا .. لەبەرئەوە لەباری دەوڵەتی بە گشتی و لە ناوچەکە بەتایبەتی لەم دواییەدا ڕوانینی وردتر بوو بەرامبەر بەو ڕژێمەو ڕاستی ئامانجەکانی و مەبەستەکانی و زۆر لایەنی دەوڵەتی و لایەنی دیاری کراو لە ناوچەکە دڵنیایە لە نیەتی شەڕانی ئەو ڕژێمە .

● تەنهاکەوتنێکی سەخت ●

ڕژێمی ئێران ئێستا بەدەست تەنهاکەوتنێکی وا سەختەوە دەناڵێنێ کە لە سەرەتای شەڕەوە تا ئێستا دووچاری سەختی وا نەبوەو ، ئێستا لە مەیداندا هەر هاوسوێندە بەدەکانی ماوە لە گوڕەپاندا وەك زایۆنیزمی جیهانی کە هێشتا هەر یارمەتی سوپایی و هونەری پێشکەش دەکا بۆ درێژەدان بە ژیانی و بۆ ئەوەی بتوانێ بەردەوام بێ لەسەر دەستدرێژی کردنە سەر عیراق و ناردنی ئاشووب و وێرانکاری بۆ ناوچەکەو .. هەروەها هاوسوێندەکانی لە بەدکاریدا لە عەرەبی پێناسنەمەو هەندێ هەلپەرستان لە بازرگانانی چەکو .. ئەوانەی بەدوای ڕێکەوتنی بازرگانی ی خێرادا دەگەڕێن ئەوانەی کە هێشتا مامەڵەی لەگەڵدا دەکەن نەك لەبەرئەوەی خۆشیان دەوێ بەڵکو چونکە بەدوای قازانجدا دەگەڕێن و ، ئێمە هەموو ئەوانە دەناسین و .. ئەزانین چی دەفرۆشن و ، چی دەکڕن و هەر حاڵەتێ لەم حاڵەتانە حیسابی تایبەتی خۆی هەیە لە هەڵسەنگاندنی ئێستاماندا و .. لە هەڵسەنگاندنماندا بۆ پاشەڕۆژ .

لە ساڵی ڕابوردوودا زیاتر لەمەوبەر زۆر ڕاستی وا ڕوون بووەوە کە ئەوسا ئاڵۆزی و سەرلێدەرنەچوون دەورەی دابوو لەبارەی ناوەڕۆکی هەڵوێستی هەردوولا .. ئەوە بەتەواوی دووپات بووەوە کە عیراق باوەڕی بە ئاشتی یە و سوورە لەسەر بنەماکانی قانوونی نێو دەوڵەتان و سوورە لەسەر ڕەفتارکردن بە بنەڕەتە ڕاستەکانی پێوەندی ی نێو دەوڵەتان .. هەروەها ئەوەیش بەتەواوی دەرکەوت کە هەستێکی باڵای هەیە بەرامبەر بە مەسەلەی ئاشتی و سەقامگیری لە ناوچەکەدا .. لە هەمان کاتیشدا ڕێبازی دوژمنانەو فراوانکاری ڕژێمی ئێران و ، سووربوونی لەسەر شەڕ بەتەواوی دووپات بووەوە بۆئەوەی کینەی شاراوەی خۆیی پێ دەربڕێ و بکاتە ئەو ئەنجامانەی کە پاڵی پێوە دەنرێ بۆیان بێ ئەوەی هیچ جۆرە هەستێك بە ئەرکی بکا .. هەروەها ئەو ڕێبازە دوژمنانە سەرەڕۆیەی لە هەڕەشەکردنیا لە ئاسایش و سەقامگیری ناوچەکەو هەڵوێستە هەلپەرستە ڕاڕاکانی دووپات بوونەوە .. جارێ هەڕەشەو گوڕەشە دەکاو جارێکی تر قسەی ئاڵۆزو نادیار دەکا .. بۆئەوەی غەلبەغەلب و سەرلێتێکچوون بەرپابکا .. ئەم ڕاستی یە تازانە یارمەتی ئەوەیاندا ئەو وێنەیە ڕوونتر بێتەوە کە بووە هۆی بەرپابوونی هەرای چەکدارانە لە ٤ی ئەیلوولی ١٩٨٠دا .

● متمانە بە هەڵوێستی عیراق ●

ئێمە بەم بۆنەیەوە ستایشی باڵای خۆمان دەردەبڕین .. بۆ هەموو ئەو پارت و ڕێکخراوو کۆمەڵ و کەسانەی کە لە هەموو لایەکی جیهانەوە هاتوون .. لە نیشتمانی عەرەب و لە ئەمەریکای لاتینی و ئەفریقیاو ئاسیاو ئەورووپاو دەوڵەتە سۆشیالیستەکانا بۆ بەشداری کردن لە کۆنگرەی جیهانیدا لەبارەی ئەنجامی ترسناکی شەڕی کەنداو بۆسەر ئاشتی و ئاسایشی جیهان کە لەم ڕۆژانەی ڕابوردوودا لە بەغدا گیرا .. ئەم کۆنگرەیە هاوکاری گەلانی جیهان دەردەبڕێ لەگەڵ عیراقی یەکانا لە ئارەزووکردنی ئاشتیدا ، هەروەها متمانەی ئەم گەلانە دەردەبڕێ بە هەڵوێستی ڕاستی عیراق کە داوای ئاشتی و پێوەندی بێخەوش دەکا لەنێوان دەوڵەتانا .. هەروەها ستایش و شانازیمان دەردبڕین بەرامبەر هەموو ئەوانەی پشتی مەسەلەی ئاشتی یان گرت و .. یارمەتی عیراقیان دا لەو هەڵوێستەیا کە داوای ئاشتی ڕەوا دەکاو .. بەتایبەتی ئەو ڕێکخراوو کەس و کۆمەڵە ئیسلامی یانە دەسنیشان دەکەین کە لە بەغدادا کۆبوونەوە لەو کۆنگرە ئیسلامی یەدا کە لە (نیسان ١٩٨٣)دا بەستراو داوای ئاشتی تیاکرد .. بەڵام ڕژێمی ئێران پشتی کردە داوا دڵسۆزەکەی .. ئەمەیش ئەوە دووپات دەکاتەوە کە ئەم ڕژێمە نەك هەر دوژمنایەتی لەگەڵ نەتەوەی عەرەبدا دەکاو دەیەوێ لەسەر حیسابی ئەو خۆی بەرفراوان بکاو بەس .. بەڵکو گاڵتە بە ئارەزووی هەموو موسوڵمانان دەکاو .. ڕێزی ڕاو بانگەوازە دڵسۆزەکانیان ناگرێ کە بۆ ئاشتی و پێوەندی ی هاوکاری لەنێوان موسوڵماناندا دەری دەکەن .

ئاسایشی کەنداوی عەرەب

ڕۆژ لەدوای ڕۆژ تەنهاکەوتنی ڕژێمی ئێران زیاددەکا .. لەنێو وڵاتانی ناوچەکەو لە دەوروبەری ئیسلام و .. لە چوارچێوەی جووڵانەوەی بێلایەن و .. لەسەر پلەی دەوڵەتاندا .

لەو ڕاستی یانەی کە لە ساڵی ڕابوردوودا دووپات بووەوە .. بەتایبەتی پاش ڕووداوەکانی ئەم دواییەی وڵاتەکانی ناوچەکە ئەوەیە کە ئاسایشی کەنداوی عەرەب یەکە .. ئاسایشێکە کە بەش بەش ناکرێ و هەر هەوڵێك کە بدرێ بۆ بەش بەش کردنی تێڕوانین و ڕەفتار بەرامبەر بە ئاسایشی کەنداو نەك هەر هەوڵێکی ناڕاستە لە سووچی نەتەوایەتی و سیاسەتەوە بەس بەڵکو لە حیساباتی سوپایی (تاکتیکی و ستراتیژی)یشەوە ناڕاستە .. چونکە دوژمنی ئێرانی ئێستە دەیەوێ هەڕەشەکانی بەرامبەر بە ئاسایشی کەنداو بگوێزێتەوە بۆ جێبەجێ کردن .. ڕاستەوخۆ هەڕەشەی لە بەرژەوەندی ی برایان لە کوەیت و سعودیەکردو .. ئێمە لەو کاتەدا کە ستایشی هەموو کۆششێك دەکەین بۆ هەوڵ کردن بەیەك و لای یەکتر گرتن لەنێوان وڵاتانی کەنداودا تێڕوانینمان دووپات دەکەینەوە لەبارەی پێویستی یەکانی بەرگری کردن لە کەنداوو .. عیراق توانای هەرە باڵای خۆی ئیسپات کرد لە بەرگری کردندا لە خۆی و لە ئاسایشی و لە ئاسایش و بەرژەوەندی ی براکانی .. لەمەیشدا ئەو لەوەوە دەست پێدەکا کە ئامادەیە بۆ بەخشندەیی و قوربانیدان .. نەك لەوەوە کە ئارەزووی دەستکەوتنی قازانجی تایبەتی هەبێ ..

دوژمن چوەتە قۆناغی مەترسی یەوە

دوای نزیکەی چوار ساڵ لە شەڕ عیراق توانی قۆناغی مەترسی ببڕێ لە هەموو مەیدانێکی سوپایی و ئەو مەیدانانەی تر کە کاردەکەنە سەر ململانێ و ئیستا دوژمن ماوەیەکە چووەتە قۆناغی مەترسی یەوە ..

عیراق هەست بە هێزی مەعنەوی خۆی و هێزی میللی ی و ، هێزی سوپایی ی و هێزی ئابووری ی دەکاو بەوشێوەیەی کە پێویست بێ لە تواناو وردبینی دا دەجووڵێتەوە .. لەمەدا ئەو وەك لە سەرەتاوە هەر سوورە لەسەر تێڕوانینە بەردەوامەکەی لە پێوەندی یدا لەگەڵ دراوسێکانیاو .. پێوەندی یدا لەگەڵ جیهاندا ئەو پێوەندی یەی کە لای وایە بناغە دروستەکەی لەسەر ڕێز لەیەك گرتن دامەزراوەو .. لەسەر دەست نەخستنە ناو کاروباری ناوخۆو پاراستنی بەرژەوەندی ی هاوبەش.

هێزی ئێستای عیراق .. هێزێکە لەپێناوی ئاشتیدا .. لەپێناوی ئارامی ناوچەکەدا .. لەپێناوی دامەزراندنی پێوەندی یەکی دروستدا لەنێوان ڕۆڵەکانیاو ، ئەگەر فەرمانڕەوایانی ئێران ئەوانەی تووشی نەخۆشی لەخۆبایی بوون و کینەو خۆزلکردن بوون و کە هەندێ لای ئاشکرا بەوەی کە دوژمنی نەتەوەی عەرەبن پاڵی پێوەناون ئەو هێزەی لایانماوە بەکاری دێنن بۆ ئەوەی ئاشووب و گۆبەندو نائارامی بەرپابکەن لە ناوچەکەدا ئەمە هیچ کار ناکاتە سەر ناوکرۆکی هەڵوێستی پتەوی عیراق ..

ئەو عیراقەی کە خۆی بە ناچار دەبینێ بۆ ئەوەی بە هەرچی هۆیەك و چەکێك کە هەیەتی بەرگری بکا لە ئاسایش و سەربەخۆیی و ئازادی و کەرامەتی و لە ژیانی ڕۆڵەکانی هەمیشە هەر باوەڕی بە ئاشتی دەبێ و .. هەمیشە باوەڕی بە پێوەندی و بیروباوەڕی قانوونی نێودەوڵەتان دەبێ و .. ئێمە لەوکاتەدا کە بە هەموو هێزێکەوە دەدەین بەسەر دەستدرێژیکەراندا و ئەو دەرسەیان دادەدەین کە شایانی بن لەبەر بەردەوامبوونیان لەسەر بەدکاری و کینەو دەستدرێژی بە گیانێکی ئیجابی یەوەو بە ئەقڵێکی کراوەوە ڕەفتار دەکەین لەگەڵ هەموو دەستپێشخەری یەکی ڕاستەقینەدا کە هەوڵی ئاشتی بداو ، هەمیشە بە دڵسۆزی یەوە هاوکاری دەکەین لەگەڵ ڕێکخراوە جیهانی یەکان و لەگەڵ ئەو دەوڵەتە دۆستانەدا کە هەوڵیانداوەو ئیستایش هەوڵی هێنانەدی ئاشتی ڕەوای شەرەفدار دەدەن .

ساڵێکی پڕ

برایان ..

جەنگاوەرە خۆشەویستەکان ..

ئەی بەرگری کەرە پڕ وڕەو تواناکان لە هەر شوێنێ بن لە دوورترین لووتکەی شاخە بەرزەکانی عیراقەوە لە سەرەوە تا دوورترین جێگا لەسەر شط العرب و ڕۆخی کەنداو لە خوارووی وڵات .

سلاوتان لێ دەکەم .. سلاوی خۆشەویستێکی وا کە پڕ بێ لە شانازی و شادی بە پاڵەوانی یەکانتان و .. بە ئازایەتی یەکانتان و .. بە سەبرتان و .. بە تواناتان و .. بە لێهاتوویی یە خولقینەرەکانتان لەسەر هەڵگێڕانەوەی هاوکێشەکانی دوژمنان و پووچەڵ کردنی نەخشەکانیان و فەوتاندنی فێڵ و پیلانیان و .. خۆشەویستی سەرکردایەتی و خۆشەویستی پیاوو ئافرەتە عیراقی یەکان خۆشەویستی منالانی عیراق و پیرانی و شانازی یان پێتان و پاڕانەوەی ڕاستەقینەیان لە خواوەندی گەورە کە بتانپارێزێ و سەرتانخا بەسەر دوژمنە ستەمکارەکانا .. خوا گوێی لێیەو بەدەنگمانەوە بێ .

ساڵی ڕابوردوو ساڵێکی تری پڕبوو بە جەنگی پیرۆزی وا کە عیراقی یەکان ئیسپاتیان کرد تیایانا کە شایانینی .. لە شاخ و .. لە دەشت ، لە هۆرەکان و ئاوی کەنداو .. لە سەر زەوی و لە ئاسمانی شەڕ .

ساڵی ڕابوردوو یەکێك بوو لە ساڵە بڕیاردەرەکان لەئەنجامی ئیستای و ئەنجامی دووریاو تیایا ویستی پۆڵایینی عیراقی یەکان و یەکێتی ی پتەوی عیراقی و .. توانای بەهێزی عیراقی تاقیکرایەوە .

دوژمن لە ساڵی ڕابوردوودا هەوڵی ئەوەی دا کە لە کەرتێکەوە بگوێزێتەوە بۆ کەرتێکی تر بۆئەوەی کەلێنێکی سوپایی یا سیاسی بدۆزێتەوە لێیەوە بێتە ژوورێ .. لە دەشتدا شەڕی کردو .. ئەنجا گوێزایەوە بۆ شاخ .. خەیاڵی خاوو هەڵسەنگاندنی هەڵەو زانراوی ڕێونکەر کە داردەستە نائومێدەکانی کە تووشی هەمان نەخۆشی یەکانی بووبوون کە کینەو نەفامی و گومڕایی پێشکەشی دەکردن ئەوانەی کە لەگەڵ هەندێ دایەرەیا لە یەك ڕیزدا وەستاون بۆ خزمەتکردنی بێگانە .

پیاوانی بێدار

بەڵام بۆ هەر شوێنێ ڕۆیشت لە هەمووی سنووری عیراقی بەرزدا سەیری کرد عیراقی یەکان پیاوی بێدارو .. یەکگرتوون لەسەر هەق ؛ ئامادەن

ئیمڕۆ بەری خێرو پاڵەوانیەتی و قوربانی و بەخشش دەچنینەوە

هەڵوێستی بەهێزمان .. سەرئەنجامی هوشیاری و باوەڕو بەرگری پیاوو ئافرەتە عیراقی یەکانە

Institut Kurde de Paris

وتارە مێژوویی و نەتەوەیی یە گرنگەکەی سەرەکی فەرماندە صدام حسین
لە یادی ١٦ ساڵەی شۆڕشی ١٧ - ٣٠ تەمووزی مەزندا

ئەم عێراقە، عێراقی شۆڕشەو
ئەم شۆڕشە، شۆڕشی عێراق و نەتەوەیە

بۆ قوربانیدان و پاڵەوانی و بەرگری‌کردن لە عیراقی خۆشەویستی بەرزیان .

جەنگاوەرینە دوژمنەکەتان شکاو نائومێدی زیاتر هیچیان دەسگیر نەبوو لە هەموو تەقەلاکانیا لە کەرتی میسان و .. لە کەرتی مەندەلی و .. لە پێنجوێن و لەوپەری سەرووی عیراقدا .. لەوێ هێرشەکانی یەك لەدوای یەك تێك‌شکێنران و نەخشە چەپەڵەکانی شرۆهووڕ بوون و .. کاتێ کە گەیشتە ڕادەی پەك‌کەوتن و شکان .. دەستی‌کردە قسەکردن لەبارەی جەنگێکی کۆتایی و بڕیاردەرو .. چەند مانگێك هەر خەریکی خۆئامادەکردن بوو بۆی و .. چەندەی توانی خەڵکی بۆ کۆکردەوەو چی لەتوانادا بوو لە کاروبار بۆی ئامادەکردو وەك دوو ساڵ لەمەوبەر هات کەرتی ڕۆژهەڵاتی بەسرەی بۆ هەڵبژارد وەك ماوایەکی سەرەکی بۆ ئەوەی بەختی خۆی تیایا تاقی‌بکاتەوەو نەخشەکەی تیا بێنێتەدی و سوودی لە ئامۆژگاری و ڕێ‌پیشاندانی تایبەتی وەرگرت لە هەندێ سەرچاوەوە لە ئاگادارینی و لەپێشیانەوە قەوارەی زایۆنی و .. لاپەڕەی ڕۆژنامەکان و شەپۆلەکانی ڕادیۆ لە هەموو شوێنێکی جیهاندا پڕبوون لە هەواڵ و ڕاپۆرتی داستاناوی لەبارەی هێزی دوژمن و مۆڵگا زلەکانی و هێرشە چاوەڕی‌کراوەکەی و .. دوژمن و هاوسوێندەکانی لایان‌وابوو بەم شێوە پڕۆپاگەندانە دەتوانن وەرەی عیراقی‌یەکان بلەقێنن و کارێکی وا بکەن دوژمن بتوانێ ئامانجی وا جێ‌بەجێ بکا کە سروشتێکی ستراتیژی‌وای هەبێ‌هەندێ لە ئامانجە بەدەکانی بێنێتەدی .. بەڵام وەرەی عیراقی‌یەکان لەق نەبووو جوولەی تێ‌نەکەوت و گاڵتەیان بەم پڕۆپاگەندانە دەکردو چاوەڕێی ئەو کاتە بڕیاردەیان دەکرد کە ئەنجامی ڕاستەقینەی تیادەردەکەوێ و ، لە شوباتدا دوژمن هێرشەکەی هێنا ئەوەی کە ناوی نابوو هێرشی دوایی و بڕیاردەرو .. لە ماوەی چەند ڕۆژێکی کەمی شەڕی دلێرانەدا ئەو هێرشە بوو بە کارەساتێکی سوپایی بۆیان و .. عیراقی‌یە دلێرەکان شەپۆلە یەك لەدوای یەکەکانیانی وردو خاش کردو خاکی عیراق بوو بە دوزەخێکی سوورو هێزەکانی قووت‌داو ئاگری تێ‌بەردان ، ئەنجا دەستی‌کرد بە هاشەو هووشەکردن گوایا سەرکەوتوە لەوەدا لە ڕێگای هۆڕی حوەیزەوە خۆی گەیاندوەتە ڕێگای گشتی .. بەڵام جەنگاوەرە دلێرەکانی عیراق لە هێزەکانی سوپاو سوپای میللی لە هاووڵاتیانی ئازای ناوچەکە هۆڕیان کرد بە گۆڕستان بۆ هەزارەها لە هێزەکانی و خەیاڵەکانیانی سەراوژێرکردو .. لەجیاتی ئەوەی ناخافڵ بدا بەسەر عیراقی‌یەکانا و کەڵێنێ بخاتە دیوارە پتەوەکەمان ئەو سەرەڕۆیی‌یە بێ‌مێشکە بوو بە داچۆڕینێکی خراپ بۆ هێزەکانی و .. وا ئێستا سەیر دەکەین لەم‌بارەیەوە بێ دەنگەو ناوێرێ فیشاڵی پێوە بکا .. پاش‌ئەوەی ئەوەندە زیانی تیا کرد وەسف‌نەکرێت .

یەکێ لە داستانە هەرە گەورەکان

جەنگاوەرە دلێرەکان ..

جەنگی ڕۆژهەڵاتی بەسرەو ڕۆژهەڵاتی دەجلەو ڕۆژهەڵاتی عەمارە لەشوباتی ڕابوردوودا هەر یەکێ نەبوو لە مەزنترین داستانی شەڕ لە نێوان ئێمەو دوژمنداو بەس .. بەڵکو یەکێ‌بوو هەر یەکێکیش دەبێ لە گرنگترین جەنگەکانی مێژووی ئێستاو ڕابوردوو لە پلەی نیشتمانی و نەتەوایەتی و جیهانیدا .

لەم جەنگەدا وەرەی بەرزی عیراقی‌یەکان و باوەڕی قووڵیان بە ڕەوایی هەڵوێستیان دووپات بووەوەو .. هەروەها توانای خوڵقێنەریان لەسەر شەڕکردنی نایاب و لەسەر دەست پێشخەری‌ی خێراو مانۆڤەری زۆر ڕێك‌وپێك دووپات‌بووەوەو ئەمەیش ڕواڵەتی سوپای عیراقە .. ڕۆڵەی گەلی مەزن و .. لەگەڵ ناخۆشی ناحەزان و هەوڵ‌وتەقەلای زۆر لا بۆ شاردنەوەی ئەم دەستکەوتە گەورەیە لە مێژووی سوپایی هاوچەرخدا ڕاستی دەرکەوت و بڵاوبووەوە بە جیهانا .. جیهان هەمووی دانی بە توانا بەهێزەکەتان و کارامەیی خوڵقێنەرتاناناو .. ئێوە شایانی ئەم جێگەیەن .. ئەی پیاوە دلێرەکانی عیراق لە هەموو بەرەکانداو لە کەرتی ڕۆژهەڵاتی بەسرەو ڕۆژهەڵاتی میسان و ڕۆژهەڵاتی دەجلەدا .

ئەمڕۆیش دوژمن دەیەوێ جارێکی‌تر بەختی خۆی تاقی‌بکاتەوە .. فەرمانڕەوایانی ئێران دەزانن چ شکانێکی ناشیرینیان تووش‌بوو بەدەست ئێوەوە لە ساڵی ڕابوردوداو .. بەتایبەتی لە شوباتی ڕابوردووی ئەمساڵداو هەست بەو تەنگو چەڵەمە گەورەیە دەکەن کە خۆیانیان تێ‌خست .. پاش ئەو بەڵێن و هاش و هووشەیان .. ئەوان لەبەر ئەو لەخۆبایی‌بوونە بۆشەی کە تیایانا هەیەو .. کینەی کوێرو خۆپەرستنی ڕەش نایانەوێ دان بەم‌ڕاستی‌یانەدا بێنن و .. لەوە دەترسن کە لە بەردەم گەلەکانیانا دەرکەون کە تووش بوون پێیانەوە لەبەرئەوە خۆیان بۆ هێرشێکی تر ئامادە دەکەن .. ئەوەیان خستوەتە پشت‌گوێ کە پێش چەند مانگێك دەیانوت کە ئەو هێرشەیان دوا هێرش و بڕیاردەر دەبێ .. وا باسی هێرشێکی بڕیاردەری‌تر دەکەن و .. منیش بەناوی ئێوەوەو بەوپێیەی بەتەواوی ئاگام لە بارو تواناو وەرەتان هەیە پێیان دەڵێم .

ئێمە چاوەڕێتانین

پێیان دەڵێم .. ئێمە حەزدەکەین هەر دڵۆپە خوێنێ بتوانین پاشەکەوتی بکەین با پاشەکەوتی بکەین .. بەڵام ئەی دوژمنان ئەگەر حەزتان لە هێرش بوو .. وا ئێمە چاوەڕێتانین .. عیراقی‌یەکان لە هەموو کەرتەکانی بەرەدا لە ڕۆژهەڵاتی میسان .. لە ڕۆژهەڵاتی دەجلە .. لە ڕۆژهەڵاتی بەسرە .. لە شط العرب یا لە قەراغی کەنداودا چاوەڕێتانن و .. ئەگەر هاتن دەتانکەن بە نموونەیەکی مێژوو .. نموونەیەك بۆ شکان و ئابڕووچوون و بە یارمەتی‌خوا سەرکەوتنی بێ‌گومانتان دەکەن بە نموونەیەکی سەربەرزی و پیرۆزی .

ئێمە لەمەدا لەوتاوەوە قسە ناکەین کە پشتی بەڕاستی هەست‌پێ‌کراو نەبەستبێ .. بەڵکو لەو تاوو گەرم‌وگوڕی‌یە ڕەوایەوە قسەدەکەین کە پشتی بەستبێ بە باوەڕێکی وا پتەوەوە کە گومانی تیا نەبێ بەگوێرەی ئەو زانیاری‌یانەی لامان هەیەو بەپێی ئەو باوەڕە قووڵەی کە لای عیراقی‌یەکان هەیە .

شەڕی داهاتوو بە یارمەتی خوا ئەگەر هاتو کردیان سەرکەوتنێکی مێژوویی بڕیاردەر دەبێ و دەخرێتە سەر سەربەرزی‌یەکانی پاڵەوانانی عیراق و .. شکانێکی خراپ دەبێ بۆ دوژمن بە درێژایی مێژوو .. نەوەکان نەوە دوای نەوە ئەوەیان لەبیر دەبێ کە گەلی عیراق و هێزە چەکدارە ئازاکانی شایانی چ سەربەرزی و شەرەف و شوێنێکی باڵان و دەستدرێژی کەران چ سەرشۆڕی و بێ‌ئابڕوویی‌یەکیان شایان دەبێ .

ئەو سەربەرزی و گەورەیی‌یە کە هاتوەتە دی و ئەو بەهاو نەریتەی کە چەسپێنراوە ، لە سێبەری بەرگری‌کردندا لە نیشتمان و شەرەفی بیروباوەڕ دەستکەوتێکی گەورەیەو عیراقی‌یەکان و عەرەب شانازی پێوە دەکەن و ، بە شەرەف و بە وێژدانەکان لە جیهانا بە چاوی ستایش و ڕێزەوە سەیری دەکەن .. ئەوە بەری کۆشش و تەقەلایەکە کە قوربانی‌یەکانی شەهیدە پاکەکانمان بە بەرزی و ئاشکرایی لەنێوانیانا دیارەو هیچ یادێکی خۆشەویست یا شانازی‌یەکی پیرۆز تێ ناپەڕێ بێ‌ئەوەی عیراقی‌یەکان سەربەرزی و گەورەیی و بەرزیتان نەهێنێتەوە یاد ئەی شەهیدە پاکەکان ، ئێوە لەگەڵیانان لە شایی‌یەکانی سەرکەوتن و ئاهەنگ و بادە بەنرخەکانیانا ، ئێوە لە دڵیانان لە بیلبیلەی چاویانان ، ئەو نیشتمانەی گیانتان کرد بە قوربانی هەرگیز سەرشۆڕ نابێ و سەردەکەوێ و ئاڵاکانی بەرزدەبێتەوەو .. ئەو بەهایانەی کە بە خوێنی ئاویانتاندا گەشەدەکاو هەموو لایە دەگرێتەوەو .. ئەو شۆڕشەی گیانتان بەخت‌کرد لە پێناوی بیروباوەڕەکانیا پتەو دەبێ و بەرە جاویدانەکەی دەدا بە هەموو عیراقی‌یەك و عەرەبێك و مرۆڤایەتی ئینشەللا . ئەی لە هەموان سەربەرزتر هەمیشە جێی شانازی کوڕان دەبن و سەربەرزی دەبن بۆ باوکان و دایکان و خوشکان و نموونە دەبن بۆ برایان و مەشخەڵ‌دەبن بۆ نەوەکان و .. یادی پیرۆزتان هەمیشە لەبەر چاو دەبێ وەك وێنەیەك بۆ دڵسۆزی و بەخشندەیی و .. بەوەی کە پێشکەشتان‌کرد لە هەمووکمان سەربەرزتر دەبن .

بەری خێر

عیراقی‌یە سەربەرزەکان ..

ئافرەتە عیراقی‌یە سەربەرزەکان ..

جەنگاوەرە دلێرەکانی عیراق ..

لە زەوی و .. دەریاو .. ئاسمانا ..

لە سوپاو .. سوپای میللی و پاسەوانەکانی سنوورو هێزەکانی ئاسایشی ناوخۆو هەموو سنفەکانی هێزە چەکدارەکان .

سوپاس بۆ خوا .. ئێمە بەری ئەو تۆوی خێرو پاڵەوانی و .. قوربانی و .. بەخشندەیی‌یە دەچنینەوە کە تۆویمان کرد .. هەڵوێستی بەهێزمان لەباری سیاسی و .. میللی و .. سوپایی و .. ئابووری و هەموو مەیدانەکانی تر سەرئەنجامی هۆشیاری و باوەڕو بەرگری پیاوو ئافرەتە عیراقی‌یەکانە ..

سەرئەنجامی قوربانی‌یە بەنرخەکانیانە .. سەرئەنجامی سەبری قووڵیانە .. سەرئەنجامی داهێنانیانە لە هەموو مەیدانەکانی شەڕو بنیاتنان و ڕۆشنبیری و هونەردا . سەرەنجامی هەڵوێستی ئافرەتی عیراقی‌ی سەربەرزە کە هەلهەلە بۆ شەهیدبوون و سەرکەوتن لێ‌دەداو ، پشتی جەنگاوەرەکان دەپارێزی کە باوك و مێردو برانو .. هێزیان دەداتێ .. سەرەنجامی ئازایەتی و دلێری‌ی شەهیدە پاکەکانمانە ئەوانەی کە بە خوێنی پاکیان خاکی نیشتمانیان ئاوداو خوێنی خۆیانیان کرد بە ئاگرێ داگیرکەرە دەستدرێژیکەرەکان بسووتێنی .. سەرەنجامی سەبری جەنگاوەرەکانە .. بە سەربازو ئەفسەرو ئامیرو سەرکردەکانەوەو .. سەرەنجامی کۆششی بێ‌وچانیانەو .. نەخشەی ڕێك و پێکیان و شەونخوونی بەردەوامیان بۆ جێ‌بەجێ کردنی فرمانەکانی سەرکردایەتی‌ی گشتی هێزە چەکدارەکان و بۆ دۆزینەوەی باشترین هۆ بۆ هێنانەدی‌یان بە شێوەیەکی باش و خوڵقێنەر .. سەرەنجامی ئازایی و بەجەرگی جەنگاوەرە دلێرەکانمانە لە هێزی ئاسمانی و .. هێزی دەریایی و .. هێزی سەرزەوی و هەموو سنفەکانی تری سوپاو هێزە چەکدارەکان .

ئەمە سەرەنجامی ماندووبوون و .. داهێنان و .. بەرهەمهێنانی کرێکاران و .. جووتیاران و شاعیران و هونەرمەندان و .. ڕۆشنبیران و .. پیاوانی ڕاگەیاندن و .. ئەندازیاران و .. پزیشك و .. مامۆستایان و .. پیاوانی قانوون و ڕامیاری و .. هەموو ئەوانەی لە دەزگاکانی دەوڵەت کۆمەڵگادا ئیش‌دەکەن و .. سەرەنجامی کۆششی عیراقی‌یەکانە کە لە هەموو کەرتێکدا ئیش‌دەکەن .. لە پیشەسازی و کشت‌وکاڵ و بازرگانی و خزمەتگوزاریدا .. سەرەنجامی بەخشندەیی عیراقی‌یەکانە لە هەموو پارێزگاکانی عیراقداو .. لە هەموو شارو .. دێهاتیا .. ئێمە دەتوانین شانازی بکەین و .. هەست بە دڵنیایی‌یش بکەین چونکە ئەوەی هێناومانەتە دی بە ڕێکەوت نەبوو .. و بەری تاقە یەك هۆ یا چەند هۆیەك نەبوو .. و بەری کۆشش تاقە توێژێك نەبوو لە توێژەکانی گەل .. بەڵکو بەری کۆشش و .. سەبرو .. داهێنان و .. بەرهەمی هەموو عیراقی‌یەکان بوو .. لە سەرکردایەتی و لە بنکەو .. لە حزب و .. لە هێزە چەکدارەکان و سوپای میللی لە دەزگاکانی دەوڵەت و کۆمەڵگاداو ، لە هەموو لایەکی عیراقدا .. سوپاس بۆ خوا توانیمان بۆ یەکەم جار لە مێژووی وڵاتەکەماناو .. لە مێژووی نەتەوەکەمانا بگەینە پلەی ئامادەکردنی تەواوی دەرامەتی نیشتمانی بە پشت‌بەستنە بنکەی هەق .. بەم جۆرە عیراقی بچووکتر لە ڕووبەڕوو دانیشتواندا لە ئێران بە چەندجار گەورەترو بەهێزترە لێی لە هەموو مەیدانەکانی کێشە ململانێدا .. و ئێمە کە ئەمڕۆ ئاهەنگ دەگێڕین بەبۆنەی جەژنی شۆڕشەوە دەتوانین بڕ بە دەم بڵێین ئەم عیراقە عیراقی شۆڕشەو .. ئەم شۆڕشە شۆڕشی عیراق و نەتەوەیە .. گەل و شۆڕش بوون بە یەك و .. گەل و سەرکردایەتی بوون بە یەك و عیراقی‌یەکان بە هێزو قووڵی و ڕەسەنایەتی و داهێنانەوە یەکیان‌گرت بۆ ئەوەی عیراقی تازە دروست‌بکەن .. عیراقی خۆشەویستی و سەربەرزی و هێزو .. پێشکەوتن و گەشەکردن و .. خۆشەویستی .. پیرۆزییتان لێ‌دەکەم ئەی عیراقی‌یەکان لەسەر ئەوەی کە وەدەستتان هێناو لەسەر ئەو دەرگایانەی کە بۆ خێرو سەربەرزی کردتانەوە .. پیرۆزبایتان لێ دەکەم بەبۆنەی جەژنی شۆڕشەکەتانەوە .

هەر ئەوەمان لەسەرە برایان و خوشکان لەسەر ڕەوت بەردەوام بین .. وردبین و هۆکانی هێزو پێشکەوتن و گەشەسەندن بەرەوپێش بەرین لە هەموو مەیدانێکداو بە سەبر ئیش بکەین و بێ ئەوەی خۆ بە زل بزانین و بە ئەقڵ بجووڵێینەوە بۆ گرتنی هەموو کەلێنێك لە بنیاتی بەرزماناو .. بۆ بەرەوپێش‌بردنی هەموو بوارێکی دواکەوتوو لە ڕەوتی پێشکەوتن لە وڵاتداو .. هەروەك چۆن دڵسۆزبووین لە بانگ و ئیشمانا .. ڕوزامەندی خوای گەورە زیاتر هیچمان ناوێ .. لەگەڵ ڕەزامەندی گەل و نەوەکانی تردا خوای گەورە هەمیشە هەر چاودێری هەنگاومان دەکاو .. بە سەرکەوتن پتەویان دەکا .. خوا گوێی لە دەنگمانەو بە دەنگمانەوە دێ .. (وقل اعملوا .. فسیری الله عملکم ورسوله و والمؤمنون ..)

خوا بتانپارێزێ .. و چاوی لێتان بێ ڕۆڵەکانی عیراق و سەربەرزی و نەمری بۆ شەهیدە پاکەکانمان ئەوانەی کە یادیان لەگەڵمانا دەمێنێتەوە بە درێژایی ژیان و لەگەڵ نەوەکانا .. یادێکی وا پڕ بێ لە شانازی و وەفاداری سەلام و ڕەحمەت و بەرەکەتی خواتان لێ‌بێ .

سەروتار - پاشماوە

بێگانە دابمەزرێنێ و لەبەر ڕووناکی بیرو باوەڕی حزبی بەعسی عەرەبی سۆشیالستدا .

لە هەموو ئەم دەستکەوتانەی ڕەوتی شۆڕشدا دەوری سەرکردە دیارو ئاشکرا بوو کە زامنی سەلامەتی ڕێبازی بوو ، فەرماندە صدام حسین نەخشە کێشی یەکەمی شۆڕشی ١٧-٣٠ تەمووزی مەزن و فەرماندەی ڕاستەقینەی ڕاپەڕاندنی بوو ، دروستکەری خۆماڵی کردن و دانەری نەخشەی گەشەپێدانی عیراقی نوێی بەهێز بوو .

لە یادی ١٦ ساڵەی تەمەنی شۆڕشی مەزندا سڵاو بۆ سەرکردەی سەرکەوتن سەرەك صدام حسین

سڵاو لە ڕەوتی سەرکەوتووی شۆڕش .. نەمری و سەربەرزی بۆ ئەو شەهیدانەی بوونە قوربانی ڕێگای سەرکەوتن و بەرگری‌کردن لە سەربەرزی عیراق .

مەدالیالی حزب - پاشماوە

بەردەوامی هویەکانی شادمانی بە هەڵس و کەوتی زیندو لە سلوکماندا و لە ڕوانینماندا .. چونکە عیراق مەزنە .. نەك تەنیا بە ئێستای بەڵکو بەو بەڵگانەوە لە ناخی مێژوو دان .

هاوڕێی فەرماندە زیاتر وتی .. یاساکان سەرەڕای بایەخیان لە ژیانی سیاسی و کۆمەڵایەتی و ئابووری و شتی تردا .. لە بایەخیا ناگاتە ڕادەی تەقالیدێ کە دەبێت بە حاڵەتی گشتی و لە لایەن خاوەنەکانیەوە دەستی پێوە دەگیری .. چونکە گرنگ‌ترین لایەن لە لایەنەکانی حاڵەتی یاسا ئەوەیە‌کە بەشداری دەکات لە دروستکردنی تەقالیدی گەلان و نەتەوەو ڕەوتدا .

هاوڕێ صدام حسین ڕوونی کردەوە کە لە نێوان ئەو شتانەی حزبی بەعسی عەرەبی سۆشیالیست و سەرکردایەتیەکەی کە لە مەوقعیەوە نوێنەرایەتی حزب دەکات بە تەنگیەوەیە بەردەوام بوونە لە زیادکردنی ئەو تەقالیدانەی وا دەکەن هەموو دەست کێشانی بۆ هەڵوێستی حزب لە هەڵس و کەوتی ئەوانەی ڕابەری دەکەن زانراو بن لە سەرەتا بنەرەتیەکانیا لە لای گەل .

تەواوی وتەکەی سەرەکی فەرماندە لە ژمارەی داهاتوودا بڵاو دەکەینەوە .

Institut Kurde de Paris

مامۆستا بکر محمود رسول :

تیشکی مەشخەڵی ڕووناکی شۆڕش هەموو عیراقی ڕووناک کردەوە

ـ بەبۆنەی یادی ١٦ هەمین ساڵی لە دایك بوونی شۆڕشی ١٧ – ٣٠ گەلاوێژی پیرۆزەو پێنجەمین ساڵی ڕابەرایەتی سەرەك صدام حسین لە موقعی هەرە پێشەوەی سەرکردایەتی حزب‌و دەوڵەت ، « هاوکاری » چاوی بەبەڕێز بکر محمود رسول وەزیری کاروبارو کاروباری کۆمەڵایەتی ئەندامی لیژنەی باڵای بەرەی نیشتمانی‌و نەتەوەی پێشکەو تنخواز کەوت . بۆ ئەوەی دەربارەی بیرەوەری ئەم یادەو ئەو دەستەکەوتانەی لەم ماوەیەدا بەدی هاتوون بەتایبەتی لە ناوچەی کوردستاندا بدوێ ئەمەش تەواوی قسەکانی بەڕێزیەتی بۆ هاوکاری :

● بەبۆنەی تێپەڕ بوونی ١٦ ساڵی ڕەبەق بەسەر شۆڕشی ١٧ – ٣٠ گەلاوێژی نەمردا ئەتوانم بڵێم کە بڵێسەی شۆڕش هەر ساڵێك مەشخەڵێکی گەبشتە ناو کون‌و قوژبنێکی عیراقی خوشەویستەوە ، جەماوەری گەل سەرتا سەری بە پیری‌یەوە هات بەهیواو ئاواتی ئەوەی کە هەر داخوازی‌یەکانی جەماوەری کوردو عەرەب‌و کەمە نەتەوایەتی‌یەکانی تر لەعیراقی خۆشەویستمان بێتە دی‌و گیروگرفتێك کە هەیە چ لە بارەی ڕامیاری یان ئابووری یان لە بارەی کۆمەڵایەتی هەموو چارەسەر بکری‌و هەر کەندو کۆسپێك کە لە ڕێگای هیواو ئاواتی گەلدایە هەمووی تەخت بکرێ‌و بڕازێتەوەبەو شێوەیەکە خەڵکی تیدا بحەسێتەوەو کۆمەڵانی خەڵك بەهەموو چینەکانی‌یەوە بەرەو پێش برۆن‌و دەستکەوتی تازە خواستەکانیان بێتە دی‌و ئەتوانم بڵێم کە ڕیبازی شۆڕش ڕێبازێکی پاك‌و ڕاستەقینە بوو دەربڕی بیرو باوەڕی دانیشتوانی عیراقی کرد بوو بە کوردو عەرەب‌و کەمایەتی‌یەکانی ترەو لەسەرو هەموویانەوە خۆماڵی کردنی نەوت کە یەکەم هەنگاوی پیرۆز بوو دەرچوونی گەلێ یاساو بڕیاری شۆڕشگێرانەو پێشکەوتوو خوازانە دراو سوودی هەموو جەماوەری گەلی تیدا بوو خواستی شورشی‌و ئاواتی مەزنی گەشەپیدان بوو بە باری ئابووری کرێکارو جوتیارو ڕۆشنبیران ئەو دەستکەوتانەی کە گەلی عیراق لەم شۆڕشە بەدەستی هێنا هەموورووn‌و ئاشکرایە بۆ کۆمەڵانی خەڵك چ لە بارەی ڕۆشنبیری‌و زانیاری‌و فێر کردن‌و چ لە بارەی دروستکردنەوەی ئاستی هوشیاری جەماوەرو ئاستی ئابووری‌یان‌و چ لە بارەی بەشداری‌کردنی کۆمەڵانی خەڵکی لە ڕاپەراندن‌و جێ‌بەجێ کردنی خواستەکان لە ڕێگای ڕیکخراوە رەسمی‌یەکان‌و ڕیکخراوە پیشەیەکانەوە وەك ئەنجومەنی گەل یان یەکیتی کرێکاران یەکیتی ئافرەتان یان یەکیتی‌یەکانی ترو بەشەکانی تری نووسینگە پیشەیەکان بەڵام ئەگەر بە وردی سەیرو باسی سەرکەوتوانەی ئەم شۆڕشە بکەین ئەبینین کە عیراق پلەیەکی بەرزو مەزنی وەرگرت لە ناو جوڵانەوەی بی‌لایەنیدا لە جیهانداو بێ‌گومان عیراق لە ڕێزی پێشەوەیە لە دەوڵەتان کە داخوازی پشتیوانی گەلان دەکەن‌و لەمەسەلەی چارەسەرکردنی گیروگرفتی گەلانی جیهان‌کە هەر بۆیە عیراق توانی پیوەندی خۆی پتەو بکات لەگەڵ گەلانی ئاسیاو ئەفریقاو ئەمەریکای لاتینی‌و پشتیوانی جولانەوەو ئاشتی خوازانەی جیهان بکات چونکە ڕژێمی عیراق ڕژێمێکی ئاشتی‌خوازی‌و پێشکەوتی خوازی‌یە وسەرەکی فەرماندەی خۆشەویست صدام حسین یەکێکە لەو سەرەکە مەزنانەی دونیا کە هەمیشە بەچاوی مروڤایەتی سەیری هەڵس‌وکەتی گەلان دەکات‌و سەیری کۆمەڵانی خەڵکی لە عیراق دەکات بەتایبەتی مەسەلەی کورد لە عیراقی خوشەویست کەوتە داوێکی تر کە زۆر جیاوازی هەیە لەگەڵ دەوری ژیانی رابوردوو پێش شۆڕشدا یەکی لەو مەسەلە هەرە سەرەکی‌یانە ئەوە بوو کە بەرەسمی‌و بەپێی یاساو بەپێی دەستوور دان نرا بە مافی گەلی کوردا وبەیانی ١١اذار یەکێکە لەو شتە مێژویانە کە هەرگیز لە بیر ناچێتەوەو خاڵەکانیشی ئاشکراو روونن لەلای کۆمەلانی خەڵك دوا بەدوای ئەوەش ئەم بەیانە خرایە باری چەسپاندن‌و جێ‌بەجێ‌کرد ئەوە بەوەی کە یاسای ئوتۆنۆمی دەرچووو یاسای ئەنجوومەنی ڕاپەراندن‌و ئەنجومەنی یاسا دانان دەرچو لەناوچەی کوردستانی خوشەویست‌ودام‌و دەزگاکانی کەوتنە ئیش‌کردن‌و هەردوو ئەنجوومەنەکە لە ساڵی (٧٤) تا ئەمڕۆ هەنگاوی زۆر فراوانیان بڕیوە بۆئەوەی داخوازی‌یەکانی کۆمەڵانی خەڵکی کوردستانی تیدا بێتە دێ .

ئەگەر بگەڕێینەوە سەر ئەو پرۆژەو پلانانەی کە لە کوردستاندا هەیەو ئەوپارەیەی کە دانراوە هەر لە (٦٩) وە تا ئەمڕۆ دەبینین ژمارەیەکی زۆرە ئەتوانم بڵێم بەسەدان ملیون لەو (١٦) ساڵەدا سەرف کراوە بۆ ئاوەدان کردنەوەو گەشە پێدانی هەموو پارچەیەکی کوردستان بۆ ئەوەی بتوانی شان بەشانی بەشەکانی تری عیراق بەرەو پێش بڕوا ، لە هەمووی گرنگ تر ئەوەیە ئەگەر بگەڕینەوە سەر ووتەکانی سەرەکی فەرماندە صدام حسین کە دەربارەی کوردو کوردستان ووتوویەتی بەڵگەیەکی تەواومان دەداتێ کە سەرەکی خۆشەویست تا چ ڕادەیەك بڕوای بە برایەتی کوردو عەرەب هەیەو بڕوای بە پێشکەوتن‌و گەشە پێدانی ئۆتۆنۆمی هەیە هەمیشە ووشەی کوردستانی خۆشەویست لەسەر زمانی‌یەتی‌و هەر ئەوە بوو کە وای کرد جەماوەری کورد لە کوردستانی عیراق پشتی سەرەکی خۆشەویست‌و ڕژێمی نیشتمانی بگرن‌و درێغی نەکەن لە تیکۆشان دژی دوژمنانی عیراق‌و بەربەستی توند بەرووی هەر هەنگاوێکا پیلان گیران دژمان دەنێن‌و بەتایبەتی لەبەرەنگاربوونەوەی دوژمنی قەستەسەری کوردو عەرەب کە ڕژێمی خومینی دواکەوتووە ئەو ڕژێمە کوێرە کە ئینسانیەت بە هیچ نازانێت‌و چاوی بەمافی نەتەوایەتی گەلی کورد هەڵنایەت لە ئێران‌و لەعیراق‌و لەهیچ بەشێکی تری جیهان سەرەڕای ئەوە کە دوژمنی برای عەرەبمانەو چاوی بڕیوەتە ئەوەی کە بەشێکی عیراقی خۆشەویست داگیر بکات بەڵام هەروەك من دلنیام هەموو عیراقی‌یەکی بەشەرەفیش دڵنیایە لەوەی کە ئەو دوژمنەتاوانبارە ناتوانێ کاربکاتە سەر ڕێبازی سەرکەوتنی پێشکەوتنخوازانەی گەلی عیراق‌و ڕۆڵانی گەل هەموویان بەتێکڕایی بەژن‌و بەپیاو بە پیرو جوان ئامادەن کە خویان بەخت بکەن لەسەر بستێك لە خاکی عیراقی خۆشەویست لە بەسرە یان حاجی هۆمەران‌و پاڵەوانیەتی خۆیان بنوێنن‌و دوژمن پشتەو شکین بکەن هەر وەك خۆیان بەخت ئەکەن لە گۆڕەپانی شەڕ لە پێناوی سەربەرزی وڵاتیدا هەروەهاش ئامادەن لەکۆری ئیش‌و جێ‌بەجێ کردنی پرۆژەکانی ئابوری‌و کۆمەڵایەتی هەوڵ‌و تەقەلای خۆیان درێژە پێ‌بدەن بیگەیەنن بە ئەنجام ئەتوانم بڵێم ١٦ ساڵی پڕ تێکۆشان پڕ لە خەباتی سەخت جەماوەری گەلی عیراق توانی لە ژێر ئاڵای شۆڕش ١٧ – ٣٠ گەلاوێژی مەزن بەسەرەکایەتی فەرماندەی مێژویی صدام حسین بگاتە ریزی پێشەوەی گەلانی جیهان‌و هەموو عیراقی‌یەك فەخر دەکات کە ئەمڕۆ وڵاتەکەی لە مەیدانی سیاسی‌دا سەری بەرزەو لە مەیدانی ئابووری‌و کۆمەڵایەتیدا ئەستێرەی پرشنگدارەو دوست‌و دوژمن دانی بەوەدا ناوە کە ڕژێمێکی پتەومان هەیەو خوشەویستەو لای جەماوەری خەڵکی‌و لای گەلانی جیهان‌و ئەو ڕێبازەی کە ١٦ ساڵ بڕیویەتی هیچ ڕژێمێك ناتوانێ ئەو هەموو دەستکەوتانە بەو چەند ساڵە کەمە بهێنێتە دی . جێی دڵ خۆشی هەموو لایەکمانە کە یەکیتی نیشتیمانی زۆر بەتین‌و پتەوو برای کورد چۆن بۆ کورد تێدەکۆشی بەو جۆرەش بۆ سەرکەوتنی عیراق‌و برای عەرەبی تێ‌دەکۆشی‌و بێ جیاوازی چونکە ئەم نیشتیمانە کە عیراقی پێ دەڵێن بە نیشتیمانی خۆی‌دەزانێ‌و جێی مایەی سەربەرزی‌و لانەی گەشە پێدانی گەلی عیراقە . بێ‌گومان بنکەیەکە بۆ بەشەکانی تری کوردستان بەتایبەتی کوردستانی ئێران کە بتوانن ئەوانیش چاو لە برای کوردیان بکەن لە عیراق‌و هەوڵ بدەن کە مافەکانی خۆیان بەدەس بهێنن بەربەرەکانی لەگەڵ دوژمنی خوێنرێژ کە بریتی‌یە لە ڕژێمە دواکەوتووەکەی خومەینی‌و دەستەو دائیرەکەی لەگەڵ ئەوەشدا کە ئەرکی شەر لەگەڵ دوژمنی خوێنرێژ دەربارەی ئابووری ئەرکێکی گەلی قورسە لەسەر شانی عیراق لەگەڵ ئەوەشدا کوردستان هەر بەتایبەتی یارمەتی دراوە بۆ ئەوەی پلانە ئابووری‌یەکانی بەردەوام بێ وە ئەو ڕۆژەی زاڵ دەبین بەسەر دوژمنی خوێنرێژدا نزیکە ئەویش ڕۆژێکی شادی‌و خۆشی‌یە بۆ هەموو گەلی عیراق کە سەرکەوتنێکە بۆ هەموو گەلانی جیهانیش .

– پیرۆزبایی لەگەلی عیراق دەکەم بەبۆنەی تێپەر بوونی ١٦ ساڵ بەسەر شۆڕشە مەزنەکەیداو لە ماوەی ئەم ١٦ ساڵەدا سەرەکی فەرماندە صدام حسین هەر لە ڕێزی پێشەوەی سەرکردایەتی‌دا بوو بۆ ئەوەی خۆشی بگەبەنێتە دڵی هەموو دانیشتوانی عیراقە بەبێ جیاوازی لە نێوان کوردو عەرەب‌و کەمایەتی‌یە نەتەوایەتی‌یەکانی تر ، لەبەر ئەوە ئەم سەرکردەیە شایستی ڕیزو پیروزبایی عیراق‌و عیراقی‌یەکانە هەروەها شایستی ئەوەیە کە هەموو گەلانی جیهان پیرۆزبایی لێ‌بکەن چونکە توانیویەتی مافە مرۆڤایەتی‌یەکان لە عیراق‌و لە دەرەوەی عیراقە بخاتە بەرچاوی گەلان‌و جێی سەربەرزی‌و سەربلندی گەلی عیراقە بێ گومان خوای مەزن پشتیوانیەتی چونکە هەنگاوی گەلێ سەرکەوتوانەی لەرێکادایە .

لە یادی «١٦» ساڵەی شۆڕشدا

مامۆستا هاشم حسن عقراوی بۆ «هاوکاری» دەدوێ

— بەبۆنەی شانزەهەمین بیرەوری شۆڕشی ١٧ – ٣٠ تەموزی مەزنەوە هاوکاری چاوی بە مامۆستا هاشم حسن عقراوی وەزیری دەوڵەت سکرتیری پارتی دیموکراتی کوردستان‌و ئەندامی لیژنەی باڵای بەرەی نیشتمانی کەوت بۆ ئەوەی شتێك لە بیرەوری‌یەکانی‌و دەستکەوتەکانی ئەم شۆڕشە کە لە سایەیدا بۆ میللەتی کورد بەدی هاتوون باس بکات :-

— چۆن کاروانی شۆڕش لە ماوەی ١٦ ساڵدا ؟

● شتێکی روونە کە شۆڕشی ١٧ی گەلاوێژی ساڵی ١٩٦٨ ئەو شۆڕشەیە کە توانی ئامانجەکانی گەلی عیراق بهێنێتە دی دەمێك بوو خەباتی لە پێناویانا دەکرد کە هیچ ڕژێمیك نەیتوانی جێ‌بەجێ یان بکات لەبەر چەند هۆیەك ، ئەتوانین بڵێن کە هۆی سەرەکی ئەوە بوو ڕژێمە کانی پێشو لە ناوجەرگەی گەلی عیراق هەڵنەقوڵا بوون‌و بەم جۆرە یان بە جۆرێکی تر بەرژەوەندی تایبەتی خۆیان هەبوو رەنگە ئەم بەرژەوەندیەش لەگەڵ ئەوەی بێگانەو دوژمنانی عیراق دەیانەوێ گونجابێ . ئاشکرایە کە گەلێ شۆڕش‌و ڕاپەڕین لە عیراقدا هەڵگیرساوە بەڵام هێزە نیشتمانی‌یەکان بە داخەوە نەیانتوانیوە ڕێك بکەون لەسەر بەرنامەیەکی یەکگرتوو چونکە هەر هێزێك لەوان وەك دەردەکەوێ ئامانجی تایبەتی خۆی هەبووەو دەیویست بگاتە ئەم ئامانجانە بێ ئەوەی هەست بەوە بکات کە ئامانجەکانی گەل لە سەرەوەی هەموو ئامانجەکانی ترەوەیە .

بۆ یەکەم جار لە ساڵی ١٩٥٧ دا هێزە نیشتمانی‌یەکان توانی‌یان بکەنە بەرەیەکی نیشتمانی یەکگرتوو بەڵام ئەو بەرەیەش ئەنجامێکی وای نەدا بەدەستەوە هەر لەبەر ئەو هۆیانەی کە باسمان کردن هەرچەند شتێکی گرنگ بوو لە ژیانی سیاسی گەلەکەماندا . دوای ساڵێك شۆڕشی گەلاوێژی ١٩٥٨ رویدا بەڵام پاش ماوەیەکی کەم بەرەو ئەوە رویشت کە نەتوانێ هەموو ئامانجەکانی گەلی عیراق بەدی بهێنێ‌و ئەوە بوو حوکمی تاکە کەس‌و شێوەی دکتاتۆری هاتە کایەوەو هێزە نیشتمانی‌یەکان کەوتنە ناکۆکی‌و دوبەرەکی‌و ئەو کارەساتە قورسە رووی‌دا کە روونە لای هەموو نیشتمان پەروەرێك ، بەقەناعەتی خۆم شۆڕشی ١٧ی گەلاوێژی ١٩٦٨ بەسەرکردایەتی حزبی ، ئەتوانم بڵێم [محصلەی] دوایی بوو بۆ هەموو خەباتی گەلی عیراق‌و ئەم هەموو تاقی‌کردنەوانەی رابووردوو . لەپێش چاوایە کە حزبی بەعەس توانی بە جۆرێکی ڕاستی‌و بنەرەتی هەموو ئامانجە سەرەکی‌یەکانی گەلی عیراق بهێنێتە دی لە کاتێکدا کە گیروگرفتەکانی وڵات گەیشتبووە رادەیەکی توندو شێواو ، بەڵام چونکە شۆڕشی ١٧ی گەلاوێژ بڕوایەکی تەواوی هەبوو بەو ئامانجانەو پێی داگرت لەسەر جێ‌بەجێ کردنیان لەگەڵ ئەو هەموو گرێ‌و زەحمەتی‌یانە . دیارە شۆڕشێك بەم جۆرە خاوەنی بیرو باوەڕێکی روون ئاشکرا بێ بێگومان پرۆگرامێکی وا دادەنی کە لەپێشەکی ئەو شتە گرنگانە چارەسەر بکات تا ببێتە بناغەیەك بۆ چارەسەرکردنی کۆسپی تر لەبەر ئەوە لەم پرواگرامەدا یەکەم شت ئەوە بوو تامینی سەربەخۆیی وڵات بکرێ لە رووی سیاسی‌و ئابووری‌و کۆمەڵایەتی‌یەوە ئەم رزگاری‌یەش لە رێی ئەوەوە دێت کە عیراق رزگاربکرێ لە هەموو زنجیرێك یان پێوەندیەك لەگەڵ دوژمنانیدا . گەلی عیراق ببێتە خاوەنی بیروڕای خۆی‌و بەپێی بەرژەوەندی‌ی خۆی بجوولێتەوە رای خۆی دەربڕی بەرامبەر بە هەموو گیروگرفتێك کە پێوەندی هەیە بە ژیانی‌یەوە ، ئەوە بوو کە توانیمان بەهۆی ئەم بۆچونەوە سەربەخۆیی سیاسی وەربگرین‌و ئەوە بوو کە کەوتینە شەڕێکی گەرم لەگەڵ کۆمپانیاکانی نەوتی بێگانە بۆ ئەوەی سەربەخۆیی سیاسی پتەو بێت لە رێگای سەربەخۆیی ئابووری‌یەوە هەروەها یەکێك لە کێشەکانی عیراق ئەوە بوو کە هێزە نیشتمانی‌یەکان پەرت‌و بڵاوبوون‌و پێویستیان بەیەك گرتنەوە بوو ئەمەش لە دامەزراندنی بەرەی نیشتمانی‌دا پێك‌هات .

گرنگترین کۆسپ ئەوە بوو کە چارەسەری مەسەلەی کورد بکرێت تا میللەتی کوردیش بتوانێت بەشداری لە ئاوەدان‌کردنی وڵاتدا بکات‌و بتوانێ زاڵ‌ببێ بەسەر گیروگرفتەکانی خۆیدا چونکە بەراستی ئەم پارچەیە لە گەلی عیراق دەوری هێزێکی سستی بوو لە ماوەی رابوردوواو دوژمنەکان توانی‌یان کە ئەم مەسەلەیە بکەنە دەرگایەك بۆ هاتنە ناو وڵات‌و ناکۆکی‌ی تیا بڕوێنن ، بەڵام ئەوە بوو بەیانی ئاذاری ساڵی ١٩٧٠ دروست بوو باشان لە ساڵی ١٩٧٤دا ئۆتۆنۆمی جێ‌بەجێ کرا ئەمەش بۆ یەکەم جار توانی چارەسەری مەسەلەی کورد بکات بەشێوەیەکی بنەڕەتی‌و دەتوانم بڵێم کە میللەتی کورد وای لێ‌هات بتوانی ئەرکە نیشتمانی‌یەکانی سەرشانی خۆی جێ‌بەجێ بکات . بەراستی ئێمە ناتوانین ئەو هەموو دەستکەوتە مەزنانەی شۆڕش باس بکەین چونکە کاتێکی زۆری دەوێ بەڵام بەکورتی ئەڵێن شۆڕش ١٧ گەلاوێژ توانی دەستەڵانی گەلی عیراق بچەسپێنێ‌و کۆمەڵ پێش بخا . ئێستا دەتوانم بڵێم کە گەیشتوینەتە پلەیەکی بەرزی سەرکەوتن . ئینجا دەڵێن تواناى هەر میللەتێك لە کاتی تەنگانەدا دەردەکەوێ‌و هەروەها سەربەخۆیی‌و بوونی سەربەستی بوو وای کرد گەلی عیراق بتوانێ چوار ساڵ بەرگری شەڕێکی گەورەی وەك‌و شەڕی نێوان ئێمەو ڕژێمی کۆنەپەرستی ئێرانی بکات ، بەراستی ئەم گەلە ئامادەیە کە بەردەوام بێ لەسەر خۆراگرتن چونکە بەرگری کردن لە دەستکەوتەکانی خۆی دەکات‌و بەرگری لە مافی خۆی دەکات بەشێوەیەکی روون‌تر بەگری لە شۆڕش بەرگری‌یە لە مێژوو و بەهای داهاتووی ئەم وڵاتە هەڵسەنگاندەش ڕاستە لە کاتێکدا کە دەبینین گەلی عیراق بەکوردو عەرەبەوە بەژن‌و پیاوەو هەموو چینەکانی‌یەوە بەرگری لە وڵاتی خویان دەکەن لە جەنگی رەواماندا لە قادسیەی صدامدا .

— چۆن دەستکەوتەکانی گەلی کورد هەڵدەسنگێنن ؟

● بە قەناعەتی خۆم یەکەمین جارە گەلی کورد بەم جۆرەو بەم فراوانی‌یە داواکاری خۆی وەربگرێن‌و هەست بکات کە هاووڵاتی‌یەکە وەك ئەوانی ترو هەست ئەکات‌و بڕوای هەیە کە شۆڕشی ١٧ گەلاوێژ شۆڕشی خۆیەتی‌و یەکەم جارە بەم جۆرە پشتی ڕژێم دەگرێت‌و بەرگری لێ دەکات چونکە بەرگری لە ئۆتۆنۆمی‌یەکەی خۆی دەکات‌و مان‌و نەمانی بەستراوە بەمانەوە ، گەلی کورد قەناعەتی وایە کە تەنیا ئەم شۆڕشە بوو ئەم مافەی گەلی کوردی بەدی هێناو هەر ئەم شۆڕشەش بەرگری لەم مافە ڕەوایە دەکات‌و دەپارێزێت‌و بەرەو پێشکەوتنی دەبا ، یەکەم جارە لە ناوچەی کوردستاندا ئەم هەموو ئاوەدانی‌یە دەکرێت‌و کورد بەم جۆرە پێش‌دەکەوێت ، رۆژ بە رۆژو ساڵ بە ساڵ دەبینین کە ئەم ناوچەیە بەرەو پێش دەڕوات‌و وابزانم شتێکی روونە کە ئەڵێن یەکەمین جارە نەخوێندەواری لە ناو کوردا نەماوەو کرێکاری کورد ئیشی هەیەو جوتیاری کورد ئەرزو ئاوی خۆی هەیەو هەموو دەرگایەك کراوەتەو بۆ قوتابی کورد کە خۆی پەروەردە بکات‌و بەرەو پێش تر بڕوات‌و خزمەتی خۆی‌و ناوچەکەی خۆی بکات‌و خزمەتی عیراق بکات .

لە کاتێکدا بارو دۆخی میللەتی کورد لە جێگاکانی تردا دەبینین باش تێ‌دەگەین کە شۆڕشی ١٧ی گەلاوێژ چی کردوە بۆ گەلی کورد لە ناوچەی کوردستانی عیراقدا . دەبێ ئەوەش لە بیر نەکەین کە ئەم شۆڕشەو دەستکەوتەکانی لە ژێر سایەی سەرەکی بەڕێز صدام حسین بەدی هاتوەو دەپارێزرێت .

جا بە بۆنەی ساڵی پێنجەمی ڕابەرایەتی سەرەکی فەرماندە صدام حسین لە موقعی هەرپێشوەی سەرکردایەتی حزب‌و دەوڵەت ، گەرمترین سڵاوو ڕێزم هەیە بۆ هەڤاڵی تێکۆشەر صدام حسین کە بیرو باوەڕو تاقەت‌و تواناو ژیانی خۆی تەرخان کردوە بۆ خزمەتی گەلی عیراق بەتێکرایی . سڵاوێکی گەرم بۆ ئەو هەڤاڵانەی کە بەدڵ هاوکاری‌یان کردوە لەگەڵ سەرەکی خۆشەویست بۆ ئەوەی ئەم پرۆگرامانە بکەنە ئەم ڕادەیەو ڕێزم بۆ ئەو شەهیدە نەمرانەی کە گیانی خۆیان کردە قوربانی شەرەف‌و کەرامەتی ئەم گەل‌و وڵاتە . لە کۆتاییدا ئەڵێم بڕوامان هەیە بەسەرکەوتنی خۆمان بەسەر هەموو دوژمنێك‌و ناحەزێك چونکە توانیومانە بناغەیەکی قوڵ دامەزرێنین بۆ کاروانی خۆمان بەسەرکردایەتی سەرەك هەڤاڵ صدام حسین .

Institut kurde de Paris

لە ئەمیندارێتی گشتیی کشتوکاڵو چارەسەرکردنی کشتوکاڵ:

بەسەرکردنەوەیەکی پڕۆژەکانی خزمەتگوزاری و کشتوکاڵ

ئەمیندارێتی گشتیی کشتو کاڵو چارەسەرکردنی کشتوکاڵ بەردەوامە لە پێش‌کەش کردنی چەندان لایەنی خزمەتگوزاری کشتوکاڵیو نواندنی هەوڵو تەقەللا بۆ پەرەپێدانی باری کشتوکاڵو بەرهەم .. بۆ دیارخستنی دیارترین ئەو پێشکەوتنەو بەرهەمی فراوانی ئەم ئەمیندارێتی بە چاومان بەبەرێز دوکتۆر حمید احمد ئەمینداری گشتی کەوتو لە وەڵامی پرسیارێکدا دەربارەی بەرهەم ووتی :

ناوچەی ئۆتۆنۆمیی کوردستان پڕە لە بەرهەمی کشتوکاڵیو ئەمبندارێتی کشتوکاڵ نەخشەیەکی فراوانی هەیە بۆ ئەم مەبەستە بە تایبەتی لەم چەند ساڵەدا کە لە پانتایی‌دا پێویستە ٢٦١٦٦٠ رۆتم بەرهەم بێنێ لە بەرهەمی هاوینەداو ٥٩٠٠٠ دۆنم تووتنو ٤٥٠٠٠ دۆنم تەماتەو ٦٦٠٠ دۆنم برنجو چاندنی پانتایی ٢٧٤٣٦٨٤ دۆنم بەرهەمی زستانە .. ئەمەی دووایش وەرزی زستانی ١٩٨٤–١٩٨٥ دەگرێتەوە .. لەوانەش چاندنی ١٧١٧٤٠٣ دۆنم گەنمو ٨٨٣٢٨٨ جۆ.. سەرباری ئەو خزمەتگوزارییەی لە بواری رووەکی و ئاژەڵدارییەوە پێش‌کەش دەکرێت .

● مامۆستا دیارترین پرۆژەی کشتوکاڵی لە ناوچەکەدا چییە جێبەجێ کرابێ ؟

— لە سەرووی هەمویانەوە پرۆژەی ئاوەدێریی دەشتی هەولێرە بە پانتایی ٤٠٠٠ دۆنم لە قۆناغی یەکەمو دووەمداو هەڵکەندنی ١٠٢ بیر هەموو پێداویستییەك بۆ جێبەجێکردنیان تەرخان کراوەو چەندان پارچە زەوی بەسەر جوتیارانی ئەو ناوچانە دابەش کراوە ..

پرۆژەی گرینگی دووەم پرۆژەی دێمی عەنکاوەیە کە بریتییە لە ٢٠٠٠٠ دۆنمو بۆچاندنی گەنمو جۆو گرنگیی پرۆژەکە لەوەدایە رێگای نوێی تیا بەکار دێ بۆ بەهێزکردنی زەویو زیادکردنی بەرهەمو مسۆگەرکردنی ئالیکی ئاژەڵ لەوانەیە لەم پرۆژەیە لە ناوچەی تریش‌دا بکرێتەوە ..

سەرباری ئەوەی کە پرۆژەی ئاسکی کەلەك دەست بە کارکردن دەکا .

● ئەی بەرهەمی ئاژەڵداری ؟

— ناوچەی کوردستان لەم بارەوە دەوڵەمەندەو ئاوو هەوای گونجاوی هەیە بۆ ئەم مەبەستەو چەندان ئاژەڵی هەیە بە تایبەتی مەڕومالاتو چێڵو پرۆژەی بەرفراوان هەیەو بەم شێوەیە دابەش کراوە :

هەولێر: ٣٠ — ٢٤١، دهۆك: ١١ — ٧١ ،
سلێمانی: ١١ — ٦٩ ،

بە گوێرەی نەخشەی ناوچەکە بۆ بەرهەم هێنانی بەرهەمی ئاژەڵداری لەم ماوەیەدا مۆڵەتمان داوە بەوەی کە پرۆژەی جوجوڵەی گۆشت لە سلێمانی بە توانای ١٥٠٠٠٠وا جوجەڵە لە هەنگاوی یەکەمداو پرۆژەی ٦٠٠٠٠ مریشك و قەڵەو بوونی گۆلێ بە توانای ١٥٠و؟

چەندان پرۆژەی تر لەوانەش بەر فراوان بوونی پرۆژەی لە وەرگا لە ناوچەی باکووردا چونکە ناوچەکە لەم لایەنەوە بەرهەمی زۆرە.

● دیارترینی ئەو خزمەتگوزارییانە و لایەنی پەرەسەندن لە پێشکەش کردنیان چین ؟

— سێ دەستەی کشتوکاڵی لە ئەمیندارێتی ئەبێتەوە کە سەرۆکایەتی کشتوکاڵییە لە هەولێرو دهۆكو سلێمانیو چەندان مەڵبەندی چاندنو چاکردنی تووتنو لقی ئاو .. کە هەموو جەشنە خزمەتگوزارییەك پێش‌کەش بە کەرتی کشتوکاڵی دەکات لە مسۆگەرکردنی پێداویستی جۆراوجۆر .. لە رووی لە ناوبردنی نەخۆشیو گیروگرفتی رووەكو ئاژەڵو پێش‌کەش کردنی هەموو رێو شوێنێکی کشتوکاڵ بۆ جوتیاران لە نێوان ئەو کۆڕو کۆبوونەوانەی لەم بارەوە سازدەکرێن .. لە نەخشەیەشدا بیر لەوە کراوەتەوە کە ئەم لایەنە خزمەتگوزارییانە مەودایان فراوانتر بکرێ ، لەوانە دارستانی دەستکردو چاندنی رێگای گەشتو گوزاریو کەڵك وەرگرتن لەو شوێنانەی دەشێن بۆ چاندن ..

شێرزاد عبدالرحمن
لقی هەولێر

ئەمینداری گشتی کارگوزاری خانووبەرە بۆ « هاوکاری » دەدوێ:

بنیات نان

هەموو سوچێکی کوردستانی گرتۆتەوە

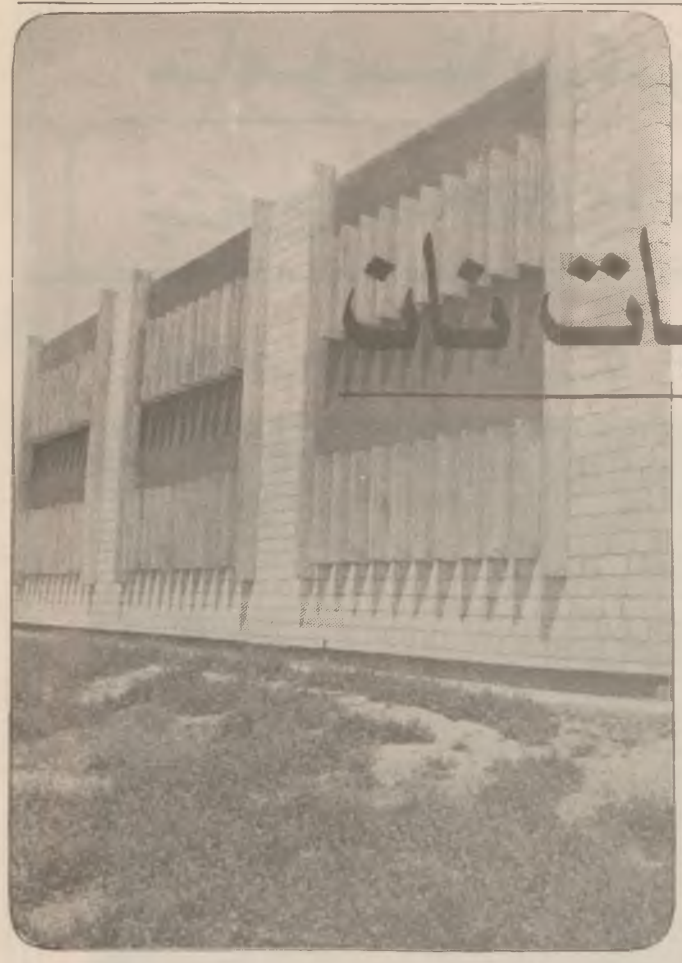

ئەمیندارێتی گشتیی کارگوزاریو خانوو بەرە ، نموونەیەکی زیندووی پێشکەوتنو بیناکاریو بەخشَشە بۆ بەرزبوونەوەی ئاستی گەشەسەندنو پەرەپێدان کە لە هەموو لایەکی کوردستاندا ئەدرەوشێتەوە .. دەستی بنیاتنان بەردەوامە هەموو سووچێکی گرتۆتەوە بۆ دەرخستنی ئەم لایەنە رووناکەش چوینە دیدەنی بەرێز مامند معروف دزەیی ئەمینداری گشتیی‌و لە وەڵامی کۆمەڵێك پرسیاردا دەربارەی گرینگترین نەخشەو پرۆژەی پەرەپێدان ووتی :

پرۆژەکانی ئەمێندارێتی دابەش کراوە بەسەر هەر سێ پارێزگاو ناوچەکانیو بریتییە لە چەندان لایەن لە دروست‌کردنی دامو دەزگاو قوتابخانەو باخچەی منداڵانو رێگەو بانو .. تاد بۆ نموونە لە شاری هەولێردا بە گوێرەی نەخشەی وەزارەتی نەخشەکێشانو خواستی سەرکردایەتی لە پێناو پێشکەوتنی ناوچەکە سەرباری جەنگی رەوامانو لەمەشدا کارگێڕانی ئەم ئەم ئەمانەتە گەورەترین تاقیکردنەوە دەبینو زیاتر لە هەموو کاتێك تەقەللا دەنوێنن .. لە ساڵی رابردووداو لە نیوەی یەکەمی ئەمساڵ ٦٩ پرۆژەی گەورە هاتۆتەکایەوە کە بریتییە لە خانووی حەسانەوەو نەخۆشخانەو خانووی دادوەریو یاریگەی منداڵان. هەروەها لە پارێزگای هەولێردا هۆڵێکی داخراو بۆ کۆبوونەوەو کۆنگرەبەستن کراوەتەوەو پرۆژەی کارگەی چاك‌کردنەوەی کەلوپەلی هەمەجۆرو بینای پۆلیسی هەولێرو بارەگای یەکێتیی نووسەرانو یەکێتی قوتابیو لاوانو مەڵبەندی تەندروستی لە زابی‌نوێ لەگەڵ دوو خانووو بینای بەڕێوەبەرایەتی کارگوزاریو چەندان پرۆژەی‌تر لە ناوچەکانی خەلیفانو شەقڵاوەو کۆیەو حەریرو ناوچەی‌تر کراوەتەوە ..

● دەربارەی دیارترین پرۆژەی شاری سلێمانی بەرێزی ووتی :

لە شاری سلێمانی‌دا دەستی ئاوەدانی بەردەوامەو پرۆژەکان تەنیا ئەم ئەمانەتە بەجێ‌ی ناهێنن بە شێوەیەکی خێرا پرۆژەکان لەم ماوەیەدا کە باسمان لێ‌کرد بریتییە لە یاریگەی فراوانی وەرزشیو مەڵبەندی ئامادەکردنی خواردەمەنی کە هەمان پرۆژە لە هەولێریش جێبەجێ کراوە ، کردنەوەی مەڵبەندی لاوانی سلێمانیو خانووی مامۆستایانو مەڵبەندی دادوەرانو خانووی دادوەران لە شاربازێرو کازێرەو دەربەندیخان و کەلارو نەخۆشخانەیەك لە شاربازێر و بەشی ناوخۆیی لە سلێمانیو گۆرەپانی وەرزشیو بەڕێوەبەرایەتی کارگوزاری سلێمانیو مەڵبەندی تەندروستی لە سەنگاو .. تاد ، کە ملیۆنەها دیناریان تێچووە .

● شاری دهۆکیش لەم ماوەیەدا چەندان پرۆژەی ئاوەدانکاری تێدا هاتۆتە کایەوە ، بۆ دەست نیشانکردنی ئەم لایەنە مامۆستا مامند ووتی :

پرۆژەکانی دهۆکیش دابەش‌کراوە بەسەر هەردو لایەنی ناو پارێزگاو قەزاو ناحیەکانیو دیارترین ئەو پرۆژانەی لە ساڵی‌رابردوو هاتۆنەتە دی :

خانووی لاوانو مەڵبەندی نوێی فریاکەوتن ئامۆزگای پەككەوتەکانو کەرتی ناوخۆییو باخچەی منداڵانو مەڵبەندی تەندروستیو خانووی دادوەریو هەندێ پرۆژەی‌تر لە سەرسەنگ وزاخۆ . .

● بەڵام سەرباری ئەو تەقەللایە ، ئەمیندارێتییە کە بەردەوامە لە کارکردن بۆ تەواوکردنی دەیەها پرۆژەی خزمەتگوزاریو ئاوەدان بوونەوەو بنیاتنان بەرێزی لە گەشتێکی بەسەرکردنەوەی ئەو پرۆژانە لە هەر سێ پارێزگادا ووتی:

لە هەولێردا پرۆژەی یانەیەکی وەرزشیو کۆمەڵی دادوەرانو بارەگای هەرەوەزی جوتیارانو یاریگایەکی تایبەتیو زیاتر لەسەد شوقەی هاووڵاتیانو مەڵبەندی تەندروستی لە هەولێر .

لە دهۆکدا کار بەردەوامە لە بەجێ‌هێنانی چەندان پرۆژە ، لەوانەش : بەڕێوەبەرایەتی گشتی پەروەردەی دهۆكو یەکێتی نووسەرانی کوردو بەڕێوەبەرایەتی تاپۆو مەڵەوانگایەکی هاوینەو بینای دادوەریی سەرسەنگو نەخۆشخانەیەكو یەکێتی لاوانو قوتابیانو دانیشگای ئیسلامیو خانووی پزیشکەکانو هەرەوەزی جوتیارانو نەخۆشخانەیەکی نوێ لە شاری زاخۆ . .

لە سلێمانی پرۆژەکان ئەمانەن پرۆژەی یەکێتی قوتابیانو لاوانو یەکێتی نووسەرانو پەروەردەی سلێمانیو مەڵبەندی تەندروستی لە بازیانو بەڕێوەبەرایەتی فریاکەوتنو بەشی ناوخۆییو یانەیەكو کتێبخانەیەك بۆ کرێکاران هەموو ئەو پرۆژانەش لە ماوەیەکی کەمدا کرێکارانو کارگێڕان لەم ئەمانەتە بە شێوەیەکی بەردەوامو بێ پچڕانەوە دەی‌نوێنن لە پێناو گەشانەوەی ناوچەکەو بنیاتنانو گەشەپێدانی بەردەوام .

لقی هەولێر : شێرزاد عبدالرحمن

لە سلێمانی

پیرۆزبایی یادی شۆڕشی سەرکەوتومان

لە بیرەوەری شانزەساڵەی شۆڕش ١٧–٣٠ تەمموزی پیرۆزدا رۆژنامەی‌هاوکاری چەندان کارتی پیرۆزبایی کۆکردوەتەوەو بەخوێنەرانی خۆی ئاشنا دەکات .

● پێشەکی کاك فائق‌طاهر رشید سەرەکی یەکێتی نەقابەکانی کرێکارانی‌سلێمانی‌وتی :

بەناوی چینی کرێکارانی‌زەحمەت کێشانی پارێزگای سلێمانیەوە گەرمترین سڵاووڕێز ئاراستەی سەرکردەی ئەم شۆڕشە سەرەکی‌فەرماندە صدام حسین دەکەین‌و بەناوی خۆمانەوەهەر لەم بیرەوەریەدا بەڵێن‌و پەیمان دوپات دەکەینەوە کەلەسەر ئەو رێچکەیەی بۆمان نەخشێنراوە بەردەوام‌بین‌و زیاتر هەوڵی چاکت کردن‌و زیادکردنی بەرهەم‌بدەین بۆ پاڵپشت گرتنی باری ئابوری وڵاتەکەمان لەجەنگی رەوامان‌دا دژی فارسە رەگەز پەرستەکانی‌قوم‌و تاران کە دەیانەوێ خوێنی گەلانی عێراق‌وئێران بۆ رەزامەندی گەورە پیاوانی خۆیان برێژن‌و‌دیسانەوە دەیسلەمێنین کە تێکرای چینی کرێکارانی‌پارێزگای سلێمانی ئامادەی تەنها فەرمانێکی‌سەرکردایەتیە بۆ روکردنە بەرەکانی جەنگ .

پاشان وتی :

ئەوەی زیاتر وا دەکات لە ئێمەی کرێکار کە ئەوەندە سوربین لەسەر هەڵوێستی دیاری‌کراوی خۆمان ئەوەیە کە سەرباری تێکرای دەستکەوتەکانی گەلی عێراق چینی کرێکاران چەندان دەستکەوتی تایبەتی خۆی هەیەو ئەمەش هەر لە بناغەدا وای کردوە کە لەیەکەم هەڵهاتی تیشکی خۆری شۆڕشی ١٧–٣٠ تەمموز ئەم چینە زەحمەت کێشە چاوی بڕواو باوەری خۆی بۆ بکاتەوەو هەر لەو ساتەوە خۆی بەئێشك گرن ئەم دەستکەوتانەو تێکران دەستکەوتەکانی تر گەلی عێراق بزانێ .

● کاك اسماعیل حمە سور سەرەکی یەکێتی نیشتمانی قوتابیانو لاوانی سلێمانی وتی :

لە بیرەوەری ئەم شۆڕشە مەزنەی گەلو نیشتمانی عێراقدا سەرەتا بەناوی بەرەی قوتابیانو لاوانی شارەکەمانەوە ، شاری سلێمانی لە ناخی دڵمانەوە هاوبەشی ئەم جەژنو بیرەوەریە دەکەینو داواکارین لە بەزدانی مەزن کە رابەرداری سەرەکی خۆشەویستمان کاك صدام حسین بێتو پاداشتی چاکەی خۆبەخت کردنی بداتەوە کە توانی چرای روناکی هەموو لایەنەکانی پێشکەوتن لە عێراقدا هەڵبکاتو تێکرای ناوچەکانی ئەم وڵاتە بەبەکسانی رۆشن بکاتەوە . گەوەی شایانی‌ باسە لە لایەن چینی قوتابیانو لاوانی شارەکەماتەوە بەچەندان چالاکی جۆر بەجۆر هاوبەشی ئەم بیرەوەریە مەزنە دەکەینو لەوانەش سازکردنی پێشانگەی وێنەی فۆتۆگرافیو بڵاوکراوەی سەر دیوارو پۆستەرو سازکردنی چەند پاڵەوانێتیەکی وەرزشیو مەهرەجانی گۆرانیو مۆسیقاو سرودی نیشتمانی .. هتد

● کاك فؤاد کریم لێپرسراوی پێشرەوانی پارێزگای سلێمانی وتی :

شان بەشانی برا قوتابیو لاوەکانی شارەکەمان بەناوی پێشرەوانو نەوجەوانانی شارەکەمانەوە وبەبۆنەی جەژنەکانی تەمموزی پیرۆزە سەرباری پیرۆزبایی خۆمان بەڵێن دووپات دەکەینەوە کە دەبێ ئەو دروشمە لەسەر شانی ئێمە بچەسپێنرێ کە دەڵێ پێشرەوانو ناوجەوانان هیوای دوا رۆژنو ئەو زەمینە شی کە ئەمرۆ لە هەموو زەمینەکانی تر تەخت تر پێت بۆ سەلمانی ئەم راستیە بەرەکانی جەنگی بەرگری کردنی خاکی نیشتمانی عێراقە دژی ئێرانیە تەماعکارەکانو تائێستاش چەندان جار ئەم هەڵوێستەمان بەکردەوە سەلماندوەو ئێستاش لە پێشتر زیاتر ئامادەین کە دوبارەو هەزار بارەی بکەینەوە .

● پاشان کاك لطیف محمد امین سەرەکی لقی یەکێتی هەرەوەزی جوتیاراتی :

سلێمانی وتی شۆڕشی ١٧–٣٠ تەمموز کە بریتییە لە شۆڕشێکی جەماوەری بۆیە لەم بیرەوەریەیدا ئێمەی چینی جوتیاران چینی بەرهەم هێنەر پێشەکی گەرمترین جەژنە پیرۆزە ئاراستەی سەرەکی فەرماندەمان کاك صدام حسین دەکەینو تیایدا بەڵێن مۆردەکەینەوە کە ئێمەی جوتیار لە کوردستانی عێراقدا وبە شێوەیەکی تایبەتی تر لە پارێزگای سلێمانیدا لە بەر ئەوەی شۆرش .. شۆڕشی چینی زەحمەت کێشانە بۆیە دەڵێین بەدڵو گیان ومالو سامان ئامادەین لە چاومان زیاتر ئەم شۆڕشەو دەستکەوتەکانی بپارێزین چونکە لەوەتەی چینی جوتیار هەیە کە لەگەڵ یەیدا بوونی ژیان‌دا خۆی لەگەڵ زەویی وزارا دۆزیوەتەوە تا ئێستا هیچ یاساو رژێم ودەسەلاتێکی وەکو شۆرش ١٧–٣٠ تەمموز نەبینیوە کە ئەوەندە بە تەنگ کێشەکانیەوە بێت بۆ پێویستە لەسەر تێکرای چینی جوتیارانو چینەکانی تریشی کۆمەڵ دوو ئەوەندەو هەزار ئەوەندە بە تەنگی شۆرشو سەرکردەی شۆرشەکەوە هەڤاڵی تێکۆشەر (صدام حسین)بنو هەر لێرەشدا بە توندی هەرەشە لە خەونە ترشاوەکانی رژێمی ئێرانی دەکەینو ئاگاداریان دەکەیتەوە کە چینی جوتیارانیش هەروەکو تێکرای چینەکانی تری کۆمەڵ ئامادەی روکردنە بەرەکانی جەنگە بۆ سەرکوت کردنی هەر سەرەتاکیەك کە سنورە دەکرێتە سەرخاکمان .

Institut Kurde de Paris

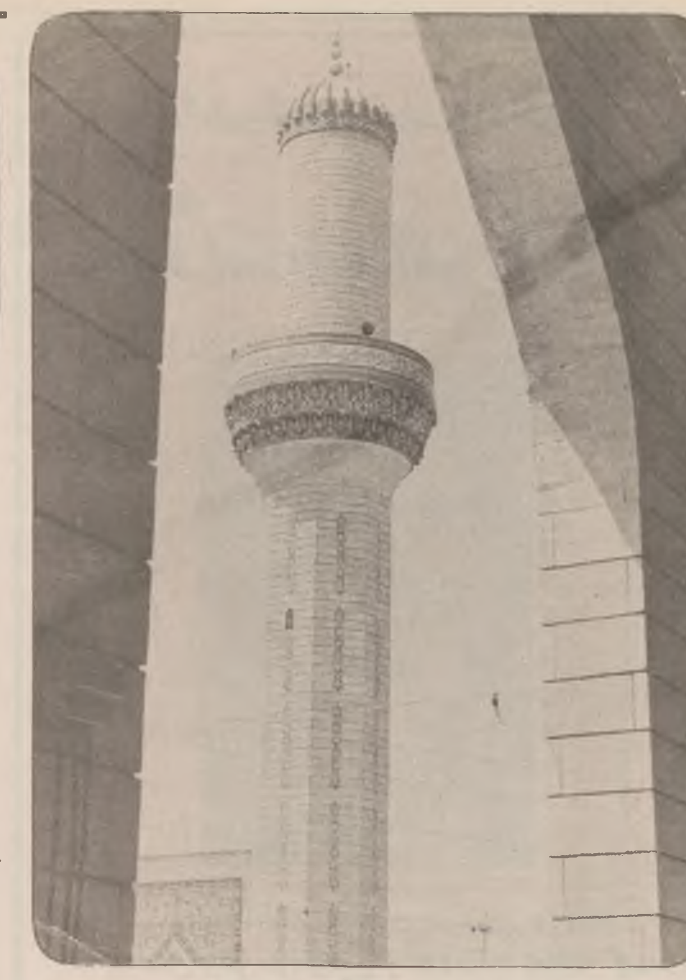

بایەخدان بە پیاوە ئاینی و شوێنەکانی خواپەرستی زیاتر خۆی دەنوێنێ

لە یادی (١٦) ساڵەی بەرپابوونی شۆرشی ١٧ی گەلاوێژی مەزندا لە ئەمانەتی ئەوقاف :

● ئاشکرا بەسەرکردایەتی حزب و شۆرش لە سەرووی هەمووشیانەوە سەرەکی خۆشەویست هەڤاڵ صدام حسین بایەخێکی تەواو دەداتە پیاوانی ئاینی و شوێنەکانی خواپەرستن . بەڵگەش ئەو بریار و راسپاردانەیە کە لەم بوارەوە بڵاوکراوەنەتەوە . .

بێگومان ئەمینداریتی گشتی کاروباری ئەو قاف لە ناوچەی کوردستاندا بێبەش نەبووە لەم بایەخ پێدانە لە ژێر تیشکی ئەم راسپاردانە دەورێکی گرنگی گێراوە ،.. بەردەوامیشە لەم ئەرکەی کەوا کەوتۆتە سەرشانی ..

لە بیرەوەری (١٦) ساڵەی بەرپابوونی شۆرشی ١٧-٣٠ی گەلاوێژی پیرۆز چاومان بە ئەمینداری گشتی کاروباری ئەوقاف مامۆستا (بەشیر عبدالرحمن ئەتروشی) کەوت لە ئەنجامدا ئەم چەند پرسیار و وەڵامە هاتەکایەوە .

پ - چۆن کاروانی ئەمینداریتی بەکەتان لە سایەی (١٦) ساڵ بەسەر بەرپابوونی شۆرشی ١٧-٣٠ی گەلاوێژی پیرۆز هەڵدەسەنگێنن ؟

و - ئەو فەزلە لە بیر ناکرێت بەرامبەر بە هەڵگیرساندنی ئەم شۆرشە بۆ گەلی عیراق بە گشتی و بۆ گەلی کورد بە تایبەتی ..بەر لە شۆرش مەلای قورئان خوێن وەك (فەردێك) لە عیراق لە ژێر باری ستەم و بێدەرامەتی دەژیا . .یان با راستەوخۆ بڵێین بە زەکات دەژیا ، لە لادێکاندا بە خۆرایی و بە هەژاری وەکو ئێستا ئەرکی ئاینی خۆی بەجێدەهێنا ، بەڵام دوای ساڵی ١٩٦٨ واتە لەگەڵ هاتنەکایەی ئەم شۆرشە مەزنە ژیانی هەموو گەلی عیراق بەرەو خۆشبەختی و بەختیاری هەنگاوی نا .... باری دەرامەتی و بایەخدان بە دروستکردن و نۆژەنکردنەوەی شوێنەکانی خواپەرستن و برینەوەی مووچەی چاك بۆ مەلاکان ئەمە گۆڕانێکی زۆرباشی بەسەر ژیانی مەلاکان هێنا.. جا با بڵێم کە شۆرش هەر لە یەکەم هەنگاوەوە تەئسیرێکی بنەرەتیی هەبووە لەسەر پیاوانی ئاینی و دوای دامەزراندنی دەزگاکانی ئۆتۆنۆمی کوردستانیش زیاتر ..ئەمەش ئێمە بە دەسکەوتێکی گەورەی دەزانین ... بایەخدانی شەخسی سەرەکی خۆشەویست صدام حسین لەبیر ناکرێت و شوێنێ تایبەتی خۆی گرتووە لەناو دڵی پیاوانی ئاینی خوا بیپارێزێ ...

پ- ئەمینداریتی ئەوقاف گەلێك پرۆژەی بنیات ناوە و بەردەوامیشە ... ئایا سەرەرای باری جەنگ بەردەوامن لەم پرۆژانە ..؟

و - مەسەلەی جەنگ دژی رژێمی ئێرانی هیچ تەئسیری نەکردۆتە سەر رێرەوی کارکردنمان لە هەموو بارێکەوە ، چونکە بە پشتیوانی خوا عیراق هەمیشە سەرکەوتووە ئەمەش دەگەرێتەوە سەر دڵی پاکی ئێمە ... ئێمە لە سەرەتاوە تاکو ئەمرۆ ئاشتیمان ویستووە و هەموو کاتێك رقمان لە رژانی خوێنی موسلمانان بووە .. پرۆژەکانی ئەمینداریتی ئەوقاف لە هەموو ناوچەی کوردستاندا وەك جاران بەردەوامە ، چونکە پشت لە هەموو شتێك بکرێت نابێ شوێنەکانی خواپەرستن پشتگوێ خرێ .. گرنگ جەنگ هیچ کارێکی نەکردۆتە سەر رێبازی کارکردنمان .

پ- مامۆستا چۆن دەروانن ئەم کارە ناڕەوایانەی رژێمی ئێران لە بۆردومانکردنی شار و لادێکانمان و کوشتنی منداڵ و ئافرەت و پەککەوتە ؟

و - پێغەمبەر درودی خوای لێ بێ هەموو جارێك بە سەرکردەکانی رادەگەیاند کە دەچوونە (غەزایێ) نەکەن پیرو منداڵ و پەککەوتە بکوژن داری سەوز نەبڕن ..کەواتە کوشتنی ئەم بێخەتایانە تاوانێکی زۆر گەورەیە ، بۆردومانکردنی شار و لادێکانمان وامان لێدەکات زیاتر رقمان لەم رژێمە ببێتەوە ، ئەم کارە ناڕەوایانە بەرای من دوورە لە ئینسانێك کە باوەڕی تەواوی بە ئاینی موسلمانێتی بەوە هەبێ .. نەخێر من بە کارێکی (کفربازی) ئەم تاوانە لە قەڵەم دەدەم .

پ- دواجار شتێکتان نیە بەم بۆنە پیرۆزەوە .. ؟

و - لە ناخی دڵەوە لە خوا دەپارێینەوە کە سوپای نەبەزمان سەر بخات ،چونکە ئێمە هەمیشە لەگەڵ ئاشتیداین لە هەمان کاتدا داوا دەکەین کە خوا رابەری گەلمان هەڤاڵ صدام حسین بپارێزێ .. ئیتر سوپاستان دەکەم ..

ناظم دڵبەند
لقی هەولێر

لە ئەمانەتی کاروباری کۆمەڵایەتی :

باری تەندروستی و کۆمەڵایەتی گۆڕانکاریەکی فراوانی پێوەدیارە

● کارتێکی جەژنانە ..

لە یادی (١٦) ساڵەی بەرپابوونی شۆرشی ١٧ی گەلاوێژی مەزندا .

- ئەمانەتی گشتی کاروباری کۆمەڵایەتی لە ناوچەی کوردستاندا وەك هەموو دەزگاکانی ئۆتۆنۆمیی تر لە ساڵی ١٩٧٤ چاوی هەڵهێناو کەوتە نواندنی گورج و گۆڵی خۆیەوە شۆرش بۆی بووە گەورەترین هۆ بۆ پێشخستنی ..

سەرەرای جەنگی ڕەوامان دژی رژێمی ئێرانی ئەم ئەمانەتە بەردەوام بوو ،بەڵکو زیاتر کەوتەکار ، چونکە لە هەموو قۆناغێك زیاتر پێویستە ئەمرۆ ئەم ئەمانەتە دەوری سەرەکیی خۆی ببینێ ...

جا لەم یادە پیرۆزەدا بە دیداری دکتور عبدالرزاق شهاب دباغ ئەمینداری ئەمانەتەکە ئاشنا بووین و کەوتینە گفتوگۆ ..

● باری تەندروستی .

بەرێز ئەمینداری گشتی دەربارەی ئەمرۆی باری تەندروستی لە ناوچەکەدا قسەی بۆ کردین و وتی :-

هەموو خەستەخانەیەك لە عیراقدا ئەمرۆ جۆرە خاسیەتێکی وەرگرتووە ئەویش بایەخدانی زیاتر بە نەخۆش و پاك و خاوێنی . چونکە بەرای من دەبێ ئەمە بە مەسەلەیەکی ویژدانی بژمێردرێت بۆیە سەرەکی بەرێز هەڤاڵ صدام حسین زۆر بەتەنگ باری تەندروستیی هاووڵاتیانە ئەمە بووە هۆی ئەوەی کەوا ئامێری تازە و کەلوپەلی پزیشکی بخرێتە خەستەخانەکانەوە بۆ ئەوەی ئەم کارە سەرکەوێ .. لە بیرت نەچێ ئەو ئەمانەتەی ئێمە ئەرکێکی مرۆڤایەتی گەورەی لەسەر شانە ئەویش ژیانی انسانە ..

هاووڵاتیانەوە کە بەم شێوە تەکنیککاری بەو کادیرە پێشکەوتوانە بێتە ئەنجام .. دەتوانین بڵێین لە ئێستاوە سەختترین نەخۆشی لەم خەستەخانەیەدا چارەسەر دەکرێ ..بە ئاواتین کە هەموو لایەك جوانکاری و پاك و خاوێنی ئەم دەزگایە بپارێزن ، چونکە ئەمەماڵی گەلە ...

● پرۆژەی کۆمەڵایەتی .

مامۆستا عبدالرزاق دباغ دەربارەی پرۆژەکانی ئەمینداریەتی ووتی :-

ئەمانەتی کۆمەڵایەتی توانیویەتی لە هەموو شارەکانی کوردستان بە قەزاو ناحیەو گوندەکانەوە گۆڕانێکی گرنگ بە خۆیەوە ببینێ و هاووڵاتیان لەم کارەمان دڵشادبن ، بێگومان ئەمەش دەگەڕێتەوە سەر پشتگیرکردنی سەرکردایەتی حزب و شۆرش ..

سەرەرای بارو دۆخی جەنگ کە نزیکەی چوار ساڵە رژێمی ئێران بەسەری سەپاندووین هیچ دەزگایەك لە کاروباری خۆی نەکەوتووە توانیومانە لە شارەکانی کوردستان بەردەوام بین ئیمساڵ نزیکەی (٣٧) پرۆژەمان لە پارێزگای هەولێرو (٣٩) لە سلێمانی و (٣٦) لە دهۆك بەدەستەوەیە .. ئەم پرۆژانەش بریتین لە دروستکردنی خەستەخانەو نۆژەن کردنەوەیان جگەلە چەند پرۆژەیەك کە تایبەتی بە کاوباری کۆمەڵایەتیی وەك دروستکردن یان نۆژەن کردنەوەی شوێنی پەك کەوتەکان و کەڕولاڵەکان و شوێن بۆ نەوجەوانان و گەلێك شتی تر .

● شاری پزشکی (مدینة الطب) لە هەولێر .

بەرێز دکتور عبدالرزاق دەربارەی ئەم دەزگا تەندروستییە گەورەیە دەڵێ :-

دروستکردنی شاری پزیشکی لە هەولێر بەرای من گەورەترین دەسکەوت بوو لە رووی باری تەندروستی

لە یادی (١٦) ساڵەی هەڵگیرساندنی شۆرشی ١٧ی گەلاوێژی پیرۆز وتی :-

لەم یادە پیرۆزەدا هەموولایەکمان بەڵێنی پیاودتی بۆ سەرەکی خۆشەویست هەڤاڵ صدام حسین دووپات دەکەینەوە کە هەموو کاتێك سەربازێکی بەوەفا بین بۆ ئەم رێبازە پیرۆزە هیوادارین سوپای نەبەزمان هەر لە سەرکەوتن دابێ و رێبازی پیرۆزی خۆی بگەیەنێتە هەموو لایەك و هەمیشە ببێتە گوللە بۆ ناوچاوی دوژمنان. بجەنگێ دژی مەلابەکرێ گیراوەکانی تاران ..

ناظم دڵبەند
لقی هەولێر

شۆرەشا تیرمەهێ و مللەت

هەر ژ روژا دەرکەفتنا شورەشا ١٧-٣٠ تیرمەها پێشکەفتی خواز و هەتا ئەڤرو ، رۆژ بۆ رۆژ دەسکەفتێت مەزن بو مللەتێ عیراقێ بگشتی و مللەتێ کورد بتایبەتی بێت بجه د هێن ئودسەر دوژمناتیا ئیرانی را ل سەر عیراقێ ئەڤ دەسکەفتنە راوەستیانیە و نا راوەستن چونکو ڤێ شورەشێ سەرکێشەکێ مێژوویی یێ هەی ئەو ژی(صدام حسین)ە .

ژ بەر هندێ مللەتێ مە یێ کورد هەر دەم خۆ د دەتە ڤ شورەشێ را و پارێزتناوان دەسکەفتا د کەت . ئو ل بیرهاتنا (١٦) یا شورەشامەزن مە گەریانەك بەرد دەڤەرا دینارتە ل ئاکرە داسەحکەینە سەروبەرێ وان ژی و کا چەوا سوود ژ وان دەسکەفتا وەرگرتیە . ل ناڤ بازێرێ دینارتە کو ناحیەکا قەزا ئاکرێ یە مە چاڤ پێکەتن دگەل چەند هاووەلاتیەکا کر و هندەك بسیار ژ هندەکا ژ وان کرن دا رابا خۆ بڤێ بیرهاتنێ دیار کەن .

[حجی مصطفی] مروڤەکێ سەرەیە - بازرگانە هەمی جورێت خوارنێ د فروشیت.ل بەراهیێ ئەڤی حجی گوت :

ئەز گەلەك ژ شورەشا ١٧-٣٠ تیرمەهێ رازی مە و بڤێ بیرهاتنێ ئەز سلاڤا دهێرم بۆ هەمی مللەتی و بۆ سەرەکێ خوشتڤی صدام حسێنی ئو بهە تشتەك ژ مە کێم نینە و هەمی تشت دگەهیتە مە و هەمی دەما ئەم د راوەستیانە د گەل سەرەکێ خۆ دژی زوردارا و تەماع کارا .

هەر وەسا برادەرەکێ دیمە ل وێدەری دیت مامۆستا یەك خەلکێ بەردەرەش بـونافێ وی یونس احمد بو :

ئەوی ژی سوپاسیا مللەتێ عیراقێ کر و سلاڤ گەهاندنە سەرەکێ خوشتڤی صدام حسێنی . پاشی هنگی ئەم چونیە نیڤەکا گەلی زەنتە ل ناڤبەرا دینارتە و ئاکرە و مە هلدا بەتەنەکێ چونکو مە هندەك مالێت کورد ل وێدەرێ دیتن دا سەحکەینە ژیارا وان ژی و رابا وان بڤێ بیرهاتنێ وەرگرین . دوومال ل وی ئالی بوون .

خودانا مالەکێ ژنەکابەرکەتی و پێش کێش بـو هژمارەکا زاروکا هەبوو نافێ وێ [پەریخان] بو دەمێ مە هندەك پسیار ژێ کرین دەربارا ژیارا وان د ڤی گەلی دا گوت :

ئەم هەر سال ل سەرێ هافینێ ژ گوندێ خو دهێینە ڤێدەرێ یا زەحفە . ئو ئەز بەزێ خۆ بخودان بکەین چونکو ئاڤ و چەرد لڤێدەرێ یا زەحفە . ئو ئەز و زاروکێت خۆ بهەلکەفتنا(١٦) یا شورەشا ١٧-٣٠ تیرمەها مەزن سلاڤێت گەرم د گەهینینە سەروکێ مەزن صدام حسێنی ئو هیڤیا مەئەوە کو دەستێ ڤێ شورەشێ هەر درێژ ببیت بو نەهێلانا زالما و خوین مێژا ل عیراقێ .

رمضان عیسی
لەڤی دهوك

شۆرەشا ١٧ - ٣٠ تیرمەهێ و شەرکەرێ کورد ... دسەنگەرادا

هەر وەکو ئەم د زانین کورێت مللەتێ کورد هەر ژ روژا ئێکێ یا شورەشا ١٧-٣٠ تیرمەهێ دەستێت خۆ دانە بەر شورەشێ و بەرق پێشڤە چۆن چونکو زانین ئەڤێ شورەشێ ئاگرێ بەرێ یێ کەربێ کینێ د ناڤبەرا کورد و عەرەبا دا ڤەمراند و ئەڤ شورەشە دێ دەسکەفتێت مەزن بو مللەتی بجهئینیت .

ئو ل دەمێ دەست پێ کرنا جەنگی ژ لایێ خومەینیێ کەڤنە پەرست ڤە کورێت کوردا ژی خۆ هاڤێتنە د سەنگەرێت بەرەڤانێ دا و ب مێرانی پشکداری د قادسیا صدامی دا کرن . ئو ئەڤروکە ل دەڤەرا مانگێشکێ فەوجەکا وان شەرکەرا یا بەلاڤە د بێژنێ فەوجا سڤك یا بیست ب سەروکا تیا هەڤال [ابراهیم علي حجی ملو مروری] یە . ئو ب ڤێ بیرهاتنا مەزن ئەوی و شەرکەرێت خۆ ئامادەبونا خۆ بو بەرەڤانیا شورەشێ و وەلاتی و مللەتی ئاشکەرا کر. **ئو ل سەرێ چاڤ پێ کەفتنێ بەرێز ابراهیم علي حجی ملوی گوت .**

ب هەلکەفتنا بورینا (١٦) سالا ل سەر دامەزراندنا شورەشا ١٧-٣٠ تیرمەها پیروز ئەز پیروزباهیا مللەتێ عیراقێ و مللەتێ کوردبتایبەتی د کەم و سلاڤێت گەرم بو سەرەکێ قەهرەمان صدام حسێنی د هنێرم . ئەم کە شەرکەرێت کورد ل ڤێ دەڤەرێ ئارمانجا مە پارێزتنا شورەشێ بە و پارێزتنا خەلکێ دەڤەرێ بە ئو هەتا نهە ئەم کەلەك هاریکاریێ د کەل خەلکی د کەین و نا هێلین تشتەك ژێ کێم بیت چونکو ئەو هەر مللیتێ مە نە و دڤێتن ئەم ل باشیێ بگەرین . هەر وەسا هژمارەکا دی یا شەرکەرا رایێت خۆ دیار کرن دەربارا ڤێ بیرهاتنێ .

ئێك ژ وان هەڤال (علي کوخی) بو کو ئێکە ژ سەر قولا ئەوی ژی گوت :

ئەز سلاڤا د هنێرم بۆ سەرەکێ قەهرەمان صدام حسێنی و پیروزباهیا گەلێ عیراقێ دکەم و هەر دەم ئەز دێ شەرکەر بم بۆ بەرەڤانیا عیراقا مەزن و پارێزتنا شورەشا ١٧-٣٠ تەموزا پیروز . هەر وەسا هەڤالێ شەرکەر (حسین عبد الکریم) و هەڤال (عبدالقهار جانکید) پیروزباهیا مللەتی کرن و سلاڤ بو سەرەکێ مەزن صدام حسێنی هنارتن ب هەلکەفتنا بورینا (١٦) سالا ل سەر شورەشا ١٧-٣٠ تەموزا مەزن .

رمضان عیسی
لەڤی دهوك

Institut Kurde de Paris

Institut Kurde de Paris

وتەی لاپەرە :

شۆرش و رۆشنبیری کوردی

هەمووان دەزانین ، کە بزوتنەوەی رۆشنبیری گەلی کوردمان، لە هیچ رۆژگاریکدا ،وەك رۆژگاری دوایی بەرپا بوونی شۆرشی ١٧–٣٠ تەمووزی مەزن گەشە و رووناکی سەربەستی بەخۆیەوە نەدیوە ، ئەمەش دەگەرێتەوە بۆ هەلویستی بە باوەرو مرۆڤایەتی شورش و سەرکردایەتیە هوشیارەکەی

هەر دوایی بەرپابوونی شۆرش و سەرکەوتنی لە سەرەتاوە دیار بوو کە گەلی کوردمان لە سایەیدا دەحەوێتەوە ، چونکە بەرنامەی راگەیەنراوی شۆرش مژدەی ئەم راستی یەیدا .

جا لە ئەنجامی ئەو دەستکەوتە گەورانەدا کە شۆرش بۆ گەلی کوردمانی بەدی هێنا رۆشنبیری و ئەدەبی گەلەکەمان کەوتە گەشانەوەو پەرەی چاکی سەند ، بەتایبەتی دوایی یەکەم هەنگاوی شۆرش لەم ریگایەدا کە بریارە میژووییەکەی سەرکردایەتی شۆرش بوو بە باوەرهێنان و بەدیهێنانی مافی رۆشنبیری گەلی کورومان .

دوایی دەرچوونی بەیاننامەی ١١ی ئاداری میژوویی و ئەوسا چەسپاندنی ئۆتۆنۆمی ناوچەی کوردستان ،ئەمانە هەموو پالێکی بە تەوژمی بەرەو پێشەوەیان دا بە بزوتنەوەی رۆشنبیری گەلی کوردمان و لە سایەیدا وشەی کوردی گەشایەوەو سالی دەیان کتێب چاپ ئەکرێت و چەندان رۆژنامەو گۆڤار سەرو مردەردەچن و ئەدیب و رۆشنبیرەکانی لە دەور کۆبوونەتەوەو داموو دەزگا رۆشنبیرییەکان چالاکانە لەم مەیدانەدا دەوری خۆیان دەبینن و کۆمەل و ریکخراوە رۆشنبیری و هونەرییەکان لە ناوچەی کوردستاندا لە جموجولی بەردەوامدان بۆ گەشەدان بە هونەرو رۆشنبیری گەلی کوردمان .

لە یادی ١٦ سالەی شۆرشی مەزندا هەزار سلاو بۆ ئەو شۆرشە مەزنەی خەونەکانی گورین بەراستی و ئاواتەکانی بەدیهینان و لە سایەیدا وشەی پیرۆزی کوردی گەشایەوە .

سلاو خۆشەویتی وشەی پیرۆزی کوردی بۆ رابەرو سەرکردەی شورش رۆلەی گەل صدام حسین .

شۆرشی ١٧ - ٣٠ تەمووز و عیراقی سەربەرز

ئیمسالیش وا بەهێزو باوەریکی پتەوترەوە یادی شانزەهەمی شۆرشی ١٧–٣٠ تەمموزی مەزنی ئەمەردەکەینەوە کە بە دریژایی ئەم چەند سالەدا لە خەبات و تێکۆشانێکی بێ ووچان بووەلە پێناوی سەربەستی و سەربەرزی عیراق و گەلی عیراق بەسەرکردایەتی حزبی سەرکردە حزبی بەعسی عەرەبی سۆشیالیست و لە سەرووی هەموویانەوە هەڤالی تێکۆشەر بەرێز صدام حسین کەوا چرای رووناکی عیراقەو سایەیەوە عیراقی یەکان بەرچاوی خۆیان دەبینن و بیروباوەری لێوەردەگرن چونکە نیشانەی مرۆڤی عیراقیە ،

سمیره محمد علي

پاش ئەوەی حوکمی دیکتاتوری قاسمی لایداو پەیوەندیی دەزگاکانی ئیمپریالیزم و زایونیزم بە سەر عیراق زالبوو وە بووە داردەستی ئەوان و بەرژەوەندی عیراق و گەلی عیراقی خستە پشت گوێ و مافی پێشێل کردن .

عیراق لە باریکی ناهەموارو دژواردا ئەژیا لەو کاتەدا پێویستی بە شۆرشێك بوو سەرتاپای بگۆرێت ..ئەوە بوو شۆرشی ٨ی شوباتی سالی ١٩٦٣ بەرپابوو بەلام بارودۆخی ئەتۆی نەگورا هەتا شۆرشی ١٧–٣٠ تەمووزی ١٩٦٨ سەری هەلدا بە سەرکردایەتی حزبی سەرکردە حزبی بەعسی عەرەبی سۆشیالیست کەوا بنیاتنانی عیراقی سەر لە نوێ گۆری و عیراقی کردە لوتکە- یەك لە ناو وولاتانی عەرەب ، ناوبانگی یەکی بۆ خۆی پەیداکردو هەمیشە راگەیاننی عەرەب و رۆژئاوایی بە شانازی یەوە باسی دەستکەوتەکانی دەکەن ئەویش بە سایەی هەڤالی تێکۆشەر [صدام حسین]ی خۆشەویست کەوا گەلی دەستکەوتی بە نرخی بۆ ئەم گەلە وەدەست هێناو بووە مایەی سوپاس و ریز لە لای هەموو کەسێك بابەگەورەو بچووك پیاوو ژنەوە دەست بەرزکەینەوە لە خواپارێنەوە بیپارێزی و ئەمەنی درێژ بکات لە باروزروو فێکدا یادی ئەم شۆرشە پیرۆزە دەکەینەوە کەوا وولاتەکەمان عیراقی هەمیشە سەربەرز لە جەنگدا بەردەوامە دژ بە رژێمی کۆنەپەرست و بۆگەنی ئێران ،سەربازو جەنگاوەرە بەجەرگەکانی قادسیەی صدام بەو پەڕی هێزو ووزەی بەرزەوە دەجەنگێن و سەرو گوێلاکیان دەشکێنن ، خومەینی ئەنجامی هەر هێرشێك دەیکا ،دەزانی چی یە وبۆ چ چال و گۆماوێکی دەبا .. کۆمەل لە دوای کۆمەل ئەم گەنجانە دەنێرێتە بەرەکانی جەنگ و چاکیش دەزانێ لە مردن و زەرەرپێگەیاندن بەو لاوە هیچیان دەست ناکەوێت و دەبنە خوراکی قەل و هەلۆ بەزین و شکانی خومەینی بەرامبەر بە عیراقی مەزن شکاندنێکی سەرتاپاگیرە .. شکانە لە هەموو مەیدانێکدا کە رەوەشت و بیرو سیاسەت و سوپایی گرتۆتەوە ..وهەر شتێك حوکمراکانی قوم تاران دەیکەن ئەگەر ئێستا بێت یا سبەینێ خوهەلکوتانێکی بێ ئەنجامە ئەو خولکوتانەش گوایە سەرکەوتن بە سەر عیراقە کەوا نابەزێت و هەرگیز سەری شۆر نەکردون خەیالی دوژمن هەمیشە خاوە .

عیراقی خۆشەویست گەورەترو مەزنترو بە هێزترە لەوەی ئەم بێ دەسەلات و مێشك بۆگەنانە زەرەری پێبگەیەنن و لە سەدەکانی کۆنی تاریکی بژپێنن ، نەء چونکە ئەمە دژی سروشتی عیراقەو دژی جولانەوەی مێژووەو دژی مرۆڤی عیراقی یە ، بەلکو لەبەر ئەوەی عیراق هەموو بنەرەتەکانی سەرکەوتنی بە سەرو مالەوە دابین کردووە، ئەویش لە جەنگە سوپایی یەکان دەرکەوت کەوا دژی رژێمی بۆگەنی ئێرانی کرد لەم جەنگانەش دا سەرکەوتن هەر بۆ عیراق بووەو بەزاندن و شکاندن بۆ نەفامەکان و خوێنمژەکان ماوەتەوە .

وا عیراقیش .. بێ دەسەلاتی و نەزۆکی مەلاو ئاخوندەکانی قوم و تاران دووپات دەکاتەوە ودەستدرێژی یەکانیان یەك لە دوای یەك تێکدەشکێنێت و تەفروتونایان دەکات و راونانی بە جێماوەکانیان دووپات دەکاتەوە .

سەربازەکانی قادسیەی صدامی پیرۆز هەمیشە ئامادن بۆ تێکشکاندنی هەر هێرشێکی تازە بەلکو هەر هێرشێك بە هەلی دەزانن بۆ ئەوەی هێزی سوپایی و دەستدرێژی کەر تێکبشکێنێت و شێت و دەجالەکانی تاران دەیانێرێت بۆ سەر عیراق هەر لە سنوورەوە تیر باران دەکرێن و نایەلن بستێك پێیان بەم دیوی سنووری عیراق بنێن ،چونکە عیراق دەبێ هەر بە سەربەزی بمێنێتەوە ، عیراقێك کوردو عەرەب و کەمایەتی یەکانی تری تێیدا بژیت قەد ناهێلن دوژمن زەفەریان پێبەرێت دەبێ هەر بەرەنگاریان ببنەوە .

جەنگاوەرە عیراقی یەکان دەیانەوێ بە راستی جەنگێکی یەك بەلاداخەر بێ بۆ ئەوەی هێزی سوپایی دوژمن بەکجاری تێك بشکێنن ودوا دلوپی خوێن لە لەشی خومەینی ووشك بکەنەوە .

با ئاخوندەو مەلاکانی ئێران بزانن کەوا هەر دەست- درێژی یەکی تازە ..

جەنگاوەری عیرافی زیاتر باوەری بە خۆی دەبێت و زیاتر باوەری بە سەرکردەی خۆشەویستی صدام حسین دەبێ ، وا هەست دەکا کەوا سەرکەوتن زۆر نزیکە لەبەر ئەمە زیاتر دلنیا دەبێ و خۆشبین دەبێ و ئومێدی زیاتر دەبێ بۆ ئەوەی دەستدرێژی کەرەکان لە ناو ببات تولەی نیشتیمان و خوێنی گەشی شەهیدان بسێنێت ..

سروشت و یاد

خورشیده بابان

کانییە بەردینە یادگاری منی ؛
یادگاری گەلێ رۆژگاری منی ؛

بە زیخ و چەوو خرو بەردی تۆ ؛
لێرەدا ئەم کرد یاری هەلمەقۆ ؛

لای ئەم داربییە ، لەم سێبەرانە ؛
چەند چاو ئەرێژرا پرچ ئەکرا شانە ؛

کلو کلتوری چاوی رەشوو کال ،
هاورازبو ، لەگەل مێخەك بەنووخال ،

تیشکی رۆژ ئەیدا لە سنگی زیوین ؛
ئەبوە ئاوێنە بۆ بالای شیرین ؛

شیرین شەکرە سێو گۆنا ، گولی سوور ،
گەردوون هێنابویە بەرهەم وەك بلووز ،

سۆزی ژنە کورد کوننە ئاو لە کۆل ،
ئەبووە مۆسیقای چەم و دەشت و دۆل ؛

لە کوێ جریوەو زریوەی مەل بوو ؛
ئەندێشەم ئەفری بۆ ئەوێ ئەچوو ؛

لەگەل شامارو تولە ماری رێ ؛

بێ ترس و بێ باك بوو بوین بەهاورێ ؛

ئەچومە ئەوبەر بۆ (توترکی) سوور ؛
زۆر جار گوێم ئەگرت لە شمشالی دوور ؛

پەپولەی رەنگین چەند ناسك ئەفرین ؛
بێ ئاگا لە خەم نالەو راچلەکین ؛

جوتیاری چالاك خاکە نازلەشان ،
ئەکەوتە هۆرە بۆ دێراوی جوان ،

دارەوەن لە دوور بەخۆی ئەنازی ،
تیپی شاسواران ئەکەوتنە وازی ،

دەستەی کەنیشگەل ؛ لەرانە بێرە ؛
ئای کە دلگیر بوو دیمەنی ئێرە ؛

ئێستە تۆ کزی منیش خەمگینم ،
بەتاقی تەنیا خەریکی شینم ،

بەلام هەرچۆن بێ ژیان هیوایە ،
هەر چەند شەو تاربێت ! رۆژی لە دوایە ؛

من هەر کوردم و تۆیش کانی و ئاوی ،
هەر هێزی ئەژنۆو رووناکی چاوی ؛

دوو هیڤیێ هەڤ دژ

• صديق خالد هروري •

ئەڤ سالە ..
ددەمێ بهارەك درەنگدا
عەورا لهنداڤا گوندێ مە
خۆ نەدا ئێك
درەڤین .. ژێك دبوون بژالە
.. هەر شەڤ سەیرانێد خەلکی
نڤێژ دکرن
دا عەور لهنداڤی گوندێ مە
ڤێك نەکەڤن
نەکو باران ژێ بباریت
سەیرانی لتەراتیێ بکەڤن ؟!
.. وەلێ هەردەم و گاڤ
برسی و جوتیارێد گوندێ مەژی
نڤێژ دکرن
دا هەمی عەور ..
لهنداڤ کوندێ مە خڕبن
ژێك بکرن

چەندی بشێن ..
بارانێد بۆشی ژێ ببارن
.. بەری دەخلێ مە ببەیت
... ببیتن دان
ببیتن نان
.....
پاشی شەڤەکێ
هەمی عەورا
لدەنگێ جوتیارا دەنگ ڤەدا
بلەز هاتن
لهنداڤ گوندێ مە بوونە ئێك
لکەربێد سەیرانیا هەودا
چەندی شیاین ..
باران باراند
برس ژبرسیا
.. رەڤاند
برین کەواند !! .

مەلا ئەنوەری مائی دیرۆکڤان و هۆزانڤان

جمال سليمان

مائی ژبلی تۆمارکرن و نڤیسینا دیرۆکا کوردی دیرۆکا هۆزانڤانێت کورد نڤیسیە ، مەلا ئەنوەرێ مائی سەر دیرۆکا هۆزانڤانێ کورد ((شێخ ئادی)) نڤیسیە وکریە گوتارەك ویاخاندی لکۆرانگەها ماموستایا ئەوا هاتیە کرن ل شقلاوە ل سالا ١٩٦٠ مائی بدرێژاهی بەحسێ دیرۆکا شێخ ئادی یا کری کو ((شێخ ئادی)) ئێکەمین هۆزانڤانێ کوردە داخازا ئاشیتێ وبرایەتیێ دکەت دناڤ وێ هۆزانێ دا لبن ناڤێ ((دێ بئەزمان بن چیا)) .

دێت دەمەك دێ بئەزمان بن چیا
دارێ مە زێر ژێ ببارن وەك گولا
ئاڤ و ریبار بەر بئەڤرازی بەین
دێ ڤەکەین رێکا بەهەشتێ بۆ هەما
شەر فرۆش وون دکەین ئەم ئاشتی خاز
کار وپیش بلبلێ باغا دکەین کەیف و سەما
تا سپێدێ دێ سەر بەفرێ نڤین بێ نڤین
و پوشکی بێ سەرین و بێ چرا ..
.... هتد ..

ئەڤ هۆزانە یا شێخ ئادی بدەنگێ مائی من دیت ل مەکتەبا شەریطا ل ئێستکا کوردی تۆمارکریە .

دیسا مائی گەلەك گوتارو ولێ جوون یێت بەلاڤ کرین سەر دیرۆکا کوردی وئەدەبێ کوردی بئەزمانێ کوردی وعەرەبی ، ل رۆژنامە و گوڤارێت وەلاتی ودەرڤەی وەلاتی وەکی :

× × گۆڤارا هەوارێ خەبات ، سەربەستی ، گۆڤارا رووناهی ، گەلاوێژ ، صدی الروافد بعەرەبی .

مەلا ئەنوەر کورێ محمد تاهریە محمد تاهر کورێ عبدالرحمانیە عبدالرحمن کورێ طهایە ، طها کورێ محمدیە محمد کورێ عومەریە ، عومەر کورێ ئیبراهیمیە ، ئیبراهیم کورێ عمادالدین نە ، عمادالدین کورێ میر حەسەنە میر حەسەن کورێ وەلیە وەلی کورێ محمدی یە محمد کورێ حەسەنە .

ئەڤ بنەمالە ژ خەلکێ گوندێ (ئەلکێ) بووینە لناڤ هەکاریا ل کوردستانا تورکیا ، جهێ هۆزانڤانێت کوردێت بناڤ ودەنگ وەکی :

× تەرمووکی ، حەریری ، فەقێ تەیران ، باتەیی ، پەرتوێ هەکاری ، بابەکی .

(مائی وهۆزان)

مائی یێ ئەمر دەستەك بلند هەبوو دڤەهاندنا هۆزانادا ویێ تێدا مەلەڤان بوو ، بەلێ پا مخابن بەهەرا پتر ژ وان هۆزانا یێت ووندا وبەرزە بووین وگەلەك ژ وان سووتن ، هەر وەکی سەیدایێ معصوم گووتیە من ، مائی ونالبەندی نامە بوو ئێك و دوو دهنارتن ب هۆزان ،ئەو ژیك دگەل یێت دی ووندا بوون .

دەفتەرکەك بچیك یاهۆزانیت مەلا ئەنوەرێ مائی بدەست من کەت سەیدا (معصوم)ی داڤ من بدەست خەتێ ئەمر مائینە :

مائی هۆزان ب وەلاتی ڤەهاندینە وبزاڤا میللەتێ خو وبدەرد و ئێشی و ژانێت میللەتێ خۆ کرینە وێنە ودارژتینە دهۆزانێت خۆدا .

ئەی شەهێن شاهی جیهان سیما وەکو ماهێ ومەهی تە ژ مە کشایە چاك ما ژ بەر چی سویچ و گونەهێ گەر چ سویچا مە گرانە لێ بەلێ ئەڤروکە بو پازدە سال کەڤتیمە زیندان بدە عەفوا مەشەهێ

× × ×

مائی دهۆزانێت خۆدا داخازا خاندنێ دکەت وەکی ڤان مالکا :

بخونین ، بزانن دێ بن سەر بلند
بەلاڤ کەن گەلاڤێژ بەلا فکەن هەوار
ل گەل یەك دی راست بن دگەل وە مە ئەز
ژ بۆ میللەتێ خو ئەبن سست و خوار
ل هەمی دینا مە ئەڤ ڤانوین دانیە
ژ ڤی لاوێ چیا ئەناهێتیمە خوار .

× × ×

هزار سلاڤ و دلۆڤانی لسەر کیانێ پاکێ پیرۆز بن گیانێ مەلا ئەنوەرێ مائی .

مەلا نوەرێ مائی ل سالا ١٩٦٣ لرۆژا ٢٩ی خزیرانی وەغەر کریە بەر دلۆڤانیا خۆدێ مەزن .

× × ×

ژێدەر :

١ ـ لسەر دەڤێ سەیدا محمد معصوم !نور مائی
٢ ـ شەریتەك تومار کری ل رادیوا کوردی
٣ ـ هۆزانڤانێت کورد ـ سەیدا صادق بهاء الدين
٤ ـ الاکراد لـ بهدینان ـ انور مائی .

شمشێر

((پێشکەشە بەسەرەکی فەرماندە صەدام حسەین))

• موکەرەم ڕەشید تاڵەبانی •

١ ـ دەسەرەك

شمشێرێکیت ،
له لاپەڕەی مێژووی تێکۆشانی ..
نەتەوەوە هەڵقوڵاویت !
تاریکی شەو ..
بە ڕووناکی بیری ڕێگای کاروانی سەوز ..
دوو شەق دەکەیت !!
لەناو دەشتی باوەڕێکدا ،
تۆوی هیوای سەرکەوتنێك .. دادەچێنیت !!
بەبازووی خوێن ..
ڕواسی کینەو ڕقی دوژمن .. دەڕەتێنیت !!
مژدەی ڕوونی پاشە ڕۆژێك ..
بۆ گەل دەبەیت ..
ڕێی کاروانی تێدا بڵند دەبێتەوە !
خەونی دێرین ..
ئاڵایەکەی .. لەسەر کۆشکی باوەڕی گەش
دەشنێتەوە !

٢ ـ تفەنگ

له سەنگەری بیری تیژو شارستانیی
ئەمڕۆماندا ،
جەنگاوەری پاشەڕۆژی نەوەکانمان ،
پیشان دەدەیت !
دەستی هێزی بڕوای ڕۆژت ..
بۆ چەك دەبەیت !

خۆت ئەی چەکەیت ..
لەسەر شانی تێکۆشانی
نەتەوەدا ،
دەنگی بڕوا .. بەرزو بڵند
دەکەیتەوە !!
بەرەی خۆری سەرکەوتنی ..
دەرکەوتنی
ڕۆژگاری چڕ
ڕێی نەبەزین .. دەکەیتەوە !!
هەمیش دەنگیت ..
هەم گوللەیتو .. هەمیش گڕو ..
هەم تفەنگیت !
له ناو ڕیزی چەکەکاندا ..
چەکی ئاشتیی چەکی جەنگیت !!

٣ ـ بەغدا

بەغدا .. بووکی تازەی ڕازاوەیە ،
تارای سپیی خۆی پۆشیوە !

مانگی دێرین
ڕوومەت زێڕین ..
له ئاسمانی شادومانیی کاروانیدا
مەڵەدەکات !!
هەتاوی شار ..
بۆ ڕێی بەهار ..
خەرمانی سەوزی خۆی نۆشیوە !
ڕووناکیی دڵ،
بۆ ڕوومەت گوڵ
بۆ شەقامە خنجیلەکان ..
بۆ چڵ دەبات !!
بەغدا .. خۆری ڕۆژگارێکی سەر لەنوێیە ،
پرشنگی تۆی شارو دێیە ،
له پێوەشتی گیتیی هیوای گەلدا
تیشکی تازە ..
بە بینایی چاوان دەدات ..
بە ئەژنۆی دڵ ..
هێز دەبەخشێت !!

له لاپەڕەی نیازی ناخی دانیشتووانیدا
بەرەی دێری ئەنجامی ڕێ ..
هەنگاو دەنێت !!

٤ ـ دجلەو فورات

دجلە .. مێژوویەکە
ڕووبارەکان .. لە خەوی قورس
هەڵدەستێنێت !
دجلە .. زێی دێرینە ..
ئەسپی غاردانێکی بی جڵەوو
بەبێ زینە !
شانازیی خۆی .. بە ڕووبارە خنجیلەکان
دەبەخشێنێت !
دجلە .. سەرچاوەیە ..
زۆر سازگارو زۆر شیرینە !
هەتوانی سەر هەموو زامو گشت برینە !
دجلە .. ئەو دەستەیە ..
لەگەڵ فورات .. تێکەڵ دەبێت .
بەهێز دەبێت .. بە هێز دەبێت
دەبێتە خۆر
تیشکی زێڕین .. دەڕژێنێت !
هەڵ دەستێتە سەرپێی باوەڕ
بە بازووی تیژ ..
بەدڵی تەڕ
دوژمنەکان .. دەبەزێنێت !!

١٩٨٤-٥-٤

ئەو وەڵاتە ئەو جانامن

• نزار بەزاز •

هەی نێرگزا گەش خڕ دەما
ئەز دزانم کو دیریاتە
دێ لمن دەتن تیرو ڕما
دێ بۆمن هێلێت لپشت خۆ
چەند ئاوازێت بسەنگ ژخەما ..
دێ هلکەتن ئاگرێ خو
ناف هناڤا سورکەت پەلا ...
ئەز دزانم کو دیریاتە
دێ پەقینت لناف سەری
خڕ کانیکێت هزرو بیرا .
دێبم پاسەوانێ شەڤێ
دێ نەخوشی زێت ژچاڤا
نێ ئەز دزانم کو دیریاتە
بێ زفرینە .
برینەکا کیرەو
ج دەرمان بونینە ...
لگەل هندێ دڤێت بزانیی
کو دیریاتە لسەر دلێمن
کەلەك جارا سڤکترە
ژدیریا ئەردێ « وەلاتی » .. !!

• • •

ئەز دزانم کو ڕێیتە
چەمو باغێت گولێت گەشن ...
ناف چاڤێتتە
سحر دفرت
ئاوەر دکوژت
ژێ دچت ڤیانەکا دژوار
پاشیمو هارو
ئاگرەکێ خۆشو ڕزگار ...
ئەز دزانم کو بەژناتە
درێژو نازکو تەرە
وەك چقێ دارێ لبوهارێ
سەرا جهی
لناف بەینا بشگوژا شەڕە ..
ئەز دزانم کو سینگیتە
لناف بستانێ دیتنێ دچینت
صەد هزار ئاخو ئاخینکا ... !

بەلێ ، ئوجانا دلێمن
ژتە جانترە هزار جارا ل بەر چاڤێت من
گولەك لسەر لێڤا ئاڤێ
خوشترە ژدیتناتە دەفمن
قەبا کەوا ل « وەلاتێ من » .. !!

• • •

چەند جارا ..
مەخو ڤەدزی ژجیهانێ
من تو ماچیکری جانێ ..
من ڤەخار شرنیاهیا هنگڤینێ بهن گولی
ژوان ڕێیت وەك بەیانێ .. ؟!
خوش تێت گولاڤا بەحشتێ
شوخو شەنگامن ژ بەژناتە
تاڤا زفستانا تێن شیر
من ماچیکر لسەر لێڤێتتە .. !
تهنامن شکاند
فرێت روناهیا گول گولی
یا بەلاف لسەر گەردەناتە .. !
بەلێ ، ئو جانا دلێمن
ججا دلێمن خوش نابت
ناچتە سەیرانا براستی
ئیللەه دەما ئەف لێڤێت من
ماچی دکەن ئاخا « وەلاتی » .. !!

• • •

بەلکو بشێم بۆ بەژناتە
ژروناهیا سپێدە هیێت گەش
چێکەم کراسەکێ
ستێرا پاڤمە سەر برچاتە ..
هەیڤێ بینم بکەمە خۆدیك بۆچاڤێتتە ..
بەلکو بشێم
ژبنێ هەمی دەریایا ڤێدەم
مەزنتر درو لیلویا
رستکەکێ بۆتە ژێ چێکەم
بێتە خارێ ژگەردەناتە
بگەهتە هەتا ناف تەنگاتە ...
بەلکو بشێم
پرتێت عەوری لگەل ئێك لێکدەم
بۆسەر عەردێ تهنی پاڵدەم
کراسێ شەڤا بدرینم
ژناف تاریستانێ بینمەدەر
رۆژێت گەشو روهنو رەنگین
ژێ بێت بهنامسك وعەنبەر
ئەز دشێم خەمو نەخوشیێ
بکەمە جەژن بۆ شادی پێ .. .
بەلێ ، ئو جانێ تەنزەرێ
ئەزقەد نەشێم
عەشقو ئەڤینیا « وەلاتی » ..
ژناف دلێخو پاڤمە دەرێ ... !

فۆلکلۆر و ...

کاری له پاراستنی

کەسیەتی فەلەستیندا

نووسینی : فؤاد ابراهیم عباس | وەرگێڕانو ئامادەکردنی (ووریا ئەحمەد)

پێش ئەوەی بچینە ناو بابەتەکەوە پێویستە چاوێك بە هەندێ لە میراتی کەسیەتی نەتەوەیی میللەتی فەلەستیندا بگێڕین .

جارێ لە پێشەوە باسەیری ئەو کارەساتە بکەین کە بە سەر میللەتی فەلەستیندا هاتووە ، چونکە ئاشکرایە لای هەموومان ،کەزۆربەی ئەو میللەتە بەزۆر دەربەدەرو ئاوارەو دوورەوەتەن کراون ، لە خاکی بابو باپیران دەرکراون ،ئەمە لە ساڵی (١٩٤٨)ەوە تا ئەمڕۆ بەردەوامە ، لەگەڵ ئەوەشدا ڕاوەستانی بە توانای میللەتی فەلەستین ،دژ بە تاوانباران ، بۆتە هۆی ئەوەی میللەتی فەلەستین خۆی بگرێ ، دوای دەرکردنیشی لە خاکی باببوباپیران مۆرکی نەتەوەیی خۆی بپارێزێ . سەرەڕای ئەو هەموو زەبروزەنگو هەڕەشەیەی لە لایەن ئیمپریالیستو سەهیۆنیزمو کۆنەپەرستانەوە دووچاری هات .

هەست کردن بە بوونی فۆلکلۆری هەر میللەتێکی تر جیایە لە هی میللەتی ناوبراو میللەتێك تووشی کارەسات نەبووبێو لە خاکی خۆیدوور نەخرابێتەوە ، زەحمەتە هەست بە ئازاری میللەتانیوەك میللەتی فەلەستین بکات میللەتانی سەربەخۆ دەزگای هونەری میللی هەیە هەیە ، لە زانکۆکانیان دامەزراند هەیە بۆ فۆلکلۆر لە، گۆڕەپانەکانو شەقامەکان ،بگرە لە چاپخانەکانیشدا هەموو ڕۆناکیەك دەخرێتەسەر شانۆ میللیەکان ، هەروەها چەندەها تیپودەزگای هونەری میللی هەیە لە هەر شارێکدا بوزیندووکردنەوەی سەماو هەڵپەڕکێ فۆلکلۆریەکان ،بەهەموو ئەکسوارو جلو بەرگو پێویستیەکانی ترەوە ، ئەوە جگە لە گۆڤارو ڕۆژنامەو پەرتووك کەمانگانەو هەفتانەو ڕۆژانە دەردەچن دەربارەی فۆلکلۆر ،دەزگای ڕادیۆو تەلەفزیۆنیش دەوری خۆیان دەبینن ، کۆڕو چاوپێکەوتنو پرۆگرام سازدەکەن دەربارەی فۆلکلۆر .

لە وولاتانا ، شتێکی زۆرسروشتیە مۆزەخانەی فۆلکلۆریان هەبێت ، هەرکەسێ بچێ بۆ ئەم وولاتانە پێویستە سەرێ لەمۆزەخانەکانی بدا ، چونکە هەموو کەلوپەلە فۆلکلۆریەکایانەی تیایادا نراون دێنە قسە !؟ قسەیەك کە هەستو جۆری بیرکردنەوەی خەڵکی ئەموولاتانەمان بۆ دەردەخاتو جەوهەری ئادەمیزادیبانمانبۆ ئاشکرادەکات ، ڕابوردوو و بەسەرهاتی مێژوویی وشارستانیەتی دێرە زەمانمان بۆ ڕوون دەکاتەوە .

ئەوانەی باسمان کردن لای میللەتێك کە بوونی هەبێت . (کیان)ی هەبێت لەسەر خاکی خۆی ، بەڵام هەست بە فۆلکلۆری فەلەستینی زۆرجیایە ، ئێمە دەچینە لای کەسانی فەلەستینی یاخودناو فەلەستینیە ئاوارەکان بۆ ئەوەی بگەینە ڕاستی فۆلکلۆرەکەیان ، بە نیازی تۆمارکردنیو نووسینەوەیان تاوەکو لە فەوتان ڕزگاربن .

ئەم کارەش دوای ئەوەی ڕەشەبایەکی توند سەر لەنوێ هەڵی کردۆتەوە بۆئەوەی ئەم کۆمەڵگا ـ فەلەستینیانە لە ڕەگوو ڕیشەوە دەربێنێ ،دوای ئەوەی هەر کۆمەڵێك لەم ئاوارە فەلەستینیانە چەندین جار دووچاری دەرکردنو دوورخستنەوەبوون لە لایەن ئیمپریالیزمو فاشستیەکانەوە ، ئەوانەی پیشەیان هەموو دەم چەوساندنەوەی میللەتانە . جا لەم ڕوانگەیەوە پێویستی سەرشانی نەتەوەی عەرەبوهەموو هێزی خێرخوایە لە جیهان کە دەستی میللەتی فەلەستین بگرن ، بۆ ئەوەی ڕزگاری بێو بوزیندووکردنەوەی فۆلکلۆری ڕەسەنی خۆی ،

تا ئەو ڕۆژەی ئەو میللەتە سەربەستی وەدەستدێنێو دەگەڕێتەوە جێوڕێی خۆی،دوای ئەوەی سەلمێندرا کە فۆلکلۆری هەر نەتەوەیەك هێزێکی پاڵپێوەنەرە بۆ گەشەسەندنو پێشکەوتنی ئەو میللەتە !؟

چونکە ئەم پاراستنو کۆکردنەوەی فۆلکلۆرە ، گەورەترین وەڵامە بۆ پیلانی دوژمنانی میللەتەکە .

سەهیۆنیزمەکان هەوڵی پیلانی تازە دەدەن ، مەبەستیشیان بەجوولەکەکردنی خاکی داگیرکراوە ، هەروەکو چۆن بەردەوام خراپەو تاوان دەکەن بەرامبەر پەرستگەوشوێنە پیرۆزە ئاینیەکان، وە هەوڵی ئەوە دەدەن هەموئاسەوارێکی فەلەستینی لەناو ببەن ، هەر ئەوهەاش دەیانەوێ خۆیان بگەیەننە ناو ناخی فۆلکلۆری فەلەستینیبۆئەوەی بتوانن لەناوی ببەن ،یان هیچ نەبێت بی‌شێوێنن،تەنانەت هەندێك لەو فۆلکلۆرانەیان کردۆتە هی‌خۆیان ، دەیانەوێ میللەتو خاك لەیەك دوور بکەنەوە ،دەیانەوێ پەیوەندیەکانی نێوان خێزانو کۆمەڵگای فەلەستینی بشێوێننو پچڕپچڕ بکەن ، هەروەك سەلماندراویشە (خێزانو کۆمەڵ بەردی بناغەی فۆلکلۆرن .

ژکەلەپۆرێ کوردی ...

سترانا عەڤدللا بەگیو طەیار بەگی

**«وەی دنیایێ .. وەی‌دنیایێ .. وەی دنیایێ ..
وەی دنیایێ ئاخ وەی دنیایێ..وەی دنیایێ ئێ‌ئێ‌ئێ»
وەڵلە دنیایێ کەلهامەلەزگیرێ ب شەوتە و**

لوی بانی ئای میرەکێ چاچانو چارکەز ئومەرا و فەوزی بەگێو دەروێش بەگێو سێڤدین بەگێ گرتنە لمالا خوەدە تەکبیر دانی.. ئەوان زانینە بچویکێت سمایل پاشا سالح بەگو عەڤدلا بەگو مەحەمەد بەگ لمالێ نەمانە ، چوونە ئەنقەرێ بمێهڤانی .. ئەو سمایل پاشا ب خودێ بابێ طەیار بەگێو بابێ عەڤدلابەگێو صالح‌بەگێ ، دیسان مەحەمەد بەگێ چووە ئەنقەرێو چووە ستەمبۆلێ پێ لبا سولتانی ، پێ مایە لمالا سمایل پاشا ، طەیاربەگێ نەو براکێ وان پێ بچویك هیچ نزانی ئەوان میرەکێ چاچانو چارکەز ئومەرا ، رابوون طەیار بەگێ برنە لمالا خوەدە ب مێهڤانی سفرا نانی لبەر وی دانی ، لبن وی دانین مەحفوبرێت خورێسانی .. ئەزێ بەرێ خوە بدەمێ ئەوی ئومەر بەگێ بابێ شوکری بەگێ چاڤێ خوە لهەر شەش کورێت خوە نەقاندی .. خودێ پۆرتا طەیاربەگێ لسەر نانێ خوە گرتن ل کۆچكو دیوان ژێ‌هەل برن .. لێ ژووردە دئانی هلاڤێتنە لبەر دەڤێ خەنجەرێت هوردەبانی ... بەلێ بخودێ لگەوریا طەیاربەگێ ئاسێ‌کرن پاریێ نانی .. ئەزێ بەرێ خوە ددەمێ دلوپێت خوینێ .. بەردان ژئاشقو بەرو مەحفوبرێت خورێسانی .. وەرن بەرێ‌خوە بدەنێ میرەکێت چاچانو چارکەزئومەرا ل کۆچكو دیوانا لسەر نانێ خوە ل مێهڤان کرنە کافرستانی ... ئاخ «وەی دنیایێ ئەی دنیایێ وەی دنیایێ وەی دنیایێ ..» هەرە دیوان تەنگە بەلێ عەڤدلا بەگێ کەکێ طەیاربەگێ تێ‌هەل نایێ .. وەڵلە جووتێ قەرەبوینا پێ لبەریکێ وێ رۆژێ فەلەك خاینە ل بیرێ نایێ ... ئەمان دەستێ بتنێ شێر عەلی بت چوجا ژ دیوانخانێت گران کەکو دەنگ ژێ نائێ .. بێژە هەی لۆ میرو کەلها مەلەزگیرێ ب شەوتە وا بجەیە .. شول تەقدیرو مقەدەرێت مە ب خودێ جارەکێ ل عەسمان نازل دبن ل عەردانە تەمام دبن لسەر سەرێ مەیە ... ئەزێ بەرێ خوە ددەمێ پشتی کوشتنا طەیار بەگێ.. بابێ طەیار بەگێ سمایل پاشا میرەکێ کەلها مەلەزگیرێ مەندوبێ دەولەتا ترکا خودێ ل باژێرێ ستەمبۆلێ لبا سولتانی عەمرێ خودێ کری .. ئەو رێکا مەیە .. وەڵلە منێ بەرێ خوە دایێ دیسا لناف میرەکێ چاچانو چارکەز ئومەرا پشتی کوشتنا طەیار بەگێو پشتی مرنا سمایل پاشا ئەوان لناف خوە کرە گۆرمێنا دهۆلو زرنەیە ... ئەمان منێ بەرێ خوە دایێ لوێ تازی پێ تازیا مەزن کەتە مالا عەڤدلا بەگێ ؛ صالح بەگێ ، مەحەمەد بەگێ ، دیسا بەلێ کەکێ طەیار بەگێ ئەمان بەرێ خوە ددەمێ لوێ رۆژێ وی طالعێ لوی نەصیبێ عەڤدلا بەگێو صالح بەگێ مەحمەد بەگێ کارێ خوە کرن ژ ئەنقەرێ زڤرین مالێ هایی ل مالا خوەیە ... ئەوێت بانی دکن ئەرێ دەیکێ دایکا من زولەیخا خاتوین ، عایشە خاتوین چ قەومیە ل مالا مەیە هەی ... دبێت داوو عەڤدلا بەگو دیسا ماتو نزانی خودێ بابێ تە عەمرێ خودێ کری ..مرن رێکا مەیە بەلێ ب خودێ کە کێ تە طەبار بەگێ براکێ کچکۆك سەرێ سێ روژێت تەمامە ل پیرە دایکێ ژی بەرزەیە.. ئەمان گەلەك تازی دارو بەهی‌دارێت روونشتینە ل مالا مەیە ئەوان میرەکێت چاچانو چارکەزئومەرا ب خودێ ناکن هاری مەیە ،وان کریە گورمێنا دهولو زرنەیە بێژە وێ گافێ منێ بەرێ خوە دایێ عەڤدلا بەگێ ل ملێ خۆ دانابو شیرێ قافل مەیە ..ئەوی خو بەردابو ل ئالێ کوچكو دیوانێت ئومەر بەگێ بابێ شوکری بەگێ رەئیسێ میرەکێ چاچانو چارکەز ئومەرا ئەوێ بانی دکت بەلێ ئومەر بەگو منێ ل بەختێ تەو ل بەختێ بابێ تە چ دهولەو چ زرنەیە ؟!... ئەمان خودێ بابێ من عەمرێ خودێ کری نەژ قەهرێ مەیە ..ب خودێ حەیفا من نەژبو مرنا بابێ مەیە .. مرن عەمرێ خودێیە لسەر سەرێ من و هەردوو چاڤێت مەیە ... خودێ حەیفا من لە حەیفێ کەکێ من طەیار بەگێ وێ ل من بەرزەیە ئەمان دێ تو ڤان هەردوو رۆژا داوەتو دیلانا بەتاڵ بکە .. ب خودێ بلا بەهی دارێت مە رابن بچن مالا خوەیە .. ئەزو هەر سێ براکێت خوە پێکڤە بێن داوەتا تەیە

● یامای ●
ژبەرهەڤکرنا
احمد عبداللە زەرۆ

Institut kurde de Paris

چەند وێنەیەکی هەڵبژاردە لە ئاهەنگی بەخشینی مەدالیای حزب بە هاوڕێی تێکۆشەر صدام حسین‌و ئەو هاوڕێیانەی لە سەرکردایەتی لە ٢٥ ساڵ زیاتریان لە حزب بەسەربردوە

لە یادی ١٦ ساڵەی تەمەنی شۆڕشی مەزندا

ڕەوتی هەمیشە سەرکەوتوو

ئەوا ١٦ ساڵ لەتەمەنی شۆڕشی مەزنی ١٧–٣٠ تەمووز بەرێ کرا ، ١٦ ساڵو گەلی عیراق لەهەموو مەیدانێکا سەردەکەوێت ، مەیدانی خەباتی مەردانەی بۆ تەواو کردنی سەربەخۆیی تەواوەتی ، خەبات لەپێناوی زیاتر چەسپاندنی یەکێتی نیشتمانی عیراق‌و یەك ڕیزی کوردو عەرەب،سەرکەوتنی تەواو لەمەیدانی بیناکاری نوێدا بۆ پێگەیاندنی کۆمەڵێکی نوێ‌و مرۆڤی نوێ ...

لەم ١٦ ساڵە پڕ لە سەرکەوتنەدا شۆڕش زۆر جار لەلایەن دوژمنەکانیەوە گەمارۆ دراوە ، بۆ ئەوەی نەیەڵن ڕەوتی سەرفرازی بەمرادی بگات بەڵام لەهەموو بەرەنگاربوونەوەیەکدا ئەنجام سەرکەوتنی زیاتری شۆڕش بووە ، بەتوانای چاکترەوە لە هەنگاوناندا بەرەو پێشکەوتنی زیاتر .

یەکێك لەو هویانەی وای کردوە لەم ١٦ ساڵەدا شۆڕشی ١٧ – ٣٠ تەمووزی مەزن لەلایەن هێزەکانی دوژمنەوە پیلانی دژ بگێرێ‌و تەقەللای لەبار بردنی ڕەوتەکەی بدەن باوەڕی سەربەخۆیی ئەم شۆڕشە مەزنەیە ، دوا پیلانیش دژی ڕەوتی شۆڕش گێرا بۆ لەبار بردنی ئەم ڕێبازەی توش کردنی بوە بەم شەڕەوە کە چوار ساڵە ڕژێمی نارەسەنی ئێران بەسەریا سەپاندوین بەڵام هەتا ئەم پیلانە گەورەیەش کە ئەڵقەیەکە لەو زنجیرە پیلانانەی بەو مەبەستە لەکون‌و کەلەبەرە تاریکەکاندا دژی شۆڕشەکەمان سازدراوە نەیتوانی وەناتوانی بەقەدەر تاڵە مویەك لەرەوتی سەربەخۆیی لابدات‌و عیراق‌و گەلەکەی مل‌کەچ پێ بکات .

لەبۆنەیەکی واپیرۆزا ، لەسایەی ١٦ ساڵ سەرکەوتندا ، لە بەهیوای بەسبەینی زیاتر پڕ لەسەرکەوتنی شۆڕشدا سەرکردە صدام حسین وەك ڕۆژی ڕووناك لەپێشەوەی ڕەوت ڕووی تیشك دەداتەوە ، ئەم سەرکردە ڕەمزە هەرە مەزنەی گەلی عیراق کە توانی بەبیری تیژی‌و بەهرەی هەرە مەزنی پێشرەوی ڕەوتی شۆڕش بگەیەنێتە ئەم لوتکەی سەرکەوتنە گەورەیە ، عیراقی ئاوەدان ، گەلی عیراقی شادمان‌و مرۆڤی نوێی باوەڕ بەخۆ بوو .

لەیادی ١٦ ساڵەی شۆڕشدا هیوا بە پاشەڕۆژ پتەو ترە ..

لەیادی ١٦ ساڵەی شۆڕشدا عیراق لە لوتکەدایە ، تیشکی سەرکەوتن‌و ئاوەدانی‌و پێشکەوتنی بۆتە چقڵی چاوی دوژمنان‌و کاروان هەر بەرەو سەرکەوتنی زیاتر دەچێت .

لەیادی ١٦ ساڵەی شۆڕشدا ئەو پەڕی ڕێزو خۆشەویستی بۆ ڕابەری گەورەی ڕۆڵەی گەلی عیراق صدام حسین .

● ئەمساڵ لە بەغدای پایتەخت بە بۆنەی ئاهەنگەکانی تەمووزی پیرۆزەوە ، وەزارەتی ڕۆشنبیری‌و ڕاگەیاندن میهرەجانێکی فراوان ڕێك‌دەخان بە ناوی (میهرەجانی تەمووزی فۆتۆگرافی) کە هەموو وەزارەتەکان بەشداری تێدا دەکەن ... ئەمینداریتی ڕۆشنبیری‌و لاوان لە ناوچەی کوردستانیش بەشداری ئەم مەهرەجانە دەکات بە چەند وێنەیەکی ڕەنگاو ڕەنگ ، بۆ زیاتر زانیاری لەم ڕووەوە بە پێویستمان زانی چاومان بەو برا وێنەگرانە بکەوێت کە ئەم وێنانەیان گرتووە ..

ئەمینداریتی گشتی ڕۆشنبیری‌و لاوانی ناوچەی کوردستان

بەشداری مەهرەجانی تەمووزی فۆتۆگرافی دەکات

شارستانیەتی عیراق پێشان دەدا ..

● با بزانین کاکی وێنەگر «محمد بكر» دەڵێ چی ..

بەشداری کردنی ئێمە بە ناوی ئەمینداریتی گشتی ڕۆشنبیری‌و لاوانی ناوچەی کوردستانەوە ، سیمای ئەو

دەسکەوتە مەزنانەی وێنەی فۆتۆگرافی بە قەوارەی ٥٠ × ٦٠ بەشداریمان لەم مەهرەجانە کردووە کە بریتی‌یە لەو دەزگاو پرۆژە پیشەسازی‌و خزمەتگوزاری‌و گەشتەوانی ...هتد لە ناوچەکەدا سەرەڕای گەلێك دیمەنی ڕەنگینی کوردستان

کە زیاتر شوێنە گەشت گوزاری‌یەکان دەگرێتەوە .. هیوادارین ئەم جۆرە مەهرەجانانە بەردەوام بێت.

● ئینجا وێنەگر کاك (ظاهر محمد) وتی :–

ئەم خۆپیشاندانە هونەری‌یە بە گوێرەی هونەرمەندانی فۆتۆگراف ، یەکترناسین‌و شارەزابوونێکی پتەو لە نێوانی ئێمە دروست دەکات .. لەم چاوپێ کەوتنە کورتەدا دەمەوێ شتێك بڵێم.ئەویش ئەو پێشنیارەیە کە هەموو ساڵێك لە هەمان (بەروار) ئەم مەهرەجانە دووبارە بکرێتەوە ، چونکە زیاتر ئەم هونەرە پێش دەکەوێ بەرای من بەشداری ئەمینداریتی لاوان لەم مەهرەجانەدا دەبێتە هۆی هاندانی وێنەگرانی فۆتۆگراف کە زیاتر گرنگی بە هونەری وێنەگرتن بدەن ..

● لە پێشدا وێنەگر کاك «محمد عبدالعزیز» وتی :–

کردنەوەی ئەم جۆرە میهرەجانانەیان بڵێین پێشانگا فراوانانە کە ئەمساڵ بەم شێوەیە بۆ هونەری وێنەی فۆتۆگراف ڕێك‌دەخرێ لەلایەن وەزارەتی ڕۆشنبیری‌و ڕاگەیاندن ، بێ‌گومان ئەمە ئاوڕدانەوەیەکی پێشکەوتوانەیە بۆ هونەری فۆتۆگراف ، چونکە بەرای زۆربەی زۆری مێژوونووسان وێنەی فۆتۆگراف ڕووی گەش‌و ڕاستەقینەیی مێژوو پێشان دەدا .. جا لە عیراقی شۆرش‌و لەسایەی سەرەکی خۆشەویست صدام حسین ئەم وێنانەی گرنومانە هەموی مێژووی

ناظم دڵبەند
لقی هەولێر

هەڵبژاردە لە دروشمەکانی یادی ١٦ ساڵەی شۆڕش

– ١٦ ساڵە عیراق لە سەرکەوتنی بەردەوامدایە .
– لە جەژنی تەمووزی مەزندا سلاو بۆ سەرکردەی سەرکەوتن .
– ١٦ ساڵ لەسەر ڕێگای سەربەستی‌وسەربەرزی‌و بیناکاری .
– شۆڕشی ١٧ – ٣٠ تەمووز شۆڕشی ڕێگای سەربەخۆ .
– شۆڕشی ١٧ – ٣٠ تەمووز شۆڕشی بەخششی هەمیشەیی .
– سەرکردە صدام حسین نیشانەی سەرکەوتن‌و سەربەرزی .
– صدام حسین ڕاپەڕێنەری شۆڕش‌و سەرکردەیی لەسەر ڕێگای بیناکاری‌و بەرگری لە سەربەرزی .
– لەسەر ڕێبازی سەربەخویی‌و بیناکاری دەڕۆین .
– صدام حسین ڕەمزی سەربەرزو بە غیرەتی عیراقیەکانە .
– هێزی چەکدارمان قەڵغانی عیراق‌و شورای پتەوی نیشتمانە .
– بیرو باوەڕی شۆڕشی ١٧ – ٣٠ تەمووز بەرابەری تێکوشەر صدام حسین دەچەسپێ .
– پاشەڕۆژی ڕووناکی عیراق لە ڕووی صدام حسین دایە .
– ئەی جەنگاوەر :
دەستەڵات‌و توانای شۆڕشی ١٧ – ٣٠ تەمووز لە سەنگەری جەنگدا لەگەڵتایە .
– قادسیەی صدام بەرگری‌یە لە دەستکەوتەکانی گەل .
– ئۆتۆنۆمی ناوچەی کوردستان لە دەستکەوتەکانی شۆڕشی ١٧ – ٣٠ تەمووزە .
– یەکیتی نیشتمانی پشتیوانە لە ڕەوتی شۆڕش‌و سەرکەوتندا .
– دایکی شەهید شوێنی نموونەیی هەیە لە ویژدانی گەل‌و شۆڕشدا .
– شۆڕش لەپێناوی پاشەڕۆژی ڕووناکی‌منداڵەکانی عیراقدا خەبات دەکا .

نیشتمان پەروەر

علی ناجی عطار

نیشتمان پەروەر کەسیکە وابەراو تەدبیرو بییر هەوڵ ئەدا بو خزمەتی گەل نەك بەتەنها شیرو تیر هێمنی‌و ئارام لەئیشا بێ‌گومان سەرکەوتنە تونگو تییژی گەر لەجێی خویا نەبێ ژیرکەوتنە ئەو کەسەی بۆ نیشتمانی هەوڵ ئەدا خۆی بەخت ئەکا کۆسپی ڕێی پیش کەوتنی کۆمەل لەرێدا تەخت ئەکا گەنجو سامانی هەمو دنیای بدەیتێ لای ئەنێ

ژینی خوی دایم لەپێناوی هەژارادا ئەنێ تو کەویستت بەرهەمت دەرخەی لەخزمەتکردنا قەت لەبییر ناچێتەوە ناوت لە ژینو مردنا چونکی خاوەن جێگەیو بەشگر لەخێرانی ولات حەیفە بێ‌خەم ڕابوستی دوور لەناو کوڕ ی خەبات چییکەنەی لووسی زمانو کارێ بێ ئەنجامو بەر ئیش وپیشەی پیاوی بێ کەلکەو نمزانو بێ هونەر چون ئەبیتو نیشتمان پەروەر بەدەم خاوەن تەلار بێ‌خەبەر بێ لەحالو ژینی چەوساوەو هەژار

هاوکاری

دەزگای ڕۆشنبیری‌و بلاوکردنەوەی کوردی

شەقامی ألخلفاء
مەیدانی الخلانی

تەلەفون
٨٨٧٥٧٩٥
٥ خەت

Institut Kurde de Paris